

RP 107/2026 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om elektronisk kommunikation för dödsbon

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om en serviceplattform för dödsbon och en lag om ett delägarregister för dödsbon. Dessutom föreslås det att lagen om skatt på arv och gåva, lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter, lagen om beskattningsförfarande, ärvdabalken, utsokningsbalken och lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden ändras.

I propositionen föreslås det att de elektroniska tjänster som tillhandahålls i Skatteförvaltningens e-tjänst utvidgas så att de omfattar en serviceplattform för elektronisk kommunikation för dödsbon. På serviceplattformen för dödsbon ska det tillhandahållas en e-tjänst för åtkomst till det föreslagna delägarregistret för dödsbon, vars syfte är att ge tillgång till aktuell information om dödsbons personkrets. På serviceplattformen för dödsbon ska det också finnas möjlighet att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationer. De delägare som tagit i bruk serviceplattformen för dödsbon ska dessutom ha tillgång till en tjänst för lagring av handlingar.

Vid sidan av möjligheten att uträtta ärenden elektroniskt ska det fortsättningsvis vara möjligt att uträtta ärenden på papper.

Enligt propositionen ska det i fortsättningen också vara möjligt att förrätta bouppteckning helt eller delvis elektroniskt. Tidsfristen för förrättande av bouppteckning ska förlängas från tre månader till sex månader. Det föreslås också att innehållet i bouppteckningsinstrumentet uppdateras. I fråga om arvsbeskattningen föreslås det att man övergår från att verkställa arvsbeskattningen på basis av bouppteckningsinstrumentet till att verkställa beskattningen på basis av arvsskattedeklarationen, både när kommunikationen sker elektroniskt och när den sker i pappersform.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 februari 2027.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	5
1 Bakgrund och beredning.....	5
1.1 Bakgrund.....	5
1.2 Beredning.....	5
2 Nuläge och bedömning av nuläget	6
2.1 Nuläge.....	6
2.1.1 Dödsbo och identifiering av dödsboet	6
2.1.2 Delägarskap i dödsbo och intyg på detta	7
2.1.3 Boutredning och förvaltning av dödsbo	10
2.1.4 Bouppteckning och bouppteckningsinstrument.....	12
2.2 Bedömning av nuläget	16
2.2.1 Dödsbo och identifiering av dödsboet	16
2.2.2 Delägarskap i dödsbo och intyg på detta	16
2.2.3 Boutredning och förvaltning av dödsbo	17
2.2.4 Bouppteckning och bouppteckningsinstrument.....	19
3 Målsättning	22
4 Förslagen och deras konsekvenser	22
4.1 De viktigaste förslagen	22
4.1.1 Serviceplattformen för dödsbon	22
4.1.2 Möjlighet att utträta ärenden på papper	23
4.1.3 Delägarregistret för dödsbon	23
4.1.4 Elektronisk bouppteckning och elektroniskt bouppteckningsinstrument	25
4.1.5 Elektronisk arvsskattedeklaration	26
4.1.6 Tjänsten för lagring av handlingar	27
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	27
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	27
4.2.1.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna	28
4.2.1.2 Konsekvenser för företag.....	30
4.2.1.3 Konsekvenser för hushållen.....	34
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	40
4.2.2.1 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	40
4.2.2.2 Konsekvenser av ändringarna i informationshanteringen	53
4.2.3 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna	59
4.2.3.1 Konsekvenser för jämlikheten	59
4.2.3.2 Konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter	62
4.2.3.3 Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning	66
4.2.3.4 Konsekvenser för de språkliga rättigheterna	66
4.2.3.5 Konsekvenser för minderåriga.....	67
4.2.4 Landskapet Ålands självstyrelse.....	67
5 Alternativa handlingsvägar.....	68
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	68
5.1.1 Inledning	68
5.1.2 Identifieringskod för dödsbon.....	68

5.1.3 Testamentsregister	68
5.1.4 Skapande av information i delägarregistret för dödsbon	69
5.1.5 Offentlig tillförlitlighet hos delägarregistret för dödsbon i fråga om personer som flyttat utomlands permanent	69
5.1.6 Försäkran om delägarförteckningens riktighet före och efter bouppteckningen	71
5.1.7 Fogande av handlingar i tjänsten för lagring av handlingar till informationen i delägarregistret för dödsbon	72
5.1.8 Permanent förvaring av informationen i delägarregistret för dödsbon	72
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	73
5.2.1 Sverige	73
5.2.2 Norge	76
5.2.3 Danmark	78
5.2.4 Island	80
5.2.5 Estland	81
6 Remissvar	83
6.1 Begäran om utlåtande och erhållna utlåtanden	83
6.2 Allmänna observationer och lagen om en serviceplattform för dödsbon	83
6.3 Lagen om ett delägarregister för dödsbon	85
6.3.1 Lagens tillämpningsområde och skapande av delägaruppgifter	85
6.3.2 Registrets innehåll	85
6.3.3 Ändringar som gäller bouppgivaren och kontaktpersonen samt bouppgivarens ansvar	86
6.3.4 Försäkran att informationen i delägarregistret är riktig samt offentlig tillförlitlighet	87
6.3.5 Uppdatering, lagring och radering av information	87
6.3.6 Förutsättningar för utlämnande av information	88
6.3.7 Övriga anmärkningar	88
6.4 Lagen om skatt på arv och gåva samt lagar som har samband med den	89
6.5 Ärvdabalken och andra lagar som ansluter till justitieministeriets förvaltningsområde	91
6.6 Övriga anmärkningar	92
6.7 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen	92
7 Specialmotivering	94
7.1 Lag om en serviceplattform för dödsbon	94
7.2 Lagen om ett delägarregister för dödsbon	103
7.3 Lagen om skatt på arv och gåva	138
7.4 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster	156
7.5 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	157
7.6 Lagen om beskattningsförfarande	157
7.7 Ärvdabalken	158
7.8 Utsökningsbalken	163
7.9 Lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden	163
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	164
9 Ikraftträdande	165
10 Verkställighet och uppföljning	165
11 Förhållande till andra propositioner	166

11.1 Samband med andra propositioner	166
11.2 Förhållande till budgetpropositionen	166
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	166
12.1 Allmänt	166
12.2 Jämlikhet	167
12.3 Rättsskydd och god förvaltning	170
12.4 Skyddet för privatlivet och för personuppgifter	172
12.4.1 Användning av det nationella handlingsutrymmet	172
12.4.2 Känsliga uppgifter	174
12.4.3 Utlämnande av och rätt att få information	176
12.4.3.1 Delägarregistret för dödsbon	176
12.4.3.2 Uppgifter från Skatteförvaltningen som lämnas ut till serviceplattformen för dödsbon	178
12.4.4 Lagring av uppgifter	179
12.5 Hemfrid	180
12.6 Offentlighetsprincipen	181
12.7 Ålands särställning	181
12.8 Evangelisk-lutherska kyrkans särställning	182
12.9 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter	183
LAGFÖRSLAG	185
Lag om en serviceplattform för dödsbon	185
Lag om ett delägarregister för dödsbon	188
Lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva	200
Lag om ändring av 9 § i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster	206
Lag om ändring av 1 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	207
Lag om ändring av 18 § i lagen om beskattningsförfarande	208
Lag om ändring av 20 kap. i ärvdabalken	209
Lag om ändring av 4 kap. 33 § i utsökningsbalken	213
Lag om ändring av lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden	214
BILAGA	216
PARALLELLEXTER	216
Lag om ändring av lagen om skatt på arv och gåva	216
Lag om ändring av 9 § i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster	227
Lag om ändring av 1 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	228
Lag om ändring av 18 § i lagen om beskattningsförfarande	229
Lag om ändring av 20 kap. i ärvdabalken	230
Lag om ändring av 4 kap. 33 § i utsökningsbalken	236
Lag om ändring av lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden	237

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomförs under regeringsperioden projekt för digitalisering av offentliga och privata tjänster som hänför sig till livshändelser eller företagshändelser så att de fungerar smidigt ihop. Genom sådana projekt tryggas exempelvis att en avliden anhörigs ärenden kan skötas på ett enkelt sätt (s. 121). I regeringsprogrammets avsnitt 2.5 om digitala tjänster och informationsledning konstateras det dessutom att människors rätt och möjligheter att hantera sina uppgifter stärks och att skötseln av ärenden för någon annans räkning och skötseln av en avliden anhörigs ärenden underlättas (s. 42).

I enlighet med regeringsprogrammet följer regeringen också hur målen i Finlands digitala kompass (SRR 10/2022 rd) uppnås och fortsätter främja målen (s. 120). Ett nyckelresultat som fastställts för digitala offentliga tjänster i kompassen är digitalisering eller automatisering med människan i fokus av de ungefär 40 viktigaste servicehelheterna för livshändelser (SRR 10/2022 rd, s. 67). En av dessa åtgärder är att göra skötseln av en avliden anhörigs angelägenheter smidigare och att digitalisera tjänster i anslutning till en anhörigs död. För att genomföra detta har man infört ett program för smidig skötsel av en avliden anhörigs angelägenheter (VN/35368/2023, nedan EOAVH-programmet, av programmets finska förkortning EOAVH-ohjelma, som står för Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelma).

1.2 Beredning

Den 21 mars 2024 införde finansministeriet EOAVH-programmet och tillsatte en styrgrupp för programmet för mandatperioden mellan den 5 april 2024 och den 31 december 2027. Den 4 april 2024 tillsatte finansministeriet en arbetsgrupp (VN/7901/2024) för att bereda förslag till de lagstiftningsändringar som förutsätts för att uppnå målen i programmet. Arbetsgruppen bestod av representanter för justitieministeriet, finansministeriet, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen, Finlands Advokater och Skattebetalarnas Centralförbund. Dessutom bestod arbetsgruppen av permanenta sakkunniga från Lantmäteriverket, Kyrkostyrelsen, Finanssiala ry och justitieministeriet. Arbetsgruppens uppdrag var att utarbeta sitt förslag i form av en regeringsproposition. Arbetsgruppens mandatperiod löpte ut den 31 oktober 2025. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande i form av en regeringsproposition till finansministeriet den 24 oktober 2025. Ett remissförfarande om arbetsgruppens betänkande ordnades på utlåtande.fi mellan den 5 december 2025 och den 6 februari 2026.

Utvecklingsarbetet i anslutning till verkställandet av programmet, som förutsätter att datasystemen och registren utvecklas, genomförs i utvecklingsprojekt av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen. Mandatperioden för Skatteförvaltningens utvecklingsprojekt inleddes den 1 april 2024 och för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata den 4 juli 2024. Mandatperioderna för båda utvecklingsprojekten löper ut den 31 december 2027.

I lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, nedan informationshanteringslagen) föreskrivs det om de statliga ämbetsverkens och inrättningarnas skyldighet att tillstålla finansministeriet sin bedömning av konsekvenserna av en planerad

förändring för utlåtande, då en förändring bedöms få betydande ekonomiska eller funktionella konsekvenser för informationshanteringen eller verksamheten eller då det är fråga om väsentliga förändringar i strukturella gränssnitt för gemensamma informationslager inom den offentliga förvaltningen. I anslutning till programhelheten erhöles ett utlåtande enligt informationshanteringslagen i programmens inledningsskede den 9 februari 2024 samt efter att utvecklingsobjekten preciserats den 2 september 2025. Den 15 januari 2026 lämnades en redogörelse till finansministeriet om de åtgärder som vidtagits i programmet utifrån det senaste utlåtandet och åtgärdsrekommendationerna i det.

Som en del av programmet genomfördes i oktober–november 2024 en enkätundersökning vars mål var att utreda medborgarnas synpunkter på och erfarenheter av skötseln av en avliden anhörigs angelägenheter och i synnerhet hurdana tjänster och stöd de skulle ha nytta av. Undersökningen genomfördes av Tutkimustoimisto Vastakaiku Oy på uppdrag av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen. Resultaten av enkätundersökningen behandlas i avsnitt 2.2.3 i propositionen. Inom ramen för programmet beställdes dessutom 2024 en utredning av CGI Suomi Oy om omfattningen av de uppgifter som producerats från befolkningsdatasystemet för automatiskt bildande av ett delägarregister för dödsbon.

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om propositionsutkastet den 21 april 2026.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Nuläge

2.1.1 Dödsbo och identifiering av dödsboet

När en person har avlidit ska en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård, Institutet för hälsa och välfärd eller en behörig läkare utan dröjsmål göra en anmälan om dödsfallet till befolkningsdatasystemet. Anmälan kan göras via ett tekniskt gränssnitt. Om inte anmälan görs via ett tekniskt gränssnitt, ska uppgift om dödsfallet anmälas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller Statens ämbetsverk på Åland på en separat blankett (18 § i förordningen om utredande av dödsorsak (948/1973)).

När en person har avlidit uppkommer ett dödsbo, med vilket avses en personsammanslutning som bildas av dödsbodeläggarna samt egendom som arvlåtaren efterlämnat jämte tillgångar och skulder före arvskiftet.¹ Till exempel i banker antecknas arvlåtarens dödsbo som ägare till arvlåtarens egendomsposter i och med uppgiften om dödsfall. Eftersom dödsboet består av arvlåtarens alla tillgångar och skulder kan det omfatta olika slags egendom, såsom bostäder, bilar, möbler och penningmedel. Om det i stället för den egendom som ursprungligen fanns i dödsboet senare kommer annan egendom, till exempel tillgångar från försäljning av dödsboets egendom eller egendom som köpts in i dödsboet, tillhör också denna förmögenhet dödsboet.

¹ Enligt Vetenskapstermbanken i Finland (<https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/kuolinpes%C3%A4>, hämtad 10.10.2025) avses med dödsbo en sammanslutning som utgörs av rättsinnehavarna till en avliden samt kvarlåtenskap som rättsinnehavarna förvaltar. Enligt Aarnio och Kangas (Aarnio, Aulis – Kangas, Urpo, Suomen Jäämistöoikeus I. 6., ny upplaga 2016 s. 374.) är kvarlåtenskap en helhet av tillgångar och skulder, förmögenhetsmassa, som finns kvar efter arvlåtaren.

Enligt Statistikcentralens uppgifter var antalet avlidna och samtidigt nya dödsbon i Finland 58 267 år 2024.² I Skatteförvaltningens register finns för närvarande knappt 700 000 dödsbon, varav drygt 600 000 är dödsbon efter personer som avlidit i början av 2000. I regel har cirka 400 000 dödsbon sådana inkomster eller förmögenhet som ska deklarerats för inkomstbeskattningen. Livslängden för dödsboets förvaltning är i genomsnitt fyra år.

Dödsboets existens fortgår så länge det innehåller oskiftade medel eller annan egendom. Dödsboet kan skiftas tidigast efter att bouppteckningen har förrättats. Någon tidsfrist för skifte av dödsbo har inte fastställts i lagen och därför kan delägarna hålla dödsboet oskiftat under en obestämd tid eller endast delvis skifta dödsboet. Dödsboet upphör slutgiltigt att existera efter det att boets alla tillgångar har skiftats genom arvskifte mellan arvtagarna, en kopia av arvskiftesinstrumentet har skickats till Skatteförvaltningen och skatteåret har gått ut så att dödsboet inte längre har haft inkomster eller tillgångar under året.³ Om dödsboet endast har en delägare övergår dödsboets egendom till honom eller henne utan arvskifte.

Dödsboet har av hävd inte ansetts vara ett rättssubjekt självständigt från sina delägare.⁴ Inget separat myndighetsregister förs över dödsbon och dödsbon ges ingen officiell beteckning. Dödsboet ska dock kunna identifieras när det utträttar ärenden hos en myndighet eller en aktör inom den privata sektorn. Ett allmänt förfarande för att identifiera ett dödsbo både inom den privata och den offentliga sektorn är att kombinera arvlåtarens personbeteckning med information om att det är fråga om ett dödsbo. Till arvlåtarens personbeteckning kan i identifieringssyfte också kopplas information om dödsfallet eller dödsdatumet. Olika myndigheter, kommuner, banker, försäkrings- och arbetspensionsanstalter samt församlingar får information om dödsfall direkt från befolkningsdatasystemet.⁵ Exempelvis banker och försäkringsanstalter kan få information om dödsfallet av de anhöriga redan innan informationen har hunnit uppdateras i befolkningsdatasystemet.

2.1.2 Delägarskap i dödsbo och intyg på detta

Bestämmelser om dödsbodelägarna och samförvaltningen mellan dem finns i 18 och 24 kap. i ärvdabalken (40/1965).

Delägare i ett dödsbo är arvingar, universella testamentstagare och efterlevande make. De laga arvingarna är oftast bröstarvingar. Den efterlevande maken kan vara delägare i egenskap av universell testamentstagare, på grundval av giftorättsförhållande eller om han eller hon i egenskap av arvinge enligt 3 kap. 1 § i ärvdabalken ärver en make som saknar bröstarvinge. Delägarskap på grundval av giftorätt varar så länge som åtminstone den ena av makarna har giftorätt i den andras egendom. Därmed kan en frånskild make också vara delägare i sin före detta makes dödsbo, om ingen avvitrning har förrättats.

² Finlands officiella statistik (FOS): Avlidna [webbpublikation]. ISSN=1798-2537. Helsingfors: Statistikcentralen [Hänvisat: 15.7.2025]. Åtkomstsätt: <https://stat.fi/sv/statistik/kuol>

³ Se till exempel <https://www.suomi.fi/guider/nar-en-narstaende-avliden-den-avlidnes-egendom/dodsboets-upphorande>, hänvisad 10.10.2025.

⁴ Aarnio-Kangas 2016, s. 375.

⁵ Läs om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet i 4 kap. i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009, nedan befolkningsdatalagen).

En universell testamentstagare kan till exempel vara en laga arvinge, sambo, annan närstående eller juridisk person. En legattagare är inte delägare i dödsboet. Gränsdragningen mellan ett universaltestamente och ett legat är inte exakt. Sekundära arvingar och sekundära testamentstagare är inte delägare i den först avlidna makens dödsbo, utan de är delägare först i den efterlevande makens eller testamentstagarens dödsbo.

Delägarskapet kan förändras under förvaltningen av dödsboet. Detta kan bero på flera olika orsaker, till exempel arvsavsägelse, en delägars död, avvitrning eller ett testamentes giltighet. Enligt bestämmelsen i 18 kap. 1 § 2 mom. i ärvdabalken anses arvinge och universell testamentstagare vara delägare i dödsboet även i det fall att deras rätt är tvistig.

Till bouppteckningen ska med stöd av 20 kap. 5 § i ärvdabalken fogas ett utdrag ur kyrkboken eller motsvarande register, av vilket framgår den efterlevande maken och arvingarna. För att uppfylla detta krav upprättas en oavbruten släktutredningskedja som fortsätter från det att arvlåtaren är femton år till dödsdagen. Kravet på att en släktutredningskedja ska upprättas från och med femton års ålder är inte lagstadgat, utan det är fråga om en etablerad myndighetstolkning. Tolkningen grundar sig på antagandet om att en person är könsmogen vid femton års ålder.

Varifrån släktutredningen ska beställas och hur många handlingar utredningen består av beror på var arvlåtaren har varit skriven. Släktutredningen kan beställas från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, regioncentralregistren i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, ortodoxa kyrkans centralregister och Riksarkivet. På Åland kan släktutredningen fås från kyrkorna eller Statens ämbetsverk på Åland. Förutom från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller Statens ämbetsverk på Åland kan släktutredning behöva beställas från kyrkorna, eftersom det var först den 1 oktober 1999 som befolkningsdatasystemet vid den före detta Befolkningsregistercentralen, dvs. den nuvarande Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, blev Finlands enda befolkningsregister. Dessförinnan skötte Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och ortodoxa kyrkosamfundet folkbokföringsuppgiften tillsammans med magistraterna och Befolkningsregistercentralen, dvs. den nuvarande Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Numera får Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Ortodoxa kyrkan i Finland de uppgifter som de behöver för att föra sina medlemsregister och sköta de uppgifter i anslutning till folkbokföringen som särskilt anges i lag ur befolkningsdatasystemet.

Enligt uppgifter från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har sedan 1973 alla ändringsuppgifter om person- och familjerelationer sparats i befolkningsdatasystemet och det centrala befolkningsregistret som föregick befolkningsdatasystemet. Sedan 1983 finns omfattande uppgifter om en persons tidigare adresser och befolkningsregisterförare tillgängliga i befolkningsdatasystemet. Utgångspunkten vid överföringen av familjeuppgifter till det centrala befolkningsregistret den 1 oktober 1973 var att familjeuppgifterna skulle anmälas enligt den rådande familjesituationen. Föräldrar skulle endast anmälas för minderåriga som bodde på samma adress som sina föräldrar och därför kan uppgifter om föräldrar till personer som var över 20 år den 1 oktober 1973 saknas i befolkningsdatasystemet. Eftersom alla familjeuppgifter inte sparades i det centrala befolkningsregistret på 1970-talet, behövs gamla kyrkböcker och andra befolkningsregisterhandlingar fortfarande till vissa delar vid utlämnandet av uppgifter. De statliga och kyrkliga myndigheterna har i samarbete granskat och jämfört uppgifterna i de kyrkliga registren och befolkningsdatasystemet samt gjort behövliga korrigeringar i stor omfattning 1993 och 1994.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ger en släktutredning för den tid då arvlåtaren har hört till befolkningsregistret eller ett registrerat religionssamfund. Myndigheten

kan också ge en släktutredning efter den 1 oktober 1999 om en person som hört till en evangelisk-luthersk församling eller ortodox församling i Finland. Ett ämbetsbevis i släktutredningsform ska beställas från evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkan, om arvlåtaren har varit medlem av en församling den 1 oktober 1999 eller tidigare.

År 2024 beställdes sammanlagt 71 626 släktutredningar av Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland för bouppteckning. Siffran omfattar också tilläggsbeställningar till exempel för arvsavsägelse samt separata handlingar som andra aktörer begärt av dödsboet, till exempel beställningar som gjorts för en bank eller ett försäkringsbolag. I augusti 2025 var regioncentralregistrens genomsnittliga arbetskö för inkommande beställningar 11 vardagar. Situationen varierar mellan olika enheter, så att köerna som längst är 23 dygn och som kortast 0 dygn. År 2024 gav Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata sammanlagt 27 665 släktutredningar, varav 17 970 från digitaliserat material och 9 695 direkt från befolkningsdatasystemet. Leveranstiden har under de senaste åren varit 2–4 veckor.

Släktutredning kan beställas från Riksarkivet, om arvlåtaren före den 31 december 1949 har varit skriven i en evangelisk-luthersk eller ortodox församling eller i civilregister på områden som överlåtits till Sovjetunionen (Karelen, Petsamo). Släktutredningar kan också beställas om personer som kommer från Ingermanland och Vitahavskarelen. En utländsk handling som motsvarar ett ämbetsbevis fås från den lokala myndigheten i landet i fråga. Skillnaderna mellan länderna är stora och alla länder har inget centraliserat befolkningsregister i likhet med Finlands befolkningsdatasystem. En tjänst för landsspecifik information tillhandahålls av utrikesministeriet på <https://finlandabroad.fi/forsta-sidan>. På webbplatsen kan man ta reda på hur man skaffar de uppgifter som behövs för släktutredningen från olika länder. På webbplatsen kan man också skriva ut ett intyg över hinder som fogas till bouppteckningen, om det enligt uppgifter från en finländsk beskickning inte är möjligt att få en handling som motsvarar det finländska ämbetsbeviset från den behöriga registermyndigheten i landet i fråga, eftersom det inte finns något centraliserat befolkningsdatasystem i landet och det inte heller är sannolikt att andra motsvarande intyg eller adressuppgifter fås från de lokala myndigheterna.

Uppgifterna i befolkningsdatasystemet används som grund för släktutredningar som upprättas av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Släktutredningar kompletteras vid behov manuellt med uppgifter ur digitaliserade handlingar till den del uppgifterna inte finns tillgängliga i det riksomfattande datasystemet. Enligt uppgifter från Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har ämbetsbevis- och släktutredningstjänster i den evangelisk-lutherska kyrkan överförts till regioncentralregistren allteftersom församlingarna har anslutit sig till ett regioncentralregister. Det blev obligatoriskt att ansluta sig den 1 juli 2023 i och med reformen av kyrkolagen (652/2023). I juni 2023 hade alla församlingar inom den evangelisk-lutherska kyrkan anslutit sig till ett regioncentralregister. För upprättandet av släktutredningar utvecklades i detta sammanhang den så kallade principen om ett enda serviceställe. Numera får den som beställer en släktutredning de uppgifter som behövs ur olika församlingars kyrkböcker genom en och samma beställning. Ämbetsbevis för hela den tid personen har varit medlem i kyrkan skickas från det regioncentralregister till vilket den avlidnes sista församling hör. Ämbetsbevis som beställs från kyrkan intygar uppgifterna endast för den tid personen har varit medlem i kyrkan. Inom den ortodoxa kyrkan kan ett ämbetsbevis i släktutredningsform beställas från ortodoxa kyrkans centralregister.⁶

⁶ <https://ort.fi/kirkon-keskusrekisteri/tilattavat-asiakirjat/>, hänvisad 10.10.2025.

I kyrkornas intyg används ofta manuella källor. Det är först sedan millennieskiftet som evangelisk-lutherska kyrkans folkbokföringsmaterial och material om medlemsuppgifter i omfattande grad finns tillgängligt i strukturerad form i datasystem. Folkbokföringsmaterialet från 1900-talet finns till största delen tillgängligt i manuella källor, familjeakter och kyrkböcker. Sådana uppgifter från och med 1860-talet har digitaliserats i en riksomfattande arkivapplikation, där de anställda vid behov kan hämta uppgifterna. Således finns evangelisk-lutherska kyrkans folkbokföringsmaterial från 1900-talet till största delen i manuella källor, familjeakter och kyrkböcker.

De uppgifter som finns i befolkningsdatasystemet och som ges som utdrag ur det anses vara offentligt tillförlitliga, om det inte påvisas att uppgifterna är felaktiga eller bristfälliga. Likaså åtnjuter ämbetsbevis från kyrkorna offentlig tillförlitlighet. Trots att intyg från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och från kyrkorna ska bifogas till bouppteckningsinstrumentet, åtnjuter delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet i sig inte offentlig tillförlitlighet. Delägarförteckningen är således en inofficiell förteckning över dödsbodelägarerna.

Om man vill att delägarförteckningen ska vara offentligt tillförlitlig ska man separat ansöka om fastställelse enligt 20 kap. 9 a–9 c § i ärvdabalken. Fastställelse av delägarförteckningen görs på skriftlig ansökan av en dödsbodelägar, efterlevande make, den som sköter boet, bouppteckningsman, skiftesman eller testamentsexekutor. Delägarförteckningen fastställs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och i landskapet Åland av Statens ämbetsverk på Åland. Fastställelse ska beviljas, om det med stöd av uppgifterna i befolkningsdatasystemet eller någon annan tillgänglig utredning finns motiverade skäl att anta att bouppteckningsuppgifterna om delägarna och maken är riktiga och fullständiga. En anteckning om beviljad fastställelse görs i en till riktigheten bestyrkt kopia av bouppteckningsinstrumentet. Man måste inte ansöka om fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet. Om man inte ansöker om fastställelse visar bilagorna till bouppteckningsinstrumentet, till exempel släktutredningar och testamente, att uppgifterna i delägarförteckningen är fullständiga.

Om delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet har fastställts åtnjuter den offentlig tillförlitlighet. En rättshandling som ett dödsbo har ingått med en tredje part är bindande, om den har ingåtts med de delägare som är antecknade i en fastställd delägarförteckning i ett bouppteckningsinstrument och den tredje parten inte visste och inte heller borde ha vetat att en delägar saknas i delägarförteckningen. Likaså när en ansökan om inskrivning av en rättighet eller någon annan åtgärd görs hos en myndighet, ska en fastställd delägarförteckning i ett bouppteckningsinstrument anses som tillräcklig utredning över dödsbodelägarerna, om inte något annat framgår i saken. Man litar på de fastställda delägaruppgifterna i ett bouppteckningsinstrument till exempel i förfarandet för inskrivning av fastigheter. Enligt uppgifter från Lantmäteriverket inleds årligen cirka 30 000 dödsboärenden vid Lantmäteriverkets fastighetsinskrivning. I cirka 4 000–10 000 av dessa fall utnyttjas den fastställda delägarförteckningen i ett bouppteckningsinstrument vid inskrivningen.

Enligt uppgifter från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har knappt 4 000 ansökningar om fastställelse av delägaruppgifterna i ett bouppteckningsinstrument behandlats på årsnivå under myndighetens verksamhetsår 2020–2024. Det totala antalet bouppteckningsinstrument på årsnivå är cirka 50 000. Beroende på bouppteckningsinstrument kostade det 125 eller 223 euro att fastställa delägarförteckningen 2025.

2.1.3 Boutredning och förvaltning av dödsbo

I systemet enligt 19 kap. i ärvdabalken innebär boutredning att få dödsboet i ett sådant skick att arvskitte kan förrättas samt förvaltning av den egendom som arvlåtaren lämnat efter sig. Bestämmelserna om förvaltning av egendom, boutredning och arvskitte i ärvdabalken kännetecknas av det stora antalet olika alternativa förfaranden. Alternativen är vanligtvis antingen delägarcentrerade eller officiella.⁷ Förvaltningen av dödsboet kan vara lagstadgad samförvaltning mellan delägarna (18 kap. i ärvdabalken), den efterlevande makens lagstadgade rätt att besitta kvarlåtenskapen oskiftad (3 kap. 1 a § i ärvdabalken), på avtal grundad samförvaltning (24 kap. i ärvdabalken) eller förvaltning av boutredningsman eller testamentsexekutor (19 kap. i ärvdabalken). Ett avgörande som gäller förvaltningen av dödsboet behöver inte förbli oförändrat från arvlåtarens död till arvskitet.⁸ Boutredningen kan till exempel inledas som samförvaltning mellan delägarna och senare ändras till förvaltning av en boutredningsman.

Privat boutredning, dvs. boutredning av delägarna, är betydligt vanligare än officiell boutredning. En indikator på hur vanligt det är med privat boutredning är att till exempel 2024 förordnades sammanlagt endast 1 557⁹ boutredningsmän eller skiftesmän, medan antalet avlidna var 58 011. Boutredningsmän eller skiftesmän förordnades alltså i mindre än tre procent av fallen. Nedan fokuserar vi på att beskriva samförvaltning mellan dödsbodelägare, eftersom bedömningen av officiella boutredningar inte omfattas av detta lagstiftningsprojekt.

Samförvaltning mellan dödsbodelägarna är en boutredning som delägarna genomför. Samförvaltningen omfattar åtgärder för att utreda, sköta, bevara och öka kvarlåtenskapen. Under denna tid fattas beslut om bland annat den faktiska skötseln av egendomen, indrivningen av fordringar, uppsägningen av hyresavtal och betalningen av skulder.¹⁰ Vid samförvaltning av dödsboet förvaltar delägarna boets egendom tillsammans, företräder dödsboet gentemot tredje man samt kärar och svarar i mål som gäller boet. Rätten att delta i samförvaltningen är oberoende av storleken på delägarrens kvarlåtenskapsandel.

Vid samförvaltning ska delägarna enhälligt fatta beslut om dödsboet. Delägarna ska antingen personligen delta i beslutsfattandet som gäller dödsboet eller vara vederbörligen representerade i beslutsfattandet. Utgångspunkten är att varje delägarers samtycke krävs för alla åtgärder som gäller dödsboet. Ett undantag till detta är 18 kap. 2 § i ärvdabalken, enligt vilken ett brådskande ärende kan skötas utan samtycke av alla delägare, om det inte finns tid att inhämta samtycken. Dessutom föreskrivs till exempel om delgivning i förvaltningsärenden i 57 § 2 mom. i förvaltningslagen (434/2003) att delgivning med ett dödsbo ska riktas till den bodelägare som har hand om boet eller till boförvaltaren. Om dödsboet förvaltas gemensamt av flera dödsbodelägare, kan delgivningen riktas till en av dem. Delägaren ska å sin sida underrätta de övriga bodelägarna om delfäendet.

Dödsboets ärendehantering baseras ofta på pappersdokument. Vid samförvaltning ordnas skötseln av dödsboets ärenden och uträttandet av ärenden som gäller dödsboet oftast genom att ge en pappersfullmakt eller pappersfullmakter som undertecknats av alla dödsbodelägare till en av dödsboets delägare. Dessutom erbjuder en del privata bolag möjligheten att ge en elektronisk

⁷ Aarnio-Kangas 2016, s. 211 och 215.

⁸ Aarnio-Kangas 2016, s. 215.

⁹ Domstolsstatistik.

¹⁰ Aarnio-Kangas 2016, s. 394.

fullmakt på internet. Till exempel en fullmakt som lämnas till bankerna kan inkludera rätten att använda dödsboets konton, säga upp avtal eller sälja egendom. Bankerna kan också i allmänhet ge en fullmaktstagare dispositionsrätt till konton. Det går i allmänhet att utträta ärenden på nätbanken med dessa rättigheter, om fullmaktstagaren har tillgång till bankens nätbank. En dödsbodelägare som utträtar ärenden antingen tillsammans med de andra delägarna eller självständigt med stöd av en fullmakt av de andra delägarna behöver delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet samt, om delägarförteckningen inte har fastställts, bilagorna till bouppteckningsinstrumentet, utifrån vilka det är möjligt att verifiera att delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet är tillförlitlig.

Även om en uttrycklig fullmakt saknas kan en enskild delägare genom sin ställning ha rätt att sköta vissa rättshandlingar på boets vägnar. Vedertagen praxis är att en enskild delägare till exempel av banken kan få de saldointyg som behövs vid bouppteckningen och andra uppgifter om den avlidnes bankärenden från dödsdagen och senare samt lämna fakturor som hänför sig till begravningen eller på annat sätt klart hänför sig till dödsfallet eller den avlidnes fakturor som dödsboet ansvarar för, till exempel fakturor för el, telefon eller bolagsvederlag, till banken för betalning från den avlidnes konto.¹¹ En delägare kan genom sin ställning också ha rätt att säga upp mindre avtal, såsom telefonabonnemang och tidningsprenumerationer.

2.1.4 Bouppteckning och bouppteckningsinstrument

Bestämmelser om bouppteckning och bouppteckningsinstrument som upprättas i samband med bouppteckningen finns i 20 kap. i ärvdabalken. Bestämmelser om bouppteckningsinstrument finns dessutom i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940).

Bouppteckningen ska förrättas inom tre månader från arvlåtarens död. Inom tre månader från dödsfallet kan man ansöka om tilläggstid hos Skatteförvaltningen för förrättningen av bouppteckningen. Skatteförvaltningen beviljar tilläggstid nästan utan undantag. Under årens lopp har antalet ansökningar om förlängning av tidsfristen för förrättning av bouppteckningen ökat, delvis på grund av längre leveranstider för ämbetsbevis än tidigare och delvis på grund av mångfalden i dödsbonas förmögenhet och delägarkrets. År 2023 räckte tidsfristen inte till för cirka 23 000 av de cirka 64 000 bouppteckningar som förrättades. Det manuella tjänstemannarbetet som behövs för ansökningarna om förlängning kan antas medföra en arbetsmängd på cirka 190 dagsverken för Skatteförvaltningen.

Om nya tillgångar eller skulder yppar sig efter bouppteckningen, ska ett kompletterande eller rättande bouppteckningsinstrument upprättas inom en månad. På ett kompletterande bouppteckningsinstrument tillämpas i regel samma bestämmelser som på andra bouppteckningsinstrument.

I regel den delägare i dödsboet som förvaltar kvarlåtenskapen skyldig att förrätta bouppteckningen. Även en boutredningsman eller en testamentsexekutor kan vara skyldig att förrätta bouppteckningen. Om en delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor inte har omhändertagit boets egendom, ska en i 18 kap. 4 § i ärvdabalken avsedd annan person låta förrätta bouppteckningen. Den som är skyldig att låta förrätta bouppteckningen ska bestämma

¹¹ Försäkrings- och finansrådgivningen FINE: Pankki- ja vakuutusasiat kuolinpesässä - Ohjeita kuolinpesän osakkaille, (bank- och försäkringsärenden i dödsbon – anvisningar till dödsbodelägare), punkt 3.2. Finns på <https://www.fine.fi/oppaat/julkaisu/pankki-ja-vakuutusasiat-kuolinpesassa-ohjeita-kuolinpesan-osakkaille.html>, hänvisad 10.10.2025.

tid och ort för bouppteckningen samt utse två gode män att förrätta den. Det finns inga bestämmelser om formen för att ordna bouppteckningen och delta i den, dvs. huruvida bouppteckningen ska förrättas på en fysisk mötesplats eller via distansförbindelse.

Över bouppteckningen upprättas ett bouppteckningsinstrument av vilket framgår dödsboets förmögenhetsställning samt dödsbodelägarerna. I bouppteckningsinstrumentet sammanställs uppgifter om alla handlingar som påverkar utredningen av egendom som arvlåtaren lämnat efter sig, avvittringen och arvskiftet. Dödsboets tillgångar och skulder samt deras värden antecknas enligt situationen vid tidpunkten för dödsfallet. Som dödsboets skulder antecknas också utgifter som direkt anknyter till dödsboet. Sådana är till exempel begravnings- och bouppteckningskostnader samt nya skulder som hänför sig till den avlidnes livstid. I bouppteckningsinstrumentet ska även antecknas den efterlevande makens tillgångar och skulder, om arvlåtaren var gift vid dödsfallet. Så är det också i en situation där makarna redan tidigare har dömts till äktenskapskillnad, men ingen avvittring har gjorts. I bouppteckningsinstrumentet ska dessutom lämnas uppgift om förskott på arv samt annan egendom som inte hör till boet, men som ska beaktas vid bestämmandet av storleken av arvingens laglott.

I bouppteckningsinstrumentet ska anges tiden och orten för förrättningen, arvlåtarens fullständiga namn, yrke och hemvist samt födelse- och dödsdag, delägarnas och övriga till bouppteckningen kallade personers namn och hemvist samt i fråga om minderåriga även deras födelsedag och i fråga om arvingar hur de är släkt med den avlidne. Varje arvinge ska uppges, även om ingen del av boets egendom tillfaller arvingen. Om någon ovannämnd uppgift inte kan lämnas, ska denna omständighet och orsaken till den antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Till bouppteckningsinstrumentet ska även fogas ett utdrag ur kyrkboken eller motsvarande register, av vilket framgår den efterlevande maken och arvingarna. Om arvlåtaren har gjort testamente eller äktenskapsförord, ska det tas in i bouppteckningsinstrumentet eller fogas till bouppteckningsinstrumentet i form av en styrkt kopia. Detsamma gäller andra handlingar som behövs för utrönande av boets ställning.

Av bouppteckningsinstrumentet ska framgå vilka som varit närvarande vid förrättningen. Tiden och orten för bouppteckningen ska, då detta kan ske utan nämnvärd olägenhet, i god tid tillkännages för delägarna och den efterlevande maken även då han eller hon inte är delägare, samt, om en andel i kvarlåtenskapen ska tillfalla någon genom arv eller testamente först sedan en delägares rätt upphört, även den som vid förrättandet av bouppteckningen närmast har rätt att ta arv eller testamente. I bouppteckningsinstrumentet ska också antecknas om en person som enligt lag borde ha underrättats om förrättningen inte har underrättats samt orsaken till detta. Om dessutom någon som har underrättats har uteblivit från bouppteckningen, ska i bouppteckningsinstrumentet antecknas när och på vilket sätt personen har blivit underrättad.

Boet uppges av bouppgivaren. Dödsboet ska uppges av den som vårdar egendomen eller annars är bäst förtrogen med boets ställning. Delägarna och den efterlevande maken, även om han eller hon inte är delägare, ska på uppmaning lämna uppgifter för bouppteckningen. Bouppgivaren ska i bouppteckningsinstrumentet teckna försäkran under edlig förpliktelse om att de uppgifter som han eller hon lämnat till bouppteckningen är riktiga och att inget med vilja och vetskap är utelämnat. Bouppgivaren är skyldig att edligen bestyrka försäkran, om någon vars rätt kan vara beroende av det eller boutredningsmannen eller testamentsexekutorn yrkar på detta. Edgångsplikt åligger även en delägare eller efterlevande make som inte uppgivit boet. Om någon annan har tagit befattning med boets egendom, kan edgång åläggas även denne, om det finns skäl till det. Gode männen ska på bouppteckningsinstrumentet teckna bevis att de antecknat allt rätt och värderat tillgångarna efter bästa förstånd. Bouppteckningsinstrumentet

undertecknas av bouppgivaren och gode männen samt ofta även av övriga personer som deltagit i bouppteckningen.

Lagen om skatt på arv och gåva innehåller några särskilda bestämmelser om de uppgifter som ska anges i bouppteckningsinstrumentet. Enligt 28 § i lagen om skatt på arv och gåva ska i bouppteckningsinstrumentet nämnas vem som förestår boet och sålunda tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen. I bouppteckningsinstrumentet ska också nämnas om en arvinge eller en testamentstagare givits sådan egendom som ska beaktas vid fastställandet av arvsskatten, liksom även egendomens beskaffenhet och värde. Det kan vara fråga om gåvor som enligt ärvdabalken ska beaktas vid arvskiftet samt gåvor som arvlåtaren har gett under de tre senaste åren före sin död. Dessutom meddelar Skatteförvaltningen med stöd av ett normgivningsbemyndigande närmare föreskrifter om vilka handlingar som ska inges för verkställandet av beskattningen samt kan också bestämma att de uppgifter som ska lämnas för arvs- eller gåvobeskattningen ska lämnas på en blankett som Skatteförvaltningen har fastställt.

Bouppgivaren ska lämna en kopia av bouppteckningsinstrumentet och dess bilagor till Skatteförvaltningen inom en månad från bouppteckningen. Skatteförvaltningen kräver inte att en släktutredning bifogas till bouppteckningsinstrumentet. Bouppteckningsinstrumentet skickas till Skatteförvaltningen som papperspost eller elektroniskt. Bouppteckningsinstrumentet kan inte lämnas in i strukturerad form. De uppgifter som framgår av kopian av bouppteckningsinstrumentet sparas manuellt i Skatteförvaltningens datasystem. Handlingar i pappersform som lämnats till Skatteförvaltningen förstörs efter att Skatteförvaltningen har omvandlat handlingarna till elektroniska upptagningar. De förvaras också som sådana.

Arvsbeskattningen verkställs på grundval av det bouppteckningsinstrument som upprättats över arvlåtarens kvarlåtenskap och, om arvskiftet redan har ägt rum, dessutom på grundval av skiftesinstrumentet. Undantag är situationer där ett bouppteckningsinstrument inte behöver upprättas efter arvlåtaren, det vill säga för så kallade utländska dödsbon, eller där skattskyldigheten börjar senare än vid arvlåtarens död. I dessa situationer ska den skattskyldige lämna in en skattedeklaration.

Arvsbeskattningen har redan sedan gammalt verkställts på basis av ett kalkylmässigt skifte och verkställandet av arvsbeskattningen har inte lämnats beroende av det slutliga arvskiftet. Till arvsbeskattningens särdrag hör att ett kalkylmässigt skifte kan avvika från det slutliga arvskiftet på grund av boutredning, avvittring eller arvskifte efter att arvsbeskattningen har verkställts. Det kan till exempel handla om nya tillgångar och skulder som yppar sig i dödsboet eller avgöranden som fattats i samband med boutredning, avvittring eller arvskifte och som vanligtvis hänför sig till dödsboets förmögenhet eller avgöranden som gäller den familjeförmögenhetsrättsliga ställningen och som påverkar de skattskyldigas arvslotter. Arvsbeskattningens särdrag har beaktats i 38 och 39 § i lagen om skatt på arv och gåva, så att Skatteförvaltningen ska underrättas om nya tillgångar och skulder eller om att grunderna för arvsbeskattningen i övrigt har förändrats. Då beaktas de slutliga avgöranden som avviker från det kalkylmässiga skiftet som en rättelse av grunderna för arvsbeskattningen genom att arvsbeskattningen verkställs på nytt inom tio år efter att arvsskattskyldigheten har inträtt.

Procedurbestämmelserna i 4 kap. i lagen om skatt på arv och gåva ändrades 2016 och 2018 i samband med reformerna för förenhetligande av beskattningsförfarandet för olika skatteslag samt 2023 i samband med reformen för automatiserat beslutsfattande. Utgångspunkterna i flera procedurbestämmelser i lagen om skatt på arv och gåva, till exempel bestämmelserna om verkställande av beskattningen, beskattning enligt uppskattning och skatteförhöjning samt förseningsavgift, grundar sig på regleringen av beskattningsförfarandet i andra skatteslag där uppgifter lämnas i en formbunden skattedeklaration för beskattningen. I bestämmelserna i lagen

om skatt på arv och gåva har man på grund av att anmälningsförfarandet avviker från andra skatteslag beaktat bouppteckningsinstrumentets särdrag.

På lagnivå föreskrivs om anmälningskyldigheten för arvsbeskattningen på ett allmänt plan närmast genom att kräva att bouppgivaren lämnar bouppteckningsinstrumentet till Skatteförvaltningen, och lagen specificerar inte närmare de uppgifter som ska lämnas och olika personers ansvar för de uppgifter som ska lämnas. Eftersom bouppteckningsinstrumenten är fritt formulerade, kan detta leda till att de är av varierande kvalitet och orsaka oklarhet bland de skattskyldiga angående de uppgifter som ska anmälas för arvsbeskattningen och uppgifternas betydelse vid fastställandet av arvsskatten samt leda till felbenägenhet vid antecknandet av uppgifter i bouppteckningsinstrumentet. Delvis av dessa orsaker kan det redan i ganska enkla dödsbon behövas utomstående juridiska rådgivare och biträden för att upprätta bouppteckningsinstrumentet. Samtidigt kan de skattskyldiga enligt gällande lag påföras påföljder enligt bestämmelserna om skatteförhöjning och förseningsavgift på grund av brister i bouppteckningsinstrumentet.

Vid verkställandet av arvsbeskattningen ska Skatteförvaltningen enligt 33 § 2 mom. i lagen om skatt på arv och gåva pröva erhållna uppgifter och utredningar på ett sätt som är motiverat med hänsyn till ärendets art och omfattning, lika bemötande av de skattskyldiga samt skattekontrollens behov. I nuläget förutsätts det redan innan arvsbeskattningen verkställs manuellt tjänstemannarbete för att tekniskt spara och omvandla uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet till datainnehåll som kan användas för arvsbeskattningen, vilket till väsentliga delar beror på att det saknas en formbunden anmälningsstruktur. Under dessa omständigheter är också förutsättningarna för automatiserat beslutsfattande med stöd av 33 b § i den gällande lagen om skatt på arv och gåva begränsade i arvsbeskattningen.

Dubbel förvaring och arkivering av bouppteckningsinstrumenten hos både Skatteförvaltningen och domstol slopades genom en lagändring 1994 (L 733/1994). Vid riksdagsbehandlingen av lagförslaget (RP 21/1994) föreslog lagutskottet att 12 a § fogas till 20 kap. i ärvdabalken, där det föreskrivs om permanent förvaring av bouppteckningsinstrument (LaUB 12/1994). Utskottet ansåg i sitt betänkande att bouppteckningsinstrumentens rättsliga betydelse är så stor att permanent förvaring av bouppteckningsinstrumenten måste tryggas genom bestämmelser i lagen. Med stöd av 12 a §, som fogats till 20 kap. i ärvdabalken, förvarar Skatteförvaltningen bouppteckningsinstrumentet eller dess tekniska upptagning permanent.

Arvingarna ansvarar själva för förvaringen av det ursprungliga bouppteckningsinstrumentet och dess bilagor. Om bouppteckningsinstrumentet har förkommit kan en kopia av det begäras av Skatteförvaltningen om det har upprättats efter 1994. Kopior av tidigare bouppteckningsinstrument ska begäras från tingsrätten i arvlåtarens sista hemkommun. Enligt 1 och 4 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) är handlingar som har lämnats till Skatteförvaltningen för verkställande av beskattningen sekretessbelagda. Bouppteckningsinstrumentet lämnas till Skatteförvaltningen för verkställande av arvsbeskattningen och är därmed sekretessbelagt i egenskap av beskattningshandling. Man kan dock få en kopia av det av Skatteförvaltningen av grundad anledning. Sekretessen gäller endast det exemplar som lämnats till Skatteförvaltningen. Ett exemplar av bouppteckningsinstrumentet som innehas av en delägare eller någon annan är inte en beskattningshandling och är inte sekretessbelagt på den grunden. I Skatteförvaltningens informationstjänstverksamhet lämnas på årsnivå i genomsnitt 30 000 begäranden om kopiering av bouppteckningsinstrument och begäranden om information ur bouppteckningsinstrument, utifrån de begäranden som lämnades under 2023–2025.

Som handling behövs bouppteckningsinstrumentet i olika privat- och offentligrättsliga situationer där det fungerar som egendoms- och delägarförteckning. Förutom att Skatteförvaltningen använder bouppteckningsinstrumentet för att påföra arvingarna arvsskatt, behövs det för att påvisa delägarnas behörighet för den andra parten i en rättshandling. För myndigheterna är bouppteckningsinstrumentet en viktig handling, i synnerhet när det är fråga om egendom i anknytning till vilken rättigheterna registreras i något register över egendom och rättigheter. Utifrån bouppteckningsinstrumentet görs bland annat ändringar i registreringen av fast och lös egendom som tillhör dödsboet. Privaträttsliga exempel på användningen av bouppteckningsinstrumentet är till exempel överföring av medel på ett bankkonto och avslutande av kontot samt försäljning av egendom som tillhör dödsboet. Dessutom behöver försäkringsbolag bouppteckningsinstrumentet för att betala dödsfallsersättning till rättsinnehavarna.

Bouppteckningsinstrumentet har också betydelse för intressebevakningen. I 48 § i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) anges att när en huvudman som är under 18 år eller som står under intressebevakning blir delägare i ett dödsbo ska intressebevakaren tillställa förmyndarmyndigheten, dvs. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, en kopia av bouppteckningsinstrumentet inom en månad från bouppteckningen. Likaså anges i 30 § 2 mom. i lagen om intressebevakningsfullmakt (648/2007) att om fullmaktsgivaren blir delägare i ett dödsbo och fullmäktigen enligt fullmakten är behörig att företräda fullmaktsgivaren i ärenden som gäller dödsboet, ska fullmäktigen inom en månad från bouppteckningen lämna förmyndarmyndigheten en kopia av bouppteckningsinstrumentet.

2.2 Bedömning av nuläget

2.2.1 Dödsbo och identifiering av dödsboet

För att möjliggöra elektronisk kommunikation för dödsbon ska dödsbon kunna identifieras. För att identifiera dödsboet skapar olika aktörer en identifierande beteckning för dödsboet i sina informationssystem. Identifiering av dödsboet med hjälp av arvlåtarens personbeteckning och information om dödsboet, dödsfallet eller dödsdatumet har i huvudsak upplevts vara en fungerande lösning inom både den offentliga och den privata sektorn. En sådan identifierande beteckning som skapas inom ett informationssystem har inga rättsverkningar som sträcker sig utanför systemet.

Den nuvarande regleringen möjliggör identifiering av dödsbon inom ett informationssystem, och därför finns det inget behov av någon författningsändring till den del det är fråga om att skapa en identifierande beteckning inom ett informationssystem. Elektronisk kommunikation för dödsbon kan också möjliggöras utan att en ny identifieringskod för dödsbon införs i lagstiftningen, genom att använda en behörighetstjänst enligt lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016, nedan stödtjänstlagen). Nedan kallas denna behörighetstjänst också för tjänsten Suomi.fi-fullmakter. Under beredningen har man inte identifierat något behov av att använda en sådan identifieringskod för dödsbon vars rättsverkningar skulle sträcka sig utanför informationssystemen. Identifiering av dödsbon som förutsätts för elektronisk kommunikation kan således lösas genom systemutveckling.

2.2.2 Delägarskap i dödsbo och intyg på detta

Beställning av släktutredningsutdrag är ett relativt tungt förfarande som ökar de anhörigas administrativa börda. Sedan 1973 finns uppgifter som används för att göra släktutredningar i stor utsträckning i elektroniska register i strukturerad form, till stor del i befolkningsdatasystemet. Inom evangelisk-lutherska kyrkan har elektroniska

medlemsdatasystem småningom blivit vanligare. Till exempel i Helsingfors togs det elektroniska systemet i bruk på 1990-talet. Ett gemensamt medlemsdatasystem för alla församlingar togs i bruk 2012. Allt folkbokföringsmaterial för tiden före denna gradvisa digitalisering finns i analoga informationskällor. För att få tillgång till informationskällorna krävs alltid mänskligt arbete vid utredningen av helheten och av utlämnandet av uppgifter. Även Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata lämnar ut uppgifter ur det digitaliserade materialet.

Till den del de uppgifter som används för att göra släktutredningar ingår i datalager i strukturerad form är det svårt att motivera att dödsbodelägarna ska vara skyldiga att beställa ett separat utdrag eller intyg. En färdig och omfattande utredning om dödsboets delägarkrets sparas inte i strukturerad form i ett centraliserat datalager eller ett centraliserat register, och därför kan uppgifter om dödsboets delägarkrets inte utnyttjas i större utsträckning i olika aktörers e-tjänster eller andra elektroniska tjänster. Av samma orsak kan utlämnande av uppgifter från ett centraliserat datalager eller ett centraliserat register med hjälp av tekniska gränssnitt inte genomföras mellan myndigheter eller från en myndighet till andra aktörer. Som helhet betraktat stöder de nuvarande förfarandena som grundar sig på utdrag och intyg från olika register eller datalager inte ett smidigt utnyttjande av myndigheternas uppgifter ur kundens synvinkel. De nuvarande förfarandena orsakar för olika aktörer kostnader, arbete och fördröjningar som kan undvikas.

Kravet på att ett utdrag ur kyrkbok eller motsvarande register ska fogas till bouppteckningsinstrumentet följer direkt av lagen. Verifiering av delägarkretsen med andra släktutredningsutdrag än sådana som beställs separat från en myndighet förutsätter således författningsändringar. Sparande av en färdig delägarkrets och utlämnande av uppgifter om delägarna förutsätter reglering, särskilt om de personuppgifter som behandlas, men också om andra uppgifter.

Det är möjligt att se till att delägaruppgifterna i bouppteckningen åtnjuter offentlig tillförlitlighet genom ett separat fastställelseförfarande. Enligt en bedömning av dem som deltog i beredningen i arbetsgruppsfasen har det under årens lopp inte skett sådana förändringar i de omständigheter som ledde fram till bestämmelserna om förfarandet för fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrument som skulle ge anledning till att avstå från fastställelsen. Enligt dem som deltog i beredningen bör således det separata fastställelseförfarandet bevaras även i situationer där uppgifterna om delägarkretsen sammanställs på andra släktutredningsutdrag än sådana som beställs separat.

2.2.3 Boutredning och förvaltning av dödsbo

Dödsbon kan ha många slags behov av att uträtta ärenden och behovet av att uträtta ärenden kan kvarstå under långa perioder. Den allmänna digitaliseringen av kommunikationen har inte avsevärt underlättat förvaltningen av dödsbon eller ordnandet av ärendehantering i dödsbon. Fullmakt att sköta dödsboets ärenden görs fortfarande i regel på pappersfullmakter, och ställningen som delägare bevisas ofta med ett bouppteckningsinstrument i pappersform och dess bilagor eller en fastställd delägarförteckning i ett bouppteckningsinstrument.

Elektronisk kommunikation i ärenden som gäller dödsboet är möjlig endast i begränsad utsträckning. Till exempel är det möjligt att uträtta ärenden elektroniskt i tjänsten Suomi.fi-fullmakter endast om dödsboet fortsätter arvlåtarens näringsverksamhet och har ett företags- och organisationsnummer. I dessa fall kan delägarna med hjälp av tjänsten för tjänstemannabefullmäktigande, dvs. befullmäktigande med ansökan, ge en vald person, ett företag eller ett samfund, såsom en bokföringsbyrå, fullmakt att sköta ärenden i anknytning till

dödsboets näringsverksamhet. Dödsbon som saknar företags- och organisationsnummer kan i nuläget inte använda Suomi.fi-fullmakter. Ett dödsbo kan inte få ett företags- och organisationsnummer enbart för att utträta ärenden elektroniskt. Användningen av Suomi.fi-fullmakter vid utträttandet av ärenden för ett dödsbos räkning är begränsad också på grund av att tjänsten inte får uppgifter om dödsbodeläggarna från ett centraliserat datalager eller ett centraliserat register.

Den föreslagna möjligheten att få offentligt tillförlitliga delägaruppgifter i strukturerad form gör det smidigare för dödsboet att utträta bankärenden ur både kundens och tjänsteleverantörernas synvinkel, eftersom behovet av att lämna in pappershandlingar försvinner. Även den tid som går åt till att granska handlingar förkortas till den del delägarnas ställning som delägare har fastställts automatiskt. Som en del av programmet genomfördes en enkätundersökning om medborgarnas synpunkter och erfarenheter.¹² Enligt undersökningen upplevde 62 procent av dem som tidigare hade varit delägare i ett dödsbo att skötseln av dödsboets ärenden hade förlöpt bra och smidigt. Omvänt innebär detta att fler än var tredje hade stött på utmaningar vid skötseln av ärenden.¹³ Utmaningarna torde också återspeglas i att 78 procent av dem som hade varit delägare i ett dödsbo hade använt någon form av avgiftsbelagd experthjälp för att sköta dödsboets ärenden. Största delen (61 procent) hade köpt experthjälp vid förrättningen av bouppteckningen och upprättandet av bouppteckningsinstrumentet.

Enligt enkätundersökningen skulle 89 procent av respondenterna vara beredda att åtminstone pröva att sköta dödsboets ärenden elektroniskt om det var möjligt. Slutresultatet var detsamma (89 procent) även på frågan om huruvida respondenterna är villiga att upprätta ett elektroniskt bouppteckningsinstrument. På frågan om vilka e-tjänster som skulle vara till nytta för skötseln av dödsboets ärenden lyfte över 60 procent av respondenterna fram elektroniska myndighetsmeddelanden (en meddelandeförmedlingstjänst enligt stödtjänstlagen som nedan också kallas för Suomi.fi-meddelanden) och möjligheten att lagra dödsboets handlingar. På ett allmänt plan ansåg största delen av respondenterna att fördelen med elektronisk kommunikation är att man sparar tid vid skötseln av ärenden och att det är lätt att utträta ärenden. Man sparar tid, eftersom man inte behöver resa långt till en viss plats eller försöka hitta en tid som passar alla för att sköta ärenden.¹⁴

¹² Sammanlagt 1 300 respondenter från olika åldersgrupper, av olika kön och från olika bostadsområden svarade på enkätundersökningen. Av respondenterna hade 870 tidigare varit delägare i ett dödsbo och 430 hade aldrig varit delägare. Undersökningens felmarginal var med 95 procents sannolikhet +/- 3,2 procentenheter.

¹³ I Teknologiska forskningscentralen VTT:s försök Digitaalinen kansalaisosallistuminen julkisessa palvelukehittämisessä (digitalt medborgardeltagande i offentlig tjänsteutveckling) som genomfördes i slutet av 2024 (<https://publications.vtt.fi/pdf/technology/2025/T437.pdf>, sidan 49) ansåg i genomsnitt 62 procent av dem som svarade på enkätundersökningen på den digitala plattformen Pol.is (n=344) att det i nuläget inte går att sköta ärenden som gäller en anhörigs död smidigt. Enligt en internationell undersökning var endast 56 procent av de personer som skött en avliden anhörigs ärenden nöjda med de tjänster de fått i Finland (EU/OECD Survey on Citizen Satisfaction with Public Services, Finland Country Brief, har ännu inte publicerats).

¹⁴ I Teknologiska forskningscentralen VTT:s försök Digitaalinen kansalaisosallistuminen julkisessa palvelukehittämisessä (digitalt medborgardeltagande i offentlig tjänsteutveckling) som genomfördes i slutet av 2024 (<https://publications.vtt.fi/pdf/technology/2025/T437.pdf>, sidan 49) understödde i genomsnitt 88 procent av dem som svarade på enkätundersökningen på den digitala plattformen Pol.is

Angående e-tjänster för skötsel av dödsboärenden tvivlade eller funderade respondenterna över säkerhetsfrågor vid användningen av tjänsterna, såsom datastöld och läckage av personuppgifter. Många oroade sig också över huruvida de uppgifter som behövs för att sköta ärenden är korrekta och huruvida uppgifterna faktiskt bevaras länge i e-tjänsterna.

Cirka hälften (53 procent) av respondenterna ansåg att avgiftsbelagd användning av ett delägarregister för dödsbon inte var motiverad, även om delägarna även i nuläget bör påvisa sitt delägarskap genom att skaffa avgiftsbelagda släktutredningar av relevanta aktörer. Vid förfrågan om en lämplig avgift understödde 59 procent av respondenterna en avgift på högst 50 euro och 23 procent en avgift på högst 100 euro. Sammanlagt 13 procent av respondenterna ansåg att en högre avgift än så var lämplig och 5 procent kunde inte ta ställning till frågan.

E-tjänster som dödsboet använder förutsätter ofta manuella arbetskedor för att inleda den elektroniska ärendehantering. Dessutom består den elektroniska kommunikationen till stor del av att skicka meddelanden och handlingar, medan den egentliga behandlingen grundar sig på skriftliga handlingar i pappersform. Avsaknaden av heltäckande e-tjänster för dödsbon överensstämmer inte med den allmänna digitaliseringsutvecklingen i samhället, och situationen motsvarar inte de förväntningar som i nuläget ställs på möjligheterna att utträta ärenden.

Tillhandahållande av e-tjänster för dödsbon kräver i princip ingen separat reglering. För att möjliggöra e-tjänster på ett heltäckande sätt krävs dock bestämmelser särskilt om att koncentrera uppgiften om dödsboets delägarkrets till elektronisk form och bestämmelser om att lämna ut uppgiften i fråga så att den kan användas i e-tjänster och förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster.

För dödsbodelägarna är det viktigt att bouppteckningsinstrumentet och dess bilagor bevaras. Bilagorna till bouppteckningsinstrumentet bifogas i allmänhet till ett exemplar av instrumentet. För förvaringen av exemplaret ansvarar den dödsbodelägare som delägarna sinsemellan har kommit överens om. Andra delägare ges ofta endast ett undertecknat bouppteckningsinstrument eller en kopia av det utan bilagor. I praktiken kan detta leda till att bilagorna och bouppteckningsinstrumentet skiljs åt. Detta orsakar problem särskilt när bouppteckningsinstrumentet och dess bilagor behövs till exempel för att vidta rättshandlingar.

Med beaktande av den allmänna digitaliseringsutvecklingen i samhället har de som tog ställning till beredningen av propositionen i arbetsgrupps- och remissfasen ansett att bestämmelserna om förvaring av bouppteckningsinstrumentet och dess bilagor inte till alla delar överensstämmer med utvecklingen i samhället. Framför allt stöder det nuvarande förfarandet inte en enkel tillgång till behövliga uppgifter för alla som har rätt till uppgifterna och inte heller att uppgifterna är lätta att hitta. En ändring av det nuvarande förfarandet så att de behövliga handlingarna och uppgifterna i dem kan lagras centraliserat på en och samma plats förutsätter författningsändringar, om tjänsten för lagring av handlingarna tillhandahålls av en myndighet. Då behövs bestämmelser åtminstone om den behöriga myndigheten, handlingarnas förhållande till bestämmelserna om offentlighet för myndighetshandlingar samt behandlingen av personuppgifter.

(n=338) tanken på att en släktutredning bör erhållas från ett enda serviceställe. Respondenterna efterlyste också en webbplats med alla anvisningar, handlingar och information om hur man ska agera i ärenden som gäller dödsbon.

2.2.4 Bouppteckning och bouppteckningsinstrument

Bouppteckningsinstrumentet är till centrala delar en privaträttslig handling med olika användningsändamål. I nuläget ska bouppteckningsinstrumentet också lämnas till Skatteförvaltningen, som verkställer arvsbeskattningen på basis av bouppteckningsinstrumentet. I lagen om skatt på arv och gåva finns det inga särskilda bestämmelser om bouppteckningsinstrumentets innehåll, med undantag av några bestämmelser. Med tanke på privaträttsliga användningsändamål finns bestämmelser om bouppteckningsinstrumentets innehåll på lagnivå i ärvdabalken.

Bestämmelserna om bouppteckning och det bouppteckningsinstrument som upprättas i samband med bouppteckningen möjliggör till många delar redan i nuläget upprättande av ett elektroniskt bouppteckningsinstrument, men i bestämmelserna identifieras inte förfaringssätten för elektronisk ärendehantering. Det finns inte heller några separata bestämmelser om möjligheten att upprätta ett elektroniskt bouppteckningsinstrument.

I nuläget är det ingen myndighets uppgift att möjliggöra elektroniska bouppteckningsinstrument. För att det ska vara möjligt att upprätta ett elektroniskt bouppteckningsinstrument på en digital plattform som tillhandahålls av en myndighet krävs bestämmelser om myndighetstjänster i samband med elektronisk kommunikation. I likhet med andra e-tjänster som tillhandahålls dödsbon förutsätter tillhandahållandet av en elektronisk myndighetstjänst också att uppgifter om dödsboets delägarkrets koncentreras till elektronisk form och utnyttjas. Dessutom bör det åtminstone föreskrivas om behandling av personuppgifter och användarrättigheter. Det förutsätts även reglering för att sådana uppgifter om dödsboets förmögenhet som innehas av en myndighet ska kunna tillhandahållas på en digital serviceplattform som erbjuds på myndighetsinitiativ för att underlätta förrättandet av bouppteckningar.

Till skillnad från andra skatteslag anmäls inga uppgifter för arvsbeskattningen som verkställs på basis av bouppteckningsinstrumentet genom att lämna in en formbunden skattedeclaration, vilket har medfört behov av speciallösningar som avviker från andra skatteslag. Fritt formulerade bouppteckningsinstrument som grund för anmälan och verkställandet av beskattningen kan numera betraktas som ett exceptionellt förfarande, som väcker frågor anknutna till det att om grunderna för anmälningsskyldigheten ska föreskrivas genom lag samt frågor anknutna till lika bemötande av de skattskyldiga.

På lagnivå föreskrivs om anmälningsskyldigheten för arvsbeskattningen på ett allmänt plan närmast genom att kräva att bouppgivaren lämnar bouppteckningsinstrumentet till Skatteförvaltningen. I ärvdabalken föreskrivs om bouppteckningsinstrumentet utifrån privaträttsliga syften och i lagen om skatt på arv och gåva specificeras inte närmare de uppgifter som ska anmälas och olika personers ansvar för de uppgifter som ska anmälas. Eftersom bouppteckningsinstrumenten är fritt formulerade, kan detta leda till att de är av varierande kvalitet och orsaka oklarhet bland de skattskyldiga om vilka uppgifter som behövs för fastställandet av arvsskatten och vilken betydelse uppgifterna har. Nuläget kan således leda till felbenägenhet. Delvis av dessa orsaker kan det redan i ganska enkla dödsbon finnas behov av utomstående juridiska rådgivare och biträden för att upprätta bouppteckningsinstrumentet. Samtidigt kan de skattskyldiga enligt gällande lag påföras påföljder enligt bestämmelserna om skatteförhöjning och förseningsavgift på grund av brister i bouppteckningsinstrumentet.

Dessutom bör det beaktas att Skatteförvaltningen enligt 33 § 2 mom. i lagen om skatt på arv och gåva vid verkställandet av arvsbeskattningen ska pröva erhållna uppgifter och utredningar på ett sätt som är motiverat med hänsyn till ärendets art och omfattning, lika bemötande av de

skattskyldiga samt skattekontrollens behov. I nuläget förutsätts det redan innan den egentliga arvsbeskattningen verkställs manuellt tjänstemannaarbete vid Skatteförvaltningen för att tekniskt spara och omvandla uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet till en form som kan användas för arvsbeskattningen, eftersom fritt formulerade anmälningar inte är maskinellt läsbara. Det nuvarande förfarandet har också bidragit till att det i samband med verkställandet av arvsbeskattningen ofta också är nödvändigt att separat bedöma ostridiga omständigheter och andra sådana omständigheter som inte förutsätter prövning från fall till fall. Under dessa omständigheter är också förutsättningarna för automatiserat beslutsfattande med stöd av 33 b § i den gällande lagen om skatt på arv och gåva begränsade i arvsbeskattningen.

Ett sådant alternativ där bouppteckningsinstrumentet omvandlas till en strukturerad skattedeklaration förutsätter att bouppteckningens uppgiftsinnehåll definieras som tvingande utifrån beskattningens utgångspunkter. Utgångspunkten för programmet är att det fortsättningsvis ska vara möjligt att upprätta bouppteckningsinstrument i pappersform. Även om det elektroniska bouppteckningsinstrumentet grundar sig på strukturerat uppgiftsinnehåll, tillåter programmets utgångspunkt inte att ett bouppteckningsinstrument i pappersform förutsätts ha strukturerat uppgiftsinnehåll. Det kan inte heller anses motiverat att anmälan form varierar beroende på om man lämnar en formbunden anmälan elektroniskt eller en fritt formulerad anmälan på papper. Å andra sidan är det typiskt att privaträttsliga handlingar upprättas utifrån privaträttsliga utgångspunkter och att de uppgifter som behövs för beskattningen och som grundar sig på dessa handlingar deklarerar i en separat skattedeklaration. Att omvandla bouppteckningsinstrumentet till en strukturerad skattedeklaration kan också försämra dess användbarhet för användningsändamål utanför beskattningen och bli en oändamålsenlig lösning för såväl medborgare som myndigheter.

En uttrycklig reglering på lagnivå om grunderna för anmälningsskyldigheten är, liksom en formbunden och strukturerad skattedeklaration, ett sätt att förebygga de nuvarande problemen i anslutning till arvsbeskattningen. Att arvsbeskattningen grundar sig på ett kalkylmässigt skifte och att de uppgifter som ska anmälas grundar sig på bouppteckning bedöms inte vara problematiskt i nuläget, utan kan fortfarande anses vara motiverat. Vid arvsbeskattning som grundar sig på kalkylmässigt skifte bör man även framöver beakta möjligheten att grunderna för arvsbeskattningen kan ändras till följd av boutredning, avvitrning eller arvskifte samt beakta vilken roll bouppgivaren och gode männen samt dödsbodelägarna och andra skattskyldiga har i bildandet av uppgifterna i skattedeklarationen.

En lösning som grundar sig på skattedeklaration främjar inriktandet av prövningsskyldigheten och automatiserat beslutsfattande av ärenden enligt gällande lag mer ändamålsenligt. Den främjar också genomförandet av förvaltningens serviceprincip, genom bättre förutsättningar än i nuläget att tillhandahålla de skattskyldiga behörig service inom förvaltningen och för Skatteförvaltningen att sköta sin uppgift med gott resultat. Lösningen främjar också den myndighetsrådgivning som hör till Skatteförvaltningens behörighet, eftersom den föreslagna skattedeklarationen helt klart hör till Skatteförvaltningens behörighet, till skillnad från bouppteckningsinstrumentet som upprättas för privaträttsliga ändamål. Samtidigt kan bouppteckningsinstrumentet upprättas elektroniskt på en serviceplattform som tillhandahålls av myndigheten eller som i nuläget i pappersform så att det uppgiftsinnehåll som ska anges i skattedeklarationen kan utnyttjas som en del av bouppteckningsinstrumentet.

Möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument elektroniskt kan också främja elektronisk informationshantering och utlämnande av uppgifter jämfört med nuläget. Inlämnandet av bouppteckningsinstrument i pappersform till Skatteförvaltningen, antingen som papperspost eller som skannade handlingar, binder Skatteförvaltningens resurser, eftersom Skatteförvaltningen måste spara uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet manuellt och

behandla begäranden om kopior av bouppteckningsinstrumenten. Förfarandet orsakar extra arbete och är en administrativ börda även för dem som sköter dödsboets ärenden.

Tidsfristen på tre månader för förrättande av bouppteckning har visat sig vara kort rent praktiskt. Skatteförvaltningen kan bevilja tilläggstid för förrättande av bouppteckning eller inlämnande av bouppteckningsinstrument. Skatteförvaltningen beviljar tilläggstid nästan utan undantag. Ändring av tidsfristen för förrättande av bouppteckning förutsätter ändring av 20 kap. 1 § i ärvdabalken.

Bestämmelserna i ärvdabalken lämnar det öppet om det är möjligt att delta i och förrätta bouppteckningen även med hjälp av datakommunikation och tekniska hjälpmedel. Uttryckliga bestämmelser om formen för förrättandet av och deltagandet i bouppteckningen på det sätt som föreslås förtydligar det rådande rättsläget.

3 Målsättning

Målet med programmet för smidig skötsel av en avliden anhörigs angelägenheter är att göra skötseln av angelägenheter i anknytning till en anhörigs död smidigare genom att digitalisera och strukturera de handlingar som behövs, förbättra anvisningarna samt främja automatiseringen och samtidigt effektivisera prestationerna i anslutning till myndigheternas processer och handläggning. Minskningen av pappersärenden och manuella förfaringssätt har samtidigt produktivitetseffekter på verksamheten hos myndigheter och andra organisationer. Å andra sidan underlättar de nya elektroniska tjänsterna också förfaranden i pappersform. Till exempel kan bouppteckningsinstrumentet vid behov fortfarande upprättas i pappersform med hjälp av elektroniska tjänster och datamodeller.

Programmets konkreta mål är att införa nya tjänster i form av en e-tjänst för dödsbon, som i denna proposition kallas serviceplattformen för dödsbon, samt elektroniskt bouppteckningsinstrument, delägarregister för dödsbon och testamentsregister.¹⁵ Målet är också att modernisera arvsbeskattningen genom att övergå från bouppteckningsinstrument till arvsbeskattning som verkställs på basis av arvsskattedeklaration och att skapa en strukturerad arvsskattedeklaration för elektronisk och pappersbaserad ärendehantering.

När det gäller testamentregistret har programmets mål senare omvärderats, så att den helhet som gäller testamentsregistret och elektroniska testamenten har avskilts till en egen helhet. Bedömningspromemorian om elektroniska testamenten och testamentsregistret som bereddes vid justitieministeriet (justitieministeriets utredningar och anvisningar 2026:3) färdigställdes i februari 2026 och var på remiss mellan den 9 februari och den 2 april 2026. Elektroniska testamenten och testamentsregistret genomförs inte samtidigt som de tjänster som bereds i EOAVH-programmet.

¹⁵ Ändringsbeslut om inrättandet av programmet för smidig skötsel av en avliden anhörigs angelägenheter 7.1.2025, s. 2.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Serviceplattformen för dödsbon

Det föreslås att de tjänster som tillhandahålls i Skatteförvaltningens e-tjänst (MinSkatt) utvidgas så att Skatteförvaltningens e-tjänst fungerar som serviceplattform också för alla de tjänster för dödsbon som beskrivs nedan. Syftet med serviceplattformen för dödsbon är att tillhandahålla samlade digitala tjänster för att göra förvaltningen och utredningen av dödsbon smidigare. På serviceplattformen för dödsbon ska det tillhandahållas en e-tjänst för åtkomst till det föreslagna delägarregistret för dödsbon. På serviceplattformen för dödsbon ska det också finnas möjlighet att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationen. I praktiken bildas bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen utifrån det gemensamma underlag som sammanställs på serviceplattformen för dödsbon, dvs. utifrån den förhandsinformation som Skatteförvaltningen tillhandahåller och de uppgifter som bouppgivaren kompletterat, utan att bouppgivaren behöver fylla i dessa handlingar separat. De delägare i ett dödsbo som har tagit i bruk serviceplattformen för dödsbon ska dessutom kunna föra in den information som behövs för förvaltningen och utredningen av dödsboet i den tjänst för lagring av handlingar som de har i sin privata användning för viss tid. Skatteförvaltningen ska vara personuppgiftsansvarig i fråga om de personuppgifter som förts in i tjänsten för lagring av handlingar och de personuppgifter som förts in på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av bouppteckningsinstrument.

4.1.2 Möjlighet att uträtta ärenden på papper

Enligt förslaget ska dödsbon fortfarande ha möjlighet att uträtta ärenden också med hjälp av pappershandlingar. Den information ur delägarregistret för dödsbon som behövs som bilaga till bouppteckningsinstrumentet ska också kunna beställas i pappersform och fogas till bouppteckningsinstrumentet. På den avgift som tas ut för ett utdrag eller intyg med information ur delägarregistret för dödsbon kan man lägga till kostnaderna för manuella arbetsmoment, såsom postning.

Även bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklaration ska kunna upprättas och lämnas till Skatteförvaltningen i pappersform. Bouppteckningsinstrumentet ska även i fortsättningen kunna formuleras fritt och på motsvarande sätt som i nuläget, till exempel genom att använda ordbehandlingsprogram och skriva ut handlingarna för underskrift med penna. För dem som uträttar ärenden på papper fastställer Skatteförvaltningen skatteblanketter i pappersform som kan tas in i bouppteckningsinstrumentet till den del som gäller ifyllande av det uppgiftsinnehåll som krävs enligt ärvdabalken. Till exempel är det möjligt att inkludera förteckningen över tillgångar och skulder på skatteblanketten som sådan i bouppteckningsinstrumentet, vilket gör att även de som uträttar ärenden på papper kan undvika mångdubbelt arbete.

Den information som antecknats i pappershandlingarna överförs i regel ändå inte från en handling till en annan. Detta kan orsaka dödsboet fördröjningar och överlappande arbete.

Dödsboet ska också kunna uträtta ärenden delvis digitalt och delvis på papper. Dödsboet ska till exempel kunna upprätta bouppteckningsinstrumentet på papper och ändå ska bouppgivaren kunna lämna in arvsskattedeklarationen på serviceplattformen. Dödsboet ska också kunna byta sätt att uträtta ärenden mitt under bouppteckningen från papper till serviceplattformen eller från serviceplattformen till papper. Det är också möjligt att en del av dödsbodelägarna använder den föreslagna serviceplattformen, medan en del inte använder den. Då ska de dödsbodelägare som använder serviceplattformen, på motsvarande sätt som i situationer där ärenden uträttas helt på

papper, vid samförvaltning se till att de som utträtt ärenden på papper får tillgång till motsvarande uppgifter som de som utträtt ärenden digitalt på serviceplattformen och i dess tjänster.

4.1.3 Delägarregistret för dödsbon

För att underlätta skötseln av dödsbonas ärenden föreslås det att det inrättas ett delägarregister för dödsbon. Syftet med registret är att möjliggöra tillgången till aktuell information om dödsbons personkrets för tryggnad av både delägarnas och tredje parter intressen och rättigheter och för myndigheternas verksamhet. Den grundläggande informationen i registret skapas automatiskt i en situation där det i befolkningsdatasystemet registreras att en person som vid sin död hade en finsk personbeteckning har avlidit. Personuppgiftsansvariga i fråga om delägarregistret för dödsbon är Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland, men Skatteförvaltningen ska administrera serviceplattformen för dödsbon, via vilken delägarna i dödsboet ska ha tillgång till uppgifterna i registret.

Delägarregistret för dödsbon ska innehålla tre typer av information: 1) grundläggande information, som skapas automatiskt, 2) kompletterande information, som lämnas av bouppgivaren, och 3) information om användningen av registret och om myndighetsförfarandena, som lämnas av den personuppgiftsansvarige. Avsikten är att den information som antecknas i delägarregistret för dödsbon huvudsakligen ska motsvara den information som för närvarande antecknas i delägarförteckningen i bouppteckningen. Delägarregistret för dödsbon kan ändå uppdateras också efter bouppteckningen, och informationen kan då också hållas uppdaterad till exempel för situationer där dödsboet beslutar att hålla kvarlåtenskapen oskiftad under en lång tid.

Den grundläggande informationen i registret ska framför allt bestå av befolkningsregisteruppgifter i befolkningsdatasystemet, i den evangelisk-lutherska och ortodoxa kyrkans medlemsregister samt hos Riksarkivet, kompletterat med uppgifter i registret över förmynderskapsärenden, registret över äktenskapsförordsärenden och registret över giftorättsärenden. Den grundläggande informationen omfattar bland annat information om arvlåtaren och laga arvingar, information om den make som arvlåtaren hade vid sin död och om arvlåtarens tidigare makar samt information om intressebevakning i fråga om alla ovannämnda aktörer.

Eftersom myndigheterna inte har tillgång till alla privaträttsliga handlingar som är av betydelse i arvsrättsligt hänseende, föreslås det att den grundläggande information som baserar sig på registren ska kompletteras med information som dödsboet anmäler. Sådan information handlar till exempel om eventuella delägare i dödsboet som saknas i den grundläggande informationen, om upphörande av delägarskapet, om bouppgivaren och dödsboets kontaktperson, om innehållet i äktenskapsförord, om upphörande av giftorätten eller om testamenten och universella testamentstagare.

Den personuppgiftsansvarige för delägarregistret för dödsbon ska dessutom i registret föra in information om händelser som gäller användningen av registret, till exempel om den grundläggande informationen i registret har ändrats, om bouppgivaren har försäkrat att informationen är riktig eller om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller Statens ämbetsverk på Åland har fastställt delägarförteckningen. Vidare ska den personuppgiftsansvarige föra in information om myndighetsförfaranden som gäller dödsbon utifrån information från andra myndigheter. I registret ska det bland annat antecknas om det för utredningen av dödsboet har förordnats en boutredningsman eller en boförvaltare för konkursboet eller om någon delägares andel i dödsboet har utmätts eller är föremål för

säkringsåtgärd. Dessa åtgärder begränsar avsevärt de möjligheter som delägarna i dödsboet har att bestämma över dödsboets egendom, och information om åtgärderna ska därför via delägarregistret för dödsbon också delges dem som överväger att ingå ett avtal med dödsboet.

Det föreslås att den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon ska ges offentlig tillförlitlighet när bouppgivaren har granskat informationen och inte har upptäckt några behov av ändringar eller kompletteringar och bouppgivaren har försäkrat att informationen är riktig. Den offentliga tillförlitligheten motsvarar till sitt innehåll och sina rättsverkningar den offentliga tillförlitlighet i fråga om fastställelse av delägarförteckning som avses i 20 kap. i ärvdabalken. Om bouppgivaren har ändrat eller kompletterat informationen, förlorar informationen i delägarregistret för dödsbon sin offentliga tillförlitlighet. Detta har ansetts motiverat, eftersom en ändring eller komplettering av information oftast grundar sig på en sådan enskild persons egen bedömning av ärendet som inte nödvändigtvis har den juridiska sakkunskap som bedömningen förutsätter. Det ska ändå vara möjligt att på samma sätt som för närvarande få offentlig tillförlitlighet i fråga om information som bouppgivaren ändrat eller kompletterat genom att ansöka om fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller Statens ämbetsverk på Åland. Också informationen i delägarregistret för dödsbon ska kunna fastställas. Det ska dock vara möjligt att ansöka om fastställelse först efter att bouppteckningen har förrättats.

Delägarregistret för dödsbon ska inte vara öppet för alla, utan tillgången till informationen i registret bestäms i regel på samma grunder som tillgången till uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Informationen om dödsboets kontaktperson ska dock vara öppen för alla. Delägarna i dödsboet och bouppgivaren ska ha tillgång till nästan all information i registret. I den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon finns dessutom bestämmelser om de informationsmottagare och informationskategorier som det kan lämnas ut information om till exempel till myndigheter eller aktörer inom finans- eller försäkringsbranschen eller för marknadsföring. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om under vilka förutsättningar information får lämnas ut utifrån privatpersoners begäranden om information och om vilka förfaranden som bör följas vid utlämnande av information.

I lagen föreslås också bestämmelser om de avgifter som tas ut för information i delägarregistret för dödsbon samt om möjligheten för evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan att samarbeta med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata vad gäller uttag och redovisning av avgifter.

4.1.4 Elektronisk bouppteckning och elektroniskt bouppteckningsinstrument

Enligt förslaget ska bouppteckning i fortsättningen kunna förrättas helt eller delvis också genom datakommunikation och med hjälp av tekniska hjälpmedel. En förutsättning är att de som deltar i bouppteckningen via distansförbindelse har samma rätt att delta som de andra som deltar i bouppteckningen. I praktiken innebär detta bland annat att om inte alla delägare eller andra som kallas till bouppteckning har tillförlitliga datakommunikationsförbindelser eller färdigheter att använda dem, ska dessa delägare ges möjlighet att fysiskt delta i bouppteckningen.

I fråga om både traditionella bouppteckningar och bouppteckningar som ordnas elektroniskt föreslås det att tidsfristen för förrättande av bouppteckning förlängs från tre månader till sex månader. Antalet ansökningar om förlängning av den nuvarande tidsfristen har ökat under årens lopp. En orsak till detta är längre leveranstider för ämbetsbevis, men också mångfalden i dödsbonas förmögenhet och delägarkrets. För närvarande är tidsfristen i ungefär en tredjedel av de bouppteckningar som förrättas inte tillräcklig för att utreda dödsboets angelägenheter så att

bouppteckningen hinner förrättas inom den nuvarande tidsfristen på tre månader. Begärandena om förlängning och behandlingen av dem belastar också både dödsbona och Skatteförvaltningen. Även om man genom de aktuella förslagen strävar efter att göra skötseln av dödsbonas ärenden smidigare, är det inte sannolikt att tidsfristen på tre månader är tillräcklig heller i fortsättningen, med beaktande av mångfalden i dödsbonas förmögenhet och delägarkrets. Tillräckligt med tid behövs för att dödsboet ska hinna organisera sig och samla in all den information och alla de handlingar som behövs för bouppteckningen.

Bouppteckningsinstrumentet ska även i fortsättningen vara fritt formulerat, men det ska också vara möjligt att upprätta det elektroniskt. Med ett elektroniskt bouppteckningsinstrument avses i detta sammanhang en strukturerad handling som upprättas på serviceplattformen för dödsbon, det vill säga bouppteckningsinstrumentet har en tydlig struktur och uppgifterna ifylls i en viss ordning. I ett bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon förs det som myndighetsinformation in information om delägarförteckningen ur delägarregistret för dödsbon och Skatteförvaltningens information om tillgångar och skulder, som kan kompletteras av dödsboet. Det föreslås att bouppgivaren ska kunna teckna försäkran under edlig förpliktelse och gode männen teckna bevis elektroniskt även för ett bouppteckningsinstrument som upprättas någon annanstans än på serviceplattformen för dödsbon.

I fråga om både bouppteckningsinstrument på papper och elektroniska bouppteckningsinstrument föreslås det dessutom att lagen uppdateras till den del den gäller information som enligt lag ska samlas in om arvlåtaren, delägarna och dödsboets övriga personkrets. I propositionen föreslås det till exempel att personbeteckningen ska antecknas i stället för födelsetiden och att uppgift om personens yrke inte längre ska behövas. Det föreslås att det i alla bouppteckningsinstrument utöver information om bouppgivaren i fortsättningen även ska antecknas information om dödsboets kontaktperson.

4.1.5 Elektronisk arvsskattedeklaration

Enligt förslaget ska man övergå från att i nuläget verkställa arvsbeskattningen på basis av bouppteckningsinstrumentet till att verkställa arvsbeskattningen på basis av en allmän arvsskattedeklaration. Den föreslagna ändringen förutsätter ändringar i bestämmelserna i lagen om skatt på arv och gåva, i synnerhet i fråga om grunderna för anmälningsskyldigheten.

Enligt förslaget ska det på lagnivå föreskrivas om de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen och som ska anmälas i den allmänna arvsskattedeklarationen. Det föreslås mer detaljerade bestämmelser än i nuläget om de uppgifter som ska anmälas, och dessutom föreslås det att man på lagnivå noggrannare beaktar speciallösningar som beror på det kalkylmässiga skiftet och som gäller de uppgifter som ska anmälas, samt vilken roll bouppgivaren och gode männen samt dödsbodelägarna och andra skattskyldiga har i bildandet av uppgifterna i den allmänna arvsskattedeklarationen. Liksom för bouppteckningsinstrumentet i nuläget, ska bouppgivaren lämna in arvsskattedeklarationen och som bilaga till den bouppteckningsinstrumentet till Skatteförvaltningen inom en månad från den tidpunkt då bouppteckningen förrättades. Den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet kan lämnas till Skatteförvaltningen antingen per post eller via serviceplattformen för dödsbon.

Den allmänna arvsskattedeklarationen är en strukturerad deklaration som fastställs av Skatteförvaltningen, dvs. deklarationen har en tydlig struktur och uppgifterna ifylls i en viss ordning, vilket stöds av anvisningarna om ifyllande av skattedeklarationen och Skatteförvaltningens verksamhet som följer service- och rådgivningsprincipen. Det detaljerade uppgiftsinnehållet motsvarar till väsentliga delar nuvarande omfattning och detaljrikedom i

bouppteckningsinstrumentets uppgiftsinnehåll, men den centrala skillnaden är strukturen för de uppgifter som ska anmälas. Syftet med den strukturerade arvsskattedeklarationen är inte att öka omfattningen av de skattskyldigas utredningsskyldighet i strid med de allmänna beskattningsprinciperna eller att minska omfattningen av Skatteförvaltningens skyldighet att undersöka ett ärende vid verkställandet av arvsbeskattningen.

En strukturerad arvsskattedeklaration är en förutsättning för att förhandsinformationen ska kunna underlätta uträttandet av ärendet.

Enligt förslaget ska det som myndighetsinformation på serviceplattformen för dödsbon finnas tillgänglig till information ur delägarregistret för dödsbon och ur Skatteförvaltningens information om arvlåtarens och, med den efterlevande makens medverkan, även den efterlevande makens tillgångar och skulder. Förhandsinformationen ska kunna användas vid upprättande av arvsskattedeklaration och bouppteckningsinstrument.

Bouppteckning och bouppteckningsinstrument har fortsättningsvis betydelse för den allmänna arvsskattedeklarationen. Bouppteckningen ska utgöra grunden för upprättandet av den allmänna arvsskattedeklarationen, såväl elektroniskt som på papper, i fråga om den information som ska uppges, och tidsfristen för när deklarationen lämnas in ska kopplas till tidsfristen för förrättandet av bouppteckningen. Uppgiftsfördelningen vid bouppteckningen är således betydelsefull, det vill säga bouppgivaren uppges boets egendom, vars värde uppskattas av gode männen. Dessutom är dödsbodelägarna och andra skattskyldiga skyldiga att för den allmänna arvsskattedeklarationen lämna de uppgifter som de känner till och som behövs för arvsbeskattningen. Bouppteckningsinstrumentet kan användas som handling vid dokumenteringen av det material som ligger till grund för den allmänna arvsskattedeklarationen även i fråga om sådant material som enligt ärvdabalken inte ska anges i eller fogas till bouppteckningsinstrumentet. Skatteförvaltningen ska även i fortsättningen förvara bouppteckningsinstrumenten.

4.1.6 Tjänsten för lagring av handlingar

Tjänsten för lagring av handlingar är en tjänst som ska kunna användas av delägarna i dödsboet och av bouppgivaren, som är den som ansvarar för den information som tas in i bouppteckningsinstrumentet. I tjänsten kan dödsboet sammanställa och lagra elektroniska handlingar när det förbereder sig för bouppteckning och bouppteckning. Den information som förts in i tjänsten för lagring av handlingar ska vara tillgänglig för dödsboet för viss tid, under hela bouppteckningstiden. Informationen ska raderas ett år efter det att Skatteförvaltningen har tagit emot information och utredning om upphörande av dödsboet. Rätten att använda tjänsten upphör samtidigt som informationen raderas. Tjänsten underlättar såväl skötseln av angelägenheter mellan dem som hör till förvaltningen av dödsboet som skötseln av deras angelägenheter med myndigheterna och eventuella avtalsparter, i och med att de centrala handlingar som dödsboet behöver finns gemensamt tillgängliga och kan sändas vidare. Skatteförvaltningen ska vara personuppgiftsansvarig för tjänsten för lagring av handlingar. Den personuppgiftsansvariges rätt att behandla informationen i tjänsten begränsas till de ändamål som föreskrivs i lagen om en serviceplattform för dödsbon, som reglerar tjänsten för lagring av handlingar. I praktiken har dödsboet tjänsten i sin privata användning, och till exempel myndigheter kan i regel inte använda den information som lagras i tjänsten. Lagen om en serviceplattform för dödsbon innehåller inte heller i övrigt några bestämmelser om utlämnande av information till myndigheter.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Inrättandet av den nya servicehelheten som föreslås i propositionen medför ekonomiska konsekvenser för de offentliga finanserna, företagen och hushållen. Genom propositionen skapas nya tjänster och tillhörande myndighetsuppgifter som medför kostnader för de offentliga finanserna. Dessa kostnader täcks med de besparingar inom myndigheterna och de serviceavgifter som reformen ger upphov till, så i beredningen har man inte identifierat något behov av framställningar om tilläggsanslag vid myndigheterna. I början av reformen leder kortare handläggningstid för arvsbeskattningen till en tillfällig ökning av arvsskatteintäkterna 2028.

De ekonomiska konsekvenserna för företagen gäller bland annat finans-, begravnings-, skogs- och fastighetsbranscherna samt rättsområdet. Den föreslagna servicehelheten kan påskynda och utveckla företagens tjänster och kontakt med dödsbona, men utnyttjandet av information orsakar också kostnader pga. ändringar i datasystemen och avgifter för utlämnande av information. Propositionen bedöms inte medföra några direkta konsekvenser för konkurrensen i fråga om de tjänster som företagen erbjuder medborgarna.

De positiva ekonomiska konsekvenserna för hushållen är indirekta och hänför sig särskilt till att det går smidigare och snabbare att sköta ärenden för dödsbon. De positiva konsekvenserna är större för dödsbon som använder serviceplattformen för dödsbon än för dödsbon som utträttar ärenden på papper. För utnyttjandet av information i delägarregistret för dödsbon tas det ut en avgift av hushållen, på samma sätt som för de släktutredningar som i nuläget lämnas ut för bouppteckning.

4.2.1.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna

4.2.1.1.1 Konsekvenser för myndigheternas omkostnader

Genom propositionen skapas nya tjänster och tillhörande myndighetsuppgifter för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Statens ämbetsverk på Åland och Skatteförvaltningen. Dessa innebär nya underhållskostnader för informationssystemen samt tjänstearbete i anslutning till rådgivnings- och kundtjänster. Genom reformen strävar man dock efter att effektivisera myndighetsverksamhetens produktivitet och göra årliga besparingar i omkostnaderna när det gäller de offentliga finanserna.

Den föreslagna reformen förändrar ansvarsfördelningen mellan flera aktörer, men i synnerhet mellan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen, och kräver nya verksamhetsmodeller för att ordna och upprätthålla tjänsterna samt tillhörande rådgivning och kundtjänst. Ansvarsfördelningen och uppgifterna mellan ämbetsverken preciseras i takt med att utvecklingsarbetet framskrider, och därför är det i detta skede svårt att bedöma de exakta ämbetsverksspecifika personalkonsekvenserna och ekonomiska konsekvenserna i den kontinuerliga verksamheten. Fördelarna med och kostnaderna för den kontinuerliga verksamheten påverkas också av hur stor andel den elektroniska ärendehantering utgör av all ärendehantering.

För Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata orsakar reformen årligen kostnader på uppskattningsvis drygt 5,5 miljoner euro i den kontinuerliga verksamheten. Kostnaderna omfattar underhållskostnader för delägarregistret för dödsbon, tjänstemannarbetet i anslutning

till informationen i delägarregistret, till fastställelsen av den och till informationstjänsterna samt behovet av tilläggsresurser för nya och ändrade uppgifter i anknytning till dessa. Kostnaderna för den fortlöpande tjänsten ska täckas med de kundavgifter som tas ut för användningen av tjänsten. Även i nuläget tas kundavgifter ut för avgiftsbelagda tjänstedelar, såsom sammanställning av delägaruppgifterna för släktutredning och fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet. Delägarregistret ger också Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kostnadsbesparingar i den kontinuerliga verksamheten. Den uppskattade effekten av kostnadsbesparingarna är cirka 69 000 euro per år. Om man också beaktar kundavgifterna för den nya tjänsten uppskattas reformen i sin helhet medföra små nettobesparingar för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på lång sikt. De ovan bedömda konsekvenserna hänför sig till finansministeriets förvaltningsområde under moment 28.30.03.

För Skatteförvaltningen orsakar reformen årligen kostnader på uppskattningsvis cirka 480 000 euro i den kontinuerliga verksamheten. Kostnaderna inkluderar underhållskostnader för informationssystemet samt rådgivning i anslutning till e-tjänsten och uppgifterna i delägarregistret. Automatiseringen av arvsbeskattningen ger Skatteförvaltningen kostnadsbesparingar på cirka 950 000 euro årligen i den kontinuerliga verksamheten. Nettobesparingarna i den kontinuerliga verksamheten är cirka 470 000 euro per år. De ovan bedömda konsekvenserna hänför sig till finansministeriets förvaltningsområde under moment 28.10.01.

I beredningen av propositionen har man inte identifierat något behov av förslag om tilläggsanslag för myndigheterna som en del av planen för de offentliga finanserna och budgetberedningen. Myndigheternas kostnader för den kontinuerliga verksamheten täcks i regel med de myndighetsbesparingar som reformen medför och med kundavgifterna för de nya tjänsterna. Redan nu tas dock kundavgifter ut för avgiftsbelagda tjänstedelar. Genom reformen eftersträvas också bestående nettobesparingar i de offentliga finanserna. Med anledning av propositionen har inga direkta anslagsminskningar gjorts i statsbudgeten, utan det är fråga om en mer omfattande reform genom vilken det är möjligt att uppnå momentspecifika besparingar i omkostnaderna.

Genom propositionen skapas offentlig tillförlitlighet för en del av de uppgifter som sparas i delägarregistret för dödsbon, vilket inte är fallet för uppgifterna i källregistren. En privatperson eller en annan aktör kan lida ekonomisk skada på grund av fel i den information i delägarregistret för dödsbon som genom reformen åtnjuter offentlig tillförlitlighet. Den som lider ekonomisk skada kan kräva att staten ersätter skadan på grund av den felaktiga informationen. I nuläget fastställer Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland på ansökan delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet. Rättsverkningarna av den fastställda delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet motsvarar den föreslagna offentliga tillförlitligheten hos uppgifterna i delägarregistret för dödsbon. Statskontoret har fått högst enstaka skadeståndsanspråk i anknytning till fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrument. Sedan 2020 har sammanlagt cirka 50 ansökningar som skadestånd riktats till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och avgjorts vid Statskontoret. För dessa har ersättningar om cirka 6 000 euro betalats ut. Även uppgifter från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Lantmäteriverket tyder på att någon mycket sällan har krävt skadestånd för de uppgifter som införs i delägarregistret för dödsbon och som åtnjuter offentlig tillförlitlighet när reformen genomförs. Därför bedömer man att skadeståndsanspråk i anknytning till den offentliga tillförlitligheten som ges en del av informationen i delägarregistret för dödsbon på sin höjd medför små konsekvenser för statsfinanserna. Propositionen bedöms inte kräva tilläggsresurser. Ersättningsanspråk i

anslutning till informationssystemen vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata betalas från moment 28.50.50 inom finansministeriets förvaltningsområde.

För att införa de ändringar som ingår i propositionen måste Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen genomföra sådana nödvändiga ändringar i informationssystemen som orsakar kostnader och som de har behövt börja förbereda redan under beredningen av propositionen. Utvecklingen av delägarregistret för dödsbon orsakar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata engångskostnader på sammanlagt 8,08 miljoner euro som fördelas på 2024–2027. Utvecklingen av serviceplattformen för dödsbon, elektroniska bouppteckningsinstrument och elektronisk arvsskattedeclaration orsakar Skatteförvaltningen engångskostnader på sammanlagt 3,99 miljoner euro som fördelas på 2024–2027.

Utnyttjandet av de lösningar som utvecklas och de tekniska gränssnittsgenomförandena orsakar också kostnader för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Ortodoxa kyrkan i Finland och Riksarkivet. Förverkligandet av tekniska gränssnitt som behövs mellan dessa organisationers informationssystem och delägarregistret för dödsbon vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata orsakar engångskostnader på sammanlagt cirka 0,8 miljoner euro.

Målet är att automatisera domstolarnas anmälningar om förordnande av sysslomän och boutredningsmän samt utsökningsmyndighetens anmälningar om beslut om utmätning och säkringsåtgärder som gäller en dödsbodelägares andel i dödsboet till delägarregistret för dödsbon. Automatiseringen av anmälningarna förutsätter ett separat tekniskt genomförande mellan avsändarens och mottagarens datalager. Domstolsverket har uppskattat engångskostnaden för de systemändringar som förutsätts för automatiseringen av domstolarnas anmälningar till cirka 150 000 euro. Utsökningsverket har bedömt att anmälan om utmätning och säkringsåtgärder som gäller delägarens andel i dödsboet kan skickas automatiskt från verkets informationssystem till delägarregistret i samband med beslutet. Utsökningsverket har bedömt att genomförandet kan göras innan de lagändringar som förpliktar till anmälan träder i kraft. Engångskostnaderna för systemutvecklingen uppskattas till sammanlagt cirka 45 000 euro.

Finansiering för de beräknade utvecklingskostnaderna ovan har reserverats under finansministeriets moment 28.70.01 Utveckling av arbetssätten och digitaliseringen. Finansieringen gäller utvecklingsåtgärder som genomförs 2024–2027. De åtgärder som behövs täcks av reservationsanslagen för programmet för smidig skötsel av en avliden anhörigs angelägenheter 2023 och 2024. Vid beredningen av propositionen har det inte ansetts nödvändigt att föreslå resurser genom förslag om tilläggsanslag i statsbudgeten för 2027.

4.2.1.1.2 Konsekvenser för inflödet av arvsskatt

Förlängningen av tiden för bouppteckning från tre månader till sex månader samt ändringarna i anmälningsförfarandet för arvsbeskattningen, vilka bedöms förkorta handläggningstiderna för arvsbeskattningen, har konsekvenser för handläggningstiderna för arvsbeskattningen och därigenom tillfälligt för skatteutfallet. I nuläget tar det vanligen i genomsnitt 10–16 månader från arvlåtarens dödsdag tills arvsskatten debiteras. Målet med ändringarna är att minst 80 procent av arvsskattebesluten ska kunna meddelas inom 12 månader efter arvlåtarens död. Arvsskattens kassaeffekt är dock längre än tidsschemat för debitering av arvsskatten, eftersom kassaeffekten också påverkas av den faktiska betalningstiden för skatten och fastställandet av förfallodagarna. Det föreslås inga ändringar i skattens förfallodagar.

I början av reformen leder förkortningen av handläggningstiderna till en tillfällig ökning av inflödet av arvsskatt. Ökningens storlek är förenad med betydande osäkerhet. Under ibruktagningsåret 2027 kan reformen medföra en liten positiv konsekvens för skatteinflödet, men ökningen är mycket liten, eftersom den totala handläggningstiden för beskattningen trots reformen fortfarande är nästan ett år och påskyndandet således ännu inte har någon betydande inverkan på inflödet, särskilt med beaktande av den eftersträvade tidpunkten för ikraftträdandet samt fördröjningen mellan debiteringen av skatten och kassaeffekten. Med iakttagande av försiktighetsprincipen beräknas inflödet öka med cirka 8 procent 2028, när de förkortade handläggningstiderna till fullo återspeglas i skatteinkomsterna. Finansministeriets senaste prognos för arvs- och gåvoskatten 2028 är 1 098 miljoner euro, varav cirka 80 procent beräknas inflyta från arvsskatten. I euro innebär detta en ökning på cirka 70 miljoner euro i skatteinflödet 2028. År 2029 förutspås inflödet av arvsskatt återgå till normalnivån, eftersom det är fråga om en tidseffekt av engångskaraktär utan bestående inverkan på skattebasen.

4.2.1.2 Konsekvenser för företag

4.2.1.2.1 Allmänt

Propositionen bedöms medföra konsekvenser bland annat för aktörer inom finans-, begravnings-, skogs- och fastighetsbranschen och den juridiska branschen. Konsekvenserna kan också påverka företagens kundnätverk. Inom företagssektorn bedöms delägarregistret för dödsbon kunna påskynda skötseln av ärenden genom att minska den tid som företagen använder för att utreda ärenden. Detta beror på att dödsboets delägaruppgifter inte längre behöver sammanställas från olika källor. Företagen bedöms dessutom dra nytta av att dödsbon i fortsättningen har en kontaktperson vars kontaktoppgifter är lättillgängliga.

Utnyttjandet av information i delägarregistret för dödsbon orsakar också kostnader för företagen. Användningen av de tekniska gränssnitten orsakar kostnader åtminstone på grund av genomförandet av de ändringar i datasystemen som mottagandet och behandlingen av information förutsätter och på grund av upprätthållandet av systemen samt på grund av de avgifter för informationstjänster som betalas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. När information i delägarregistret för dödsbon utnyttjas genom enstaka begäranden om information uppstår kostnader på grund av det arbete som företaget utför för att lämna begäran om information och på grund av de avgifter för utdrag eller intyg som betalas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Kostnaderna för ändringar i datasystemen varierar sannolikt avsevärt från företag till företag. Storleken på avgifter för utlämnande av information via ett tekniskt gränssnitt har ännu inte bedömts grundligare och därför är avgifterna inte kända. Storleken på de avgifter som tas ut för utlämnande av information kommer dock att vara avsevärt lägre än företagets eventuella kostnader för ändringar i datasystemen.

4.2.1.2.2 Konsekvenser för företag inom finansbranschen

Ca 60 000 personer avlider årligen i Finland. Nästan varje dödsbo är kund hos minst ett, vanligen flera företag inom finansbranschen (banker, försäkringsbolag, värdepappersföretag eller pensionsbolag). För företagen orsakar behandlingen av dödsbohandlingar, till exempel bouppteckningsinstrument i pappersform och tillhörande bilagor, samt kontrollen av delägaruppgifterna i bouppteckningsinstrumenten betydande kostnader.

Möjligheten för finansbolagen att kontrollera dödsboets delägaruppgifter i delägarregistret för dödsbon minskar arbetet jämfört med behandlingen av släktutredningar på papper.

Resurser behöver inte längre användas för att kontrollera delägaruppgifter för de dödsbon där delägaruppgifterna ur registren direkt har kunnat ges offentlig tillförlitlighet. Det finns inga uppskattningar om hur stor del av dödsbona som är sådana dödsbon, men eftersom ganska många allmänt förekommande omständigheter förhindrar att offentlig tillförlitlighet ges, kan nyttan till denna del bli måttlig.

4.2.1.2.3 Konsekvenser för företag inom skogsbranschen

Företag inom skogsbranschen utträttar ärenden med dödsbon på många olika sätt. Ärendena gäller i allmänhet skogsvårds- och avverkningsavtal eller virkesaffärer före arvlåtarens död. Ärendena kan också gälla dödsboets grannfastigheter, till exempel i de fall där man bör ta sig till en fastighet via dödsboets fastighet. I dessa situationer ska företagen inom skogsbranschen kontakta dödsboet. Vid samförvaltning av dödsboet förutsätter skötseln av ärenden i allmänhet att dödsbodelägarna är eniga.

I nuläget är det svårt att få tag på dödsboets kontaktuppgifter, vilket gör det utmanande och tidskrävande att utträta ärenden med dödsboet. Framöver kan i synnerhet tillgången till uppgifter om dödsboets kontaktperson i delägarregistret för dödsbon göra det smidigare för företag att utträta ärenden med dödsboet. Enbart uppgifter om kontaktpersonen löser dock inte direkt situationer där den som utträttar ärenden med dödsboet måste få kontakt med alla dödsbodelägare. Att det blir lättare att nå dödsboets kontaktperson än i nuläget kan dock underlätta kontakten med de övriga dödsbodelägarna.

4.2.1.2.4 Konsekvenser för konkurrensen

Propositionen bedöms inte medföra några direkta konsekvenser för konkurrensen i fråga om de tjänster som företagen erbjuder medborgarna i samband med bouppteckning eller boutredning.

Delägarregistret för dödsbon och serviceplattformen för dödsbon genomförs som lagstadgade uppgifter. Elektroniska myndighetstjänster i anknytning till dessa tillhandahålls medborgarna och experter som ger råd till och bistår medborgarna på lika grunder. Medborgarna och de företag som betjänar dem har också möjlighet att utträta ärenden på papper.

På serviceplattformen för dödsbon ska det tillhandahållas en e-tjänst för åtkomst till delägarregistret för dödsbon, möjlighet att upprätta arvsskattedeklaration och bouppteckningsinstrument, möjligheter till elektronisk ärendehantering för att lämna in arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet samt en tjänst för lagring av handlingar. Möjligheten att upprätta arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet på serviceplattformen för dödsbon grundar sig på en för anmälan avsedd plattform för lagring av uppgifter, där de uppgifter som framkommit vid bouppteckningen lagras. Av de sparade uppgifterna kan samtidigt arvsskattedeklarationen och dess obligatoriska bilaga bouppteckningsinstrumentet upprättas för att uppfylla de anmälnings- och anteckningsskyldigheter som hänför sig till arvsbeskattningen. Serviceplattformen är kopplad till uppgifterna i delägarregistret för dödsbon. Uppgifterna i delägarregistret kan lagras på plattformen för lagring av uppgifter. Dessutom lämnar Skatteförvaltningen ut förhandsinformation om förmögenheten till serviceplattformen. Utlämnandet av de förmögenhetsuppgifter som Skatteförvaltningen förfogar över till serviceplattformen gör det möjligt att lämna ut uppgifter utan att delägarna separat behöver begära att Skatteförvaltningen ska lämna ut beskattningsuppgifterna för lagring på serviceplattformen.

Till de digitala myndighetstjänsterna på serviceplattformen för dödsbon hör inte sådan juridisk rådgivning eller assistans som vanligtvis erbjuds av advokater, jurister och bankernas notariatverksamhet, till exempel tjänster i anslutning till anskaffning och upprättande av handlingar som behövs för bouppteckning eller annan bouppteckning, upprättande av bouppteckningsinstrument eller ordnande eller förrättande av bouppteckning. Syftet med de tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon är inte heller att försöka lösa meningsskiljaktigheter som gäller bouppteckning eller bouppteckning. Serviceplattformen för dödsbon eliminerar inte behovet av bouppteckning eller behovet av nämnda juridiska tjänster, utan de föreslagna digitala myndighetstjänsterna gör det möjligt att upprätta och lämna in arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet till Skatteförvaltningen elektroniskt och underlättar därmed möjligheterna för medborgarna och de juridiska sakkunniga som assisterar medborgarna att utträta ärenden elektroniskt. De föreslagna lösningarna bedöms inte påverka tillhandahållandet av sådana privata tjänster i någon omfattande grad.

De föreslagna lösningarna bedöms inte heller medföra några betydande konsekvenser för företag som erbjuder olika programbaserade bouppteckningstjänster. I sådana tjänster erbjuds i regel en mer omfattande servicehelhet, som inte enbart tillhandahåller en blankettbaserad lösning för att upprätta ett elektroniskt bouppteckningsinstrument, utan i större utsträckning ett serviceutbud som styr, rådger eller stöder beredningen av bouppteckningen och bouppteckningsförfarandet.

Att erbjuda möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument på serviceplattformen är däremot oskiljaktigen verksamhet som är förenad med utövandet av offentlig makt, i syfte att uppnå målet om att dödsbon ska kunna uppfylla skyldigheten att lämna in bouppteckningsinstrumentet som bilaga till arvsskattedeklarationen även elektroniskt med hjälp av serviceplattformen för dödsbon. Syftet med skyldigheten att lämna in bouppteckningsinstrumentet är att Skatteförvaltningen ska kunna sköta sina uppgifter i anslutning till lagring och informationstjänster samt i övrigt behandla bouppteckningsinstrumentet i sina uppdrag. Med tanke på Europeiska unionens konkurrensrätt och regler om statligt stöd handlar verksamheten om en sådan uppgift i anslutning till utövandet av offentlig makt som avses i Europeiska unionens domstols rättspraxis vad gäller såväl uppgiftens natur och syfte som de regler som tillämpas på den.¹⁶ Verksamheten bedöms alltså inte vara sådan ekonomisk verksamhet som kan särskiljas från utövandet av offentlig makt och där varor eller tjänster tillhandahålls på en viss marknad.

Möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrumentet på serviceplattformen genomförs i sådan omfattning att de uppgifter som lagrats på plattformen för lagring av uppgifter samtidigt kan utnyttjas i arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet. Det bör också observeras att om det hade föreskrivits att bouppteckningsinstrumentet i sig hade varit ett alternativ som skattedeklaration och om det hade förutsatts att bouppteckningsinstrumentet hade varit förbundet för att strukturera de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen, skulle slutresultatet i sak motsvara det som nu föreslås. Nu är den centrala skillnaden att samma uppgifter på plattformen för lagring kan användas samtidigt för två handlingar.

Den föreslagna helheten av elektronisk kommunikation, som består av bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklaration, förhandsinformation från delägarregistret för dödsbon och från Skatteförvaltningen, Suomi.fi-fullmakter samt möjligheten att förrätta

¹⁶ Jfr till exempel Europeiska unionens domstols dom Compass-Datenbank GmbH C-138/11, punkterna 38-41.

bouppteckningen elektroniskt, kan skapa förutsättningar för nya och mer skräddarsydda juridiska rådgivningstjänster. Detta kan till exempel göra det möjligt att i hela landet tillhandahålla vissa juridiska tjänster som kräver särskild sakkunskap, utan att åtgärderna är bundna till en viss plats. Utvecklingen av nya tjänster beror på lång sikt på efterfrågan på och utbudet av tjänster och sker i etapper.

I propositionen har man inte bedömt eventuella lösningar för tekniska gränssnitt, som i framtiden kan byggas upp till exempel mellan Skatteförvaltningen och privata tjänsteleverantörer. Den föreslagna servicehelheten kan i sig skapa förutsättningar också för sådana lösningar.

Genom propositionen blir det möjligt för bouppgivaren att teckna försäkringen under edlig förpliktelse och för gode männen att teckna bevis enligt 20 kap. 6 § i ärvdabalken elektroniskt. På serviceplattformen för dödsbon ska det vara möjligt att teckna försäkringen och bevis med avancerad elektronisk underskrift eller på något annat informationssäkert och bevisligt sätt som Skatteförvaltningen inför och som gör att försäkringen och beviset fogas till bouppteckningsinstrumentet så att också integriteten hos innehållet i bouppteckningsinstrumentet tryggas. Propositionen gör det också möjligt att på bouppteckningsinstrument som upprättas någon annanstans än på serviceplattformen för dödsbon teckna försäkringen och bevis elektroniskt så långt som möjligt på samma villkor som på den serviceplattform som Skatteförvaltningen genomför. Den enda skillnaden är att man på ett annat informationssäkert och bevisligt sätt som Skatteförvaltningen inför inte kan teckna elektronisk försäkringen eller bevis på bouppteckningsinstrument som upprättats utanför serviceplattformen. Därmed kan även andra aktörer än Skatteförvaltningen erbjuda motsvarande plattformar för att upprätta elektroniska bouppteckningsinstrument, och reformen medför inte heller i detta avseende några direkta konsekvenser för konkurrensen mellan aktörer som erbjuder bouppteckningstjänster.

4.2.1.3 Konsekvenser för hushållen

4.2.1.3.1 Allmänt

Propositionen medför också konsekvenser för hushåll vars anhöriga eller andra närstående avlider efter att lagstiftningen trätt i kraft. Ca 60 000 personer avlider årligen i Finland. Propositionens huvudsakliga konsekvenser för hushållen är indirekta till sin natur och gäller framför allt att dödsboets ärenden ska kunna skötas smidigare och snabbare. Konsekvenserna av effektivare tidsanvändning kan inte nödvändigtvis mätas direkt med ekonomiska mått, eftersom antagandet är att medborgarna främst använder fritid för att sköta dödsboets ärenden, och skötseln av en avliden anhörigs angelägenheter således inte orsakar egentliga inkomstförluster som kan mätas i pengar. Dödsboets ärenden måste dock också ofta skötas under tjänstetid, vilket innebär att en anhörig med lönearbete också måste utträta ärenden under sin arbetsdag. Det är således sannolikt att underlättandet och digitaliseringen av ärendehanteringens också medför direkta ekonomiska fördelar både för medborgare som utträtt ärenden och för deras arbetsgivare. Det är dock mycket svårt att uppskatta dessa fördelar i euro.

Positiva konsekvenser i anslutning till tidsanvändningen är till exempel att det blir lättare att skaffa den släktutredning som behövs för bouppteckningen, eftersom den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon skapas automatiskt utifrån olika myndighetsregister. Informationen i delägarregistret för dödsbon kan samtidigt användas även för bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen.

Det blir också lättare för dödsbon att uträtta ärenden med tredje parter, eftersom myndigheter och exempelvis finansbolag, inkassobolag och fastighetsförmedlingsbolag kan kontrollera dödsboets delägaruppgifter i delägarregistret för dödsbon med hjälp av gränssnittet. Tjänsten för lagring av handlingar på serviceplattformen för dödsbon gör det möjligt att i ett enda elektroniskt arkiv lagra de handlingar (såsom testamenten och avvitringshandlingar) som behövs till exempel för att komplettera informationen i delägarregistret för dödsbon. Detta gör det snabbare och smidigare att uträtta ärenden, till exempel om elektroniska kopior av handlingar räcker för att uträtta ärenden vid finansbolag och myndigheter. Även då ska en delägare i dödsboet eller den som med fullmakt sköter dödsboets ärenden lämna kopior av handlingarna från tjänsten för lagring av handlingar till den aktör som behöver handlingarna, såsom en myndighet eller ett finansbolag. Tjänsten för lagring av handlingar gör det i regel möjligt för alla dödsbodelägare som antecknats i delägarregistret för dödsbon att få tillgång till all information som lagrats i tjänsten, vilket gör det smidigare att sköta ärendena, men också ökar insynen i förvaltningen av dödsboet. Möjligheten att i delägarregistret uppdatera delägaruppgifterna och på nytt försäkra att de är riktiga främjar skötseln av ärenden även i situationer där delägaruppgifterna ändras.

Även de föreslagna ändringarna i ärvdabalken underlättar skötseln av dödsboets ärenden. Längre tidsfrist för bouppteckning främjar situationen jämfört med nuläget, eftersom dödsbonas behov av att ansöka om förlängning av bouppteckningstiden minskar. Den föreslagna bestämmelsen om att bouppteckning kan förrättas med hjälp av datakommunikation förtydligar nuläget. Bestämmelsen sänker tröskeln för att förrätta bouppteckning utan dröjsmål och till och med helt på distans, vilket också medför direkta kostnadsbesparingar eftersom kostnaderna för resor till bouppteckningen minskar.

Ändringar i arvsbeskattningen som gäller bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen samt anmälningsförfarandet i anslutning till den bedöms underlätta och främja ett korrekt förrättande av bouppteckningen i rätt tid samt anmälan för arvsbeskattningen. Förhandsinformationen om arvlåtarens dödsbo på serviceplattformen för dödsbon kan utnyttjas vid upprättandet av bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen. Med strukturerad information och datatekniska styrande lösningar på serviceplattformen för dödsbon kan man underlätta och styra ifyllandet, korrigeringen och kompletteringen av informationen och på så sätt främja tjänstens användarvänlighet samt bouppteckningsinstrumentets och arvsskattedeklarationernas kvalitet och förebygga anmälningsfel. Även Skatteförvaltningens anvisningar för ifyllande av skattedeklarationen och rådgivning om hur man använder tjänsten kan förbättra medborgarnas möjligheter att agera rätt. Möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklaration på serviceplattformen för dödsbon är en förbättring jämfört med nuläget.

De ovan beskrivna positiva konsekvenserna är betydligt större för de dödsbon som börjar använda serviceplattformen. Förslaget gör det möjligt för dödsbon att även framöver uträtta ärenden på papper. I lagstiftningen fastställs ingen avvikande börda för dödsbon som uträttar ärenden på papper jämfört med digitala förfaringssätt. För dödsbon som uträttar ärenden på papper är de positiva konsekvenserna av propositionen dock i praktiken måttligare jämfört med dem som använder serviceplattformen för dödsbon. Serviceplattformen för dödsbon är också öppen för dem som uträttar ärenden på papper, men dessa kan besluta i vilken utsträckning de använder funktionerna på serviceplattformen för dödsbon som gör det smidigare att uträtta ärenden, såsom den förhandsifyllda informationen för bouppteckningen och den allmänna arvsskattedeklarationen eller tjänsten för lagring av handlingar. Dödsbon som uträttar ärenden på papper kan av olika skäl också besluta att förfara så att den allmänna arvsskattedeklarationen inte alls används för att fylla i innehållet i bouppteckningen, utan endast som en del av bouppteckningsinstrumentet som upprättas på serviceplattformen för dödsbon. Även dessa

dödsbon ska dock kunna få den släktutredning som behövs för bouppteckningen centraliserat och snabbare, även om fördelarna med fortsatt användning av släktutredningen blir betydligt mer anspråkslösa än för dödsbon som utträtt ärenden elektroniskt.

Den allmänna arvsskattedeklarationen innebär en ny regleringsbörda. I nuläget kan utredning av den information som behövs för bouppteckningen anses vara ett arbetsamt skede, medan anteckningen av information i bouppteckningen, beroende på fallet, kan anses vara delvis en åtgärd som förutsätter tolkning, delvis en rätt så teknisk åtgärd. Den administrativa bördan ökar minst om arvsskattedeklarationen och bouppteckningen upprättas elektroniskt på serviceplattformen för dödsbon. Den förhandsifyllda informationen på serviceplattformen och det handledda införandet av information på lagringsplattformen kan antas underlätta utträttandet av ärenden jämfört med nuläget. Om serviceplattformen för dödsbon används, upphör också behovet av att lämna separata begäranden om information till Skatteförvaltningen för att få beskattningssuppgifter för bouppteckningen. Dessa element gynnar också delägarna i dödsbon och de juridiska rådgivare som bistår dem genom att göra det möjligt för dem att fokusera på andra åtgärder som bouppteckningen kräver mer ändamålsenligt och effektivt.

Om dödsbon som utträtt ärenden på papper beslutar att lämna in arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet helt eller delvis i pappersform innebär detta i viss mån extra arbete, i synnerhet om man beslutar att inte använda blanketterna i arvsskattedeklarationen som en del av bouppteckningsinstrumentet. Å andra sidan underlättar den strukturerade arvsskattedeklarationen och anvisningar om hur den ska fyllas i också för dem som utträtt ärenden på papper jämfört med nuläget. Det finns inga anvisningar för att upprätta fritt formulerade bouppteckningsinstrument som motsvarar anvisningarna för att fylla i skattedeklarationen. Det finns inga anvisningar för att upprätta fritt formulerade bouppteckningsinstrument som motsvarar anvisningarna för att fylla i skattedeklarationen. Syftet med anvisningarna för att fylla i skattedeklarationen är att styra ifyllandet av information och minska tolkningsfelen, och med hjälp av dem kan man minska den administrativa bördan som deklARATIONEN medför. Dessutom är det möjligt att i ett bouppteckningsinstrument som upprättas på papper använda blanketterna och handlingarna i arvsskattedeklarationen som en del av bouppteckningsinstrumentet, när deras uppgiftsinnehåll motsvarar det uppgiftsinnehåll som förutsätts i bouppteckningsinstrumentet. Detta minskar också den administrativa bördan. Enligt bedömning används möjligheten att utträtt ärenden på papper i regel i relativt enkla och vanliga bon, där man inte alltid har förmåga att utträtt ärenden elektroniskt, men boets helhetssituation är tydlig. Även de som utträtt ärenden på papper har nytta av en längre tidsfrist för bouppteckning än i nuläget.

En betydande andel av de 60 000 nya dödsbon som bildas årligen kan antas vara relativt enkla och vanliga. Den slutsatsen kan man dra bland annat eftersom arvsskatt inte tas ut av cirka 60 procent av de dödsbon som bildas årligen. Skatteförvaltningens kundtjänst tillfrågas också ofta om bouppteckningsunderlag för just sådana dödsbon som inte har någon betydande förmögenhet. I dessa dödsbon har man inte nödvändigtvis möjlighet att skaffa juridisk hjälp för att upprätta handlingar. Pappersblanketter för arvsskattedeklaration kan för sin del svara på detta behov. Förmodligen kommer bouppteckningsinstrumentet som upprättas på den elektroniska serviceplattformen att vara en tjänst som just enklare dödsbon använder i stor utsträckning. Då underlättar serviceplattformens styrande struktur och de förhandsifyllda uppgifterna arbetsmängden för de personer som utan att vänta på ett betydande arv sköter en avliden anhörigs angelägenheter utan hjälp av juridiska experter.

Om man vill upprätta bouppteckningsinstrumentet på papper på samma sätt som i nuläget, utan de blanketter som används i arvsskattedeklarationen, eliminerar det inte möjligheten att göra arvsskattedeklarationen elektroniskt separat. Då ska uppgifterna överföras manuellt från

bouppteckningsinstrumentet i pappersform till den elektroniska arvsskattedeklarationen. Åtminstone i mer komplicerade dödsbon eller dödsbon med mer förmögenhet kan man anta att bouppteckningsinstrumentet i princip upprättas utan att blanketterna och handlingarna i arvsskattedeklarationen utnyttjas som en del av bouppteckningsinstrumentet. Även i dessa situationer har dödsboet dock möjlighet att använda serviceplattformen för dödsbon för att utträta ärenden i delägarregistret för dödsbon och lämna in arvsskattedeklarationen på serviceplattformen.

De ovan beskrivna positiva konsekvenserna är måttligare även i fråga om dödsbon där arvlåtaren har bott en del av sitt liv permanent utomlands eller där det till boutredningen hör sådana handlingar vars innehåll inte framgår direkt ur myndighetsregistren. En släktutredning som skapas automatiskt täcker inte utländska befolkningsuppgifter. För personer som bott permanent utomlands kan information som skapas automatiskt utifrån delägarregistret få offentlig tillförlitlighet bara genom ansökan om fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet eller av informationen i delägarregistret för dödsbon hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Dessutom, om arvlåtaren till exempel har upprättat ett testamente eller ett äktenskapsförord eller om någon arvinge avsäger sig arvet, ska handlingar och utredningar som kompletterar informationen i delägarregistret för dödsbon lämnas in för utträttande av ärenden. I dessa situationer medför propositionen mer begränsade tilläggfördelar i förhållande till nuläget, eftersom den information som ändrats eller kompletterats i delägarregistret inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet.

Dödsboets ärendehantering blir tydligast smidigare i situationer där informationen i delägarregistret för dödsbon åtnjuter offentlig tillförlitlighet efter att den har försäkrats vara riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras. Sådana dödsbon behöver inte visa upp intyg över till exempel boende utomlands i ärendehanteringssituationer, utan dödsbona kan styrka delägarna i dödsboet endast med information i delägarregistret som försäkrats vara riktig. I dessa så kallade okomplicerade dödsbon gör sådan information i delägarregistret som har försäkrats vara riktig det möjligt att till exempel sköta dödsboets löpande ärenden snabbare än tidigare, till exempel om avtal som arvlåtaren ingått under sin livstid kan avslutas snabbare än tidigare efter arvlåtarens död. I en sådan situation är det sannolikt ofta också möjligt att utträta ärenden elektroniskt. Detta medför också direkta kostnadsbesparingar i pengar, vilket syns i form av större arvsandelar i hushållen.

På serviceplattformen för dödsbon är det möjligt att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationer. Vid upprättande av bouppteckningsinstrument minskar den strukturerade plattformen för sin del bristerna och behovet av juridisk experthjälp och kan främja att bouppteckningen förrättas på egen hand i enkla dödsbon. Detta kan minska kostnaderna för bouppteckningen om det inte längre finns ett genuint behov av avgiftsbelagd experthjälp. Å andra sidan kan ibruktagandet av serviceplattformen också medföra negativa konsekvenser, om det upplevs som så enkelt att förrätta bouppteckningen att dödsbodelägarna inte anlitar en lagfaren expert, trots att det hade varit motiverat i deras situation.

Möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationer på serviceplattformen för dödsbon bedöms framför allt underlätta den elektroniska ärendehantering för enklare dödsbon och förbättra kvaliteten på bouppteckningsinstrumenten och arvsskattedeklarationerna. Tack vare möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationer på serviceplattformen kan man förebygga men inte helt undvika anmälningsfel som medborgarna gör. I synnerhet i mer komplicerade dödsbon eller dödsbon med mer förmögenhet bedöms det att det behövs juridisk sakkunskap precis som i nuläget. I sådana situationer kan och bör upprättandet av bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen ofta även i framtiden anförtros en expert. Den tekniska utformningen

av den elektroniska arvsskattedeklarationens struktur och av serviceplattformen, som stöder upprättandet av bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen, samt anvisningarna om ifyllandet av skattedeklarationen bedöms för sin del förebygga anmälningsfel och påföljder i anslutning till detta i relation till nuläget, eftersom motsvarande detaljerade myndighetsanvisningar inte kan erbjudas för bouppteckningsinstrument som formuleras fritt.

4.2.1.3.2 Avgifter

Användningen av serviceplattformen för dödsbon och de tjänster som tillhandahålls på den ska vara avgiftsfri för dödsbona, med undantag av utnyttjandet av information i delägarregistret för dödsbon. Avgifter för informationen i delägarregistret tas ut på samma sätt som de avgifter för släktutredningar för bouppteckning som i nuläget tas ut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Statens ämbetsverk på Åland, evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet.

Den övre gränsen för de avgifter som alla organisationer tar ut av kunderna binds till de totala kostnaderna för produktionen av informationen. Den exakta storleken på avgifterna vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Statens ämbetsverk på Åland och Riksarkivet fastställs som en del av ämbetsverkens årliga beredning av avgiftsförordningen. Reformen förutspås inte avsevärt ändra storleken på de avgifter som ämbetsverken tar ut jämfört med nuläget. Evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan beslutar själva om avgifterna för sina egna prestationer. Det kan förutses att storleken på de avgifter som kyrkorna tar ut kommer att öka jämfört med nuläget. Detta förklaras av kyrkornas behov av att avgifterna ska motsvara prestationernas självkostnadsvärde, vilket innebär att avgiftens storlek ska motsvara de totala kostnaderna för prestationen. I nuläget förverkligas inte detta för kyrkornas del.

Storleken på den totala kundavgiften för ett dödsbo varierar betydligt i nuläget. I nuläget tas avgifter ut för respektive prestation, dvs. dödsboets totala avgifter består av avgifter som tas ut för upprättande av en eller flera handlingar. Faktorer som påverkar antalet prestationer som behövs för släktutredningar är till exempel födelseår, medlemskap i evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkan, civilstånd, antalet bröstarvingar och, om sådana saknas, andra parenteler. Som dyrast kan den totala kostnaden för dödsboet vara till och med över tusen euro, om uppgifter behövs från flera håll och till exempel om personer i tredje parentelen. Kostnader på över tusen euro är dock sällsynta. I nuläget inkluderar den genomsnittliga faktiska kostnaden för dödsboet flera olika prestationer och är till exempel för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata uppskattningsvis cirka 90 euro och för evangelisk-lutherska kyrkan cirka 130 euro.

I stället för att utgå från antalet prestationer bestäms kundavgiftens storlek i framtiden utifrån vilka aktörer som har producerat informationen i delägarregistret för dödsbon. Dödsbodelägarna behöver inte själva identifiera och beställa prestationer som behövs för släktutredningen från olika organisationer, utan informationen om delägarna sammanställs och görs tillgänglig i delägarregistret för dödsbon. Avgiften för utnyttjandet av information i delägarregistret ska alltid utgöras av en enhetlig avgift som betalas till staten, i detta fall till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Utöver kundavgiften till staten, ska av kunden tas ut avgifter som betalas till kyrkorna i en situation där man har begärt att informationen i delägarregistret ska kompletteras med uppgifter som kyrkorna eller någon av kyrkorna förfogar över. Behovet av de uppgifter som kyrkorna förfogar över kommer med tiden att minska då uppgifterna i befolkningsdatasystemet blir tillräckligt omfattande för personer som fötts efter den 1 oktober 1999. Enligt preliminära uppskattningar kommer kundavgiften som 2027 betalas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att vara cirka 80 euro, till evangelisk-

lutherska kyrkan cirka 190 euro, till ortodoxa kyrkan cirka 150 euro och till Riksarkivet cirka 40 euro. De slutliga avgifternas storlek bestäms som en del av ämbetsverkens beredning av avgiftsförordningen och kyrkornas egna beslutsprocesser.

I nedanstående tabell sammanfattas avgifter för prestationer som gäller släktutredningen i nuläget per organisation samt bedömningar av avgifternas storlek efter reformen.

Organisation	Avgifter i nuläget	Genomsnittlig totalkostnad för dödsboet i nuläget	Bedömning av kundavgiftens storlek 2027
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata	Släktutredning elektroniskt från befolkningsdatasystemet 40 euro. Släktutredning från digitaliserat befolkningsboks-material 85 euro. Levnadsintyg genom självbetjäning från 14 euro eller genom beställning 25 euro.	Cirka 90 euro.	Cirka 80 euro.
Evangelisk-lutherska kyrkan	Släktutredning över huvudperson 75 euro. Intyg som gäller huvudperson 40 euro. Levnadsintyg 15 euro. Expeditionsavgift 5 euro.	Cirka 130 euro.	Cirka 190 euro.
Ortodoxa kyrkan	Släktutredning över huvudperson direkt från systemet 40 euro, från en församlings uppgifter 55 euro och från flera församlingars uppgifter 75 euro. Intyg som gäller huvudperson 40 euro. Levnadsintyg 15 euro. Expeditionsavgift 5 euro.	Ingen information tillgänglig.	Cirka 150 euro.

Riksarkivet	Släktutredning 42 euro. Faktureringsstillägg vid fakturering 5 euro.	Ingen information tillgänglig.	Cirka 40 euro.
-------------	---	--------------------------------	----------------

I nuläget är man ofta tvungen att göra separata tilläggsutredningar för att utreda dödsbodelägarerna i situationer där delägarerna ändras efter att en person har avlidit. Typiska sådana situationer är till exempel att en delägare avsäger sig arvet eller att en person som saknas i den grundläggande informationen läggs till, varvid eventuella sekundära arvingars ställning i dödsboet måste utredas separat. I nuläget genomförs dessa utredningar som tilläggsbeställningar, för vilka separata avgifter tas ut för respektive prestation. Årligen görs uppskattningsvis några tiotusentals tilläggsbeställningar, av vilka största delen görs till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och evangelisk-lutherska kyrkan. Framöver ingår en del av dessa tilläggsbeställningar i den grundavgift som tas ut för användningen av informationen i delägarregistret.

Övergången till fasta avgifter innebär att dödsbon som i nuläget klarar sig med få prestationer och därmed betalar mindre för släktutredningsuppgifterna framöver måste betala något mer för utredningen av dödsbodelägarerna. På motsvarande sätt kommer totala kostnader på exempelvis tusentals euro inte att uppstå i framtiden och inga separata avgifter kommer att tas ut för typiska tilläggsutredningar. Genom fasta avgifter och övergång till en betalningstransaktion kan man minska kundens administrativa börda samt förenkla och underlätta myndigheternas betalningsprocesser. Storleken på avgiften som tas ut för användningen av informationen i delägarregistret för dödsbon ska kunna förutses bättre än de avgifter som tas ut i nuläget, och enskilda dödsbon ska inte drabbas av oskäligen höga kostnader för att utreda dödsbodelägarerna.

Med avgiften som tas ut för användningen av informationen i delägarregistret får dödsboet framöver tillgång förutom till uppgifterna i befolkningsdatasystemet och kyrkornas befolkningsregister även till uppgifterna i registret över förmynderskapsärenden, registret över äktenskapsförordsärenden och registret över giftorättsärenden vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Informationen i delägarregistret uppdateras också utifrån befolkningsdatasystemet och registret över förmynderskapsärenden, och den uppdaterade informationen kan på så sätt utnyttjas utan separat avgift fram tills att bouppteckningen och arvskiftet har slutförts. Informationen lagras i delägarregistret ännu 70 år efter att rätten att använda den elektroniska serviceplattformen har upphört. En färdig sammanställning över den grundläggande informationen i delägarregistret skapas på dödsboets vägnar och kan utnyttjas i elektronisk form eller pappersform. Detta undanröjer behovet av att kombinera uppgifter från olika organisationer och från olika prestationer. När en del av de tilläggsbeställningar som dödsboet behöver för bouppteckningen inte längre kräver separata beställnings- och betalningsprocesser, sparar dödsboet tid och besvär. I framtiden är den nytta som dödsboet får av avgifterna betydligt större än i nuläget.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen har konsekvenser för flera myndigheters verksamhet och informationshantering. Konsekvenserna gäller i synnerhet Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland, eftersom de blir gemensamt personuppgiftsansvariga för delägarregistret för dödsbon, och Skatteförvaltningen, som kommer att förvalta den elektroniska plattformen för dödsbon. Reformen medför nya uppgifter för dessa myndigheter. Ändringarna

medför kostnader för den löpande verksamheten, men avsikten är att dessa ska täckas med de fördelar som reformen ger och med vissa kundavgifter.

Propositionen har också konsekvenser för verksamheten vid Lantmäteriverket, evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan, Riksarkivet och domstolarna. I och med reformen kan Lantmäteriverkets registreringsförfaranden bli snabbare och effektivare i vissa situationer då informationen om delägare har sammanställts i delägarregistret för dödsbon. Ändringarna i kyrkornas och Riksarkivets verksamhet gäller i huvudsak beställnings- och leveranssättet för släktutredningar samt faktureringen av dem. Dessa förändringar bedöms vara små. Propositionen medför en skyldighet för domstolarna att anmäla beslut som gäller dödsboets systroman och boutredningsman till delägarregistret för dödsbon, vilket orsakar smärre funktionella ändringar.

Propositionen har konsekvenser särskilt för informationshanteringen vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen och Statens ämbetsverk på Åland. Dessa myndigheters informationshanteringsansvar utökas jämfört med nuläget på grund av förnyelse av förfaringsätten, de datalager som ska inrättas, ett mer omfattande utnyttjande av strukturerad information och ändringar i utlämnandet av information. Propositionen bedöms medföra positiva konsekvenser för interoperabiliteten mellan myndigheternas datalager.

4.2.2.1 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

4.2.2.1.1 Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Avsikten är att kostnaderna som reformen orsakar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska täckas med grundavgifter för delägarregistret för dödsbon, inkomster för informationstjänster samt avgifter för fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrument och informationen i delägarregistret. Myndigheten har i följande underpunkter bedömt konsekvenserna av förändringarna i verksamheten med hjälp av bedömningar av kvaliteten på och innehållet i de köpta tjänster som behövs för att producera servicen samt bedömningar av mängden tjänstmannaarbete vid myndigheten. Den mängd tjänstemannaarbete som kundservicen kräver påverkas av servicehändelsernas antal, svårighetsgrad och längd samt av automationsgraden och sätten att uträtta ärenden.

Den servicehelhet som produceras för dödsbon under EOAVH-programmet är ny. Den förändrar ansvarsfördelningen mellan flera aktörer och ökar antalet nya tjänster som produceras tillsammans. Det handlar om en betydande reform även för aktörer som erbjuder tjänster i anslutning till bouppteckning och boutredning till medborgare och dödsbon, vilket framhäver betydelsen av rådgivning och samarbete. Pappershandlingar och digitala handlingar används parallellt ännu under lång tid och övergången till digital ärendehantering bedöms ske stegvis under de kommande åren. Smidiga verksamhetsmodeller kräver tid och finslipas ännu när tjänsterna har tagits i bruk och verksamhetsansvaret mellan ämbetsverken börjar etableras. Till en början kan detta leda till extra och överlappande resursanvändning. Därför är det mycket svårt att göra en noggrann bedömning av personalkonsekvenserna och andra ekonomiska konsekvenser. En betydande del av personalkonsekvenserna och de andra ekonomiska konsekvenserna beror på medborgarnas och tjänsteleverantörernas förmåga att ta i bruk de nya tjänsterna och hur tjänsterna utnyttjas. Man förbereder sig på de svårbedömda resurskonsekvenserna under övergångsperioden efter att servicehelheten har införts genom en samarbetsmodell mellan ämbetsverken, genom intensiv uppföljning av de nya ansvarerna och genomförandena samt genom tydlig intern och extern kommunikation. Reformens konsekvenser bör bedömas på nytt efter att tjänsterna har tagits i bruk.

Delägarregistret för dödsbon är ett nytt basregister som upprätthålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Registeransvaret är delvis gemensamt med Statens ämbetsverk på Åland. I registret sammanställs information från flera olika källor, och det centrala är också att dödsboet självt kan komplettera uppgifterna från serviceplattformen för dödsbon. Delägarregistret för dödsbon är bakgrundsregister för Suomi.fi-fullmakter och Suomi.fi-meddelanden. Dessutom lämnas information ut i olika informationstjänstprodukter via gränssnittsförbindelser och enskilt. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedömer att registrets lednings-, underhålls- och utvecklingsuppgifter kräver en ökning av myndighetens resurser med fem årsverken. Dessutom uppskattas köpta tjänster uppgå till 1 250 000 euro per år.

Lagen om ett delägarregister för dödsbon minskar dödsbonas behov av att uträtta ärenden, eftersom den grundläggande informationen om arvlåtaren och delägarna automatiskt sammanställs i delägarregistret från olika informationskällor. Detta minskar den arbetsmängd som behövs för att behandla beställningar av uppgifter, kontrollera uppgifterna och producera och skicka utdrag. Antalet släktutredningar som beställs från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata är under 30 000 per år. När det gäller enkla beställningar där uppgifterna grundar sig direkt på befolkningsdatasystemet torde antalet minska med cirka en tredjedel i och med reformen. På ovannämnda grunder minskar arbetsmängden vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata årligen med cirka ett årsverke från och med 2028, så att den totala minskningen är fem årsverken.

Å andra sidan förändrar och ökar de nya tjänsterna behovet av kundtjänst och experttjänster vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. En betydande del av dödsbonas ärendehantering styrs till den nya serviceplattformen för dödsbon. En del dödsbon behöver dock kund- och experttjänster från myndigheternas nuvarande servicekanaler. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata erbjuder en del av de kund- och experttjänster som dödsbona behöver. Till exempel en betydande del av telefontjänsterna överförs från kyrkorna till statsförvaltningen. En betydande del av de beställningar av utdrag ur delägarregistret för dödsbon som görs per telefon kan styras till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för besvarande. Enligt en preliminär uppskattning av myndigheten fördubblas eller tredubblas antalet telefonbeställningar jämfört med nuläget. Detta medför ett behov av tilläggsresurser på fyra årsverken.

I och med ändringen av ärvdabalken får Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata vid sidan av den nuvarande uppgiften att fastställa delägarförteckningen i bouppteckningsinstrument den nya uppgiften att fastställa informationen i delägarregistret för dödsbon. Med tiden torde den nya uppgiften till stor del ersätta kontrollen av bouppteckningsinstrument i pappersform, i takt med att det blir vanligare att upprätta bouppteckningsinstrument på serviceplattformen för dödsbon. Det är dock sannolikt att användningen av elektroniska tjänster ökar stegvis och att det fortfarande upprättas många bouppteckningsinstrument i pappersform i början av det förnyade förfarandet. Proportionellt sett torde det lämnas in fler ansökningar om fastställelse av bouppteckningsinstrument på papper än om fastställelse av informationen i delägarregistret för dödsbon. Den offentliga tillförlitligheten hos den senare informationen kan under vissa förutsättningar grunda sig direkt på registeruppgifter. Den nya bestämmelsen i ärvdabalken förhindrar å sin sida endast fastställelse av uppgifter om delägare som baserar sig på den grundläggande information som avses i lagen om ett delägarregister för dödsbon.

Å andra sidan är det främst mer komplicerade ansökningar där fastställelsen är svårare som lämnas in. Eftersom den direkta offentliga tillförlitligheten hos information enligt den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon är ett snävt område, ökar behovet av att

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska fastställa informationen i delägarregistret. En annan faktor som ökar användningen av tjänsten för fastställelse är internationalisering och invandring. Eftersom informationen i delägarregistret för dödsbon inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet om arvlåtaren eller en person som avsäger sig arvet har bott utomlands permanent, granskas i dessa situationer hurdan utredning som finns tillgänglig om boendet utomlands. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedömer att det ofta kommer att göras begäranden om fastställelse av informationen i dessa fall. Efterfrågan på tjänsten torde också öka av att informationen i delägarregistret för dödsbon kan fastställas när som helst efter bouppteckningen. Informationen kan då ha ändrats avsevärt jämfört med bouppteckningen. Det är möjligt att behovet av och efterfrågan på tjänsten för fastställelse minskar under årens lopp, i takt med att tjänsteleverantörerna tillägnar sig nya verksamhetsmodeller. På motsvarande sätt kan det under de första åren finnas en stor efterfrågan på tjänsten. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata uppskattar att det totala antalet ansökningar om fastställande ökar från nuvarande cirka 2 000 ansökningar till cirka 5 000–10 000 ansökningar per år. Den nya uppgiftsmängden förutsätter att de nuvarande resurserna ökas med högst 15 årsverken.

Tjänsten Suomi.fi-fullmakter producerar tjänster för ärendehantering på dödsbonas vägnar. Till exempel användarrättigheterna till Skatteförvaltningens serviceplattform för dödsbon grundar sig på Suomi.fi-fullmakter. Även för andra tjänster erbjuder tjänsten Suomi.fi-fullmakter både registerbaserade fullmakter och fullmakter som grundar sig på fullmaktsregistret. Eftersom dödsbona också kan ha delägare som saknar digitala färdigheter, erbjuds de möjligheten att lämna fullmakter med hjälp av en tjänsteman. Denna tjänst förutsätter nästan alltid personlig rådgivning och service. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bedömer att det finns ett fortlöpande behov av tilläggsresurser på två årsverken till de nuvarande resurserna för att fullmakter ska kunna lämnas med hjälp av en tjänsteman. Enligt uppskattning stiger verksamhetskostnaderna för tjänsteproduktionen med 100 000 euro.

Helt nya kund- och experttjänster är tekniskt stöd för medborgare och organisationskunder för anmälan av information till delägarregistret för dödsbon och informationstjänster samt lösningar på särskilda situationer och problemsituationer. Det är sannolikt att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata lagrar information som anmälts av åtminstone några andra myndigheter med stöd av 5 § 3 mom. i lagen om ett delägarregister för dödsbon tills informationsförmedlingen sköts elektroniskt. I början av förfarandet kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata exempelvis lagra uppgifter om boutredningsmän som förordnats av domstol. Dessutom kan begäran om omprövning av fastställelse av information i delägarregistret för dödsbon, begäran om omprövning av avgifter och klagomål föras till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för avgörande. Det är dessutom möjligt att tvister i dödsboet leder till att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata får krav på begränsning av behandlingen av personuppgifter enligt artikel 18 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (*allmän dataskyddsförordning*). Den interna förvaltningen behandlar avgifterna och förmedlar dem till kyrkorna, om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kommer överens om detta med kyrkorna. Behovet av tilläggsresurser för dessa kund- och experttjänster kan bedömas först senare när tjänsterna används.

Avsikten är att delägarregistret för dödsbon ska utnyttjas i stor utsträckning i samhället. Registrets informationstjänst genomförs genom gränssnittslösningar och som en utdragsbaserad informationstjänst. En del av informationstjänsterna kan produceras av Skatteförvaltningen via serviceplattformen för dödsbon. Dessutom möjliggör 31 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon att information i begränsad utsträckning får lämnas ut som underleveranser av en privat

organisation. Ett eventuellt behov av tilläggsresurser som behövs för tjänsten klarnar när tjänsterna har tagits i bruk.

4.2.2.1.2 Skatteförvaltningen

4.2.2.1.2.1 Allmänt

I propositionen föreslås det att de elektroniska tjänster som tillhandahålls i Skatteförvaltningens e-tjänst utvidgas så att de omfattar en serviceplattform för elektronisk kommunikation för dödsbon. På serviceplattformen för dödsbon ska det tillhandahållas en e-tjänst för åtkomst till det föreslagna delägarregistret för dödsbon. På serviceplattformen för dödsbon ska det också finnas möjlighet att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeclarationer. De delägare som tagit i bruk serviceplattformen för dödsbon ska dessutom ha tillgång till en tjänst för lagring av handlingar.

De föreslagna ändringarna gör det möjligt att erbjuda mer omfattande elektroniska tjänster än tidigare i anslutning till arvsbeskattningen och den övriga beskattningen av dödsbon. I det första skedet gäller tillhandahållandet av elektroniska tjänster arvsbeskattningen, men de föreslagna ändringarna skapar förutsättningar för att utveckla dödsboets elektroniska ärendehantering även inom andra skatteslag. Det handlar om en betydande utveckling av skatterelaterade tjänster på ett sätt som samtidigt både kan underlätta uträttandet av ärenden och effektivisera myndighetsverksamheten.

Som en del av propositionen föreslås det nya lagstadgade uppgifter för Skatteförvaltningen. Dessa uppgifter är dock kopplade till beskattningsprocesserna och den planerade elektroniska servicehelheten. I den helhet som eftersträvas med reformen kan tjänsterna tillhandahållas som en del av systemet för verkställande av arvsbeskattningen, och dessa tjänster stöder i sak det elektroniska förfarandet för arvsskattedeclaration.

I samband med lagberedningen har införandet av den föreslagna regleringen främjats med hjälp av särskild projektfinansiering. Denna finansiering har gjort det möjligt att i samband med lagberedningen beakta kraven på systemutveckling och den erfarenhetsbaserade information som erhållits inom systemutvecklingen. När den särskilda finansieringen har upphört efter att systemet har tagits i bruk omfattas verksamheten av Skatteförvaltningens normala finansieringsmodell, där Skatteförvaltningens omkostnader finansieras med budgetanslag.

I följande underkapitel har Skatteförvaltningen bedömt reformens konsekvenser för tjänstemannarbetet bland annat baserat på en bedömning av utvecklingen av antalet prestationer, fördelningen av prestationerna mellan olika servicekanaler i nuläget och prestationernas genomsnittliga längd i tjänstemannarbetet. I detta skede är det dock svårt att bedöma de exakta konsekvenserna för Skatteförvaltningens framtida kostnader för den kontinuerliga verksamheten efter att systemet har tagits i bruk, på grund av de många osäkra detaljerna och beroendefaktorerna i anslutning till reformen.

4.2.2.1.2.2 Tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon

Enligt förslaget är det Skatteförvaltningens uppgift att bygga upp och upprätthålla den föreslagna serviceplattformen för dödsbon. Serviceplattformen för dödsbon ska i huvudsak användas för att erbjuda tjänster i anslutning till arvsbeskattningen. Skatteförvaltningen har dock också många andra lagstadgade uppgifter som gäller dödsbon. Den föreslagna regleringen gör det möjligt för Skatteförvaltningen att tillhandahålla också andra lagstadgade tjänster på

serviceplattformen. Det kan även framöver vara ändamålsenligt och effektivt att sköta vissa tjänster för dödsbon utanför serviceplattformen, medan det också kan vara ändamålsenligt att i ett senare skede på serviceplattformen tillhandahålla vissa andra tjänster som gör förvaltningen och utredningen av dödsbon smidigare. I den föreslagna regleringen är denna prövning inte bindande, utan regleringen möjliggör en ändamålsenlig tjänsteutveckling i framtiden.

I samband med att serviceplattformen för dödsbon tas i bruk föreskrivs det om tre nya uppgifter för Skatteförvaltningen: möjliggöra upprättande av bouppteckningsinstrument, fungera som kundgränssnitt för de elektroniska tjänsterna i delägarregistret för dödsbon och upprätthålla tjänsten för lagring av handlingar. Även om Skatteförvaltningens nya uppgifter inte direkt anknyter till beskattningsuppgifter, hänför de sig i sak till bouppteckningsförrättningen, som har en central roll vid upprättandet av arvsskattedeklarationen. Dessa funktioner som inte direkt anknyter till beskattningen kan på serviceplattformen kopplas till upprättandet av arvsskattedeklarationen eller stödja den. Om de begränsade uppgifterna som Skatteförvaltningen föreslås ansvara för i anslutning till serviceplattformen genomförs på detta sätt utanför beskattningen bedöms de kunna verkställas på ett kontrollerat sätt.

I anslutning till den nya serviceplattformen för dödsbon ökar ärendehanterings- och rådgivningsarbetet med cirka 1,5 årsverken. Denna ökning har beräknats med tanke på teknisk rådgivning i anslutning till användningen av serviceplattformen för dödsbon och rådgivning omedelbart i anslutning till beskattningen. I början av reformen framhävs behovet av rådgivning, kundservice och kommunikation i fråga om de tjänster och kundprocesser som tas i bruk.

4.2.2.1.2.3 Delägarregistret för dödsbon

Det centrala syftet med delägarregistret för dödsbon är att producera släktutredningar och andra uppgifter som medborgarna behöver för bouppteckning och andra privaträttsliga ärenden. Delägarregistret för dödsbon förbättrar medborgarnas möjligheter att effektivt utreda dödsboet, förrätta bouppteckning, företa rättshandlingar vid samförvaltning av dödsboet, förrätta avvittring av kvarlåtenskap och arvskifte. Även om dessa åtgärder i första hand är privaträttsliga, har de också en betydande inverkan på beskattningen och Skatteförvaltningens verksamhet.

Samtidigt som delägarregistret för dödsbon bedöms underlätta genomförandet av privaträttsliga ärenden, bedöms även skötseln av skatteärenden i anslutning till de privaträttsliga ärendena bli effektivare och lättare.

Informationen i delägarregistret för dödsbon gör det möjligt för kunderna att utträta ärenden elektroniskt. Den information som fås från delägarregistret för dödsbon och som anmäls via den elektroniska tjänsten kan utnyttjas och överföras smidigt mellan de olika delarna av den elektroniska tjänsten. Detta effektiviserar och underlättar kundernas ärendehantering och främjar också effektivare beskattningsprocesser.

4.2.2.1.2.4 Dödsboets kontaktperson

För Skatteförvaltningen är det en viktig ändring att det skapas en kontaktperson för dödsboet. I nuläget har det tidvis varit utmanande för Skatteförvaltningen att identifiera den person till vilken olika delgivningar och förfrågningar angående dödsboets skatteärenden ska riktas. Tidvis har det uppstått problem med att nå dödsboet för skötseln av skatteärenden, eftersom dödsboet inte har gett ett ombud fullmakt att sköta dödsboets ärenden.

Genom att införa kontaktpersoner för dödsbon blir det lättare än i nuläget att sköta dödsboets skatteärenden. I förslaget ingår också en bestämmelse om ändring av dödsboets kontaktperson. Genom regleringslösningen kan man minimera uppkomsten av situationer där skatteärenden inte kan skötas på grund av att dödsboet inte kan nås.

Uppdraget som dödsboets kontaktperson medför betydande fördelar även för Skatteförvaltningens processer för utlämnande av information. I framtiden är informationen om dödsboets kontaktperson i stor utsträckning tillgänglig i delägarregistret för dödsbon. Således behöver man framöver inte kontakta Skatteförvaltningen enbart för att få kontakt med ett dödsbo eller för att få delägaruppgifter. I fråga om nya dödsbon minskar arbetet med att lämna ut information om bouppteckningsinstrument med uppskattningsvis 1,5 årsverken.

4.2.2.1.2.5 Bouppteckningsinstrumentets ställning och elektroniskt bouppteckningsinstrument

Bouppteckningsinstrumentet är till centrala delar en civilrättslig handling och det har många användningsändamål som inte har att göra med beskattningen. I den nu föreslagna regleringen är bouppteckningsinstrumentet inte längre en skattedeclaration, utan snarare en civilrättslig handling som beskriver utgångsläget för boutredningen. Den stöder dock upprättandet av arvsskattedeclarationen och sammanställningen av det material som ligger till grund för skattedeclarationen. Även efter att arvsskattedeclarationen har tagits i bruk kvarstår bouppteckningsinstrumentets övriga användningsändamål. Som förrättning är bouppteckningen även i framtiden viktig med tanke på beskattningen. Mycket av innehållet i bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeclarationen överlappar också varandra.

Enligt den föreslagna regleringen är det också Skatteförvaltningens uppgift att möjliggöra upprättande av bouppteckningsinstrumentet på serviceplattformen för dödsbon, där samma uppgiftsinnehåll flexibelt kan användas för att upprätta bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeclarationen samt för att upprätthålla informationen i delägarregistret. Varje helhet kompletteras endast med de uppgifter om avviker från de informationsbehov som är gemensamma för alla funktioner.

Skatteförvaltningens nya uppgift att möjliggöra upprättande av bouppteckningsinstrument på serviceplattformen för dödsbon ökar i viss mån Skatteförvaltningens separata arbete och kostnader. Som motvikt till detta bedöms det att man uppnår betydande fördelar i den egentliga beskattningsprocessen, och uppgiften är inte helt separat från de egentliga uppgifterna i anknytning till beskattningen. Den servicehelhet som skapas på samma serviceplattform och som underlättar uträttandet av ärenden bedöms också förbättra Skatteförvaltningens verksamhetsförutsättningar för att ta i bruk arvsskattedeclarationen.

För dem som uträttar ärenden på papper inför Skatteförvaltningen skatteblanketter i pappersform. Dessa blanketter kan användas som en del av bouppteckningsinstrumentet, till exempel för förteckningar över tillgångar och skulder. På så sätt kan även kunder som uträttar ärenden på papper undvika mångdubbelt arbete. Skatteförvaltningen behöver inte för beskattningen fastställa ett visst strukturerat format för bouppteckningsinstrumentet, utan delägarna kan efter eget gottfinnande sammanställa och gruppera uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet utifrån sina egna behov.

På serviceplattformen kan dödsboet som det så önskar använda tjänster i anslutning till delägarregistret för dödsbon och arvsskattedeclarationen samt tjänsten för lagring av handlingar, men upprätta bouppteckningsinstrumentet i önskad struktur med tanke på privaträttsliga behov. Elektronisk ärendehantering förutsätter således inte att man väljer den

struktur som skapats för bouppteckningsinstrumentet på serviceplattformen, om det inte är ändamålsenligt för dödsboet.

Förlängningen av tidsfristen för förrättning av bouppteckningen från tre till sex månader bedöms sannolikt minska antalet ansökningar om förlängning av tidsfristen till Skatteförvaltningen.

Alla de föreslagna ändringarna som gäller bouppteckningen förbättrar Skatteförvaltningens verksamhetsförutsättningar när de genomförs som en del av totalreformen. En hanterbar ny uppgift som är en del av denna helhet är att erbjuda möjligheten att upprätta ett elektroniskt bouppteckningsinstrument. Denna uppgift har en tillräcklig koppling till beskattningens kärnuppgifter.

4.2.2.1.2.6 Arvsskattedeklaration

Införandet av en allmän arvsskattedeklaration förväntas möjliggöra ett mer effektivt, jämlikt och rättvist verkställande av arvsbeskattningen. En strukturerad arvsskattedeklaration styr deklarationen på basis av skatteblanketternas struktur och anvisningarna för hur skattedeklarationen ska fyllas i. Dessa kan Skatteförvaltningen fastställa med stöd av normgivningsbemyndigandet. En strukturerad skattedeklaration med ifyllnadsanvisningar gör det lättare att agera rätt och förebygger oavsiktliga fel i deklarationen. Övergången till en strukturerad skattedeklaration gör det också möjligt för Skatteförvaltningen att tillhandahålla förhandsuppgifter om tillgångar och skulder på serviceplattformen för dödsbon, vilket å ena sidan gör det enklare för medborgarna att uträta ärenden och å andra sidan minskar det Skatteförvaltningens arbete.

Den föreslagna regleringen om en allmän arvsskattedeklaration bedöms minska Skatteförvaltningens administrativa kostnader. Ibruktandet av en strukturerad skattedeklaration effektiviserar verkställandet av beskattningen, eftersom man i arvsbeskattningen övergår från fritt formulerade bouppteckningsinstrument i pappersform som inte kan läsas optiskt och maskinellt till en strukturerad arvsskattedeklaration som kan läsas optiskt och behandlas maskinellt, vilket innebär att informationen inte behöver överföras separat till datasystemen. Tack vare den strukturerade arvsskattedeklarationen kan dessutom skyldigheten att utreda ett ärende och det automatiserade beslutsfattandet inom ramen för den gällande regleringen inriktas mer ändamålsenligt i arvsbeskattningen, samt skattekontrollen till fullo och effektivt inriktas i enlighet med bestämmelserna i lagen om skatt på arv och gåva. Den föreslagna regleringen möjliggör samtidigt både kostnadsbesparingar inom förvaltning och en effektivare styrning av de tillgängliga resurserna för att minimera skattefelet.

Till följd av de sammantagna konsekvenserna av den föreslagna regleringen om den allmänna arvsskattedeklarationen bedöms handläggningstiderna inom arvsbeskattningen förkortas på lång sikt. Då den manuella lagringen upphör genom att en strukturerad arvsskattedeklaration som kan läsas optiskt och maskinellt möjliggörs, förebyggs också den anhopning och de förlängda handläggningstider som det nuvarande förfarandet leder till. Samtidigt kan skyldigheten att utreda ett ärende och det automatiserade beslutsfattandet inriktas mer ändamålsenligt och effektivt i enlighet med principerna i den gällande lagen om skatt på arv och gåva.

Särskilt för relativt enkla och vanliga dödsbon kan handläggningstiderna antas bli kortare. En betydande del av nya dödsbon kan bedömas vara enkla och vanliga när man tar i beaktande att största delen av dödsbona är relativt vanliga vad gäller förmögenhet och delägarkrets. Till

exempel påförs ingen arvsskatt i cirka 60 procent av de omkring 60 000 nya dödsbon som uppkommer varje år, eftersom arvsandelarna är mindre än den minsta beskattningsbara arvsandelen på 30 000 euro. Det är också möjligt att handläggningstiderna förkortas för mer värdefulla och mer komplicerade dödsbon, men enligt en allmän bedömning förkortas handläggningstiderna inte i någon betydande utsträckning. I nuläget tar det vanligen i genomsnitt 10–16 månader från arvlåtarens dödsdag tills arvsskatten debiteras. Målet med ändringarna är att minst 80 procent av arvsskattebesluten ska kunna meddelas inom 12 månader efter arvlåtarens död.

Den föreslagna regleringen om delägarregistret för dödsbon bildar ett bakgrundsregister för Suomi.fi-fullmakter och Suomi.fi-meddelanden. Detta möjliggör en senare utveckling av Skatteförvaltningens elektroniska ärendehantering och e-tjänster som hänför sig både till arvsbeskattningen och till beskattningen av dödsbon, såväl inom arvsbeskattningen som inom den övriga beskattningen av nya dödsbon, utan att det krävs separata lagändringar. I den fortsatta utvecklingen kan man skapa till exempel nya styrande anmälningsstrukturer där omständigheter som framkommit efter bouppteckningen kan beaktas effektivare än tidigare i verkställandet av beskattningen och ändringsbeskattningen.

Även förutsättningarna för att behandla nödvändiga arvsbeskattningsuppgifter i andra skatteslag i enlighet med 10 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter förbättras i och med den föreslagna regleringshelheten, som även de skattskyldiga kan dra nytta av. I synnerhet möjligheterna för nya dödsbon att uträta ärenden som gäller skattedeklaration elektroniskt förväntas bli bättre. Exempelvis de värden som används som anskaffningsutgifter för egendom och som fastställts i arvsbeskattningen kan inkluderas i dödsboets förhandsifyllda inkomstskattedeklaration.

Man kan också anta att den föreslagna regleringen möjliggör, utan separata lagstiftningsändringar, en effektiv anpassning till många typer av materiell skattelagstiftning som eventuellt stiftas i framtiden och framtida rättspraxis som utvecklas. Dessutom kan anmälningsstrukturerna utvecklas i takt med att erfarenheterna från verkställandet ökar. Den författningsteknik som anammats i lagen om skatt på arv och gåva bedöms således stödja arvsbeskattningens administrativa effektivitet.

Den partiella automatiseringen av arbetet med att manuellt lagra bouppteckningsinstrument och av arvsbeskattningen till följd av att arvsskattedeklarationen införs minskar personarbetet med cirka 10 årsverken.

4.2.2.1.2.7 Tjänsten för lagring av handlingar

Dödsboets privata handlingar kan lagras i den tjänst för lagring av handlingar som skapas på serviceplattformen. Det handlar om en ny typ av tjänst där Skatteförvaltningens roll begränsas till att sköta den personuppgiftsansvariges skyldigheter enligt dataskyddsförordningen.

Det är svårt att på förhand bedöma i vilken utsträckning medborgarna behöver denna typ av tjänst. Därför finns det ett behov av att följa upp användningen av tjänsten och utvärdera hur systemet fungerar efter att det finns erfarenhet av att använda tjänsten som kund.

4.2.2.1.3 Lantmäteriverket

Uppgifterna om dödsbon är viktiga för Lantmäteriverket i egenskap av den myndighet som ansvarar för upprätthållandet av lagfarts- och inteckningsregistret samt aktielägenhetsregistret.

Dödsboets delägaruppgifter har i viss mån betydelse för Lantmäteriverket även i uppgifter i anslutning till fastighetsförrättningar samt i kundtjänsten och ordnandet av informationstjänsten. Fastighetsförvärv inskrivs genom lagfart i lagfarts- och inteckningsregistret och på motsvarande sätt inskrivs förvärv av aktielägenheter i aktielägenhetsregistret. Registerföringen omfattar likaså fastställande av inteckningar i fastigheter och överföring av elektroniska pantbrev samt inskrivning av pantsättning av aktielägenheter. Dessa åtgärder gör det möjligt att använda fastigheter samt lägenheter som antecknats i aktielägenhetsregistret som säkerhet för skuld. Registren utgör således grunden för bytes- och säkerhetssystemet för fastigheter och aktielägenheter i Finland. I fråga om aktielägenhetsregistret pågår ännu en övergångsperiod, vilket innebär att registrets betydelse så småningom kommer att öka i takt med att allt fler registrerar ägandet i aktielägenheter i det elektroniska aktielägenhetsregistret. Lantmäteriverket uppskattar att det årligen förekommer cirka 60 000 inskrivningsärenden som på något sätt kräver utredning av dödsbodelägarerna. Delägarregistret för dödsbon och möjligheten att utnyttja informationen i delägarregistret vid ägarbyte och i synnerhet vid inskrivningsförfaranden kan således anses vara av stor betydelse för Lantmäteriverket.

Enligt förslaget i propositionen kan man i princip lita på den så kallade grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon vid inskrivning av fastigheter och aktielägenheter, om bouppgivaren har försäkrat att den grundläggande informationen är riktig och inte har ändrat eller kompletterat den. Tack vare reformen behöver man i regel inte utreda dödsbodelägarerna utifrån ämbetsbevis och bouppteckningsinstrument vid inskrivningsförfarandet i dessa fall. Ändringen bidrar till att påskynda och effektivisera inskrivningsförfarandet. Konsekvenserna av ändringen beror dock på hur många fall som i praktiken kommer att placeras i denna kategori. För det första beror konsekvenserna på hur aktivt dödsbona utnyttjar serviceplattformen och delägarregistret. För det andra beror konsekvenserna delvis på hur ofta dödsbona har behov av att anmäla sådan tilläggsinformation till delägarregistret som åtminstone delvis bidrar till att den grundläggande informationen inte längre åtnjuter offentlig tillförlitlighet. I enkla dödsbon kan reformens konsekvenser till denna del anses vara uppenbara, men bedömningen av reformen i större skala försvåras av att sammansättningen av delägare i en allt större del av dödsbona blir allt mer komplicerad. Till exempel i allt fler fall har arvlåtaren mer än ett äktenskap bakom sig, vilket innebär att man kan anta att tilläggsinformation som bouppgivaren lämnat om att en tidigare makes delägarskap har upphört, såsom uppgift om avvitring, kommer att vara ganska vanlig i delägarregistret. Reformen främjar en fullständig automatisering av lösningarna främst i fråga om de enkla fall, så kallade kärnfamiljer, som nämns ovan.

På grund av ovannämnda skäl kan man ännu inte ge någon närmare bedömning av reformens konsekvenser för Lantmäteriverkets personalresurser eller antalet fall som kan automatiseras.

Om bouppgivaren har ändrat den grundläggande informationen eller lagt till kompletterande information i delägarregistret, ska inskrivningsmyndigheten granska betydelsen av den ändrade eller tillagda informationen separat i varje enskilt fall. Även i dessa fall kan den offentliga tillförlitligheten hos den grundläggande informationen dock fortfarande göra inskrivningsförfarandet smidigare, eftersom den ändrade eller tillagda informationen inte eliminerar den offentliga tillförlitligheten hos den grundläggande informationen helt och hållet, utan endast till den del ändringarna eller tilläggen har en uttrycklig inverkan på någon del av den grundläggande informationen. Man kan anta att delägarregistret även i dessa fall gynnar inskrivningsmyndigheten, åtminstone så att man i de flesta fall inte behöver granska ämbetsbevisen, dvs. släktutredningen, utan i det avseendet fortfarande kan lita på den grundläggande informationen i delägarregistret.

Vid inskrivning av både fastigheter och aktielägenheter ska bouppteckningsinstrumentet även framöver från fall till fall uppvisas för inskrivningsmyndigheten. Inskrivningsmyndighetens möjlighet att få tillgång till det elektroniska bouppteckningsinstrumentet från ett centraliserat datalager främjar behandlingen av ärenden till denna del. Fördelarna blir synliga i takt med att medborgarna i allt större utsträckning börjar utnyttja möjligheten till elektroniskt bouppteckningsinstrument.

De föreslagna ändringarna i 20 kap. i ärvdabalken och i lagen om skatt på arv och gåva bedöms inte medföra konsekvenser för Lantmäteriverkets verksamhet.

4.2.2.1.4 Statens ämbetsverk på Åland

I propositionen föreslås det att ett delägarregister för dödsbon införs. Det föreslås att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland blir gemensamt personuppgiftsansvariga för delägarregistret för dödsbon. Databehandlingsuppgifterna i anslutning till registeransvaret vid Statens ämbetsverk på Åland innebär en fastställelseuppgift, där Statens ämbetsverk på ansökan av en delägare i dödsboet, den efterlevande maken, bouppgivaren, den som sköter boet, bouppteckningsmannen, skiftesmannen eller testamentsexekutorn fastställer att alla delägare i boet och arvlåtarens make har antecknats i delägarregistret för dödsbon eller i delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet. Uppgifterna omfattar även utlämnande av utdrag, intyg och på annat sätt enskilt utlämnande av information inom landskapet Åland. Enligt förslaget har Statens ämbetsverk på Åland behörighet att lämna ut information för att säkerställa tillgången till service på Åland, till exempel för kunder som uträttar ärenden genom besök. Ämbetsverkets behörighet att lämna ut information är begränsad till situationer där information inte lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse för åtkomst till informationen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska ensam ansvara för utlämnande av information via ett tekniskt gränssnitt eller elektronisk förbindelse för åtkomst till informationen. Därför bedöms den ökning av arbetsmängden som utlämnandet av information ur delägarregistret för dödsbon medför för Statens ämbetsverk på Åland vara liten, även om uppdraget också omfattar rådgivning i anslutning till utlämnande av information.

På grund av införandet av delägarregistret för dödsbon föreslås det i propositionen ändringar i det nuvarande förfarandet för fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrument som det finns bestämmelser om i 20 kap. 9 a–9 c § i ärvdabalken. Statens ämbetsverk på Åland ska även i framtiden ansvara för fastställelsen i landskapet Åland. Efter att delägarregistret för dödsbon har införts kan fastställelseåtgärden förutom dödsboets delägarförteckning även gälla information som lagrats i delägarregistret för dödsbon. I fastställelseförfarandet föreslås det dock inga ändringar som ökar arbetsmängden hos Statens ämbetsverk på Åland. Vad gäller Statens ämbetsverk på Åland är det alltså fråga om en ändring av arbetssätten, som i fråga om fastställelse av informationen i delägarregistret för dödsbon i viss mån kan underlätta ämbetsverkets verksamhet. Om det totala antalet ansökningar om fastställelse ändå ökade enligt den uppskattning som gäller Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ovan i detta underavsnitt, skulle också antalet ansökningar om fastställelse som behandlas vid Statens ämbetsverk på Åland och den arbetsmängd ansökningarna kräver öka i samma proportion.

Det föreslagna gemensamma personuppgiftsansvaret leder i enlighet med artikel 26.3 i dataskyddsförordningen till den registrerades rätt att utöva sina rättigheter enligt allmänna dataskyddsförordningen med avseende på och emot var och en av de personuppgiftsansvariga. Statens ämbetsverk på Åland ska alltså ta emot den registrerades begäranden och yrkanden som gäller delägarregistret för dödsbon och ge kunderna råd i dessa frågor. Till denna del är det svårt

att uppskatta ökningen av arbetsmängden. Med beaktande av att Statens ämbetsverk på Åland har för avsikt att ta i bruk ett gemensamt förnyat ärendehanteringssystem tillsammans med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata innan de föreslagna lagarna träder i kraft, kan ändringen i arbetsmängden bedömas vara ringa.

4.2.2.1.5 Evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan

Enligt förslaget är befolkningsdatasystemet underlag för delägarregistret för dödsbon, men informationen i registret kompletteras vid behov med uppgifter i den evangelisk-lutherska kyrkans och den ortodoxa kyrkans befolkningsregister. Införandet av delägarregistret för dödsbon medför därför funktionella konsekvenser för kyrkornas nuvarande processer. Det är dock svårt att bedöma alla funktionella konsekvenser och deras storleksklass i detta skede, eftersom det tekniska planeringsarbetet med kyrkorna ännu pågår. Man strävar dock efter att ändringarna i kyrkornas verksamhet ska vara så små som möjligt. Målet är att de funktionella konsekvenserna knappt alls ska gälla den egentliga processen för upprättande av släktutredningar i kyrkorna.

I nuläget beställer man separata släktutredningar som kallas ämbetsbevis av evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan för bouppteckning. Kyrkorna får beställningar av ämbetsbevis i huvudsak via en elektronisk webblankett. En del av beställningarna görs dessutom genom direkt kontakt med regioncentralregistren i evangelisk-lutherska kyrkan eller med ortodoxa kyrkans centralregister. En elektronisk beställningsblankett och en beställning som lämnas direkt till ett regioncentralregister eller till centralregistret kan innehålla fritt formulerade tilläggsuppgifter om objektet som ska utredas. Beroende på leverantören av ämbetsbeviset och beställarens begäran skickas ämbetsbevisen i varierande grad via olika kanaler, såsom per post, skyddad e-post eller via Suomi.fi-meddelanden.

När det gäller evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan bedöms de funktionella konsekvenserna till följd av införandet av det föreslagna delägarregistret för dödsbon huvudsakligen gälla hur beställningar av ämbetsbevis för bouppteckning tas emot och hur de skickas vidare. I och med införandet av delägarregistret för dödsbon får evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan dessa beställningar via ett tekniskt gränssnitt. En beställning som förmedlats via gränssnittet beskriver noggrant i strukturerad form vilka uppgifter som redan finns i befolkningsdatasystemet och som gäller beställningen i fråga och vilka uppgifter som ännu borde kompletteras utifrån uppgifterna i kyrkornas befolkningsregister. De kompletterande uppgifterna förmedlas också till delägarregistret för dödsbon via det tekniska gränssnittet. För kyrkornas del avlägsnar delägarregistret för dödsbon arbetsskeden där man separat behöver ta emot eller precisera en beställning som gjorts av dödsboets kontaktperson. Vad gäller processen för att leverera uppgifterna underlättas den dessutom för kyrkorna, eftersom uppgifterna förmedlas direkt via gränssnittet till delägarregistret för dödsbon och inte via flera kanaler direkt till beställaren.

Införandet av delägarregistret för dödsbon bedöms inte påverka den egentliga processen för upprättande av släktutredningar eller till exempel arbetsfördelningen mellan regioncentralregistren i evangelisk-lutherska kyrkan, eller också strävar man åtminstone efter att konsekvenserna ska vara så små som möjligt med tanke på kyrkornas arbetsflöde. Kundrådgivningen vid beställning av släktutredningar som behövs för bouppteckning överförs från kyrkorna till rådgivningskanalerna vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen. I början av reformen behövs det dock kundhandledning, rådgivning och kommunikation från församlingarnas sida till kunderna om de nya förfaringssätten och beställningsprocessen. I anslutning till detta sammanställs kommunikations- och

anvisningsmaterial i samarbete mellan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen och Riksarkivet.

För användningen av delägarregistret för dödsbon, dvs. de delägaruppgifter som samlats in där, tas det ut en kundavgift som i alla händelser består av en statlig avgift som betalas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Utöver den statliga avgift som tas ut av kunden, tas det också ut en kundavgift till kyrkan i en situation där man har begärt att informationen i delägarregistret för dödsbon ska kompletteras med uppgifter från någondera kyrkan eller båda kyrkorna. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tar emot de avgifter som evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan tar ut för den information som lämnas ut till delägarregistret för dödsbon och förmedlar avgifterna och de betalningsuppgifter som behövs för bokföringen till den kyrka som lämnat ut informationen, beroende på hur kyrkan och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har kommit överens om detta separat. De närmare ekonomiska och funktionella konsekvenserna för kyrkorna beror på avtalet med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och avtalets innehåll.

Ändringarna i kyrkornas verksamhet bedöms i sin helhet vara små i detta skede. Ändringarna uppskattas huvudsakligen gälla beställnings- och leveranssättet för kyrkornas släktutredningar samt faktureringsprocessen. Dessutom strävar man efter att ändringarna i arbetsflödet vid det egentliga upprättandet av släktutredningar ska vara så små som möjligt då det tekniska planeringsarbetet framskrider.

4.2.2.1.6 Riksarkivet

Enligt förslaget ska informationen i delägarregistret om det behövs för bouppteckningar även kompletteras med Riksarkivets uppgifter, när det är fråga om personer som före den 31 december 1949 har varit skrivna i en evangelisk-luthersk eller ortodox församling eller i civilregister på områden som överlåtits till Sovjetunionen. Införandet av delägarregistret för dödsbon medför därför funktionella konsekvenser för Riksarkivets nuvarande processer.

I nuläget beställs släktutredningar i regel på en elektronisk blankett i Riksarkivets digitala kundtjänstsystem Astia. Vid behov kan beställningen också göras per e-post eller per telefon vid bestämda tidpunkter. Den färdiga släktutredningen kan tas emot som e-postbilaga eller som papperskopia.

De funktionella konsekvenserna för Riksarkivet till följd av införandet av delägarregistret för dödsbon gäller, i likhet med konsekvenserna för kyrkorna, i huvudsak hur beställningar av släktutredningar tas emot och hur de skickas vidare. I och med införandet av delägarregistret för dödsbon får Riksarkivet beställningar av släktutredningar via ett tekniskt gränssnitt. Även kompletterande uppgifter förmedlas till delägarregistret för dödsbon via det tekniska gränssnittet. Införandet av delägarregistret för dödsbon medför däremot inga funktionella konsekvenser för hur de uppgifter som behövs för släktutredningar samlas in från Riksarkivets databas.

Liksom i nuläget ska Riksarkivet, för uppgifter som Riksarkivet lämnar ut till delägarregistret för dödsbon, ta ut en avgift med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Efter att delägarregistret för dödsbon har tagits i bruk tar Riksarkivet ut avgiften av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, istället för som i nuläget av den personkund som beställer uppgifterna.

I sin helhet är ändringarna i Riksarkivets verksamhet små och gäller beställnings- och leveranssättet för släktutredningar samt faktureringsprocessen. I början av reformen behövs det också kundhandledning, rådgivning och kommunikation från Riksarkivets sida till kunderna om de nya förfaringsätten och beställningsprocessen. För kommunikationen och kundhandledningen sammanställs ett enhetligt kommunikations- och anvisningsmaterial i samarbete mellan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Skatteförvaltningen och kyrkorna.

4.2.2.1.7 Domstolarna

Propositionen medför en skyldighet för domstolarna att anmäla beslut som gäller dödsboets systoman och boutredningsman till delägarregistret för dödsbon. Varje år utfärdar tingsrätterna cirka 1 400–1 600 förordnanden av boutredningsmän¹⁷, vilket innebär att antalet anmälningar är ganska stort. Var och en av tingsrätterna och hovrätterna ska självständigt se till att deras beslut anmäls till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, om det tekniska genomförande som avses ovan i avsnitt 4.2.1.1 och som möjliggör automatisk anmälan inte är tillgängligt när förfarandet tas i bruk. Då ska man separat komma överens om hur uppgifterna ska anmälas. Arbetsmängden ökar då för domstolarna när anmälningsskyldigheten fullgörs. Den ökade arbetsmängden beräknas uppgå till totalt några månadsverken per år. Därför bedöms det att domstolarna kan sköta anmälningsskyldigheten inom ramen för sina nuvarande resurser. Den ökade arbetsmängden vid domstolarna fortsätter tills automatiseringen av anmälningarna har genomförts.

Domstolarna har redan i nuläget motsvarande anmälningsskyldigheter, och därför uppstår det sannolikt inget särskilt behov av utbildning av domstolspersonalen.

4.2.2.2 Konsekvenser av ändringarna i informationshanteringen

Propositionen medför konsekvenser för myndigheternas informationshantering. Delägarregistret för dödsbon är ett nytt datalager som upprätthålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Dess konsekvenser gäller Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland som är gemensamt personuppgiftsansvariga, Skatteförvaltningen som är tillhandahållare av registrets e-tjänst, evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet som kompletterar informationen i delägarregistret, vissa andra myndigheter som levererar information till registret samt myndigheter som utnyttjar informationen i registret.

På serviceplattformen för dödsbon förverkligar Skatteförvaltningen möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklaration samt tjänsten för lagring av handlingar och e-tjänster. Skatteförvaltningen gör det också möjligt för bouppgivaren att teckna försäkrans och gode männen att teckna bevis för bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon. Skatteförvaltningen ansvarar för serviceplattformen för dödsbon och underhållet av de tjänster som tillhandahålls på den. Tidigare har Skatteförvaltningen endast erbjudit e-tjänsten för inlämnande av bouppteckningsinstrument till Skatteförvaltningen. De övriga tjänsterna är nya. De tjänster som enligt förslaget tillhandahålls på serviceplattformen är avsedda för dödsbon och dem som agerar för dödsbonas räkning. Serviceplattformen för dödsbon blir en del av Skatteförvaltningens nuvarande e-tjänst. Tjänsten för lagring av handlingar är ett nytt datalager där Skatteförvaltningen är personuppgiftsansvarig

¹⁷ Domstolsstatistik.

för de personuppgifter som behandlas. Skatteförvaltningen är också personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas för upprättande av bouppteckningsinstrument på serviceplattformen för dödsbon. Den föreslagna regleringen gör det också möjligt att på serviceplattformen för dödsbon tillhandahålla andra tjänster som hör till Skatteförvaltningens uppgifter och som förvaltningen och utredningen av dödsbon smidigare.

Tack vare de nya tjänsterna blir det möjligt att erbjuda dödsbon mer omfattande elektroniska tjänster än i nuläget. På motsvarande sätt åläggs Skatteförvaltningen mer omfattande skyldigheter än i nuläget att tillhandahålla och upprätthålla dessa tjänster som underlättar dödsboets ärendehantering, vilket innebär att Skatteförvaltningens informationshanteringsansvar utvidgas i motsvarande grad.

Propositionen bedöms medföra konsekvenser för bildandet av informationsmaterial om dödsbodelägarna samt för sammanställningen av innehållet i bouppteckningen och arvsskattedeklarationen. I nuläget samlar dödsbodelägarna själva in uppgifter om dödsboets delägare från den offentliga förvaltningens register och sammanställer en obruten släktutredningskedja från och med den avlidnes 15-årsålder. Ett eventuellt testamente och andra handlingar som påverkar delägarkretsen bifogas till bouppteckningsinstrumentet. I nuläget finns det inget register över dödsbon. Framöver ska ett dödsbo skapas automatiskt i det nya delägarregistret för dödsbon utifrån en uppgift om en persons död eller en uppgift om domstolsbeslut om dödförklaring som registrerats i befolkningsdatasystemet för en sådan person som hade en finsk personbeteckning vid sin död. För dödsboet skapas uppgifter om förmodade delägare utifrån befolkningsdatasystemet samt utifrån registret över förmynderskapsärenden, registret över äktenskapsförordsärenden och registret över giftorättsärenden vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I registret införs dessutom befolkningsuppgifter från evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan samt Riksarkivet.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har med stöd av 6 § i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon trots sekretessbestämmelserna rätt att av särskilt föreskrivna myndigheter få de uppgifter som är nödvändiga för att skapa informationen i registret. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan dessutom med stöd av 4 § i nämnda lag trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ eller på begäran lämna ut uppgifter till ovannämnda aktörer i den mån det är nödvändigt för att skapa den grundläggande information som avses i 5 §. Delägarregistret för dödsbon påverkar inte skyldigheten att lämna ut uppgifter hos andra än de särskilt föreskrivna myndigheterna. Bouppgivaren ska kontrollera och vid behov komplettera och uppdatera informationen i registret på hjälp av den e-tjänst som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon. Sådan information är till exempel uppgift om arvsavsägelse, uppgift om avvittring, uppgift om testamente och äktenskapsförord samt uppgift om arvinge som saknas i den grundläggande informationen.

Registerföringen av det föreslagna delägarregistret för dödsbon är en ny lagstadgad skyldighet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Även Statens ämbetsverk på Åland får nya skyldigheter i anslutning till registerföringen av delägarregistret för dödsbon, men dessa skyldigheter är betydligt mer begränsade än för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Ansvar och uppgiftsfördelningen i anknytning till folkbokföringen ändras inte för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland. Även om den grundläggande informationen i delägarregistret skapas utifrån befolkningsdatasystemet och vissa andra register vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, innehåller delägarregistret också sådan information som myndigheten för närvarande inte har. På så sätt ökar och utvidgas den information som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata förvaltar jämfört med nuläget. Även om Myndigheten för

digitalisering och befolkningsdata förvaltar registret, hanterar dödsboet självt delägaruppgifterna via den e-tjänst som Skatteförvaltningen tillhandahåller. Dessutom lämnar vissa andra myndigheter ut uppgifter till registret. De parter som lämnar ut uppgifter till registret ansvarar för att uppgifterna är riktiga. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata svarar dock för att informationen i registret är exakt och tillgänglig och för uppgifternas integritet. Statens ämbetsverk på Åland svarar för den personuppgiftsansvariges skyldigheter till den del ämbetsverket behandlar information i registret för skötseln av uppgifter som ålagts ämbetsverket i lag.

På serviceplattformen för dödsbon införs automatiskt delägaruppgifter utifrån den information som registrerats i delägarregistret för dödsbon hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Enligt förslaget införs som förhandsinformation på serviceplattformen dessutom sådana beskattningsuppgifter som Skatteförvaltningen förfogar över och som gäller tillgångar och skulder och andra uppgifter enligt 25 § 1 mom. i lagen om skatt på arv och gåva som vanligtvis behövs för upprättande av bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationer. Dessa uppgifter kan utnyttjas när bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen upprättas på serviceplattformen. Uppgifter för både bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen samlas också in från dödsboet. Uppgifterna samlas in i enhetlig och strukturerad form för både bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen. Både bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen kan lämnas till Skatteförvaltningen via de e-tjänster som förverkligas på serviceplattformen för dödsbon. Dödsboet kan utnyttja i synnerhet bouppteckningsinstrumentet för ärenden som behövs för förvaltning och utredning av dödsboet, till exempel hos banker.

Dödsboet kan samla in och lagra de uppgifter som behövs för förvaltningen och utredningen av dödsboet i den tjänst för lagring av handlingar som förverkligas på serviceplattformen för dödsbon. Tjänsten för lagring av handlingar tillhandahålls av Skatteförvaltningen, men den information som lagras i tjänsten är endast avsedd för dödsboets privata bruk. I tjänsten för lagring av handlingar kan dödsboet till exempel lagra ett bouppteckningsinstrument som upprättats utanför serviceplattformen tillsammans med bilagorna till instrumentet samt annan betydelsefull information som behövs för förvaltningen och utredningen av dödsboet. Skatteförvaltningen raderar den information som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar i samband med att rätten att använda tjänsten upphör för dem som sköter ärenden för dödsboets räkning. Vanligtvis upphör användarrättigheterna ett år efter att Skatteförvaltningen har tagit emot information och utredning om upphörande av dödsboet.

När släktutredningsförfarandet ersätts med ett elektroniskt delägarregister förändrar detta verksamhetssätten för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, kyrkorna och Riksarkivet. Enligt förslaget ska kyrkorna och Riksarkivet lämna uppgifter till registret i stället för att skicka en släktutredning till kunden. I situationer där dödsboet utnyttjar informationen i delägarregistret för dödsbon på serviceplattformen för dödsbon förändras uppdraget för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata från att lämna de utdrag som behövs för släktutredningen till att upprätthålla information om dödsboets personkrets. Detta påverkar också ärendehanteringens vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata samt kundservicen inom släktutredningsprocessen. Släktutredningsprocessen förändras från det att utdrag skickas till kunderna till att bli en intern process där informationen i ett datalager skapas automatiskt och upprätthålls och till att bli en informationstjänst vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska också lagra dödsboets delägaruppgifter i 70 år från det att dödsboets rätt att använda tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon har upphört på det sätt som avses i 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Lagringstiden för den information som förts in i delägarregistret för dödsbon påverkar inte lagringstiden för bouppteckningsinstrument. Skatteförvaltningen ska

fortsättningsvis förvara bouppteckningsinstrument permanent. Upprätthållandet och lagringen av informationen i delägarregistret för dödsbon innebär dock en ändring i lagringen av delägaruppgifter till den del det har skett ändringar i delägaruppgifterna efter bouppteckningen. Detta beror på att även ändringar i delägaruppgifterna som skett efter bouppteckningen kan uppdateras i delägarregistret för dödsbon.

Införandet av de tjänster som genomförs på serviceplattformen för dödsbon, i synnerhet arvsskattedeklarationen, förändrar Skatteförvaltningens verksamhetssätt. I nuläget grundar sig arvsbeskattningen på ett fritt formulerat bouppteckningsinstrument som kan lämnas till Skatteförvaltningen antingen på papper eller som en fil via Skatteförvaltningens nuvarande e-tjänst. Införandet av den föreslagna serviceplattformen för dödsbon och arvsskattedeklarationen innebär att arvsbeskattningen ska grunda sig på arvsskattedeklarationen. Arvsbeskattningen som verkställs på basis av fritt formulerade bouppteckningsinstrument ändras så att strukturerad information och automatisering i större utsträckning används även i Skatteförvaltningens beslutsfattande, liksom i fråga om andra skatteslag. Då försvinner också till största delen de manuella arbetskedena som innebär att uppgifter överförs från bouppteckningsinstrumentet till beskattningssystemet och dessa arbetskedena ersätts med uppgifter i anslutning till mottagande, registrering och annan behandling av arvsskattedeklarationen. Den information som samlas in genom den strukturerade arvsskattedeklarationen kan inom Skatteförvaltningen också utnyttjas i processerna för andra skatteformer. Enligt förslaget kan arvsskattedeklarationen också lämnas in utanför serviceplattformen för dödsbon, till exempel på en pappersblankett, men även då ska uppgifterna anmälas i strukturerad form.

De uppgifter i bouppteckningsinstrumentet som utnyttjas i arvsbeskattningen överläts således i en strukturerad form som är mer specificerad och inriktad än i nuläget. Informationsbehov som gäller delägaruppgifter och dödsboets kontaktuppgifter kan framöver skötas med hjälp av information som lämnas ut från delägarregistret för dödsbon, i stället för att lämna ut uppgifterna ur bouppteckningsinstrumentet som i nuläget. Skatteförvaltningens uppgift att som ansvarig myndighet permanent förvara bouppteckningsinstrumentet förblir oförändrad.

Det föreslagna delägarregistret för dödsbon medför konsekvenser för utnyttjandet av myndighetens datalager och den process genom vilken myndigheter och andra aktörer begär information om dödsboet. I nuläget begär myndigheterna och aktörer som ingår rättshandlingar med dödsboet uppgifter om delägarkretsen av delägarna själva. Framöver samlar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata centraliserat in information om dödsbon till myndighetens datalager för bouppteckning, ärendehantering och andra behov som dödsboet och aktörer som ingår rättshandlingar med dödsboet har. Samtidigt har dödsbon, privata aktörer och andra myndigheter som använder delägarregistret för dödsbon inte längre ett lika stort behov av att själva samla in uppgifter. En av de viktigaste informationstjänsterna som föreslås är att dödsboets delägaruppgifter lämnas till serviceplattformen för dödsbon. Uppgifter kan också lämnas ut till exempel till Lantmäteriverket för inskrivningsförfarandet, vilket kan påskynda lagfartsprocessen.

I nuläget kan Skatteförvaltningen lämna ut uppgifter ur fritt formulerade bouppteckningsinstrument samt beskattningsuppgifter, om den som begär uppgifterna har rätt att få dem. Att bouppteckningsinstrumentet är fritt formulerat och uppgifterna sekretessbelagda framhåver att det behövs manuellt arbete för att lämna ut uppgifterna. I och med att arvsskattedeklarationen tas i bruk blir det möjligt att lämna ut strukturerade uppgifter i större utsträckning än i nuläget, i synnerhet till myndigheter. Strukturerade uppgifter gör det också möjligt att noggrannare avgränsa utlämnandet av uppgifter till sådana uppgifter som behövs, jämfört med när uppgifter lämnas ut ur ett fritt formulerat bouppteckningsinstrument. Om uppgifterna är mer strukturerade än i nuläget blir det också möjligt att utnyttja tekniska

gränssnitt vid utlämnandet av uppgifterna. Uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen kan lämnas ut efter att de har lämnats in till Skatteförvaltningen och därmed har blivit myndighetshandlingar. Till exempel myndigheternas rätt att få uppgifter kan endast gälla handlingar som lämnats till Skatteförvaltningen och inte uppgifter som behandlas på serviceplattformen.

De delägaruppgifter som förs in i delägarregistret för dödsbon kan utnyttjas av dödsboet självt. Delägaruppgifter kan också på de villkor som föreskrivs i lagen lämnas ut till andra aktörer som behöver uppgifterna, såsom banker, försäkringsanstalter och myndigheter. De föreslagna bestämmelserna om utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon och förfarandena för utlämnande av informationen överensstämmer till stor del med bestämmelserna om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet. Enligt förslaget ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata lämna ut information ur delägarregistret för dödsbon på basis av en begäran om information eller ett datatillstånd. Bestämmelser om mottagare av informationen finns i 18–23 § i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon. I den föreslagna lagen finns dessutom bestämmelser om den information som kan lämnas ut exempelvis till myndigheter eller aktörer inom finans- eller försäkringsbranschen eller för marknadsföring. För finansierings- och försäkringsverksamhet kan information som enligt lag får lämnas ut till en bank eller ett försäkringsbolag lämnas ut ur delägarregistret. Detsamma gäller information som banken eller försäkringsbolaget behöver för att sköta en lagstadgad uppgift samt information som behövs för att sköta ett avtalsförhållande eller för att fullgöra ett avtal. För marknadsföringsändamål, såsom marknadsföringsregister, kan ur delägarregistret i fråga om dödsboets kontaktperson lämnas ut endast namn- och kontaktuppgifter. En adress som antecknats i kontaktuppgifterna lämnas dock inte ut för marknadsföringsändamål, om kontaktpersonen har meddelat ett förbud i befolkningsdatasystemet mot att lämna ut uppgifter för direktmarknadsföring. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om under vilka förutsättningar information får lämnas ut utifrån privatpersoners begäranden om information.

Den information som lagras i tjänsten för lagring av handlingar kan endast användas av dödsboet självt. Dödsbodelägarna kan använda, överföra och lämna ut information som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar. Skatteförvaltningen som tjänsteleverantör har inte tillgång till informationen.

Propositionen bedöms inte medföra några betydande konsekvenser för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata när det gäller informationssäkerhetskrav eller -åtgärder eller förfaranden för tryggnad av informationssäkerheten enligt 4 kap. i informationshanteringslagen. Bedömningen grundar sig på att de tekniska lösningarna för delägarregistret för dödsbon genomförs i enlighet med gällande informationssäkerhetspraxis vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Dessutom bedöms propositionen inte medföra några konsekvenser för myndighetens förfaranden vad gäller informationsmaterialets informationssäkerhet, eftersom myndigheten iakttar nuvarande informationssäkerhetsnivå även i den nya processen. Vid behandlingen av begäran om information ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata enligt förslaget säkerställa den ansökande organisationens dataskydds- och informationssäkerhetspraxis vid behandlingen av personuppgifter samt vid behov följa upp och övervaka användningen av den utlämnade informationen. Utlämnande av information ur delägarregistret blir en del av myndighetens informationstjänstverksamhet och förutsätter ett datatillstånd som beviljas på ansökan. Detta gäller både myndigheter och företag som utnyttjar informationstjänsterna i delägarregistret. I 33 § föreslås det att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska ha rätt att få information och utföra inspektioner, vilket ger myndigheten möjlighet att vid behov också i efterhand ingripa i eventuellt missbruk av informationen.

Serviceplattformen för dödsbon och tjänsterna på den bedöms inte medföra några betydande konsekvenser för de informationssäkerhetslösningar som Skatteförvaltningen ansvarar för eller för säkerställandet av tjänsternas kontinuitet. Serviceplattformen för dödsbon genomförs i Skatteförvaltningens nuvarande e-tjänst, vilket innebär att dess informationssäkerhetslösningar och metoder för att säkerställa kontinuiteten också kan utnyttjas i genomförandet av serviceplattformen för dödsbon och de tjänster som tillhandahålls på den. Utgångspunkten är en förhöjd nivå på Skatteförvaltningens säkerhetskrav som överskrider minimikraven på informationssäkerhet i 4 kap. i informationshanteringslagen. Skatteförvaltningen ansvarar för serviceplattformen för dödsbon och hanteringen av användarrättigheterna till de tjänster som tillhandahålls på den. Tillgången till serviceplattformen för dödsbon och de tjänster som tillhandahålls på plattformen samt omfattningen av användarrättigheterna grundar sig på vilka roller som antecknats i delägarregistret för dödsbon om personer i anknytning till dödsboets förvaltning samt grundar sig på fullmakter. Användningen av serviceplattformen för dödsbon både utifrån en lagstadgad behörighet och utifrån en fullmakt ska möjliggöras med Suomi.fi-fullmakter.

I den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon föreskrivs om ett undantag från offentlighetslagen. Med stöd av 17 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon kan, med avvikelser från offentlighetslagen, informationen i registret lämnas ut, om de förutsättningar för utlämnande av information som föreskrivs i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreligger. Till den del lagen om ett delägarregister för dödsbon inte innehåller bestämmelser som avviker från offentlighetslagen tillämpas offentlighetslagen som allmän författning. Med undantag för detta undantag bedöms delägarregistret för dödsbon inte påverka handlingarnas offentlighet.

Information som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar betraktas inte som myndighetshandlingar enligt 5 § i offentlighetslagen. Den information som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar kan således inte lämnas ut med stöd av bestämmelser om utlämnande av information från Skatteförvaltningen eller till exempel med stöd av en myndighets rätt att få information från Skatteförvaltningen.

Lagringen av sekretessbelagt informationsmaterial i delägarregistret för dödsbon har minimerats. Största delen av innehållet i registret ska inte vara sekretessbelagt. På sekretessbelagd information i registret, som är uppgifter om adoption, tillämpas dessutom bestämmelser som är betydligt mer begränsande än bestämmelserna om annat utlämnande av information. I den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon finns dock en separat bestämmelse om att man i registret kan behandla information om spärrmarkering, fastställande av könstillhörighet, institutionsboende eller medlemskap i ett religionssamfund, om det är nödvändigt för att skapa den grundläggande informationen och bara så länge som det är nödvändigt. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan lämna ut informationen i fråga till evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan eller Riksarkivet endast i den mån det är nödvändigt för att delägaruppgifterna ska kunna skapas i enlighet med 4 §.

Propositionen bedöms medföra positiva konsekvenser för interoperabiliteten mellan myndigheternas datalager. Uppgifter som lämnats på serviceplattformen för dödsbon förmedlas med samma innehåll till delägarregistret för dödsbon, det elektroniska bouppteckningsinstrumentet och de elektroniska arvsskattedeklarationerna. Informationen om dödsboets personkrets ska framöver vara centralt tillgänglig i strukturerad form. Detta gäller även uppgifter som fås från förvaltningens kunder. Detta bedöms påskynda informationens rörlighet och därför också till exempel handläggningen av myndighetsärenden. Tack vare detta bedöms utnyttjandet av informationen bli effektivare. Målet med utnyttjandet av information om dödsbon är att information regelbundet ska kunna lämnas ut via gränssnittet, åtminstone mellan myndigheter.

När arvsskattedeklarationen tas i bruk bedöms detta medföra positiva konsekvenser för datalagens interoperabilitet. De strukturerade uppgifterna i arvsskattedeklarationen kan utnyttjas bättre av dem som har rätt till uppgifterna än de nuvarande uppgifterna som grundar sig på bouppteckningsinstrument.

I servicehelheten kommer man att utnyttja förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, såsom identifieringstjänsten för fysiska personer (Suomi.fi-identifikation), behörighetstjänsten (Suomi.fi-fullmakter) och meddelandeförmedlingstjänsten (Suomi.fi-meddelanden).

Både Suomi.fi-fullmakter och Suomi.fi-meddelanden ska utnyttja informationen i delägarregistret för dödsbon. Suomi.fi-fullmakter har en central ställning när någon utträttar ärenden för någon annans räkning utifrån en lagstadgad behörighet och utifrån en fullmakt. Att delägarregistret för dödsbon blir en informationskälla som kan användas regelbundet i bakgrunden till förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster öppnar upp för nya möjligheter att utveckla dessa stödtjänster, såsom Suomi.fi-meddelanden, i framtiden. I det första skedet ska dödsbonas myndighetskommunikation dock ske med de nuvarande funktionerna i Suomi.fi-meddelanden. Om arvingen inte använder tjänsten Suomi.fi-meddelanden sköts myndighetskommunikationen på annat sätt. I framtiden kan myndighetsmeddelanden och delgivningar till dödsboets kontaktperson förmedlas via Suomi.fi-meddelanden.

De ekonomiska konsekvenserna av ändringarna i informationshanteringen har bedömts i punkt 4.2.1.1 Konsekvenser för de offentliga finanserna.

4.2.3 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Inrättandet av den nya servicehelheten som föreslås i lagförslaget medför positiva konsekvenser för jämlikheten för personer för vilka den nuvarande processen för boutredning som kräver pappershandlingar och fysisk närvaro är besvärlig och som har tillräckliga färdigheter för att utträtta ärenden elektroniskt. Särskilt personers olika förmåga att använda digitala tjänster medför en risk för tillgodoseendet av jämlikheten. Man har strävat efter att begränsa riskerna och de eventuella negativa konsekvenserna för jämlikheten särskilt genom att bevara möjligheten att för dödsbon att utträtta ärenden på papper.

Propositionens konsekvenser för dataskyddet efter att reformen har trätt i kraft gäller i första hand delägarna i dödsboet efter en person som avlidit och andra registrerade vars personuppgifter behandlas i de tjänster som genomförs på basis av propositionen. De tjänster som genomförs ökar mängden personuppgifter som behandlas av myndigheterna, vilket innebär att skyddet för personuppgifter försvagas. Risker som gäller privatlivet och skyddet för personuppgifter hanteras och begränsas genom ett flertal åtgärder.

De nya elektroniska tjänsterna kan förbättra möjligheterna för vissa personer med funktionsnedsättning att delta i skötseln av dödsboets ärenden på lika villkor. Språken som används i de tjänster som genomförs har en central betydelse för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och därigenom även för tillgodoseendet av rättsskyddet. Propositionen har inga direkta konsekvenser för minderåriga.

4.2.3.1 Konsekvenser för jämlikheten

Framöver är det möjligt att sköta ärenden i anslutning till boutredning på ett tillförlitligt sätt på internet. Om dödsboets ärenden sköts på serviceplattformen kan de elektroniska handlingarna i

anslutning till dödsboet läsas oberoende av personens vistelseort, förutsatt att personen har tillgång till en enhet som lämpar sig för läsning, en internetuppkoppling och ett verktyg för stark autentisering. Den nya elektroniska servicestigen kan underlätta till exempel möjligheten för dödsbodelägare som reser mycket eller bor långt från varandra att delta i skötseln av dödsboets ärenden. Möjligheten att uträtta ärenden elektroniskt underlättar skötseln av ärenden även i samband med en flytt eller ett annat byte av postadress, som innebär att leveransen av papperspost till rätt adress ofta är mer osäker.

Främjandet av elektronisk skötsel av dödsboärenden kan också medföra positiva konsekvenser för jämlikheten för digitalt kompetenta personer som bor på landsbygden eller någon annanstans utanför tätortsområde. Det är svårare på landsbygden än i stadsområden att sköta dödsboärenden som kräver fysisk närvaro, till exempel på banken, eftersom avstånden är längre och kollektivtrafiken mer begränsad. Dessutom blir till exempel bankernas och myndigheternas serviceställen ständigt färre. Främjandet av elektronisk ärendehantering kan således förbättra möjligheten för en del personer som bor på landsbygden att jämlikt delta i skötseln av dödsboets ärenden.

Inloggning på serviceplattformen för dödsbon förutsätter att personen har tillgång till ett verktyg för stark autentisering för Suomi.fi-identifikation. För att få identifieringsverktyg ska personen ha en finsk personbeteckning, vilket innebär att alla inte har möjlighet att använda de nya tjänsterna. Stark autentisering ska dock vara en absolut förutsättning för att använda serviceplattformen för dödsbon, eftersom den i väsentlig grad säkerställer användarnas integritetsskydd.

Propositionens eventuella risker som påverkar jämlikheten hänför sig särskilt till att personer har olika faktiska möjligheter att använda nya elektroniska tjänster. För att kunna använda den nya elektroniska servicestigen krävs digital förmåga. Personens digitala förmåga består av en helhet av olika egenskaper, färdigheter och kunskaper. Den digitala förmågan påverkas av personens kognitiva färdigheter, såsom läskunnighet, förståelse för de elektroniska systemens funktionslogik samt finmotoriska färdigheter, såsom fingerfärdighet. Dessutom förutsätter smidig elektronisk ärendehantering tillräckliga språkkunskaper i minst ett av serviceplattformens användningsspråk. Användningen av elektroniska myndighetstjänster har bedömts förutsätta förutom allmän digital kompetens även andra färdigheter, såsom förståelse av det nationella systemet för offentliga tjänster och förståelse av ämbetsspråket.¹⁸ Att en person inte använder digitala tjänster kan också bero på andra orsaker än digital inkompetens, såsom personens förhållanden.

Enligt Europeiska kommissionens lägesrapport om det digitala decenniet 2024 är de finländska medborgarnas grundläggande digitala färdigheter på toppnivå i Europa, vilket är Finlands centrala styrka i digitaliseringspolitiken.¹⁹ Enligt rapporten har 82 procent av finländarna åtminstone grundläggande digitala färdigheter, vilket är betydligt högre än genomsnittet i EU (55,6 procent). Även i Rapporten om digital kompetens 2023 av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har man bedömt att finländare i åldern 16–89 år har i genomsnitt goda

¹⁸ Institutet för hälsa och välfärd, Hyvinvointiyhteiskunnan digitaalisen palvelun yhdenvertaisuus — 9 kriittistä toimenpidettä haavoittuvassa asemassa olevien huomioimiseksi, Päätösten tueksi 1/2022, s. 2, (gör välfärdssamhällets digitala tjänster jämställda – 9 kritiska åtgärder för att beakta utsatta personer, stöd för beslut 1/2022), hänvisad 19.9.2025.

¹⁹ Europeiska kommissionen, Digital Decade 2024: Country reports. Finns på <https://digitalstrategy.ec.europa.eu/en/library/digital-decade-2024-country-reports>, hänvisad 19.9.2025.

digitala färdigheter. Färdigheternas andel och tyngdpunkten på grundläggande färdigheter och färdigheter som överskrider dessa varierar dock enligt åldersgrupp. Enligt rapporten har personer under 45 år i genomsnitt mycket goda digitala färdigheter. Antalet personer med digitala färdigheter börjar dock minska redan i 45-åringarnas åldersgrupp. Av 65–74-åringarna har endast hälften digitala grundläggande färdigheter. Av 75–89-åringarna bedöms endast 22 procent ha digitala grundläggande färdigheter. Den låga andelen i den äldsta åldersgruppen beror delvis på att cirka en tredjedel av dem inte använder internet alls.²⁰

Nivån på de digitala färdigheterna och möjligheten att utnyttja e-tjänster varierar enligt människogrupp. En lägre nivå på digitala färdigheter kan i vissa situationer vara kopplad till en persons sårbara ställning i samhället. Även om möjligheten att uträtta ärenden elektroniskt kan förbättra möjligheterna för vissa personer i sårbar ställning att delta i skötseln av dödsboets ärenden, kan elektronisk ärendehantering lämpa sig sämre för vissa personer i svagare ställning än ärendehantering som kräver pappershandlingar och fysisk närvaro. Utöver vissa äldre personer kan till exempel en del personer med olika typer av funktionsnedsättning, långtidssjuka personer eller personer med minnessjukdom delvis ha digital förmåga, så att de delvis kan uträtta ärenden elektroniskt självständigt eller med stöd. Enligt diskrimineringsombudsmannen kan till exempel en del personer med olika typer av funktionsnedsättning inte nödvändigtvis använda digitala tjänster, även om det är planerat att den digitala miljön ska vara tillgänglig.²¹

I vissa fall kan en persons svagare digitala färdigheter i sig räcka till för att använda den elektroniska servicestigen, men personen kan ändå vara tvungen att använda mer tid för att lära sig använda den nya tjänsten och anstränga sig mer till exempel på grund av att personen måste skaffa digitalt stöd. Av personer med starka digitala färdigheter krävs det däremot mindre möda och tid för att lära sig och vänja sig vid nya elektroniska tjänster. Således är det stöd som erbjuds, såsom rådgivning, viktigt för att minska jämlikhetsskillnaderna på grund av digital förmåga i samband med dödsboets elektroniska kommunikation. Myndigheterna är skyldiga att ge medborgarna råd om användningen av sina e-tjänster. Denna skyldighet gäller också Skatteförvaltningen, som ger råd om användningen av den elektroniska serviceplattformen. Allmän rådgivning om användningen av apparater hör inte till myndigheternas uppgifter.

Det är möjligt att få stöd för e-tjänster, dvs. digitalt stöd. Digitalt stöd är stöd för användning av elektronisk kommunikation, e-tjänster och apparater. Digitalt stöd hjälper kunden att använda apparater och uträtta ärenden i elektroniska tjänster självständigt och på ett säkert sätt. Digitalt stöd kan ges som när- eller distansstöd eller som utbildning. Bland annat kommuner och olika organisationer erbjuder digitalt stöd. Dessutom erbjuder många företag stöd både som avgiftsbelagda och som avgiftsfria tjänster. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas tjänst Digitalt stöd utvecklar det digitala stödet på nationell nivå. En person kan dessutom få inofficiellt stöd för att uträtta ärenden elektroniskt från sina familjemedlemmar och andra närstående som har en högre digital förmåga. Å andra sidan har inte alla jämlik tillgång till inofficiellt stöd från närstående. Den myndighetsrådgivning, det digitala stöd eller det stöd från närstående som erbjuds eliminerar inte heller alla negativa konsekvenser för jämlikheten som beror på faktiska skillnader i människors digitala förmåga. I propositionen har man strävat efter att begränsa eventuella negativa konsekvenser för jämlikheten för personer med lägre digital förmåga genom att bevara möjligheten att uträtta alla dödsboärenden på papper. Till exempel kan man även framöver skaffa släktutredningar samt upprätta och lämna både

²⁰ Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Rapport om digital kompetens 2023. Finns på <https://dvv.fi/-/digitaitoraportti-2023-digi-ensinmutta-ei-yksin>, hänvisad 19.9.2025.

²¹ Diskrimineringsombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannens årsberättelse 2023, s. 48.

bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationer till myndigheten i pappersform. Uppgifter som antecknats i pappershandlingar överförs dock i regel inte automatiskt från en handling till en annan, vilket kan orsaka fördröjningar och överlappande arbete för ett dödsbo som använder pappershandlingar.

Dödsbodelägarna och i synnerhet bouppgivaren beslutar själva om de börjar använda det elektroniska ärendehanteringssättet eller om de uträttar ärenden på papper. Dödsbon vars delägare har mycket få eller inga digitala färdigheter alls väljer inte ett elektroniskt sätt att hantera ärenden. Konsekvenserna av de ändringar som föreslås i propositionen till exempel för äldre personer kan konkretiseras i en situation där ett dödsbo vars delägare är äldre personer beslutar sig för att börja använda det elektroniska ärendehanteringssättet. I en del dödsbon vill och kan vissa delägare utträta ärenden digitalt på serviceplattformen, medan en del delägare inte använder digitala tjänster. Då ska dödsboet i synnerhet vid samförvaltning säkerställa att förvaltningen av dödsboet är transparent på ett jämlikt sätt för alla delägare, på motsvarande sätt som när dödsboet helt och hållet uträttar ärenden på papper. I praktiken ska en delägare i dödsboet eller en person som sköter dödsboets ärenden med fullmakt se till att alla delägare på ett jämlikt sätt informeras om de uppgifter som tillhandahålls på serviceplattformen och hur de ärenden som eventuellt sköts på serviceplattformen framskrider, dvs. särskilt de som inte använder digitala tjänster och därmed inte kan sätta sig in i uppgifterna eller följa upp hur ärendena framskrider på serviceplattformen.

4.2.3.2 Konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter

Genom propositionen föreslås det att det inrättas ett nytt elektroniskt delägarregister för dödsbon. Det föreslås att den information om dödsboet, dess delägare och dödsboets övriga personkrets som behövs för att dödsboet ska kunna utträta ärenden smidigare lagras i registret. Den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas på behandlingen av personuppgifter i registret, inklusive registrering av personuppgifter och utlämnande av personuppgifter till tredje parter och myndigheter. Registrets konsekvenser för dataskyddet gäller i första hand registrerade vars anhöriga eller andra närstående avlider efter att registret har tagits i bruk samt registrerade som är en del av dödsboets personkrets som registreras i registret. Det ska vara frivilligt att använda registret. Dödsboet beslutar självt om det börjar använda elektronisk ärendehantering eller om det uträttar ärenden på papper. I delägarregistret för dödsbon förs då automatiskt in endast den grundläggande information enligt 5 § 1 mom. i lagförslaget som skapas om alla personer som har finsk personbeteckning vid dödstillfället och den information enligt 5 § 3 mom. i lagförslaget som grundar sig på en myndighetsanmälan (momentets 2 och 4–8 punkter). Informationen i delägarregistret för dödsbon har då inte granskats eller kompletterats med information som bouppgivaren har lämnat till delägarregistret för dödsbon och som avses i 5 § 2 mom. i lagförslaget eller information som har kompletterats på basis av användningen av serviceplattformen och som avses i 5 § 3 mom. 1, 3 och 9 punkten i lagförslaget. Att informationen inte har granskats och försäkrats vara riktig och således inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet ska då anmälas i delägarregistret i samband med denna information.

Enligt förslaget är sådana gemensamt personuppgiftsansvariga för registret som avses i artikel 26 i dataskyddsförordningen Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland. Bestämmelser om gemensamt personuppgiftsansvar finns i 3 § i lagförslaget, där de personuppgiftsansvarigas ansvarsområden definieras. Ansvarsfördelningen mellan de gemensamt personuppgiftsansvariga preciseras i 30 § i fråga om utlämnande av information ur delägarregistret.

I propositionen föreslås det att en serviceplattform för dödsbon inrättas i Skatteförvaltningens e-tjänst. På serviceplattformen ska det tillhandahållas en e-tjänst, dvs. i praktiken ett

kundgränssnitt för åtkomst till delägarregistret för dödsbon, samt möjlighet att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeclarationer. För detta ändamål ska informationen i delägarregistret för dödsbon och Skatteförvaltningens information om tillgångar och skulder i arvlåtarens dödsbo finnas tillgängliga på serviceplattformen för dödsbon. Med den efterlevande makens medverkan lämnas även information om den efterlevande makens tillgångar och skulder ut till serviceplattformen för dödsbon för upprättande av bouppteckningsinstrument och arvsskattedeclaration efter arvlåtaren. På serviceplattformen tillhandahålls också en tjänst för lagring av handlingar som dödsboet och dess delägare kan använda för att lagra sådana uppgifter som behövs för förvaltning och utredning av dödsboet. Konsekvenserna för dataskyddet till följd av behandlingen av personuppgifter på serviceplattformen gäller i första hand personer vars anhöriga eller andra närstående avlider efter att delägarregistret för dödsbon har tagits i bruk samt personer som är en del av det dödsbos personkrets som behandlas på serviceplattformen. Det ska vara frivilligt att använda serviceplattformen. Dödsboet beslutar självt om huruvida bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeclarationen upprättas elektroniskt på serviceplattformen för dödsbon eller utanför den. Skatteförvaltningen ska vara personuppgiftsansvarig i fråga om de personuppgifter som förts in i tjänsten för lagring av handlingar och de personuppgifter som förts in på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av bouppteckningsinstrument.

Dödsboets delägare och bouppgivaren ska ha tillgång till nästan all information som finns i delägarregistret om det dödsbo till vars personkrets de hör. Delägarna och bouppgivaren som använder serviceplattformen kan behandla delägarregistrets information på serviceplattformen för dödsbon. Till övriga delar bestäms tillgången till informationen i registret i regel på samma grunder som tillgången till uppgifterna i befolkningsdatasystemet. I propositionen föreslås det bestämmelser om de aktörer till vilka information får lämnas ut samt om de informationskategorier som det kan lämnas ut information om ur registret, så att bestämmelserna överensstämmer så väl som möjligt med bestämmelserna om befolkningsdatasystemet. Informationen om dödsboets kontaktperson ska vara öppen för alla, men åtkomst till informationen förutsätter en begäran om information som gäller det specifika dödsboet. Genom en anmälan till befolkningsdatasystemet kan dödsboets kontaktperson, för att skydda sin integritet, också förbjuda att information om honom eller henne som förts in i delägarregistret lämnas ut för direktmarknadsföring.

Användarrättigheterna till tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon och omfattningen av rättigheterna grundar sig på den information om personens ställning i dödsboet som förts in i delägarregistret för dödsbon. Sådana ställningar är vanligen dödsbodelägare, bouppgivare, dödsboets kontaktperson, efterlevande make, testamentsexekutor och boutredningsman. Personens användarrättigheter och omfattningen av användarrättigheterna på serviceplattformen bestäms utifrån annan lagstiftning som reglerar personens ställning i dödsboet. Skatteförvaltningen kan dock av grundad anledning begränsa användarrättigheter som grundar sig på en viss ställning i dödsboet, till exempel om personens rättighet enligt någon annan lagstiftning är oklar. En grundad anledning att begränsa användarrättigheterna på serviceplattformen baseras på vad personen i den ställningen har rätt till med stöd av annan lagstiftning.

För att kontrollera de uppgifter som finns tillgängliga elektroniskt via serviceplattformen för dödsbon krävs stark autentisering i tjänsten. Lagringen av handlingar i elektronisk form i den tjänst för lagring av handlingar som myndigheten tillhandahåller bedöms till vissa delar trygga skyddet för personuppgifter och privatlivet bättre än brevpост. Även radering av information och handlingar från tjänsten för lagring av handlingar efter att användarrättigheterna har upphört kan säkerställa integriteten och skyddet för personuppgifter, eftersom varje mottagare av en

handling inte längre behöver bortskaffa brevpost genom att slänga den i avfallet eller genom återvinning, något som medför risk för att personuppgifter hamnar i fel händer.

Tjänsten för lagring av handlingar, det elektroniska delägarregistret för dödsbon, den elektroniska bouppteckningen och den elektroniska arvsskattedeklarationen ökar antalet personuppgifter som behandlas elektroniskt av myndigheterna, vilket minskar skyddet för personuppgifter. När det gäller konsekvenserna för skyddet för personuppgifter är det dock viktigt att användningen av tjänsterna är frivillig. Den information som behandlas omfattar till exempel information om de registrerades familjeförhållanden, förmögenhet och handlingsbehörighet. Enligt förslaget ska personuppgifter i anknytning till dödsbon också kunna lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon i enlighet med lagstadgade krav. På grund av arten och omfattningen av behandlingen av personuppgifter medför behandlingen risker för fysiska personers rättigheter och friheter. Exempel på sådana risker är obehörig åtkomst till uppgifter och personuppgiftsincidenter. Risker kan också orsakas av att en omfattande centralisering av personuppgifter kan göra servicehelheten till ett attraktivt föremål för dataintrång.

När det gäller delägarregistret för dödsbon strävar man efter att minska ovannämnda risker i anknytning till skyddet för personuppgifter genom att i lagen föreskriva om den information som ska föras in i registret samt om de användningsändamål för vilka informationen i registret kan lämnas ut. De personuppgifter som behandlas i delägarregistret för dödsbon består till betydande del av offentlig information och den innehåller endast i mycket begränsad omfattning känsliga uppgifter. I den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon finns en separat bestämmelse om behandling av känsliga uppgifter, enligt vilken man i registret kan behandla information om spärmarkering, fastställande av könstillhörighet, institutionsboende eller medlemskap i ett religionssamfund, om det är nödvändigt för att skapa den grundläggande informationen i delägarregistret.

Användarrättigheterna till tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon och omfattningen av rättigheterna grundar sig på den information om personens ställning i dödsboet som förts in i delägarregistret för dödsbon. I propositionen föreslås det att konsekvenserna för skyddet för personuppgifter hanteras så att Skatteförvaltningen av grundad anledning kan begränsa användarrättigheter som grundar sig på en viss ställning i dödsboet.

På motsvarande sätt strävar man efter att minska de risker som tjänsten för lagring av handlingar medför för skyddet för personuppgifter genom reglering som begränsar behandlingen av personuppgifter vid tillhandahållandet av tjänsten. I tjänsten för lagring av handlingar kan dödsboet lagra den information som behövs för förvaltning och utredning av dödsboet. Den information som lagras i tjänsten är avsedd endast för dödsboets och dess delägares eget bruk. Enligt den föreslagna regleringen kan den personuppgiftsansvarige behandla information som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar endast för ändamål som gäller tillhandahållande av tjänsten för lagring av handlingar. Man har också strävat efter att begränsa användningsändamålen för den information som lagras i tjänsten för lagring av handlingar genom en bestämmelse enligt vilken information i tjänsten inte ska betraktas som myndighetshandlingar enligt offentlighetslagen. Information som lagras i tjänsten för lagring av handlingar kan således inte lämnas ut med stöd av offentlighetslagen och i regel inte med stöd av annan reglering som berättigar till att ta del av eller lämna ut information som behandlas av Skatteförvaltningen.

Man strävar efter att begränsa de risker som behandlingen av personuppgifter medför för skyddet för personuppgifter och privatlivet även genom olika informationssäkerhetsåtgärder som förutsätts i informationshanterings- och dataskyddslagstiftningen. För Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Statens ämbetsverk på Åland och Skatteförvaltningen i

egenskap av personuppgiftsansvariga samt för personuppgiftsbiträdena medför de allmänna dataskyddsbestämmelserna ett flertal krav och skyldigheter som gäller behandlingen av personuppgifter och som minskar riskerna för skyddet för personuppgifter. En fysisk person har tillgång till rättigheter och rättsmedel för registrerade enligt den allmänna dataskyddsförordningen. Dessa är till exempel möjligheten att vid behov få sitt ärende behandlat av dataombudsmannen. Kraven på behandling av personuppgifter i den allmänna dataskyddsförordningen ska beaktas redan i utvecklingen av registret.

Enligt riktighetsprincipen i artikel 5.1 d i dataskyddsförordningen ska personuppgifterna vara riktiga och om nödvändigt uppdaterade. Vid behandlingen av uppgifterna måste alla rimliga åtgärder vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas ska raderas eller rättas utan dröjsmål. Den personuppgiftsansvarige för delägarregistret för dödsbon ansvarar för att informationen i registret är riktig. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skapar den grundläggande informationen om dödsboet utifrån befolkningsdatasystemet, varefter informationen kompletteras med information ur andra register inom den offentliga förvaltningen. Bouppgivaren kontrollerar samt vid behov kompletterar och uppdaterar informationen i registret. Den största risken för skyddet för personuppgifter, i synnerhet när det gäller informationens riktighet, bedöms kunna bero på att informationen om alla dödsbon i delägarregistret inte nödvändigtvis är helt aktuell och har korrekt innehåll. En sådan situation kan uppstå om bouppgivaren har anmält bristfällig eller felaktig information till registret eller om bouppgivaren inte uppdaterar informationen. Dessutom kommer registret också att innehålla information om de sannolikt ganska få dödsbon som inte börjar uträta ärenden elektroniskt. Eftersom användarrättigheterna till serviceplattformen för dödsbon och användningen av tjänsterna grundar sig på information i delägarregistret för dödsbon, kan brister och fel i informationen utgöra en risk för att användarrättigheterna och tjänsterna inte grundar sig på aktuell och riktig information.

Den information om arvlåtarens tillgångar och skulder och, med den efterlevande makens medverkan, information om makens tillgångar och skulder som finns tillgängliga på serviceplattformen för dödsbon och som används för att upprätta bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen grundar sig på information som Skatteförvaltningen innehar och som Skatteförvaltningen vanligtvis får av de skattskyldiga samt av aktörer som är uppgiftsskyldiga enligt lagen. För denna information är Skatteförvaltningen personuppgiftsansvarig i enlighet med dataskyddsförordningen. Skatteförvaltningen får använda och behandla beskattningsuppgifter som den fått tillgång till och upprättat i ett visst beskattningsärende för att utföra även andra uppgifter enligt 2 § i lagen om Skatteförvaltningen (503/2010). Den information som omfattas av de skattskyldigas och de uppgiftsskyldigas anmälnings- och uppgiftsskyldighet ska vara korrekt och tillräcklig när den lämnas. När det gäller riktighetsprincipen som tillämpas på behandlingen av personuppgifter bedöms den största risken för skyddet för personuppgifter kunna bero på att informationen inte nödvändigtvis är helt aktuell och har korrekt innehåll på grund av eventuella fel eller brister vid uppfyllandet av anmälnings- och uppgiftsskyldigheten. Bouppgivaren är även i fråga om serviceplattformen för dödsbon skyldig att lämna korrekta och tillräckliga uppgifter som behövs för arvsbeskattningen.

Riskerna i anknytning till att den information som behandlas i tjänsten för lagring av handlingar är riktig och aktuell kan enligt förslaget hanteras till exempel genom den personuppgiftsansvariges anvisningar i samband med användningen av tjänsten samt genom funktioner som genomförs i tjänsten.

Konsekvenserna för skyddet för personuppgifter hanteras genom en bestämmelse om de gemensamt personuppgiftsansvariga för delägarregistret för dödsbon. I bestämmelsen

definieras de gemensamt personuppgiftsansvarigas ansvar exakt och noggrant avgränsat. Regleringen om de gemensamt personuppgiftsansvariga är nödvändig för att det inte ska råda oklarhet om den personuppgiftsansvariges ansvar. Dessutom strävar man efter att hantera riskerna för skyddet för personuppgifter genom att den personuppgiftsansvarige har rätt att få uppgifter enligt 7 § i den föreslagna lagen. Enligt den paragrafen har den personuppgiftsansvarige rätt att trots sekretessbestämmelserna från delägarna i dödsboet, arvlåtarens make och andra fysiska och juridiska personer som avses i 5 § i lagen på begäran få de i 5 § avsedda uppgifter om personen, om barn som han eller hon har vårdnaden om eller om den huvudman som han eller hon företräder eller om företaget, sammanslutningen eller stiftelsen som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som gäller uppdatering och annan behandling av informationen i registret. Enligt dataskyddsförordningen kan den registrerade å sin sida rikta ett krav på rättelse av uppgifter till myndigheten.

En fysisk person ska ha möjlighet att ta del av informationen om sig själv i delägarregistret för dödsbon via serviceplattformen för dödsbon som tillhandahålls av Skatteförvaltningen. Via serviceplattformen kan personen kontrollera att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig. Man strävar också efter att hantera riskerna genom att en dödsbodelägare i enlighet med 9 § i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon ska ha rätt att byta ut bouppgivaren mot sig själv, till exempel i en situation där bouppgivaren har lämnat felaktig eller bristfällig information till registret. Dessutom föreslås det i 11 § i den föreslagna lagen att bouppgivaren ska åläggas att teckna försäkringen under edlig förpliktelse. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska bouppgivaren, efter att ha granskat den i 5 § avsedda grundläggande information som den personuppgiftsansvarige skapat och efter att ha lämnat den kompletterande information som behövs, teckna försäkringen under edlig förpliktelse att de uppgifter som denne har lämnat är riktiga och att inte något med vilja och vetskap är utelämnat.

Behandlingen av uppgifter och handlingar, såsom informationen i delägarregistret för dödsbon, som behövs för skötseln av dödsboets ärenden, innebär också en risk för att en tredje person utan tillstånd kommer åt personuppgifterna i registret. Risken gäller till exempel en situation där det elektroniska registret eller en elektronisk handling öppnas på en offentlig plats. En betydande risk är också förknippad med en situation där en person har ställt sitt verktyg för stark autentisering till en tredje persons förfogande. Å andra sidan gäller motsvarande risk också uträttande av ärenden på papper, till exempel om en person förvarar handlingar med personuppgifter i pappersform hemma hos sig, dit även en tredje person har fritt tillträde. I och med den nya ärendestigen i den föreslagna elektroniska servicehelheten förflyttas riskerna allt mer från pappersvärlden till den elektroniska miljön. Användarna kan påverka riskhanteringen till exempel genom att ta väl hand om sina verktyg för stark autentisering och logga in på serviceplattformen endast i situationer där utomstående inte kan se skärmen på användarens enhet.

4.2.3.3 Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning

Den nya elektroniska servicestigen kan också förbättra möjligheten för en del personer i sårbar ställning att jämlikt delta i skötseln av dödsboets ärenden. Sådana personers möjligheter att sköta dödsboets ärenden på ett sätt som kräver pappershandlingar och fysisk närvaro kan vara relativt svaga. Till exempel för en del personer med funktionsnedsättning, såsom personer med hörselnedsättning, kan lagförslagets förslag för att främja elektronisk ärendehantering medföra positiva konsekvenser för jämlikheten. Det kan också vara lättare för en person att sköta dödsboets ärenden på internet om personen har en funktionsnedsättning eller sjukdom som begränsar rörligheten. Till exempel för personer som tar sig fram i rullstol eller med något annat hjälpmedel kan det vara betydligt lättare att utträta ärenden elektroniskt än att utträta ärenden som kräver fysisk närvaro. Eftersom det går att utträta ärenden elektroniskt oberoende av var

personen befinner sig, hjälper det elektroniska sättet att uträtta ärenden personer med funktionsnedsättning eller äldre att självständigt uträtta ärenden till exempel under tillfälliga vårdperioder.

Tillgänglighet är en väsentlig del av att förverkliga jämlikheten, och uppfyllandet av tillgänglighetskraven är en central del av myndigheternas produktion av digitala tjänster. En del personer med funktionsnedsättning kan klara av att använda elektroniska tjänster som har planerats på ett tillgängligt sätt. På den nya serviceplattformen för dödsbon tillämpas kraven på tillgänglighet samt på planering och underhåll av tjänster i lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (306/2019). Genom att planera servicen på den nya serviceplattformen, såsom användning av ett tydligt och begripligt språk, kan man lindra de negativa konsekvenserna för jämlikheten på grund av olika digitala färdigheter. Om man satsar på tillgänglighet kan man främja tjänstens funktion även för personer med svagare språkkunskaper och läskunnighet. Dessutom kan man främja jämlikheten genom att göra det möjligt att använda tjänsten med hjälp av olika datatekniska hjälpmedel.

4.2.3.4 Konsekvenser för de språkliga rättigheterna

Användningsspråket på den nya serviceplattformen för dödsbon har en central betydelse både för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och för smidigheten i den elektroniska kommunikationen. Språket på informationen som tillhandahålls för användaren i tjänsten har särskild betydelse till exempel när personen tecknar försäkran att uppgifterna i tjänsten är riktiga via serviceplattformen för dödsbon. Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna har då ett samband med tillgodoseendet av rättsskyddet, eftersom det är väsentligt att personen förstår informationen i tjänsten för att personen ska kunna vara medveten om följderna av sitt val i tjänsten.

I nuläget är det möjligt att använda Skatteförvaltningens e-tjänst, som också fungerar som grund för den i propositionen föreslagna serviceplattformen för dödsbon, på finska, svenska och engelska. På Skatteförvaltningen tillämpas språklagen (423/2003) och samiska språklagen (1086/2003), som förutsätter att myndighetstjänster tillhandahålls på nationalspråken och på samiska. I propositionen föreslås det inte att tillämpningsområdet för språklagen eller samiska språklagen ska inskränkas, och därför försämrar inte de föreslagna ändringarna formellt medborgarnas språkliga rättigheter.

Även den faktiska tillgången till digitalt stöd som tillhandahålls på olika språk för serviceplattformen för dödsbon har betydelse för tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna. Det är möjligt att olika myndigheter i själva verket tillhandahåller betydligt mindre stöd på svenska eller samiska än på finska. Dessutom är tillgången till elektroniska hjälpmedel på samiska, såsom skärmläsningssystem, sannolikt liten. I praktiken kan en svensk- eller samiskspråkig persons möjlighet att använda serviceplattformen således vara sämre än en finskspråkig persons, eftersom tillgången till stöd som behövs för användningen av tjänsten är mindre.

Möjligheten för personer med ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska att använda serviceplattformen på sitt modersmål eller något annat språk som de förstår beror på urvalet av användningsspråk på serviceplattformen. Alla personer behärskar inte nödvändigtvis ett enda av tjänstens användningsspråk flytande, vilket kan göra det svårt eller omöjligt för dem att använda serviceplattformen. Å andra sidan är det smidigare att använda översättningstjänster på internet i fråga om information i elektronisk form än när informationen är i pappersform.

4.2.3.5 Konsekvenser för minderåriga

De ekonomiska angelägenheterna för en omyndig person, dvs. en person under 18 år, sköts av personens intressebevakare. Om en person under 18 år, dvs. en minderårig, är delägare i ett dödsbo, representerar i regel den minderårigas lagstadgade intressebevakare den minderåriga vid samförvaltningen av dödsboet. I allmänhet är vårdnadshavaren den minderårigas lagstadgade intressebevakare. I enlighet med detta ska information om intressebevakningen och intressebevakarnas kontaktuppgifter föras in i delägarregistret för dödsbon. Propositionen medför alltså inga direkta konsekvenser den minderåriga, eftersom han eller hon inte har självständigt rätt att företräda sig själv i dödsboärenden.

Den minderåriga kan dock ha tillgång till personliga verktyg för stark autentisering. Då kan den minderåriga logga in på serviceplattformen för dödsbon, om han eller hon har antecknats som delägare i delägarregistret för dödsbon. Då kan den minderåriga självständigt se den information om dödsboet som lagrats på serviceplattformen.

4.2.4 Landskapet Ålands självstyrelse

Propositionen omfattar inte sådana delområden som hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

Med stöd av 27 § 7 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991, nedan självstyrelselagen) hör ärenden som gäller arv till området för rikets lagstiftningsbehörighet med de undantag som avses i 10 § i självstyrelselagen. Undantaget i 10 § i självstyrelselagen tillämpas på rätten att med ägande- eller nyttjanderätt förvärva fast egendom och därmed jämförbar egendom i landskapet. Eftersom propositionen endast gäller boutredning före arvskiftet, tillämpas inte undantaget som gäller landskapet Ålands behörighet enligt 10 § i självstyrelselagen på propositionen.

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om arvs- och gåvobeskattningen hör med stöd av 27 § 36 punkten i självstyrelselagen till rikets lagstiftningsbehörighet, och Skatteförvaltningen sköter arvs- och gåvobeskattningen även i landskapet Åland.

Enligt 29 § 1 mom. 1 punkten i självstyrelselagen hör också folkbokföringsärenden till rikets lagstiftningsbehörighet, och lagstiftningsbehörigheten som gäller folkbokföringen har inte överförs till landskapet. Även till denna del hör propositionen till rikets lagstiftningsbehörighet.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Inledning

Under beredningen av propositionen har man också övervägt alternativa sätt att genomföra olika delområden.

5.1.2 Identifieringskod för dödsbon

Enligt de ursprungliga målen med EOAVH-programmet skulle man inom ramen för programmet också utarbeta förslag till lagstiftningsändringar som bland annat skulle göra det möjligt att införa en identifieringskod för dödsbon. Då bedömdes det att man skulle behöva den nya koden för dödsbon för att identifiera dödsbona i och mellan informationssystemen. I

synnerhet genomförandet av de av förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, nedan *stödtjänster*, som riktas till dödsbon bedömdes förutsätta att det tas i bruk en identifieringskod för dödsbon, så att en avlidne person och dennes dödsbo kan identifieras och särskiljas från den levande personen. De aktörer som var företrädare i arbetsgruppens arbete ansåg dock att man inte skulle uppnå den eftersträfvade nyttan genom att skapa en ny kod, utan att de nuvarande identifieringsmetoderna är tillräckliga. I nuläget identifieras och särskiljs den avlidne och dödsboet vanligen från den levande personen genom att det till personens identifieringsuppgifter fogas uppgift om personens död eller om dödstillfället eller uppgift om att det är fråga om ett dödsbo. Därför beslutade man sig för att slopa införandet av en identifieringskod för dödsbon. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan tillhandahålla de stödtjänster för dödsbon som behövs också utan en ny identifieringskod för dödsbon.

5.1.3 Testamentsregister

Under beredningen bedömdes preliminärt också möjligheten att upprätta elektroniska testamenten samt de lagstiftningsmässiga ramarna och förutsättningarna för införandet av ett testamentsregister utifrån de kostnads-nyttanalyser som skulle göras inom ramen för programmet. I beslutet om tillsättande av lagstiftningsarbetsgruppen konstaterades det dessutom att lagstiftningsarbetsgruppen skulle utarbeta förslag till de lagstiftningsändringar som införandet av elektroniska testamenten och ett testamentsregister förutsätter, om programmets styrgrupp så bestämmer före utgången av 2024.

I enlighet med beslutet om tillsättande av lagstiftningsarbetsgruppen gjorde arbetsgruppen under 2024 en preliminär bedömning av införandet av ett testamentsregister och elektroniska testamenten. Enligt arbetsgruppen kommer elektroniska testamenten att bli aktuella redan under de närmaste åren, och arbetsgruppen ansåg att utredningarna om införandet av elektroniska testamenten bör fortsätta inom ramen för programmet hösten 2025. Då skulle det sannolikt vara möjligt att i arbetet utnyttja de utredningar om ett testamentsregister i offentlig regi och ett digitalt testamente som gjordes i Sverige och som beräknades bli färdiga i början av hösten 2025. Utifrån en bedömning bedömde styrgruppen målen i EOAVH-programmet på nytt på så sätt att den helhet som gäller testamentsregistret och elektroniska testamenten avskildes från den övriga beredningen av EOAVH-programmet. Bedömningspromemorian om elektroniska testamenten och testamentsregistret som bereddes vid justitieministeriet (justitieministeriets utredningar och anvisningar 2026:3) färdigställdes i februari 2026 och var på remiss mellan den 9 februari och den 2 april 2026. Elektroniska testamenten och testamentsregistret genomförs inte samtidigt som de tjänster som bereds i EOAVH-programmet.

5.1.4 Skapande av information i delägarregistret för dödsbon

Under beredningen övervägdes även alternativet att informationen i delägarregistret skulle bildas automatiskt endast för dödsbon där arvlåtarens sista hemkommun enligt befolkningsdatasystemet var i Finland. Inom Europeiska unionen bestäms den lagstiftning som ska tillämpas i arvsfrågor i regel på samma sätt enligt arvlåtarens sista bostadsort. Eftersom den automatiska slutledningslogiken i delägarregistret för dödsbon är uppbyggd enligt Finlands ärvdabalk, kommer delägarregistret för dödsbon att ge ett tillförlitligt slutresultat endast i de fall där det bestäms att finsk lag tillämpas. Om den lag i en främmande stat som ska tillämpas föreskriver att också till exempel kusiner ärver, ger delägarregistret för dödsbon inte ett tillförlitligt slutresultat i fråga om dödsboets delägarkrets. I beredningen gick man dock in för en lösning enligt vilken den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon ska skapas i alla de fall där arvlåtaren vid sin död hade en finsk personbeteckning. Detta alternativ ansågs för det första gå bättre ihop med de tekniska lösningar som Myndigheten för

digitalisering och befolkningsdata redan använder och för det andra tjäna också de dödsbon där den avlidne har flyttat utomlands på ålderns höst men där man ändå till exempel i testamentet har valt att finsk lag ska tillämpas. I dessa fall är det dessutom ofta så att arvingarna finns i Finland och bouppteckningen görs i Finland. Då kan man åtminstone delvis dra nytta av delägarregistret för dödsbon också i internationella fall.

5.1.5 Offentlig tillförlitlighet hos delägarregistret för dödsbon i fråga om personer som flyttat utomlands permanent

När det gäller sådana internationella fall som avses ovan behandlades också frågan angående hurdan offentlig tillförlitlighet informationen i delägarregistret för dödsbon kan få, om arvlåtaren har gjort en anmälan om permanent flyttning till utlandet, antingen för en viss tid eller för resten av sitt liv. Enligt vedertagen praxis har det till bouppteckningsinstrumentet behövt fogas en oavbruten släktutredning över arvlåtaren från och med 15 års ålder fram till arvlåtarens död. Som det konstateras i specialmotiveringen till 4 § 3 mom. i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon anses en anmälan om tillfällig flyttning inte ha sådan betydelse att informationen i delägarregistret ska anses vara bristfällig. Av 14 § i lagförslaget följer i sin tur att bristfälliga uppgifter i delägarregistret inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet.

Enligt statistik som tagits ut den 30 september 2025 fanns det vid den tidpunkten 167 000 personer i befolkningsdatasystemet vilkas hemkommun var i Finland och vilka under minst en period hade varit stadigvarande bosatta i utlandet efter det att de fyllt 15 år. Den genomsnittliga tid under vilken dessa personer hade varit bosatta i utlandet var 4,5 år, och medianen 2 år. Enligt statistiken var vid tidpunkten 290 000 finska medborgare permanent bosatta utomlands, medan 240 000 personer hade varit tillfälligt bosatta i utlandet under minst en period. Enligt statistiken är genomsnittet för den tid under vilken en person är tillfälligt bosatt utomlands 169 dagar och medianen 147 dagar.

I arbetsgrupps- och remissfasen under beredningen av propositionen gick åsikterna isär i fråga om vilken betydelse en anmälan om permanent flyttning till utlandet ska ha. Eftersom en person inte omfattas av det finska befolkningsdatasystemet medan han eller hon bor utomlands, registreras personens uppgifter och livshändelser inte automatiskt i det finska befolkningsdatasystemet under den här tiden, och därmed inte heller i delägarregistret för dödsbon. I de situationer som beskrivs ovan, där en person flyttar utomlands på äldre dagar, är det mycket osannolikt att det under arvlåtarens vistelse utomlands föds nya bröstarvingar som bör beaktas när delägarförteckningen upprättas. I sådana situationer är det inte problematiskt att ge offentlig tillförlitlighet till den information som skapas i delägarregistret för dödsbon och som bouppgivaren försäkrat vara riktig, ens när personen har flyttat utomlands för att stadigvarande bosätta sig där.

En person kan emellertid ha flyttat till utlandet redan långt tidigare, till exempel under studietiden eller tidigt i arbetslivet, och denne kan då ha bildat familj först under tiden utomlands. Då kan det hända att den finska befolkningsregisterföraren inte har kännedom om arvlåtarens bröstarvingar, utan endast om de släktingar till arvlåtaren som är bosatta i Finland, även om finska medborgare enligt 24 § 1 mom. 2 punkten och 25 § befolkningsdatalagen är skyldiga att till befolkningsdatasystemet anmäla uppgifter om sådana tillägg, förändringar och rättelser som skett under den tid personen i fråga vistats utomlands och som gäller sådana uppgifter som ska registreras om personen i befolkningsdatasystemet. Om uppgifterna i det finska befolkningsdatasystemet inte aktivt har uppdaterats, kommer uppgift om arvlåtarens död och den länk till delägarregistret för dödsbon som därefter bildas att sändas till närmaste arvinge i Finland som befolkningsregisterföraren känner till, även om de faktiska delägarna i dödsboet finns utomlands. De flesta av dem som tog ställning till saken i arbetsgrupps- och remissfasen

under beredningen av propositionen ansåg att den förmodade krets av arvingar som skapas på detta sätt inte kan få offentlig tillförlitlighet enbart genom att bouppgivaren försäkrar att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig. Orsaken är för det första att den information som enbart bouppgivaren lämnat och som inte stöds av uppgifter i myndighetsregistren inte heller annars åtnjuter offentlig tillförlitlighet. För det andra befinner sig bouppgivaren i en intressekonflikt, eftersom denne i dessa situationer väljs inom just den förmodade delägarkrets som får en eventuell ekonomisk fördel av att arvlåtarens utländska befolkningsdata inte kontrolleras och kompletteras så att de motsvarar det verkliga läget. Därför stannade man i beredningen för förslaget att en brist i informationen i delägarregistret för dödsbon som beror på permanent flyttning till utlandet ska utgöra ett hinder för att uppgifterna i registret ges offentlig tillförlitlighet i enlighet med den föreslagna 14 § för den tid under vilken arvlåtaren har varit stadigvarande bosatt i utlandet.

Följande argument framfördes dock för motsatsen: 1) också personer som bor i Finland kan få barn utomlands, även om de aldrig har bott utomlands ens tillfälligt, 2) det är i vissa fall svårt eller omöjligt att få tillförlitlig utredning om eventuella barn som fötts utomlands under den tid som en person varit bosatt i utlandet, eftersom läget i en del stater är antingen att det inte finns något befolkningsdatasystem alls, att användningen av systemet till exempel på grund av krigstillstånd har avbrutits eller att uppgifterna i systemet inte kan anses vara tillräckligt tillförlitliga, och 3) internationella situationer där informationen i delägarregistret för dödsbon inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet överbelastar tjänsten för fastställelse av delägarförteckningen vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, om den offentliga tillförlitligheten i dessa situationer inte kan fogas till bouppgivarens försäkran att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig. I de internationella situationer där det inte är möjligt att få tilläggsutredning från utlandet vet inte heller Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata något mer om den avlidnes släktskapsförhållanden utomlands än vad den avlidnes närmaste krets gör.

5.1.6 Försäkran om delägarförteckningens riktighet före och efter bouppteckningen

Redan i början av beredningen framfördes det att en av fördelarna med delägarregistret för dödsbon är att dödsboets delägarförteckning kan få offentlig tillförlitlighet, vilket kan göra det lättare för dödsboet att uträtta ärenden redan innan den del av bouppteckningsinstrumentet som gäller egendomsförteckningen blir färdig. Delägarregistret för dödsbon ska också kunna uppdateras efter det att bouppteckningsinstrumentet har lämnats in. En uppdatering av delägarregistret och en ny försäkran att informationen är riktig är till nytta i synnerhet i de fall där man vill hålla dödsboet oskiftat under en lång tid och det sker förändringar i delägarkretsen av naturliga orsaker. Propositionen grundar sig på att dessa egenskaper anses vara viktiga och att de kan underlätta skötseln av dödsboets ärenden.

Under beredningens gång har dock också framförts den synpunkten att möjligheten att flera gånger försäkra att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig kan leda till förvirring bland dem som använder serviceplattformen för dödsbon och göra e-tjänsten svårare. Om de som använder serviceplattformen erbjuds möjlighet att frivilligt teckna försäkran före eller efter bouppteckningen, är det viktigt att man samtidigt också kan berätta om situationer där försäkran inverkar på skötseln av dödsboets ärenden.

Under beredningen har det konstaterats att det är viktigt att de som använder registret kan se de eventuella uppgifter som senare sänds till delägarregistret för dödsbon (såsom uppgift om att den efterlevande makens delägarskap upphör på grund av avvitrning). Också före bouppteckningen är det viktigt att uppgifterna syns i registret, så att till exempel universella testamentstagare kan få tillgång till serviceplattformen. Däremot har det varit osäkert om

möjligheten att försäkra att uppdaterad information är riktig gör det lättare att uträtta ärenden eller inte. Detta beror på om olika aktörer godtar den försäkrade informationen om delägarna som en tillräcklig utredning om rätten att sköta ärenden för dödsboets räkning.

Under beredningens gång har man bland annat diskuterat om en sådan funktion före bouppteckningen kan göra det lättare att säga upp vissa av den avlidnes avtal (såsom försäkringar eller prenumerationer). För närvarande går det inte helt problemfritt att före bouppteckningen säga upp alla avtal som orsakar löpande kostnader enbart på basis av informationen i släktutredningen. Det har också varit oklart om en ny försäkrans som tecknats efter att bouppteckningsinstrumentet har lämnats in skulle ge så pass mycket mervärde att det lönar sig att införa denna möjlighet. Om informationen om delägarna uppdateras med uppgift om förrättande av avvittring eller överlåtelse av arvslott efter bouppteckningen, får uppgiften inte offentlig tillförlitlighet, eftersom den inte kommer från ett myndighetsregister utan från bouppgivaren. Om informationen behövs till exempel för att sköta ärenden hos en bank eller försäkringsanstalt, vill mottagaren sannolikt i vilket fall som helst se de källdokument som gäller ändringen innan mottagaren kan göra en slutlig bedömning av informationens tillförlitlighet. Om den ändrade uppgiften däremot härstammar från ett register som förs av en myndighet, såsom befolkningsdatasystemet, är situationen en annan. Uppdaterad grundläggande information som kommer ur befolkningsdatasystemet (såsom uppgift om en delägars död och om de arvingar som träder i dennes ställe) kan få offentlig tillförlitlighet genom en ny försäkrans. Det bör dock noteras att uppgifter som kommer ur befolkningsdatasystemet redan i sig åtnjuter sådan offentlig tillförlitlighet som avses i 18 § i befolkningsdatalagen, vilket innebär att försäkrans att uppgifterna är riktiga inte ger något stort mervärde. Till helheten hör också att om nya tillgångar eller skulder yppar sig i boet efter bouppteckningen, ska det enligt 20 kap. 10 § i ärvdabalken upprättas en handling innefattande tillägg eller rättelse, och uppgifterna i handlingen ska också kunna försäkras vara riktiga efter den första bouppteckningen.

Även under remissbehandlingen väckte denna helhet motstridig respons. Eftersom dock vissa remissinstanser (se närmare avsnitt 6) ansåg att det är möjligt att försäkrans om delägaruppgifternas riktighet också före och efter bouppteckningen kan vara en fördel för dödsboet, beslutade man att bevara denna möjlighet i den fortsatta beredningen.

5.1.7 Fogande av handlingar i tjänsten för lagring av handlingar till informationen i delägarregistret för dödsbon

Under beredningen har man också övervägt om det skulle vara möjligt att öka den offentliga tillförlitligheten i delägarregistret för dödsbon och främja tryggheten av omsättningen genom att vissa centrala handlingar, såsom äktenskapsförord, avvittringshandlingar eller testamenten, antingen kan fogas direkt till informationen i delägarregistret för dödsbon eller med tillstånd av bouppgivaren kan förmedlas från tjänsten för lagring av handlingar via serviceplattformen till den som behöver informationen, till exempel en bank eller Lantmäteriverket. Idén understöddes i synnerhet av de intressentgrupper som var företrädare i lagstiftningsarbetsgruppen. De personuppgiftsansvariga för både delägarregistret för dödsbon och tjänsten för lagring av handlingar (Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen) ansåg dock att båda sätten att förmedla uppgifter är omöjliga att genomföra. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ansåg att det i delägarregistret för dödsbon inte kan finnas en funktion som möjliggör bilagor, eftersom handlingarna är dödsboets privaträttsliga handlingar, vilkas riktighet eller giltighet myndigheten inte på ett bindande sätt kan undersöka. Skatteförvaltningen ansåg i egenskap av personuppgiftsansvarig för tjänsten för lagring av handlingar att det inte är möjligt att ta ansvar för sådana handlingar som ska fogas till ärendet vilkas innehåll Skatteförvaltningen inte känner till och vilka Skatteförvaltningen inte genom

någon av sina uppgifter svarar för att granska. Frågan kan bedömas på nytt senare, om någon typ av handling i framtiden upprättas i strukturerad form, varvid uppgifterna eventuellt kan röra sig med hjälp av gränssnitten i ett visst format. Propositionen omfattar således inte en möjlighet att foga handlingar som finns i tjänsten för lagring av handlingar till informationen i delägarregistret för dödsbon, utan dödsboet måste självt lämna de bilagor som behövs till den som behöver informationen.

5.1.8 Permanent förvaring av informationen i delägarregistret för dödsbon

Under beredningen behandlades också förvaringstiden för informationen i delägarregistret för dödsbon. Enligt 20 kap. 12 a § i ärvdabalken ska bouppteckningsinstrumentet eller en teknisk upptagning av det förvaras permanent. Riksdagen bedömde 1994 att uppgifterna i bouppteckningsinstrumenten är av så stor juridisk betydelse att riksdagens lagutskott ansåg det nödvändigt att i ärvdabalken föreskriva särskilt om permanent förvaring av dem (LaUB 12/1994). Senare har grundlagsutskottet ansett att varaktig lagring av uppgifter inte är förenlig med skyddet för personuppgifter om det inte är befogat av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte (se GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 89/2022 rd, s. 6). Information som delvis är oförändrad eller ändras långsamt och som inte uppdateras bara för att tiden gått och som behövs för att uppgifter ska kunna skötas kan enligt utskottets uppfattning förvaras varaktigt (GrUU 54/2010 rd). Utskottet har understrukit att framför allt lagringstiden för känsliga uppgifter ska vara begränsad på så sätt att uppgifterna bara får finnas lagrade så länge det är nödvändigt för att fullfölja det syfte för vilket uppgifterna har registrerats (se till exempel GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 13/2017 rd, s. 6).

I propositionen föreslås det inte att bestämmelsen om permanent förvaring av bouppteckningsinstrument ändras, vilket innebär att bouppteckningsinstrumenten med delägarförteckningar fortsättningsvis ska förvaras permanent. Enligt uppgifter från Skatteförvaltningen förutsätter Skatteförvaltningen inte att en släktutredning ska lämnas in som bilaga till bouppteckningsinstrumentet. I praktiken gäller permanent förvaring av bouppteckningsinstrument således inte släktutredningar. Detta innebär att Skatteförvaltningen inte heller har släktutredningar i sin besittning i eventuella informationstjänstsituationer. Delägarregistret för dödsbon kan dock innehålla aktuellare information än bouppteckningsinstrumentet, om informationen har uppdaterats efter det att bouppteckningsinstrumentet har lämnats in. Största delen av de instanser som var företrädare i arbetsgruppen och en del av remissinstanserna hade önskat att också informationen i delägarregistret för dödsbon skulle förvaras permanent. Enligt den expertbedömning som erhållits från justitieministeriet bör grunderna för permanent förvaring bedömas särskilt med beaktande av behovet av permanent förvaring av information om dödsbon i de situationer där arvskiftet redan har förrättats och det inte finns någon efterlevande make i boet.

Vid beredningen av propositionen ansågs det att information om ett dödsbo kan behövas betydligt senare, också efter det att dödsboet har upphört, till exempel när arvlåtarens efterlevande make har avlidit eller i samband med en tvist om arv eller fastighetsägande som uppkommer senare. Den efterlevande maken kan leva betydligt längre än den först avlidna maken. Denna tid har beräknats till högst 70 år. Det har således ansetts motiverat att förvara informationen om delägarna i 70 år efter arvskiftet med anledning av att information om delägarskap i dödsbon är av juridisk betydelse.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

I Sverige är lagstiftningen om arvsrätt till många delar densamma som i Finland. Bestämmelser om arv finns i den svenska ärvdabalken (Ärvdabalk 1958:637, ÄB).

Efter att ha konstaterat ett dödsfall skickar en läkare ett dödsbevis till den svenska skattemyndigheten, Skatteverket, som också ansvarar för folkbokföringen. Skatteverket registrerar dödsfallet, varefter uppgiften om dödsfallet förmedlas via Skatteverkets datasystem till andra myndigheter samt banker, försäkringsbolag och flera privata företag. När Skatteverket har registrerat uppgiften om dödsfallet kan man beställa ett dödsfallsintyg med släktutredning från Skatteverket. Intyget visar när en person avled. Släktutredningen omfattar nuvarande och tidigare make, barn och om något av barnen har avlidit barnbarn om det finns sådana. Om syskonskap behöver styrkas, ska ett utdrag som visar syskonens gemensamma förälder beställas från folkbokföringsregistret. Ett dödsfallsintyg med släktutredning behövs särskilt för bouppteckning. Till exempel vissa försäkringsbolag kan också begära att få se intyget. Skatteverket har en e-tjänst där begravningsbyråer, banker, försäkringsbolag, pensionsbolag och krematorier själva kan beställa och skriva ut dödsfallsintyg med släktutredning.

Personens egendom, avtal och skulder övergår till det dödsbo som bildas samma dag som personen dör. Dödsbodelägare är efterlevande make eller sambo, laga arvingar och universella testamentstagare. Dödsbodelägarna förvaltar dödsboet tillsammans. Om man vill ge en eller flera fysiska personer befogenhet att sköta dödsboets ärenden, ska alla dödsbodelägare ge den personen eller de personerna en skriftlig fullmakt.²² Om det inte finns delägare i ett dödsbo tar Allmänna arvsfonden hand om dödsboet. Allmänna arvsfonden delar ut medel från de dödsbon som överlätits till fonden till icke-vinstdrivande organisationer och andra frivilliga aktörer för att användas för allmännyttiga ändamål, särskilt till förmån för barn, ungdomar, personer med funktionsnedsättning och äldre personer.²³

Sverige har en webbplats för medborgare med anvisningar om vad man ska göra när en närstående dör: <https://www.efterlevandeguiden.se/>. På webbplatsen finns till exempel en grundläggande mall på en fullmakt som berättigar till att företräda ett dödsbo. Dessutom skickar Skatteverket ut ett informationsbrev med uppgifter om upprättandet av bouppteckning till dödsboets adress tidigast tre veckor efter dödsfallet. Dödsbodelägare har inte behövt betala arvsskatt sedan den 1 januari 2005. Dödsboet är dock inkomstskattskyldigt för inkomster som den avlidne hade före dödsfallet och inkomster som dödsboet haft. För elektronisk skötsel av skatteärenden på dödsboets vägnar behövs en ansökan som lämnas in till Skatteverket och som alla dödsbodelägare ska underteckna. Efter att ansökan har godkänts kan den som godkänts som ombud lämna in dödsboets skattedeklaration i e-tjänsten.

I Sverige förrättas bouppteckningen och arvskiftet i stor utsträckning utan myndigheter. Termen bouppteckning hänvisar både till bouppteckningsförrättningen och till det bouppteckningsinstrument som upprättas i samband med bouppteckningen.²⁴ Bouppteckningen

²² <https://www.efterlevandeguiden.se/att-borja-med/skota-ett-dodsbo.html>, hänvisad 13.10.2025.

²³ <https://www.arvsfonden.se/om-allmanna-arvsfonden/arv-som-utvecklar-sverige/fondens-historia>, hänvisad 13.10.2025.

²⁴ Begreppet bouppteckning avser både den förrättning till vilken dödsbodelägare och andra berörda kallas, och den handling som upprättas vid förrättningen (prop.

ska förrättas inom tre månader från dödsfallet. Till bouppteckningen ska kallas samtliga delägare, efterlevande make eller sambo samt den som åtnjuter en lott i kvarlåtenskapen först sedan en laga arvinge eller universell testamentstagare har avlidit (20 kap. 2 § ÄB).

Den som vårdar egendomen eller i övrigt bäst känner till boet ska såsom bouppgivare lämna uppgifter om boet. Varje delägare samt efterlevande make eller sambo ska på begäran lämna uppgifter till bouppteckningen. Bouppgivaren ska i bouppteckningen på heder och samvete bekräfta att uppgifterna till bouppteckningen är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats. Dessutom ska två gode män i bouppteckningen intyga att allt har blivit riktigt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd (20 kap. 6 § ÄB).

Bouppgivaren ska bekräfta sina uppgifter till bouppteckningen med ed, om talan om edgång förs av någon vars rätt är beroende av det eller av en boutredningsman eller testamentsexekutor. Samma skyldighet har dessutom en dödsbodelägare och en efterlevande make eller sambo som inte har varit bouppgivare. Även andra personer som har tagit befattning med boet kan åläggas att bekräfta uppgifterna i bouppteckningen under ed (20 kap. 6 § 2 st. ÄB).

Dödsbodelägarna kan själva upprätta bouppteckningshandlingen eller ge det i uppdrag till en tredje part. På Skatteverkets webbplats finns det en bouppteckningsblankett i pdf-format som kan ifyllas. Enligt lagen får Skatteverket också till dödsboet skicka en förtryckt bouppteckningsblankett som innehåller den dödes namn och person- eller samordningsnummer, hemvist, dödsdag, civilstånd samt uppgifter om äktenskap och fastighetsinnehav (20 kap. 3 a § ÄB). Cirka 60 procent av bouppteckningarna upprättas av begravningsbyråer, advokatbyråer, banker och andra motsvarande privata aktörer. Resterande del upprättas av privatpersoner som ofta är närstående till den avlidne.²⁵ Av bouppteckningen framgår dödsbodelägarna samt den avlidnes tillgångar och skulder på dödsdagen. Om den avlidne var gift, ska det av bouppteckningen framgå makens tillgångar och skulder. Till bouppteckningen fogas testamente och äktenskapsförord.

I vissa fall kan bouppteckningshandlingen ersättas med en dödsboanmälan. Dödsboanmälan kan ersätta bouppteckningen, om den avlidnes tillgångar eller försäkringar inte räcker till för att täcka begravningskostnaderna och andra kostnader i anslutning till dödsfallet. För att dödsboanmälan ska kunna göras får fast egendom inte höra till kvarlåtenskapen. Om arvingarna vill ersätta bouppteckningen med dödsboanmälan, ska de kontakta socialnämnden i den avlidna personens hemkommun. Socialnämnden gör dödsboanmälan till Skatteverket.

Dödsboanmälan ska vara skriftlig. Den ska innehålla den dödes fullständiga namn, person- eller samordningsnummer, hemvist, bostadsadress och dödsdag samt intyg som utvisar att tillgångarna omfattas av en dödsboanmälan, i stället för skyldighet att förrätta bouppteckning. I anmälan ska även dödsbodelägares namn och bostadsadresser anges, om uppgifterna kan inhämtas utan avsevärd tidsutdräkt. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet. Även om det har gjorts en dödsboanmälan, ska en bouppteckning förrättas i vissa situationer. En bouppteckning ska förrättas efter att dödsboanmälan har gjorts, om detta begärs av en dödsbodelägare eller någon annan vars rätt kan vara beroende av det och denne ställer säkerhet för bouppteckningskostnaden. En bouppteckning ska också förrättas, om en ny tillgång

2000/01:21 s. 40 ff.).

²⁵ E-tjänst för inlämning av bouppteckningar, s. 11. Finns på

<https://www.regeringen.se/contentassets/a7a2b2fb28d0413e8d93898d3979def3/skatteverkets-promemoria-e-tjanst-for-inlamning-av-bouppteckningar/>, hänvisad 13.10.2025.

framkommer och det inte längre finns förutsättningar för dödsboanmälan. Bouppteckningen ska då förrättas senast tre månader efter det att begäran om detta gjordes och säkerhet ställdes eller den nya tillgången framkom.

Bouppteckningen ska inom en månad efter det att den upprättats ges in för registrering till Skatteverket (20 kap. 8 § ÄB). Skatteverket får inte registrera bouppteckningen, om det framgår att bestämmelserna i 20 kap. i svenska ärvdabalken inte har iakttagits när bouppteckningen upprättades. Om bouppteckningen är bristfällig, får Skatteverket med föreläggande av vite utsätta tid inom vilken bristen ska avhjälpas. Om en ny tillgång eller skuld blir känd efter det att bouppteckningen har förrättats eller om det upptäcks någon annan felaktighet i bouppteckningen, ska tilläggsbouppteckning förrättas. Tilläggsbouppteckningen förrättas på samma sätt som bouppteckningen. Skatteverkets handläggning tog cirka sju veckor 2024.²⁶

Bouppteckningshandlingen kan användas och används i praktiken också för att påvisa dödsboets delägarkrets. I Sverige finns inget separat förfarande för fastställelse av bouppteckningen. En tredje man som har agerat i god tro får förtroendeskydd för de åtgärder som denne har ingått med de delägare som antecknats i bouppteckningen, även om någon delägare inte har antecknats i bouppteckningen (18 kap. 4 § 1 st. ÄB). Om ett dödsbo eller en arvinge som är ensam delägare i ett dödsbo söker lagfart på förvärv av egendom från den döde, anses en inregistrerad bouppteckning efter denne som fångeshandling (Jordabalk (1970:994) 20 kap. 5 §).

Sveriges regering tillsatte den 29 februari 2024 en utredare för att se över behovet av att modernisera arvs- och testamentsrätten. Utredarens uppdrag var att göra en översyn av reglerna om arv och testamente i ärvdabalken. Utredarens uppdrag var bland annat att ta ställning till frågan om arvsrätt för kusiner, till om förlust av rätt att ta arv eller testamente bör gälla i fler fall och till om skyddet för efterlevande sambo bör stärkas. Utredarens uppdrag var också att föreslå hur ett testamentsregister i offentlig regi kan inrättas, bedöma om ett testamente bör kunna upprättas digitalt, och lämna nödvändiga författningsförslag. Betänkande av Utredningen om en arvs- och testamentsrätt i tiden (SOU 2025:91) publicerades i augusti 2025.

Skatteverket har utarbetat en promemoria om e-tjänsten för inlämning av bouppteckningar (E-tjänst för inlämning av bouppteckningar 2023-06-12). I promemorian föreslås författningsändringar för att bouppteckningar i framtiden ska kunna upprättas och ges in till Skatteverket i en elektronisk tjänst. Det föreslås att möjligheten att ge in bouppteckningar som fysiska pappershandlingar bevaras.²⁷ Sveriges riksdag har antagit regeringens proposition som beretts på basis av promemorian. Lagändringarna som gäller förslaget träder i kraft den 1 juli 2026.

5.2.2 Norge

I Norge ska domstolen (tingretten) utan dröjsmål underrättas om att en person har avlidit. Skyldighet att göra anmälan har den läkare som utfärdat dödsattesten, den avlidnes make, sambo eller en annan nära anhörig eller någon annan person som var närvarande vid tidpunkten för dödsfallet. Den anmälningsskyldiga kan också befullmäktiga en annan person att anmäla

²⁶

<https://www.skatteverket.se/privat/folkbokforing/narenanhorigdor/bouppteckning.4.18e1b10334ebe8bc80001217.html>, hänvisad 12.11.2024.

²⁷ E-tjänst för inlämning av bouppteckningar, s. 19.

dödsfallet för sin räkning. Ingen separat anmälan behöver göras till domstolen, om läkaren anmäler dödsfallet direkt till skattemyndigheten (Skatteetaten), som upprätthåller befolkningsregistret. Domstolen får då information om dödsfallet från befolkningsregistret. Om arvlåtaren omfattades av den norska sociala tryggheten, får även den norska socialskyddsmyndigheten NAV (Arbeids- og velferdsetaten) i allmänhet information om dödsfallet direkt från befolkningsregistret. Om arvlåtaren var gift antecknas arvlåtarens make som kontaktperson i befolkningsregistret. Den slutliga kontaktpersonen antecknas när ett beslut om dödsboets förvaltningsmodell har fattats.

Norska bestämmelser om kvarlåtenskap och förvaltning av dödsbon finns i den norska lagen om arv och arvskifte (lov om arv og dødsboskifte 14.6. 2019 nr. 21, arveloven). Lagen trädde i kraft i början av 2021 och ersatte den tidigare arvslagen (lov 3.3. 1972 nr. 5 om arv m.m.) samt lagen om förvaltning av dödsbon och om arvskifte (lov 21.2. 1930 om skifte).

När domstolen har fått kännedom om dödsfallet ska den kontrollera om arvlåtaren har lämnat ett testamente till tingsrätten. Den ska också så snart som möjligt kontakta sådana som enligt lagen kan vara berättigade till arv, om de inte kan antas ha fått kännedom om dödsfallet. Arvingar är de personer som nämns i ett testamente samt de personer som nämns i arveloven, dvs. den efterlevande maken och de laga arvingarna. Den avlidnes make, sambo, närmaste släktingar och testamentsarvingar är skyldiga att lämna uppgifter om den avlidnes egendom, familjeförhållanden, eventuella testamente samt andra ärenden som är viktiga för behandlingen av arvsärendet. Om arvlåtaren hade ett testamente hemma eller i privat förvar, ska arvingarna lämna det till domstolen. Om arvlåtaren hade upprättat ett testamente, ska domstolen utan dröjsmål underrätta den person eller de personer som enligt testamentet har rätt till arvlåtarens egendom om detta. Om någon av arvingarna är minderårig eller har förlorat sin rättsliga handlingsförmåga, ska domstolen anmäla detta till landshövdingens myndigheten (statsförvalteren).

I en persons dödsbo ingår hans eller hennes förmögenhet, skulder, rättigheter och skyldigheter. Domstolen ber arvingarna besluta om huruvida utredningen och skiftet av dödsboet ska genomföras som en privat förrättning (privat skifte) eller som en officiell förrättning (offentlig skifte). Domstolen kan ge råd om boutredningen. I vissa fall kan arvskiftet också skjutas upp, om den efterlevande maken har rätt att behålla boet oskiftat. Beslutet om skifte mellan arvingarna ska fattas inom 60 dagar från dödsfallet eller inom en annan av domstolen fastställd tidsfrist, genom att ansökan lämnas in till domstolen inom utsatt tid.

Arvskifte förrättas vanligen som ett privat skifte mellan arvingarna. Då avtalar dödsbodelägarna sinsemellan om fördelningen av den avlidnes tillgångar och lösöre. För privat skifte krävs ett tillstånd av domstol (skifteattest), som kan beviljas om minst en arvinge övertar ansvaret för arvlåtarens skulder. Domstolen kan bevilja arvingarna rätt (formuesfullmakt) att få väsentlig information om arvlåtarens ekonomiska situation. Arvingarna kan också be domstolen underrätta borgenärer genom kungörelse. Kungörelsen publiceras i den norska officiella tidningen (Norsk lysingsblad) och i lokala eller regionala tidningar. I kungörelsen ombeds borgenärerna lämna in sina yrkanden inom sex veckor. Om en borgenär inte iakttar tidsgränsen förfaller yrkandet. Detta gäller dock inte alla skulder. Arvingen betalar kostnaderna för kungörelsen. När beslutet om modellen för boutredningen har fattats, sänder domstolen en beviskraftig handling i ärendet till arvingarna inom 1–2 veckor. I handlingen finns en förteckning över alla arvingar som domstolen känner till samt anges vem som ansvarar för arvlåtarens skulder. Handlingen ger rätt att få tillgång till arvlåtarens bankkonton och annan egendom.

Arvsskatten slopades i Norge 2014. Dödsboet ansvarar dock för betalningen av arvlåtarens skatter för tiden före dennes död, och därför får dödsboets kontaktperson tillgång till arvlåtarens beskattningshandlingar i skattemyndighetens e-tjänst. Skattemyndigheten skickar arvlåtarens och dödsboets skattedeklaration samt beskattningsbeslutet även i pappersversion till den kontaktperson som antecknats i befolkningsregistret. Om dödsboet inte skiftas under dödsåret, ska delägarna årligen skicka dödsboets skattedeklaration till skattemyndigheten tills boet har skiftats. I Norge upprättas inget bouppteckningsinstrument, dvs. förteckning över den avlidnes tillgångar och skulder, när det är fråga om ett privat skifte. Arv ska dock i allmänhet anmälas till skattemyndigheterna.

Även i Norge pågår digitaliseringsprojekt för olika livshändelser. Ett av de projekt som den norska regeringen prioriterar är projektet Dødsfall og arv. I projektet strävar man efter att de anhöriga lättare ska kunna hitta och använda de tjänster de behöver. Målet är att förenkla komplicerade pappersbaserade förfaranden och underlätta de anhörigas situation genom digitalisering och informationsdelning. Projektets ansvariga departement är Digitaliserings- och förvaltningsdepartementet. Norges digitaliseringsmyndighet (Digitaliseringsdirektoratet, Digdir) ansvarar för genomförandet.

Som en del av projektet har tjänsten Digitalt dødsbo skapats för arvingar som utreder och skiftar dödsbon privat. Tjänsten fungerar som en informationskälla för arvingarna och ger en översikt över den avlidnes egendom och skulder. Avsikten är att i tjänsten samla in bland annat uppgifter om saldot på den avlidnes bankkonto, skulder, förmögenhet, fordon, pensionsförsäkringar, existensen av testamente och äktenskapsförord samt skatteuppgifter. Det är viktigt att få en översikt över dödsboets tillgångar och skulder, eftersom privat skifte i Norge förutsätter att man tar ansvar för arvlåtarens skulder. Digdir är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som behandlas i tjänsten, och tjänsten har skapats på ärendeplattformen Altinn. Tjänsten Digitalt dødsbo togs i bruk i juni 2025.²⁸

År 2022 fogades en ny 88 a § till arveloven. Med stöd av paragrafen kan arvskifte och de åtgärder som möjliggör skiftet genomföras genom att använda elektroniska tjänster som tillhandahålls av den offentliga förvaltningen. Med stöd av nya 88 a § kan dessutom utfärdas preciserande förordningar om elektroniska tjänster. I Norge trädde en ny förordning om tjänsten Digitalt dødsbo i kraft den 1 januari 2025. (Forskrift om Digitalt dødsbo). I förordningen föreskrivs om behandlingen av uppgifter, datainnehållet och informationsdelningen i tjänsten Digitalt dødsbo.

5.2.3 Danmark

När en person avlider i Danmark upprättar läkaren en dödsattest (dødsattest) som skickas elektroniskt till den danska hälsovårdsmyndighetens (Sundhedsstyrelsen) elektroniska anmälningssystem (elektroniske indberetningsystem). Uppgiften om dödsfallet skickas också automatiskt till arvlåtarens församling samt till den domstol (skifteret) som behandlar arvsärenden inom den domkrets där arvlåtaren var bosatt.

När dödsfallet har registrerats i det danska befolkningsregistret (centrale personregister) spärras arvlåtarens bankkonton. Domstolen övervakar förvaltningen av dödsboet och beslutar hur

²⁸ <https://www.digdir.no/sammenhengende-tjenester/digitalt-dødsbo-er-na-tilgjengelig-arvinger/7158>, hänvisad 13.10.2025.

arvlåtarens egendom ska behandlas. Arvlåtarens förmögenhet eller egendom får inte säljas eller överföras utan tillstånd av domstolen.

I Danmark finns bestämmelser om arv i den danska arvslagen (arveloven, nr 1347 af 15/06/2021). Bestämmelser om förvaltning av dödsbon finns i lagen om arvskifte (lov om skifte af dødsboer nr 1807 af 03/09/2021).

Domstolen kontaktar den person som anmälts som företrädare inom cirka en månad efter dödsfallet. Företrädaren får meddelanden från domstolen antingen elektroniskt eller som vanliga brev, om han eller hon har beviljats undantag från mottagandet av elektroniska meddelanden. Företrädaren ombeds kontakta domstolen per telefon antingen vid en viss tidpunkt eller inom ramen för öppettiderna. Ett telefonsamtal med domstolen betraktas som ett möte. Under samtalet strävar man efter att besluta hur utredningen av dödsboet ska genomföras. Även andra än företrädaren får delta i mötet. Företrädaren är skyldig att informera alla arvingar om mötet och ärenden i anslutning till det. Om arvlåtaren har upprättat ett testamente privat eller ett nödtestamente ska de anhöriga se till att testamentet hittas. Om arvlåtaren har upprättat testamentet hos en notarie, finns det tillgängligt för domstolen utan separat leverans.

Boutredningen och arvskiftet kan genomföras antingen privat (privat skifte), varvid arvingarna sköter boutredningen och skiftet själva eller också kan det skötas av en syssloman som förordnats av domstolen (bobestyreskifte). Arvingarna har i allmänhet frihet att välja mellan dessa. Privat boutredning och arvskifte är dock inte möjligt om arvlåtaren har utsett en viss person för att sköta sysslomannens och skiftesmannens uppgifter. Dödsboet kan också utredas och skiftas som ett förenklat privat skifte (förenklat privat skifte) i de fall där arvsskatt inte kommer att betalas. Dödsbon vars tillgångar efter begravningskostnaderna stannar under ett belopp som årligen fastställs separat kan utredas och skiftas genom ett förenklat förfarande (boudlaeg). Dödsboet kan också förbli oskiftat (uskiftet bo), om den avlidne efterlämnar make och gemensamma barn, och maken förbinder sig att ta ansvar för den avlidnes skulder.²⁹

Domstolen beslutar hur boutredningen och skiftet ska genomföras. Om dödsboet utreds och skiftas privat, kan dödsboets företrädare genom en ansökan till domstolen begära att boet överlämnas. Domstolen skickar blanketterna till företrädaren efter samtalet. Efter att ha fattat sitt beslut utfärdar domstolen ett förvaltningsintyg (skifteretsattest), där förvaltningsformen preciseras. Förvaltningsintyget intygar att antingen arvingarna, sysslomannen eller den efterlevande maken har behörighet att sköta dödsboets ärenden. Med förvaltningsintyget kan arvlåtarens konton öppnas på nytt och hyresavtal kan avslutas. När de anhöriga får förvaltningsintyget medföljer en faktura på domstolens kostnader. Fakturan ska betalas inom 14 dagar från det att domstolen har överlämnat boet till delägarna för förvaltning.

Dödsboet kan fortsätta att förvaltas av arvingarna, om alla arvingar samtycker till det. Ansökan om syssloman kan dock göras senare i vilket skede som helst. Arvingarna ska utse en företrädare, som kan vara någon av arvingarna eller till exempel en utomstående jurist. Företrädaren är dödsboets kontaktperson med domstolen, skattemyndigheten och boets borgenärer. Företrädaren kan dock inte fatta beslut om boet utan alla delägares underskrift.

Arvingar är laga arvingar och testamentstagare. Om det inte finns några laga arvingar eller testamentstagare tillfaller arvlåtarens egendom staten (95 § i arveloven). Arvingarna ansvarar i

²⁹ Se dödsboets olika förvaltningsformer <https://www.domstol.dk/alle-emner/doedsfald-og-arv/skifteformer>, hänvisad 13.10.2025.

regel inte för arvlåtarens skulder. Det finns dock vissa situationer där arvingarna kan bli ansvariga för arvlåtarens skulder (27 § i lov om skifte af dødsboer).

Bouppteckningsinstrumentet (åbningsstatus) upprättas i början av boutredningen. Bouppteckningsinstrumentet, som är en förteckning över den avlidnes tillgångar och skulder, lämnas vanligen till domstolen och skattemyndigheten sex månader efter den avlidnes död. Det slutliga arvskiftesinstrumentet (boopgørelse) innehåller en redogörelse för inkomster, utgifter och skulder, en inventarieförteckning på arvskiftesdagen, en arvsskatteberäkning och en utredning om fördelningen av arvet mellan arvingarna. Arvskiftesinstrumentet och skatteberäkningen lämnas till domstolen och skattemyndigheten för granskning. Boutredningen ska ske inom ett år efter dödsfallet. Det slutliga arvskiftesinstrumentet ska lämnas till domstolen och skattemyndigheten inom tre månader efter arvskiftet.

På domstolens webbplats finns pdf-underlag för bouppteckningsinstrument och arvskiftesinstrument.³⁰ Om tidsfristerna för bouppteckningsinstrumentet eller arvskiftesinstrumentet inte iaktas, kan domstolen förordna en syssloman (30 § i lov om skifte af dødsboer). Om domstolen har förordnat en syssloman för boet, ska boet vara utrett och skiftat inom två år från dödsfallet och handlingarna ha lämnats till domstolen och skattemyndigheten inom tre månader från boutredningen.

Danmark har en dödsboskatt (boafgift), som tidigare kallades arvsskatt (arveafgift). Skatten beräknas på hela dödsboets egendom oberoende av hur många arvingar det finns i dödsboet. Skatt betalas inte på den efterlevande makens andel eller en andel som testamenterats till välgörenhet.

På webbplatsen borger.dk i Danmark har man publicerat guiden Når livet slutter, som riktar sig till medborgarna och som innehåller anvisningar om vad man ska göra när en närstående dör. Domstolen har en e-tjänst (skifteportalen). Tjänsten öppnades 2022 och avsikten är att den ska vidareutvecklas åtminstone fram till 2026. E-tjänsten kan användas av den kontaktperson som anmälts till domstolen, dvs. en anhörig, en syssloman eller någon annan person som anmälts till domstolen. I e-tjänsten får dödsboets företrädare reda på dödsboets skulder. I e-tjänsten får man också kontaktuppgifter till dödsboets företrädare, om det finns ett motiverat behov av det. På så sätt kan till exempel en representant för ett försäkringsbolag kontakta dödsboet.

Domstolen publicerar ett meddelande om dödsboet i den danska officiella tidningen (Statstidende). Efter att meddelandet har publicerats ska de privatpersoner eller företag som har fordringar på dödsboet anmäla sina fordringar i e-tjänsten inom åtta veckor. Borgenärerna förlorar sin rätt att få sina skulder betalda av dödsboet, om de inte anmäler sina fordringar inom utsatt tid. Detta gäller inte skattemyndigheten eller skulder med laga inteckningar. I e-tjänsten ska man också anmäla fordringar som uppkommit gentemot dödsboet, såsom hyra, uppvärmning och begravningskostnader, och skulder till dödsboet samt situationer där antingen dödsboet innehar anmälarens egendom eller anmälaren innehar dödsboets egendom. Dessutom kan banker anmäla uppgifter som gäller den avlidne och dödsboet till e-tjänsten.

³⁰ Se <https://www.domstol.dk/media/cfrndyee/aabningsstatus.pdf>, hänvisad 13.10.2025. och <https://www.domstol.dk/media/ohbnx3je/boopgoerelse.pdf>, hänvisad 13.10.2025.

5.2.4 Island

På Island ska en persons död anmälas till en sysselman (Sýslumenn) så snart som möjligt efter det att en läkare har upprättat en dödsattest. De anhöriga kan anmäla dödsfallet antingen elektroniskt eller genom att besöka sysselmansens byrå. Sedan december 2022 har läkarna kunnat upprätta dödsattester elektroniskt. Numera upprättas dödsattester elektroniskt i över 90 procent av fallen. Om dödsattesten har upprättats i elektronisk form skickar läkaren den samtidigt till sysselmannen, Islands registermyndighet (Þjóðskrá) och Islands hälsodirektorat (embætti landlæknis). Den elektroniska dödsattesten innehåller information om vilken anhörig som ska ha kontakt med sysselmannen. Om dödsattesten har upprättats i pappersform ska de anhöriga själva lämna den till sysselmannen.

Bestämmelser om arv finns i den isländska arvslagen (erfdalög, nr. 8, 14.3.1962). När en person dör uppstår ett dödsbo till vilket arvlåtarens ekonomiska rättigheter och skyldigheter övergår. Arvingarna har inte rätt att besitta dödsboets egendom. Dödsboet förvaltas av en sysselman, som har ensamrätt att fatta beslut om dödsboets förmögenhet, från det att dödsboet uppstår till att det skiftas. Island har nio sysselmän.

Efter att ha fått en elektronisk anmälan om dödsfallet skickas till den anhöriga som anmält dödsfallet ett intyg över anmälan till den elektroniska postlådan Island.is, en fullmakt att betala begravningskostnaderna från arvlåtarens bankkonton samt, om anmälaren också är arvinge, en fullmakt att samla in uppgifter om arvlåtarens förmögenhet och skyldigheter. Anmälaren kan också få handlingarna i pappersform från sysselmansens byrå. Begravning får inte förrättas förrän prästen eller någon annan som håller i begravningen har fått ett intyg på att sysselmannen har underrättats om dödsfallet. Tillstånd till begravning ges av den sysselman inom vars område arvlåtaren hade en officiell adress.

Arvingarna ska inom fyra månader från dödsfallet fatta beslut om det sätt på vilket dödsboet utreds och skiftas. Arvingarna kan antingen meddela sysselmannen om att boet är medellöst, begära tillstånd att skifta boet privat (einkaskipti á dánarbúi) eller begära skifte av boet i domstol (opinber skipti dánarbús). Dessutom kan maken begära tillstånd att skjuta upp boskiftet. Enligt uppgifter från sysselmansens byrå på södra Island är det numera också möjligt att göra alla ovannämnda ansökningar elektroniskt. Om arvingarna inte inom fyra månader efter dödsfallet har fattat beslut om sättet på vilket dödsboet ska utredas och skiftas, ska sysselmannen sända dem en uppmaning om detta. Om arvingarna inte följer uppmaningen kan sysselmannen antingen upplösa ett medellöst bo eller yrka på skifte av boet i domstol.

Enligt uppgifter från sysselmansens byrå på södra Island ska arvingarna lämna preliminära uppgifter om arvlåtarens tillgångar och skulder redan när dödsfallet anmäls till sysselmannen. Arvingarna behöver dock inte lämna detaljerade uppgifter om förmögenheten i början av förfarandet. Om maken ansöker om tillstånd att skjuta upp boskiftet, ska han eller hon lämna alla uppgifter om tillgångarna och skulderna både om arvlåtaren och om sig själv. Samma skyldighet att lämna uppgifter om arvlåtarens alla tillgångar och skulder gäller arvingarna när de ansöker om tillstånd att skifta boet. Om arvingarna inte lämnar uppgifter om arvlåtarens tillgångar och skulder, har sysselmannen lagstadgad rätt att själv begära uppgifter till exempel av skattemyndigheten.

Arvet delas antingen enligt de lagstadgade arvsbestämmelserna eller på det sätt som bestäms i ett testamente. Om det inte finns några laga arvingar eller något testamente, tillfaller arvet staten (ríkissjóð). Arvlåtarens skyldigheter övergår som sådana solidariskt till arvingarna, om de beslutar att begära privat skifte av boet. Ett sådant ansvar uppkommer inte om arvingarna begär

skifte av boet i domstol. En make som har begärt tillstånd att skjuta upp boskiftet ansvarar för arvlåtarens ekonomiska skyldigheter.

På Island krävs det inte att ett likadant bouppteckningsinstrument upprättas som i Finland och Sverige. I samband med att dödsboet upplöses ska dock en arvsrapportblankett (erfðafjárskýrsla) lämnas till sysselmanen. Blanketten räknar automatiskt ut alla belopp, om uppgifterna om dödsdag, tillgångar, skulder och arvsförhållanden har ifyllts på blanketten. Till rapporten ska också fogas de väsentliga bakgrundshandlingar som hänför sig till de uppgifter som ifylls.

Enligt uppgifter från sysselmännens byrå på södra Island har det på Island i synnerhet efter coronapandemin pågått digitaliseringsprojekt i anslutning till arvsförfarandet, under vilka man bland annat har digitaliserat blanketterna för arvsförfarandet. Dessutom samarbetar de isländska myndigheterna för närvarande för att uppgifterna om arvlåtarens tillgångar och skulder ska vara tillgängliga automatiskt. Man strävar också efter att underlätta skötseln av dödsboärenden i samarbete med bankerna.

5.2.5 Estland

I Estland sköts arvsförfaranden av en notarie och därför avviker arvsförfarandet i Estland till många delar från det finländska förfarandet. I Estland finns bestämmelser om arv i arvslagen (Pärimisseadus, RT I 2008, 7, 52).

I regel upprättar en tjänsteleverantör inom hälso- och sjukvården eller en läkare en dödsattest samt gör en anmälan om dödsfallet till det befolkningsregister som förs av Estlands inrikesministerium. Utredningen av ett arvsärende kan inledas av en arvinge, en borgenär, en testamentstagare eller någon annan person som har rättigheter eller krav gentemot dödsboet. Den som vill inleda förfarandet måste vända sig till en notarie. Endast en notarie kan sköta förfarandet.

När notarien har tagit emot en ansökan om inledande av arvsförfarandet gör notarien en anteckning om inledande av förfarandet i arvsregistret (pärimisregister). Arvsregistret är ett register som upprätthålls av Estlands notariekammar (Notarite Koda) och som innehåller uppgifter om bland annat testamenten, arvsavtal, arvsförfaranden och arvsintyg. De uppgifter om arvsavtal och testamente som införs i registret är sekretessbelagda tills ett arvsärende inleds, det vill säga tills en person avlider.³¹ Den notarie som sköter arvsärendet ska anmäla till registret att en ansökan om inledande av ett arvsärende har godkänts och begära uppgift om huruvida en ansökan om inledande av samma arvsärende har gjorts hos någon annan notarie. Dessutom publicerar notarien inom två arbetsdagar efter att arvsförfarandet har inletts ett meddelande i publikationen *Ametlikud Teadaanded*. Notarien skickar ett meddelande om inledande av arvsförfarandet till de arvingar som notarien känner till och andra personer som i ett testamente eller arvsavtal har getts rättigheter eller skyldigheter.

Notarien söker information om arvlåtarens rättigheter och skyldigheter i de register som anges i en förordning av Estlands justitieministerium samt gör förfrågningar till kreditinstitut som är verksamma i Estland. Ett kreditinstitut till vilket förfrågan har gjorts och som har uppgifter om arvlåtaren är skyldigt att lämna uppgifterna till notarien elektroniskt utan särskild debitering

³¹ Läs mer om arvsregistret, till exempel <https://www.rik.ee/et/muud-teenused/parimisregister>, hänvisad 13.10.2025.

inom tio arbetsdagar från det att förfrågan mottogs (167 § i pärimisseadus). Om arvlåtaren vid sin död var gift och makarna hade inbördes oupplösta samäganderättsförhållanden, gör notarien motsvarande förfrågningar även om den efterlevande makens rättigheter och skyldigheter.

En person som har rätt att inleda ett arvsförfarande har under förfarandet rätt att av notarien få information om vem som har tagit emot arv och vem som har av sagt sig arvet. Om arvet grundar sig på ett testamente innehas denna rätt även av en person som enligt den lagstadgade arvsordningen skulle ha varit arvinge. Ovannämnda personer har också rätt att ta del av resultaten av förfrågningar om arvlåtarens rättigheter och skyldigheter. Om arvet grundar sig på en persons sista vilja har en sådan person som enligt den lagstadgade arvsordningen skulle ha varit arvinge rätt att ta del av testamentet och arvsavtalet.

När arvingens arvsrätt och dess omfattning har bevisats på ett tillräckligt sätt, fastställer notarien arvsintyget. I arvsintyget antecknas storleken på varje arvinges arvslott, men inte vad dödsboet består av. Arvsintyget är en handling som intygar rättsföljd och som visar att de personer som nämns i intyget är arvingar i den omfattning som antecknats i intyget. Arvsintyget får dock inte fastställas förrän en månad har förflutit från det att ett meddelande om inledande av arvsförfarandet publicerades i *Ametlikud Teadaanded*. Notarien gör en anteckning om fastställandet av arvsintyget i arvsregistret.

När arvsintyget har utfärdats kan arvingarna förrätta arvs kiftet. Om det uppstår tvist om arvs kiftet, skiftas arvet av domstol på ansökan av en arvtagare. Den egendom som skiftas omfattar inte sådana rättigheter och skyldigheter som antingen med stöd av lag eller på grund av sin karaktär ska anses vara oskiljaktigt bundna till arvlåtaren. Om det inte finns något testamente eller arvsavtal eller om ett sådant inte har upprättats för hela egendomen, fördelas arvet enligt lagen. Laga arvingar är make och släktingar, och arvet sker i tre nivåer. Om arvlåtaren inte har laga arvingar eller make går arvet till arvlåtarens sista hemkommun. Om arvlåtarens sista hemvist var utomlands, men Estlands lagstiftning tillämpas på arvet, går arvet till den estniska staten.

Estland har ingen arvsskatt. Om en arvinge tar emot arv övergår arvlåtarens alla rättigheter och skyldigheter, inklusive eventuell skattskyldighet, till arvingen. Om kvarlåtenskapens värde inte räcker till för att täcka till exempel arvlåtarens skulder, ska arvingen uppfylla skyldigheterna på egen bekostnad, förutom om arvingen efter boutredningen har uppfyllt skyldigheterna i enlighet med lagen, dödsboet har försatts i konkurs eller konkursförfarandet har avslutats genom annullering utan att dödsboet har förklarats i konkurs. Om en arvinge yrkar på boutredning, kan en borgenär inte tillgodose sina betalningskrav gentemot arvingen med hjälp av kvarlåtenskapen förrän utredningen har gjorts. Efter boutredningen är arvingens ansvar för skyldigheter med anknytning till kvarlåtenskapen begränsat till kvarlåtenskapens värde.

6 Remissvar

6.1 Begäran om utlåtande och erhållna utlåtanden

Arbetsgruppens betänkande som låg till grund för regeringspropositionen var på remiss mellan den 5 december 2025 och den 6 februari 2026. Det kom in 60 remissvar om arbetsgruppens betänkande. Ett sammandrag av remissvaren har publicerats på finska i projektfönstret ([VM046:00/2024](#)).

Remissvar lämnades av: Aatos Legal Technology Oy, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, riksdagens justitieombudsmans kansli, Finlands näringsliv rf, Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf, Finanssiala ry, Helsingfors förvaltningsdomstol,

Huoma – Henkirikoksen uhrien läheiset ry, Vålfårdsområdesbolaget Hyvil Ab, Julkiset Oikeusavustajat ry, Juristiliitto – Juristförbundet ry, professor emeritus Urpo Kangas, Riksarkivet, Folkpensionsanstalten, Centralhandelskammaren, Kiinteistönvälitysalan Keskusliitto ry, Kyrkostyrelsen, Käpy Barndödsfamiljerna rf, Transport- och kommunikationsverket Traficom, äldre universitetslektor Tapani Lohi, jord- och skogsbruksministeriet, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Lantmäteriverket, Skogsindustrin rf, nätverket Stjärnfamiljer, Nordea Bank Abp, Nuoret Lesket ry, Rättsregistercentralen, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsen, Rivenez Oy, Livsmedelsverket, Finlands Sågindustri rf, inrikesministeriets polisavdelning, Finlands Advokater, Suomen Isännöintiliitto ry, Finlands Kommunförbund rf, Ortodoxa kyrkan i Finland, Suomen Vuokranantajat ry, Sorgbandet rf, Cancerorganisationerna, Dataombudsmannens byrå, Tullen, Domstolsverket, Utsökningsverket, Statskontoret, finansministeriets finansmarknadsavdelning, statsförvaltningens utvecklingsavdelning vid finansministeriet, Äldreombudsmannen, Fritänkarnas Förbund rf, Skatteförvaltningen och Skattebetalarnas Centralförbund rf. Dessutom lämnade en privatperson ett remissvar.

Ålands landskapsregering, professor Juha Lindgren, undervisnings- och kulturministeriet, försvarsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och statsrådets kansli meddelade att de inte hade något att yttra i ärendet.

6.2 Allmänna observationer och lagen om en serviceplattform för dödsbon

I flera remissvar hade de allmänna observationerna om propositionen getts i samband med observationerna om lagen om en serviceplattform för dödsbon, och av remissvaren kunde man inte alltid dra några slutsatser om huruvida observationerna var riktade till propositionen i allmänhet eller till lagen om en serviceplattform för dödsbon. Därför framförs här de allmänna observationerna i samband med observationerna om lagen om en serviceplattform för dödsbon.

Överlag ansågs propositionens mål och de föreslagna nya tjänsterna samt i synnerhet förslaget om en serviceplattform för dödsbon vara motiverade och värda att understöda. Inte ett enda remissvar motsatte sig dessa. Några remissinstanser understödde också Skatteförvaltningens e-tjänst som plats för serviceplattformen för dödsbon. Flera remissinstanser ansåg dock att propositionen var halvfärdig, vilket gjorde många omständigheter oklara. Man önskade att oklara omständigheter skulle förtydligas särskilt i motiveringarna, men även ändringar på lagnivå föreslogs i lagen om en serviceplattform för dödsbon.

Bestämmelserna om användarrättigheter i 3 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon kommenterades i flera remissvar. Enligt Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bör man säkerställa att bestämmelserna om användarrättigheter i lagen om en serviceplattform för dödsbon motsvarar bestämmelserna i lagen om ett delägarregister för dödsbon. Kyrkostyrelsen föreslog att grunderna för begränsning av användarrättigheterna ska regleras i lag. Enligt jord- och skogsbruksministeriet skulle det vara bra om användarrättigheterna kunde begränsas även på annat sätt än utifrån en viss ställning i dödsboet. Riksdagens justitieombudsmans kansli påpekade i sitt remissvar att propositionen inte verkar innehålla några närmare bestämmelser om hur i synnerhet gode män ska få rätt att använda serviceplattformen. Dataombudsmannens byrå betonade att användarrättigheterna inte får vara för omfattande. I den fortsatta beredningen har 3 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon bedömts utifrån remissvaren och kompletterats med en bestämmelse om gode mäns användarrättigheter. Motiveringarna i anslutning till användarrättigheterna till serviceplattformen för dödsbon har dessutom kompletterats, till exempel genom att förtydliga vilka möjligheter bouppgivaren har att agera på serviceplattformen samt genom att även i övrigt närmare beskriva hur användarrättigheterna

skapas på serviceplattformen och möjligheterna att agera på serviceplattformen på basis av användarrättigheterna.

Jord- och skogsbruksministeriet påpekade i sitt remissvar att bestämmelsen om radering av information i tjänsten för lagring av handlingar i 8 § inte tydligt anger vilken instans som ska radera den information som lagrats i tjänsten. I den fortsatta beredningen har det till bestämmelsen fogats ett omnämnande om att Skatteförvaltningen ansvarar för raderingen av informationen. Flera remissinstanser yttrade sig mer allmänt om tjänsten för lagring av handlingar. Tanken om tjänsten för lagring av handlingar ansågs vara god, men i synnerhet Skattebetalarnas Centralförbund ansåg att fördelarna med det föreslagna genomförandet var begränsade. I remissvaren önskade man att den information som kan lagras i tjänsten för lagring av handlingar, bedömningen av huruvida informationen behövs och den personuppgiftsansvariges möjligheter att förhindra lagring av information som inte hör till tjänsten ska förtydligas i propositionen. I den fortsatta beredningen har motiveringarna angående tjänsten för lagring av handlingar utvidgats och konkretiserats bland annat genom exempel.

I flera remissvar uttrycktes oro över huruvida man kan trygga uträttandet av ärenden utanför serviceplattformen samt över situationer där dödsboet utträttat ärenden delvis digitalt och delvis på papper. Bland dödsbodelägarna kan det finnas personer som inte utträttat ärenden digitalt. I några remissvar konstaterades det också att sådana situationer inte har nämnts tillräckligt i propositionen och att konsekvenserna inte har bedömts tillräckligt. Riksdagens justitieombudsmans kansli konstaterade att man vid digitaliseringen av den offentliga förvaltningen bör säkerställa att dessa personers grundläggande fri- och rättigheter iakttas fullt ut. Äldreombudsmannen betonade att äldre personer som inte använder eller endast med stöd använder digitala enheter och tjänster bör beaktas i propositionen. De nuvarande sätten att utträta ärenden på papper bevaras även efter att de nya digitala tjänsterna har tagits i bruk. Det ska också vara möjligt att bara använda de digitala tjänsterna delvis. Motiveringarna till propositionen har kompletterats med beaktande av remissvaren.

I flera remissvar föreslogs också fortsatta utvecklingsåtgärder. Det vanligaste behovet av fortsatt utveckling som identifierades och understöddes var testamentsregistret, men även andra åtgärder för att utveckla digitaliseringen av handlingar och smidigheten i ärendehanteringens föreslogs. I några remissvar föreslogs det också lättnader i de nuvarande boutredningsförfarandena i undantagssituationer, såsom när en nyfödd avlider. De fortsatta utvecklingsåtgärderna eller de förenklade boutredningsförfarandena som föreslogs har inte fogats till denna proposition. Som en del av EOAVH-programmet pågår det ett förstudieprojekt om elektroniska testamenten och ett testamentsregister ([VN/30301/2025](#)). Förstudien har gett upphov till en bedömningspromemoria (justitieministeriets utredningar och anvisningar 2026:3), som var på remiss på våren 2026.

I enskilda remissvar betonades frågor som gäller dataskydd och informationssäkerhet samt utlämnande av information. Dataombudsmannens byrå betonade särskilt personuppgiftssäkerheten och ansåg att det är viktigt att ämnet behandlas mer omfattande och noggrannare i propositionen. Motiveringarna i propositionen och i synnerhet konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna har kompletterats och preciserats i den fortsatta beredningen.

6.3 Lagen om ett delägarregister för dödsbon

6.3.1 Lagens tillämpningsområde och skapande av delägaruppgifter

Största delen av remissinstanserna förhöll sig i princip positivt till förslaget om att inrätta ett delägarregister för dödsbon och ansåg det värt att understöda att informationen i det elektroniska delägarregistret skapas automatiskt eller viktigt att man får aktuell information via registret. Enligt jord- och skogsbruksministeriets uppfattning bör det preciseras hur bouppgivare ska få veta att de har information som bör kompletteras i delägarregistret. Skatteförvaltningen framförde att lagens tillämpningsområde inte bör kopplas till användningen av serviceplattformen för dödsbon, och tillsammans med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föreslog Skatteförvaltningen att bestämmelsen om lagens tillämpningsområde även i övrigt bör formuleras så att den betonar att e-tjänsten är frivillig. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata uttryckte oro över huruvida bestämmelserna i lagförslaget är tillräckligt omfattande för informationsutbytet mellan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, kyrkorna och Riksarkivet. Kyrkostyrelsen och Ortodoxa kyrkan i Finland lyfte fram att den grundläggande informationen i delägarregistret kan förbli bristfällig, om inte också det manuella befolkningsdatamaterialet hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata automatiskt utgör grunden för det material som skapas i delägarregistret. Dessutom konstaterade kyrkorna att komplettering av uppgifterna från befolkningsdatasystemet innebär manuellt arbete och kostnader för kyrkorna.

Bestämmelserna och motiveringarna har bedömts och kompletterats i den fortsatta beredningen. Bestämmelsen om tillämpningsområde i 1 § har precisats i samarbete med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen. Till 4 § har det fogats ett nytt 2 mom. enligt vilket Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata trots sekretessbestämmelserna till evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet kan lämna ut information som är nödvändig för skapande av den grundläggande information som avses i 5 §. En liten ändring har också gjorts i 24 § om känsliga uppgifter. Motiveringarna till bestämmelserna har också kompletterats med anledning av jord- och skogsbruksministeriets och kyrkornas remissvar. I bedömningen av propositionens ekonomiska konsekvenser har även de kostnadseffekter som orsakas kyrkorna beaktats.

6.3.2 Registrets innehåll

I anslutning till registrets innehåll framförde remissinstanserna, i synnerhet Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen, många förslag om å ena sidan generalisering och å andra sidan precisering av registrets innehåll.

På basis av remissvaren har det till 5 § 1 mom. fogats bland annat uppgifter om arvlåtarens civilstånd samt huruvida de i momentet nämnda personerna är vid liv eller har avlidit.

I remissvaren fästes särskild uppmärksamhet vid 5 § 2 mom. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata konstaterade att momentet är svårbegripligt. I remissvaren framförde flera remissinstanser också att kompletteringen av delägarregistret är en krävande uppgift för sådana bouppgivare som inte har juridisk utbildning eller erfarenhet. I remissvaren (bland annat av Finanssiala ry och professor emeritus Urpo Kangas) lyfte man särskilt fram särskilda testamenten och omständigheter som gäller giftorätten och som man önskade skulle preciseras. Aktörerna inom skogsbranschen framförde att man i delägarregistret för dödsbon också skulle kunna spara andra kontaktuppgifter än adressuppgifter, till exempel e-postadresser. Med anledning av remissvaren har momentet omdisponerats så att det är mer allmänt och tydligt, vilket har syftat till flexibilitet både i kundupplevelsen och i systemutvecklingen av

delägarregistret. Denna regleringslösning som föreslagits av den personuppgiftsansvarige som ansvarar för systemutvecklingen av delägarregistret för dödsbon, dvs. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, innebär dock att i stället för att specificera situationerna för olika dödsbon mycket detaljerat på lagnivå har den föreslagna regleringen omformulerats, så att den grundläggande informationen enligt 5 § 2 mom. 5 och 6 punkten ska kompletteras med information om de arvingar och andra dödsbodelägare som saknas (5 punkten) och andra personer som hör till dödsboets personkrets och som saknas i den grundläggande informationen (6 punkten). Dessutom ska den grundläggande informationen kompletteras med uppgift om upphörande av delägarskapet eller annan ställning (8 punkten). Det är upp till systemutvecklingen av delägarregistret för dödsbon att styra bouppgivaren med kompletterande frågor och fält för tilläggsuppgifter, så att bouppgivaren i varje punkt kan föra fram de relevanta detaljer som behövs för anmälan av uppgifter.

Det föreslogs också ändringar i 5 § 3 mom. Domstolsverket ansåg att informationen om boutredningsmannens eller sysslomannens personbeteckning var problematisk med tanke på dataskyddet och utmanande även på grund av att domstolarna vid behandlingen av ett ansökningsärende inte samlar in information om personbeteckningen och de därför inte heller kan vidarebefordra den informationen till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Information om sysslomannens, boutredningsmannens och boförvaltarens personbeteckning har i den fortsatta beredningen ersatts med andra identifieringsuppgifter som behövs (5 och 6 punkten). I den fortsatta beredningen har man också genomfört Utsökningsverkets förslag om att till momentet utöver uppgift om utmätning även foga uppgift om säkringsåtgärder som gäller en delägars andel i dödsboet (8 punkten). I 9 punkten föreslog Skatteförvaltningen att den dag då arvsskattedeklarationen har sänts borde anmälas till delägarregistret, i stället för den dag då bouppteckningsinstrumentet har sänts. I diskussionerna med Skatteförvaltningen kom man slutligen fram till en lösning där punkten har ersatts med information om datum för förrättande av bouppteckning.

6.3.3 Ändringar som gäller bouppgivaren och kontaktpersonen samt bouppgivarens ansvar

I remissvaren förhöll man sig skeptiskt till det i propositionen föreslagna förfarandet för ändring av bouppgivaren och kontaktpersonen, särskilt i situationer där det förekommer tvister i dödsboet. Bestämmelsen ändrades dock inte i den fortsatta beredningen, eftersom det ansågs ändamålsenligt att anmälningsförfarandet för båda uppdragen ska vara så lätt som möjligt för dödsboet. Syftet med förfarandet är också att ge dödsboets övriga delägare möjlighet att ta över uppdraget, om bouppgivaren eller kontaktpersonen blir oförmögen att sköta uppdraget.

Flera remissinstanser ansåg att bouppgivarens ansvar för den anmälda informationen var för tungt. I remissvaren framfördes att betoningen på bouppgivarens ansvarsställning och handlingsskyldighet i praktiken kan leda till att ingen vill ta emot uppdraget. I remissvaren konstaterades dessutom att bouppgivaren hittills ofta har varit en äldre efterlevande make. Framöver är det inte längre säkert att en äldre efterlevande make med svaga digitala färdigheter kan vara bouppgivare. Riksdagens justitieombudsmans kansli ansåg att utöver skadeståndsansvaret borde även det straffrättsliga ansvaret granskas på nytt.

I den fortsatta beredningen har hänvisningen till ärvdabalken i 16 § 2 mom. ersatts med en självständig bestämmelse om ersättningsansvar för skada. Bouppgivarens ersättningsansvar för skada har lindrats så att ansvaret endast blir aktuellt vid uppsåtlighet eller grov oaktsamhet. Bouppgivarens ersättningsansvar är också bundet till en skälighetsprövning. Bestämmelsen om straffrättsligt ansvar har granskats på nytt. I den fortsatta beredningen har man beslutat att skilja bestämmelsen om straffrättsligt ansvar från regleringen om skadeståndsrätt och flytta den till

slutet av lagen. Dessutom har bestämmelsens innehåll ändrats så att den tidigare föreslagna materiella hänvisningen har ändrats till en informativ hänvisning.

6.3.4 Försäkran att informationen i delägarregistret är riktig samt offentlig tillförlitlighet

Remissinstanserna framförde avvikande åsikter om huruvida det borde vara möjligt att försäkra att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig även före bouppteckningen. Finlands Advokater, Suomen Vuokranantajat och Utsökningsverket förhöll sig positivt till förslaget och ansåg att det medför fördelar för dödsboet. Finanssiala ry, Nordea Bank Abp och Livsmedelsverket såg inga fördelar med förslaget. Finanssiala ry och Nordea Bank Abp betonade att det för dem är av betydelse att delägaruppgifterna åtnjuter offentlig tillförlitlighet. Även Skatteförvaltningen ansåg att möjligheten till försäkran borde begränsas till försäkran av att informationen är riktig vid bouppteckningstidpunkten, om utlåandena inte visar på en klar kundnytta av försäkran vid en annan tidpunkt än vid bouppteckningstidpunkten. Eftersom en del av remissinstanserna dock ansåg att det kunde finnas fördelar med att försäkra att informationen i delägarregistret är riktig före bouppteckningen, har möjligheten att också före bouppteckningen försäkra att informationen är riktig bevarats.

I fråga om den offentliga tillförlitligheten lyfte remissvaren fram förslagets positiva inverkan på verksamheten hos vissa aktörer, till exempel finansbolag.

Flera remissinstanser önskade en precisering av i vilka situationer bouppgivaren kan göra ändringar i den grundläggande informationen utan att den förlorar sin offentliga tillförlitlighet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ansåg att området för offentlig tillförlitlighet bör vara mer omfattande och delvis också grunda sig på information som bouppgivaren lagt till. Statskontoret ansåg å sin sida att det är bra om ändringar i delägarställningen som bouppgivaren meddelat inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet. I den fortsatta beredningen har området för offentlig tillförlitlighet utvidgats något så att en ändring av grunden för delägarskapet inte eliminerar delägaruppgifternas offentliga tillförlitlighet, förutsatt att den ändrade informationen inte påverkar den egentliga delägarställningen.

Remissvaren var delade angående huruvida informationen i registret bör åtnjuta offentlig tillförlitlighet trots boende utomlands i perioder. Till denna del ledde inte remissvaren till ändringar i den fortsatta beredningen.

6.3.5 Uppdatering, lagring och radering av information

Största delen av remissinstanserna, inklusive Riksarkivet, understödde den föreslagna lagringstiden på 70 år. Vissa som understödde förslaget ställde dock som villkor att Skatteförvaltningen ska förvara bouppteckningsinstrument permanent. Lantmäteriverket önskade en längre lagringstid och Kyrkostyrelsen en kortare lagringstid. Eftersom remissvaren var motstridiga ändrades inte lagringstiden på 70 år i den fortsatta beredningen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föreslog en ändring av 16 § 2 mom., så att kontaktuppgifterna ska kunna raderas och utplånas omedelbart när det har införts i registret att arvsskattedeklarationen har lämnats till Skatteförvaltningen. Motsvarande ändring föreslogs i 17 § 3 mom. Dessutom föreslog Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att den ska svara för uppdateringen av kontaktpersonens kontaktuppgifter utifrån uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Propositionen har ändrats utifrån förslagen från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Riksarkivet föreslog att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i lagen ska definieras som den aktör som möjliggör centraliserad arkivering och överföring av information till Riksarkivet. Dessutom föreslog Riksarkivet tillägg till motiveringarna. I den fortsatta beredningen har Riksarkivets förslag genomförts genom att foga ett nytt 3 mom. till 16 § och genom att komplettera specialmotiveringen.

6.3.6 Förutsättningar för utlämnande av information

Många remissinstanser ansåg att målet om att underlätta myndigheternas tillgång till information i delägarregistret för dödsbon var positivt.

De remissinstanser som representerar skogssektorn understödde att information om dödsboets kontaktperson ska vara allmänt tillgänglig utan separat motivering. Problematiskt ansågs vara 17 § 3 mom., enligt vilket de kontaktuppgifter som finns i registret inte skulle få lämnas ut för skötsel av kundrelationer och för marknadsföring efter det att det i registret har antecknats att bouppteckningsinstrumentet har sänts till myndigheten. I den fortsatta beredningen har 17 § 3 mom. slopats, men sakinnehållet har bevarats i sak i 16 §. Statskontoret framförde att staten inte har tolkats vara arvinge, utan rättsinnehavare, och konstaterade att även rättsinnehavare bör ha tillgång till delägarregistret. I den fortsatta beredningen har motiveringarna till 18 § förtydligats, så att man med delägare i dödsboet också avser dödsboets rättsinnehavare. Dessutom har det på basis av remissvaret av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fogats till 18 § att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på eget initiativ har rätt att till Statskontoret lämna uppgift om dödsbon som saknar laga arvingar.

På basis av remissvaret av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har 22 och 23 § i lagförslaget ändrats, så att kontaktpersonens adress inte lämnas ut om ett förbud mot utlämnande av kontaktuppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet.

Riksdagens justitieombudsmans kansli och Finlands Advokater ansåg att bestämmelserna om överföringen av uppgiften att lämna ut information i 31 § var oklara och krävde att paragrafen skulle förtydligas. Kyrkostyrelsen ansåg det vara problematiskt med förslaget som gör det möjligt för enskilda att lämna ut information utifrån ett avtal som ingås med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I den fortsatta beredningen har möjligheterna för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att avtala om att överföra uppgiften att lämna ut information till privata tjänsteproducenter begränsats till information som kan lämnas ut utan motiveringar. Dessutom har paragrafen förtydligats.

6.3.7 Övriga anmärkningar

Statsförvaltningens utvecklingsavdelning vid finansministeriet föreslog i sitt remissvar preciseringar av 3 § om gemensamt personuppgiftsansvariga. I den fortsatta beredningen har paragrafen preciserats utifrån remissvaret.

I egenskap av personuppgiftsansvarig för justitieförvaltningens nationella informationsresurs fäste Rättsregistercentralen uppmärksamhet vid att uppgifterna i informationsresursen är helt sekretessbelagda. Rättsregistercentralen uppmanade till att ta reda på om lagen bör innehålla bestämmelser om att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har rätt att få uppgifterna i fråga. Med anledning av remissvaret har det till 6 § i lagförslaget fogats att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har rätt att få uppgifter från Rättsregistercentralen.

Flera remissinstanser yttrade sig om de avgifter som kan tas ut för prestationer i delägarregistret för dödsbon enligt föreslagna 35 §. Remissinstanserna föreslog inga direkta ändringar i paragrafen. På basis av remissvaren har specialmotiveringen till paragrafen dock preciserats och kompletterats. På basis av enskilda remissvar, såsom av Äldreombudsmannen, har även propositionens allmänna motivering ändrats.

6.4 Lagen om skatt på arv och gåva samt lagar som har samband med den

I flera remissvar understöddes den föreslagna arvsskattedeklarationen, som ansågs kunna medföra positiva fördelar för medborgarna. I remissvaren fästes också uppmärksamhet vid de praktiska utmaningarna med skilda arvsskattedeklarationer och bouppteckningsinstrument, det besvär som detta medför och avsaknaden av förhandsinformation i arvsskattedeklarationer på papper. I en del av remissvaren betonades vikten av att Skatteförvaltningen lyckas med verkställandet, att skattedeklarationens struktur är tydlig och har en styrande effekt samt målet om att kunna använda arvsskattedeklarationen som sådan som en del av bouppteckningsinstrumentet. Några remissinstanser motsatte sig förslaget eller förhöll sig reserverat till det, i synnerhet anmärkte de på omfattningen av bouppgivarens skyldigheter och ansvar, jämlikheten och förvaltningens serviceprincip.

I den fortsatta beredningen har bestämmelserna i 25 och 28 § i lagen om skatt på arv och gåva och specialmotiveringen om de uppgifter som ska anmälas i den allmänna arvsskattedeklarationen förtydligats och förenklats, och därutöver har det tagits in i lagen en uttrycklig bestämmelse om att en oklar fråga som beror på boutredning, avvitrning eller arvskifte ska anmälas i enlighet med den uppfattning som är motiverad med hänsyn till boutredningen. Dessutom har bouppgivarens, de gode männens och andra personers roll i anmälan förtydligats så att den motsvarar det som egentligen avsetts i betänkandet. Den huvudsakliga utgångspunkten för deklarationen är att uppgifterna ska lämnas i enlighet med vad som framkommit vid bouppteckningen, och avsikten är inte att bouppgivaren ska ha en väsentligt avvikande roll jämfört med nuläget.

Som en förtydligande åtgärd har även de grundläggande bestämmelserna om den personliga arvsskattedeklarationen flyttats till en ny 25 a §. Med anledning av remissvaret av Skattebetalarnas Centralförbund rf har tidsfristen för inlämnande av den personliga arvsskattedeklarationen förlängts från nuvarande tre månader till sex månader från det att arvsskattskyldigheten har inträtt. I remissvaren understöddes i stor utsträckning att information i delägarregistret för dödsbon samt information om tillgångar och skulder kan användas som förhandsinformationen på serviceplattformen för dödsbon. Skatteförvaltningen betonade att införandet av en strukturerad arvsskattedeklaration är en nödvändig förutsättning för att förhandsinformationen ska kunna användas för att underlätta uträttandet av ärenden. Skattebetalarnas Centralförbund rf ansåg att man i den fortsatta utvecklingen av projektet i synnerhet borde främja överföringen av finansinstitutens kunduppgifter till serviceplattformen för dödsbon, medan Finanssiala ry i sitt remissvar konstaterade att företagen inom finansbranschen för närvarande inte har beredskap att lämna egendomsuppgifter elektroniskt. Finansministeriets finansmarknadsavdelning och Tullen lyfte i sina remissvar fram att man i den fortsatta beredningen bör bedöma möjligheterna att utnyttja Tullens övervakningssystem för bank- och betalkonton.

I den fortsatta beredningen har 26 § om förhandsinformation i lagen om skatt på arv och gåva samt motiveringarna till paragrafen kompletterats. Liksom i tidigare beredning har man i den fortsatta beredningen bedömt att det i denna proposition fortfarande inte finns förutsättningar för att ålägga företag inom finansbranschen nya uppgiftsskyldigheter. Utnyttjandet av övervakningssystemet för bank- och betalkonton för att skaffa förhandsinformation har i den

fortsatta beredningen inte heller bedömts vara ändamålsenligt. Enligt bedömningen lämpar sig specificerade begäranden om information baserade på nödvändighetsprövning inte som metod för att årligen inhämta saldo- och värdepappersuppgifter om cirka 60 000 nya dödsbon. Om eventuellt utlämnande av sådana uppgifter till Skatteförvaltningen bör på sedvanligt sätt föreskrivas genom bestämmelser om utomstående uppgiftslämnarens allmänna uppgiftsskyldighet, dvs. om utomstående uppgiftslämnarens skyldighet att lämna uppgifterna på eget initiativ. Det bör observeras att innan skattedeklarationen lämnas in finns det hos Skatteförvaltningen inte något anhängigt beskattningsärende i anslutning till vilket en tjänsteman skulle kunna pröva om uppgifterna är nödvändiga. När det gäller användningen av övervakningssystemet för bank- och betalkonton för skattekontroll efter att skattedeklarationen har lämnats in, är det möjligt att använda systemet även vid arvsbeskattningen med stöd av 59 § i lagen om skatt på arv och gåva på det sätt som föreskrivs i 18 a och 19 § i lagen om beskattningsförfarande.

Remissvaren om anteckningsskyldigheten vid arvsbeskattningen var få. Delvis understöddes förslaget, delvis förhöll man sig reserverat till det och fäste uppmärksamhet vid behovet av att förtydliga förslaget. I den fortsatta beredningen har den föreslagna 28 b § och specialmotiveringen förtydligats genom att betona dödsbodelägarnas ansvar för förvaringen av anteckningarna samt genom att stryka hänvisningarna till den anmälningsskyldiges anteckningsskyldighet. I den fortsatta beredningen har det bedömts vara tillräckligt att dödsbodelägarna, utöver att förvara anteckningar, också ser till att föra dem.

Utifrån remissvaren har också beskrivningen och bedömningen av nuläget samt de viktigaste förslagen förtydligats och motiverats mer detaljerat. Andra bestämmelser och motiveringar i lagen om skatt på arv och gåva har också preciserats språkligt och tekniskt.

Remissvaren om de tekniska ändringarna i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter var få. I den fortsatta beredningen har förslaget om utlämnande av uppgifter ur arvsskattedeklarationer för privata ändamål i föreslagna 13 § 1 mom. slopats som onödigt. Även framöver får man uppgifter ur bouppteckningsinstrument från Skatteförvaltningen för privata ändamål i den omfattning som föreskrivs i nuläget.

I sitt remissvar föreslog Lantmäteriverket att verket ska ges så omfattande rätt som möjligt till uppgifterna i arvsskattedeklarationer och bouppteckningsinstrument. Lantmäteriverket måste även i framtiden i samband med vissa registreringar av ägande utreda dödsboets förmögenhetssituation utifrån bouppteckningsinstrumentet, men i sig skulle det vara möjligt att utreda situationen även utifrån arvsskattedeklarationen. I den fortsatta beredningen har man bedömt att det av remissvaret inte framgår tillräckligt vägande grunder för att föreskriva om mer omfattande rätt till uppgifter än i nuläget. I den fortsatta beredningen har det nuvarande förfarandet för utlämnande av uppgifter ur bouppteckningsinstrumentet bedömts vara tillräckligt, till exempel om någon som söker lagfart ber Skatteförvaltningen om de uppgifter som behövs för att behandla lagfarten ur bouppteckningsinstrumentet.

6.5 Ärvdabalken och andra lagar som ansluter till justitieministeriets förvaltningsområde

Förslagen om ändring av 20 kap. i ärvdabalken fick stort understöd. I fråga om tidsfristen för bouppteckning framförde Finanssiala ry dock att en förlängning av tidsfristen för bouppteckningen också kan medföra negativa konsekvenser, eftersom det fördröjer arvskiftet om bouppteckningen skjuts upp. Nätverket Stjärnfamiljer ansåg för sin del att det finns en risk för att uppskjutande av bouppteckningen också kan fördröja erhållandet av pensioner och andra förmåner i samband med dödsfall. Trots de synpunkter som framfördes motsatte sig inte dessa

remissinstanser förslaget. Därför bevarades förslaget om en förlängd tidsfrist för bouppteckningen i propositionen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen ansåg att man i ärvdabalken bör föreskriva om kontaktpersoner som en självständig roll utan att binda den till skyldigheten att låta förrätta bouppteckning. Förslaget genomfördes under den fortsatta beredningen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata föreslog dessutom vissa ändringar som närmast gäller reglerings- och förfarings sättet i bestämmelserna om fastställelse av delägarförteckningen. De tekniska delarna av ändringsförslagen har i huvudsak genomförts. Enligt Finanssiala ry och Nordea Bank Abp förblev det oklart vilken ställning och roll den som har fullmakt att sköta dödsboets ärenden har jämfört med kontaktpersonen, om det är fråga om en annan person. Till denna del har motiveringarna till propositionen förtydligats.

Förslaget om att förrätta bouppteckningen och delta i den med hjälp av datakommunikation och tekniska hjälpmedel fick brett understöd. Juristiliitto – Juristförbundet ry betonade i sitt remissvar att delägarnas jämlika möjligheter att delta bör tryggas, då det blir möjligt att delta i bouppteckningen med hjälp av datakommunikation. Motiveringarna till propositionen har kompletterats till denna del.

Finanssiala ry och Nordea föreslog att bestämmelserna om elektronisk underskrift av bouppteckningsinstrument bör förtydligas i fråga om huruvida bouppteckningsinstrumenten kan undertecknas elektroniskt även på andra ställen än på serviceplattformen för dödsbon som upprätthålls av Skatteförvaltningen. Till denna del har 6 § 4 mom. i lagförslaget förtydligats i den fortsatta beredningen.

Inrikesministeriets polisavdelning och Polisstyrelsen ansåg att man borde hitta en lösning för att polisen inte ska vara tvungen att ansvara för omhändertagandet den avlidnes egendom i situationer där en anhörig inte tar hand om dödsboet. De föreslagna fortsatta utvecklingsåtgärderna har inte inkluderats i förslaget, eftersom projektet handlar om att möjliggöra elektronisk kommunikation för dödsbon och den utmaning som lyfts fram inte kan lösas med hjälp av ett elektroniskt förfarande.

Remissvaren om de föreslagna ändringarna av utsökningsbalken var få. Bland annat Utsökningsverket understödde den nya regleringen.

Remissvaren om lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden var få. Domstolsverket uppmanade till bedömning av huruvida identifiering av boudredningsmän och sysslomän kan genomföras på något annat sätt än med personbeteckning. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata önskade att den föreslagna 3 a § ska preciseras så att ett beslut enligt 19 kap. 7 § i ärvdabalken meddelas först när beslutet har vunnit laga kraft eller annars är verkställbart. I den fortsatta beredningen av propositionen har lagförslaget ändrats på det sätt som ämbetsverken önskar.

6.6 Övriga anmärkningar

Flera remissinstanser påpekade att de viktigaste effekterna av propositionen är att dödsbon kan utträtta ärenden smidigare och snabbare. Effekterna på de kostnader som dödsboet betalar bedömdes på olika sätt i remissvaren. Möjligheter till kostnadsbesparingar identifierades, men i remissvaren konstaterades det också att kostnaderna kan öka. Några remissinstanser påpekade också reformens positiva konsekvenser för myndigheternas, kommunernas, företagens och andra avtalspartners verksamhet och nämnde som exempel bland annat möjligheterna att

utnyttja informationen i delägarregistret för dödsbon samt möjligheten att utträta ärenden elektroniskt för någon annans räkning.

Aatos Legal Technology Oy och Rivenez Oy påpekade reformens konsekvenser för konkurrensen i sina remissvar. Aatos Legal Technology Oy betonade i sitt remissvar särskilt planeringen av möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument i Skatteförvaltningens e-tjänst, så att det är klart för kunden vilken del av bouppteckningen myndigheten tillhandahåller och vilken del marknaden producerar. Myndigheten bör undvika en situation där den i praktiken tillhandahåller privaträttsliga tjänster som konkurrerar på marknaden. På basis av remissvaren har propositionens motiveringar och i synnerhet avsnittet om konsekvenser för konkurrensen (4.2.1.2.4) i avsnittet om konsekvenser för företag (4.2.1.2) kompletterats.

Jord- och skogsbruksministeriet önskade att kostnaderna av utvecklingsarbetet ska bedömas närmare i propositionen. Rättsregistercentralen påpekade att det i propositionen finns skäl att precisera kostnaderna för det tekniska genomförandet för utlämnande av information. Domstolsverket hade i sitt remissvar bedömt kostnaderna som det tekniska genomförandet orsakar verket och ansåg det problematiskt att i propositionen nämna att genomförandet av propositionen skulle kunna skötas inom ramen för de nuvarande anslagen. Utifrån remissvaren har kompletteringar gjorts i avsnitt 4.2.1.1 om konsekvenser för de offentliga finanserna, särskilt i fråga om kostnaderna av utvecklingsarbetet.

Skogsindustrin rf, Finlands Sågindustri rf och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK påpekade att lösningarna i propositionen sannolikt inte medför några fördelar i situationer där företag som utträtar ärenden med ett dödsbo måste få kontakt med alla delägare i dödsboet. På basis av remissvaren har konsekvenserna för företag inom skogsbranschen (avsnitt 4.2.1.2.3) kompletterats.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen föreslog i sina remissvar att lagstiftningen ska träda i kraft den 1 februari 2027. Ingången av februari passar bättre för ikraftträdandet än årsskiftet, eftersom bland annat ändringar i skattelagstiftningen vanligtvis träder i kraft vid årsskiftet. Både Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Juristiliitto – Juristförbundet ry föreslog att man ska följa upp effekterna av införandet av reformens tjänster. Enligt Helsingfors förvaltningsdomstol kan propositionen leda till att en del nya besvär lämnas till förvaltningsdomstolarna, men det är svårt att bedöma deras antal i detta skede. På basis av remissvaren har man ändrat den föreslagna tidpunkten för ikraftträdandet av lagstiftningen från ingången av 2027 till ingången av februari 2027 och kompletterat avsnitt 10 om uppföljning av bestämmelsernas effekter och funktion efter att lagarna trätt i kraft.

6.7 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Konsekvensbedömningarna och avsnittet om genomförande och uppföljning i propositionen har kompletterats på basis av rekommendationerna från rådet för bedömning av lagstiftningen.

Rådet anser att de kvantitativa bedömningarna av fördelarna, kostnaderna och tidsbesparingen särskilt för hushållen och företagen är begränsade eller saknas helt. Rådet hade många utförligare rekommendationer i anslutning till detta. Konsekvenserna för hushållen och företagen har kompletterats och preciserats utifrån dem. Konsekvenserna för hushållen har konkretiserats med beskrivningar av situationer där utträttandet av ärenden särskilt underlättas i och med den nya verksamhetsmodellen. Konsekvenserna för hushållen har också kompletterats genom närmare preciseringar av reformens konsekvenser dels för dödsbon som utträtar ärenden elektroniskt, dels för dödsbon som utträtar ärenden på papper. Även konsekvenserna av införandet av en allmän arvsskattedeklaration för arbetsfördelningen mellan dödsbona och

myndigheterna har kompletterats avseende konsekvenserna för hushållen. Förhållandet mellan de avgifter som uppstår för dödsbon i och med reformen och den nuvarande avgiftsnivån har beskrivits på det sätt som rådet önskar genom att uppgifterna har sammanställts i en tabell. Konsekvenserna för företagen har kompletterats med kostnadseffekter i situationer där företag utnyttjar informationen i delägarregistret.

Rådet noterar att bakgrundsantagandena eller grunderna för de kostnader som uppstår för myndigheterna inte framgår av propositionen. Underavsnittet om konsekvenserna för myndigheternas verksamhet har i fråga om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Skatteförvaltningen kompletterats genom en beskrivning av vad de kvantitativa bedömningarna i propositionen grundar sig på. Utvärderingsrådet rekommenderade att de praktiska konsekvenserna av genomförandet bör konkretiseras. Konsekvenserna i början av genomförandet, dvs. den så kallade övergångsfasen, och åtgärder som har koppling till dem har konkretiserats i fråga om de viktigaste aktörerna som deltar i genomförandet, dvs. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, evangelisk-lutherska kyrkan, Riksarkivet, ortodoxa kyrkan och Skatteförvaltningen.

Rådet har konstaterat att konsekvensbedömningen av utlämnande av information, användningsändamål och informationsflöden ställvis är alltför allmän hållen. Utvärderingsrådet har särskilt rekommenderat att man preciserar om utlämnandet eller utnyttjandet av information har koppling till marknadsföringsändamål. Bedömningen av konsekvenser för ändringar i informationshanteringen har kompletterats med exempelbeskrivningar av utlämnande av information till banker och försäkringsbolag samt för marknadsföringsändamål. Bedömningen av konsekvenserna för dataskyddet har kompletterats med ett omnämnande om möjligheten för dödsboets kontaktperson att förbjuda att dennes information lämnas ut för marknadsföringsändamål. Rådet har också uppmärksammat behovet av att precisera möjligheterna att använda informationen som samlas in genom arvsskattedeklarationen i processerna för andra beskattningsformer. Myndighetskonsekvenserna har kompletterats och konkretiserats med exempel avseende detta. I enlighet med rådets rekommendation har också reformens konsekvenser för handläggningstiderna inom arvsbeskattningen kompletterats och preciserats.

Vad gäller konsekvenserna för de grundläggande och mänskliga rättigheterna ansåg rådet det vara nyttigt att noggrannare bedöma bland annat stödformer för personer som behöver stöd i användningen av digitala tjänster. Propositionens konsekvenser för jämlikheten har kompletterats med en beskrivning av de stödformer som är tillgängliga för dem som behöver stöd. Dessutom konstaterade rådet att det inte framgår tydligt av propositionen vilken information som sparas i delägarregistret i olika situationer och hur det faktum att användningen av registret är frivillig i praktiken påverkar registrets omfattning. Konsekvenserna för dataskyddet har kompletterats och preciserats i detta hänseende.

De centrala slutsatserna av konsekvensbedömningarna har sammanfattats i början av varje underavsnitt i enlighet med rådets rekommendation.

Enligt rådet är avsnittet om genomförande och uppföljning av propositionen allmänt hållet och i propositionen beskrivs inte tillräckligt detaljerat med vilka indikatorer reformens funktion och verkningar kommer att följas upp. Avsnittet har kompletterats med indikatorer som kan användas i uppföljningen i enlighet med rådets rekommendation.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om en serviceplattform för dödsbon

1 §. *Syftet med, administrationen av och tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon.* Enligt 1 mom. i paragrafen är syftet med serviceplattformen för dödsbon att centraliserat tillhandahålla digitala tjänster som gör förvaltningen och utredningen av dödsbon smidigare. Syftet med regleringen är att göra skötseln av angelägenheter i anknytning till en anhörigs död smidigare genom att digitalisera och strukturera de handlingar som behövs samt främja skötseln av ärenden som överskrider myndighetsgränserna. Enligt förslaget har Skatteförvaltningen i uppgift att administrera serviceplattformen för dödsbon. Till underhållet av serviceplattformen för dödsbon hör att genomföra serviceplattformen och de digitala tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen och se till att exempelvis tjänsterna fungerar.

I 2 mom. i paragrafen föreskrivs om de digitala tjänster som ska tillhandahållas på serviceplattformen för dödsbon. Enligt denna bestämmelse tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon en tjänst för lagring av handlingar och en e-tjänst för åtkomst till det delägarregister för dödsbon som avses i lagen om ett delägarregister för dödsbon. Dessutom föreslås det att det på serviceplattformen för dödsbon erbjuds en möjlighet att upprätta bouppteckningsinstrument.

Dödsboet och dess delägare kan om de så önskar använda tjänsten för lagring av handlingar för att lagra sådana uppgifter som behövs för förvaltning och utredning av dödsboet. Genom att lagra handlingar i tjänsten för lagring av handlingar är det möjligt att säkerställa att dödsboets handlingar och informationen i dem bevaras och kan hittas. I tjänsten för lagring av handlingar kan man till exempel spara bilagor till bouppteckningsinstrumentet, såsom en kopia av testamentet och kvitton på kostnadsuppgifter som bifogas bouppteckningsinstrumentet. Genom att införa uppgifter i tjänsten för lagring av handlingar kan man också öka transparensen i förvaltningen av dödsboet för delägarna, eftersom alla dödsbodelägare med användarrättigheter som har tagit i bruk serviceplattformen för dödsbon har tillgång till den information som införts i tjänsten för lagring av handlingar. Enligt förslaget kan den information som införts i tjänsten för lagring av handlingar endast användas av dödsboet och dess delägare, dvs. endast delägarna i dödsboet eller de personer som de befullmäktigat har åtkomst till dem.

Med e-tjänsten för åtkomst till delägarregistret för dödsbon kan dödsboet och den som handlar för dödsboets räkning betala avgifterna för användning av informationen i delägarregistret, använda informationen i delägarregistret och anmäla information till delägarregistret. En delägare i ett dödsbo kan med hjälp av tjänsten granska de uppgifter som införts i delägarregistret för dödsbon och ta i bruk till exempel ett utdrag eller intyg som påvisar dennes delägarskap. Enligt 10 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon ska bouppgivare anmäla den information som avses i 5 § i den e-tjänst för åtkomst till delägarregistret för dödsbon som tillhandahålls på en serviceplattform för dödsbon. I tjänsten kan bouppgivaren i enlighet med 8 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon anmäla information till delägarregistret för dödsbon, i enlighet med 9 § anmäla ändringar som gäller bouppgivaren och dödsboets kontaktperson, i enlighet med 11 § teckna en försäkran under edlig förpliktelse och i enlighet med 12 § uppdatera informationen.

Enligt förslaget är det möjligt att på serviceplattformen för dödsbon upprätta ett bouppteckningsinstrument enligt kraven i 20 kap. i ärvdabalken. Möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument på serviceplattformen gör denna process smidigare jämfört med nuläget. Utöver bouppteckningsinstrumentet erbjuder Skatteförvaltningen på serviceplattformen en möjlighet att lämna in den arvsskattedeklaration som förutsätts i lagen om skatt på arv och gåva. I praktiken samlas informationen för såväl

bouppteckningsinstrumentet som arvsskattedeklarationen i enhetlig form och på en gång på serviceplattformen. Vid insamlingen av de delvis formella uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen på serviceplattformen för dödsbon kan man som förhandsinformation använda de uppgifter som anges på serviceplattformen och som vanligtvis behövs för att upprätta bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen och som innehas av Skatteförvaltningen. Dessa är uppgifter om tillgångar och skulder samt annan information som avses i 25 § 1 mom. i lagen om skatt på arv och gåva. De delägaruppgifter som behövs för bouppteckningsinstrumentet och arvsskattedeklarationen som upprättas på serviceplattformen kan hämtas automatiskt från delägarregistret för dödsbon.

Tjänsten för lagring av handlingar, e-tjänsten för åtkomst till delägarregistret för dödsbon och möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument för privaträttsliga ändamål och driften av dessa utgör nya uppgifter för Skatteförvaltningen och föreslås ställas under Skatteförvaltningens ansvarsområde.

Enligt 3 mom. i paragrafen föreslås det att det på serviceplattformen för dödsbon kan tillhandahållas sådana tjänster för smidigare förvaltning och utredning av dödsbon som hör till Skatteförvaltningens uppgifter med stöd av annan lagstiftning. Bestämmelser om Skatteförvaltningens uppgifter finns framför allt i 2 § i lagen om Skatteförvaltningen. Enligt 2 § 1 mom. i lagen om Skatteförvaltningen har Skatteförvaltningen till uppgift att verkställa beskattningen, utöva skattekontroll, uppbära, driva in och redovisa skatter och avgifter samt bevaka skattetagarnas rätt enligt vad som föreskrivs särskilt. Dessutom ska Skatteförvaltningen enligt 2 § 2 mom. i lagen om Skatteförvaltningen främja en riktig och enhetlig beskattning samt utveckla Skatteförvaltningens förmåga att tillhandahålla tjänster. Bestämmelser om Skatteförvaltningens uppgifter finns också i annan lagstiftning. För att sköta sina lagstadgade uppgifter som grundar sig på annan lagstiftning kan Skatteförvaltningen således, i enlighet med vad som föreslås, på serviceplattformen för dödsbon tillhandahålla digitala tjänster för dödsbon och delägare i dödsbon. På grund av detta är det inte nödvändigt att föreskriva om tillhandahållandet av den här typen av tjänster i denna lag. På serviceplattformen för dödsbon kan man med stöd av annan lagstiftning tillhandahålla till exempel tjänster som gör det möjligt att upprätta arvsskattedeklarationer och lämna dem till Skatteförvaltningen på serviceplattformen för dödsbon. På samma sätt kan till exempel ett bouppteckningsinstrument lämnas till Skatteförvaltningen på serviceplattformen för dödsbon med stöd av annan lagstiftning.

2 §. Personuppgiftsansvarig. I paragrafen föreslås bestämmelser om den personuppgiftsansvarige i fråga om de personuppgifter som förts in i tjänsten för lagring av handlingar och de personuppgifter som förts in på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av bouppteckningsinstrument. Med personuppgiftsansvarig avses enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen kan den personuppgiftsansvarige föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt, om ändamålen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. Ändamålen med behandlingen av personuppgifter i de tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon ingår enligt förslaget av bestämmelsen om ändamål i 1 §.

I lagen föreslås det att det på det sätt som artikel 4.7 i dataskyddsförordningen möjliggör uttryckligen föreskrivs att Skatteförvaltningen är personuppgiftsansvarig i fråga om de personuppgifter som förts in i tjänsten för lagring av handlingar och de personuppgifter som behandlas i samband med möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument på serviceplattformen för dödsbon.

Regleringen förtydligar och preciserar Skatteförvaltningens ställning i fråga om den servicehelhet som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon. Helheten som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon omfattar tjänsten för lagring av handlingar, e-tjänsten för åtkomst till delägarregistret för dödsbon, möjligheten att upprätta bouppteckningsinstrument och Skatteförvaltningens elektroniska tjänster som på basis av övrig lagstiftning hör till Skatteförvaltningens uppgifter.

Enligt förslaget genomför Skatteförvaltningen serviceplattformen för dödsbon och de tjänster som tillhandahålls på den. Skatteförvaltningen ansvarar i enlighet med 1 § för administreringen av serviceplattformen och de tjänster som tillhandahålls på den och ser till att de fungerar. Således är det Skatteförvaltningen som fastställer närmare funktioner för de tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon med undantag av funktionerna för delägarregistret för dödsbon. Det föreslås att det är Skatteförvaltningen som ansvarar för informationssäkerheten för serviceplattformen för dödsbon och de tjänster som tillhandahålls på den och därmed även för närmare dataskyddslösningar. Skatteförvaltningen kan med undantag av de tjänster som hänför sig till delägarregistret för dödsbon självständigt skapa användarvillkor och andra anvisningar för användare av tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon samt förutsätta att de som vill bli användare godkänner användarvillkoren för att kunna börja använda tjänsterna. Således fastställer Skatteförvaltningen i enlighet med sina lagstadgade uppgifter ändamålen med och metoderna för behandlingen av personuppgifter som behandlas på serviceplattformen för dödsbon och i andra tjänster än de som hänför sig till delägarregistret för dödsbon som tillhandahålls på serviceplattformen. Skatteförvaltningen ansvarar i egenskap av personregisteransvarig för att de registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen tillgodoses.

Att enbart Skatteförvaltningen fastställs som personuppgiftsansvarig för personuppgifter som införs i tjänsten för lagring av handlingar och på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av bouppteckningsinstrument främjar enligt förslaget tillgodoseendet av de registrerades rättigheter och friheter och skyddet för personuppgifter genom att redan på förhand förtydliga ansvararen gällande behandlingen av personuppgifter i de tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon. Särskilt i fråga om tjänsten för lagring av handlingar avviker den personuppgiftsansvariges metoder för att se till att principerna för behandling av personuppgifter och den registrerades rättigheter tillgodoses delvis från normala myndighetsregister. Denna avvikelse beror på att dödsbodelägare ska använda tjänsten för lagring av handlingar för lagring av information som behövs för förvaltningen och utredningen av dödsbon i enlighet med ändamålet med tjänsten. Enligt förslaget ska Skatteförvaltningen till exempel styra användare av tjänsten för lagring av handlingar att endast behandla sådana personuppgifter som överensstämmer med tjänstens syfte och det tillåtna informationsinnehållet på lagligt sätt. Detta kan genomföras till exempel med anvisningar som ges i samband med användningen av tjänsten samt med funktioner i tjänsten. Skatteförvaltningens rätt att behandla den information som förts in i tjänsten för lagring av handlingar begränsas i 6 § till de syften som gäller tillhandahållandet av tjänsten för lagring av handlingar.

På serviceplattformen för dödsbon skapar Skatteförvaltningen även e-tjänster för åtkomst till delägarregistret för dödsbon. Det föreslås att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska vara personuppgiftsansvarig för delägarregistret för dödsbon i enlighet med 3 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon. Med stöd av lagen fastställer Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, i egenskap av personuppgiftsansvarig, till exempel vilka uppgifter som behandlas i e-tjänsten som genomförs på serviceplattformen för dödsbon och via vilken uppgifter anmäls till delägarregistret för dödsbon. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fastställer med stöd av lagen även ändamålen med de uppgifter som behandlas för anmälan till delägarregistret för dödsbon och hur dessa uppgifter behandlas. Enligt förslaget

fungerar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata med andra ord som personuppgiftsansvarig för delägarregisterhelheten och Skatteförvaltningen personuppgiftsbiträde för den helhet tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon och som ger åtkomst till delägarregistret för dödsbon.

Skatteförvaltningen kan på serviceplattformen för dödsbon även tillhandahålla tjänster som hör till Skatteförvaltningens uppgifter enligt annan lagstiftning. Dessa kan till exempel gälla upprättande och inlämnande av arvsskattedeklaration eller inlämnande av bouppteckningsinstrument till Skatteförvaltningen. Skatteförvaltningen ansvarar på grundval av annan lagstiftning för till exempel verkställande av arvsbeskattningen och lagring av bouppteckningsinstrument. Då Skatteförvaltningen tillhandahåller tjänster som hör till dess uppgifter enligt annan lagstiftning är Skatteförvaltningen personuppgiftsansvarig även för de tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon för att sköta dessa uppgifter. Skatteförvaltningens roll som personuppgiftsansvarig för dessa tjänster fastställs dock inte på grundval av den föreslagna lagen om en serviceplattform för dödsbon.

3 §. *Rätten att använda serviceplattformen för dödsbon och tjänsterna på den.* I paragrafen föreslås det bestämmelser om vilka dödsbon som får använda serviceplattformen för dödsbon. Det föreslås att det i paragrafen även föreskrivs om hur användarrättigheterna till tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon fastställs.

Enligt förslaget ska *1 mom.* i paragrafen innehålla bestämmelser om att serviceplattformen för dödsbon får endast användas av ett sådant dödsbo om vilket det har skapats information i delägarregistret för dödsbon. Det föreslås att det i 4 § 1 mom. i lagen om ett delägarregister för dödsbon ingår en bestämmelse om förutsättningarna för införande av delägaruppgifter i registret. Enligt det föreslagna 4 § 1 mom. i lagen om ett delägarregister om dödsbon skapas information om dödsboet i delägarregistret för dödsbon automatiskt efter att en uppgift om död av en person med personbeteckning eller en uppgift om domstolsbeslut om dödförklaring har införts i befolkningsdatasystemet. Serviceplattformen för dödsbon och tjänsterna på den får endast användas av dödsbon om vilka det har skapats information i delägarregistret för dödsbon, eftersom de som har användarrättigheter till tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon kontrolleras utifrån delägaruppgifter som införs i delägarregistret för dödsbon.

Det föreslås att det i *2 mom.* i paragrafen föreskrivs om att användarrättigheterna till tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon och omfattningen av rättigheterna grundar sig på den information om personens ställning i dödsboet som förts in i delägarregistret för dödsbon. I praktiken baserar sig användarrättigheterna enligt *2 mom.* på behörighetstjänsten som avses i stödtjänstlagen, dvs. Suomi.fi-fullmakter. Suomi.fi-fullmakter som möjliggör utövandet av den lagstadgade behörigheten som baserar sig på personens ställning i dödsboet skapas med hjälp av den information om personens ställning i dödsboet som förts in i delägarregistret för dödsbon. Personen kan således få en användarrättighet som motsvarar personens ställning i dödsboet till dödsboets tjänster på serviceplattformen, om information om personens ställning i dödsboet har förts in i delägarregistret för dödsbon.

Det föreslås att bestämmelser om vilka uppgifter som ska införas i delägarregistret för dödsbon ska ges i 5 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon. Med personens ställning avses den roll som han eller hon har i dödsboet i fråga och som det har skapats information om i delägarregistret för dödsbon. Sådana ställningar är vanligen dödsbodelägare, bouppgivare och dödsboets kontaktperson, men i delägarregistret för dödsbon införs även information om till exempel den efterlevande maken eller maken och arvlåtarens tidigare make eller maka samt information om eventuell testamentsexekutor och boutredningsman.

Personens användarrättigheter och omfattningen av användarrättigheterna på serviceplattformen bestäms utifrån annan lagstiftning som reglerar personens ställning i dödsboet. Enligt detta får i regel alla personer som införts i delägarregistret för dödsbon som dödsbodelägare till exempel införa information i tjänsten för lagring av handlingar. På motsvarande sätt har personer som införts som dödsbodelägare i delägarregistret för dödsbon i regel rätt att granska all information som införts i de olika tjänsterna på serviceplattformen. Enligt förslaget kan Skatteförvaltningen dock av grundad anledning begränsa användarrättigheter som grundar sig på en viss ställning i dödsboet. I delägarregistret för dödsbon införs till exempel information om arvlåtarens tidigare make eller maka vars äktenskap upplösts före arvlåtarens död. Den tidigare makens eller makans ställning som dödsbodelägare beror dock på huruvida avvitrning mellan den tidigare maken eller maken och arvlåtaren har förrättats. Den personuppgiftsansvarige för delägarregistret har emellertid inte information om avvitrningen när informationen om en tidigare make eller maka införs i delägarregistret för dödsbon, utan informationen om en tidigare make eller maka införs i delägarregistret för dödsbon vanligen på basis av uppgifter från ett myndighetsregister, såsom befolkningsdatasystemet. Även om den tidigare maken eller maken är en delägare begränsas dennes rätt att få ta del av information om arvlåtarens förmögenhetsställning till den förmögenhetssituation som gällde då avvitrningsgrunden uppstod. Det är dock inte möjligt att genomföra en sådan begränsning som användarrättighet till informationssystemen. För att hantera denna och motsvarande situationer ska Skatteförvaltningen kunna begränsa användarrättigheterna till sådana som kan genomföras i informationssystemen. Detta skulle utgöra en grundad anledning för Skatteförvaltningen att begränsa användarrättigheter på serviceplattformen som grundar sig på delägarregistret för dödsbon i förhållande till vad ställningen i fråga skulle ge rätt till på basis av annan lagstiftning. Begränsningen kan även innebära att det inte alls skapas någon användarrättighet.

Åtkomsträtt till tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon kan även basera sig på en fullmakt. För att ge fullmakt används Suomi.fi-fullmakter. Till exempel kan en sakkunnig som bistår dödsbodelägare med att upprätta bouppteckningsinstrumentet befullmäktigas av bouppgivaren att använda tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon till den del som befullmäktigandet inte separat förbjuds i lag. Fullmaktsgivarnas rätt att ge fullmakt kontrolleras på basis av information om personens ställning i dödsboet som införts i delägarregistret för dödsbon.

Det föreslås att det i 3 mom. i paragrafen ges bestämmelser om att bouppgivaren kan ge den som valts till god man användarrättigheter till bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon för tecknande av bevis i enlighet med 20 kap. 6 § 3 mom. i ärvdabalken. Att ge en god man användarrättighet är möjligt i dödsbon som får använda serviceplattformen för dödsbon enligt 1 mom. Den som är skyldig att låta förrätta bouppteckning ska enligt 20 kap. 2 § i ärvdabalken välja två gode män att förrätta bouppteckningen. De gode männen ska på bouppteckningsinstrumentet teckna ett bevis, som avses i 20 kap. 6 § 3 mom. i ärvdabalken, att de antecknat allt rätt och värderat tillgångarna efter bästa förstånd. I praktiken kan bouppgivaren på basis av den föreslagna bestämmelsen ge de gode männen användarrättighet till det färdiga bouppteckningsinstrumentet för att lämna bevis genom att lägga till nödvändiga uppgifter om de gode män som valts på serviceplattformen för dödsbon. De gode männen informeras om sin användarrättighet på basis av de uppgifter som bouppgivaren infört på serviceplattformen för dödsbon. De gode männen får också nödvändig information för att få insyn i bouppteckningsinstrumentet för dödsboet i fråga. Gode män som fått användarrättighet kan efter detta logga in i tjänsten, se det färdiga bouppteckningsinstrumentet och lämna ett bevis om det enligt 4 §. Det behövs en separat bestämmelse om användarrättighet för gode män, eftersom information om gode män inte införs i delägarregistret för dödsbon, varvid deras användarrättigheter inre kan basera sig på

information som införts i delägarregistret för dödsbon. Skillnaden jämfört med situationer enligt 2 mom. är dessutom att det är bouppgivaren som ger de gode männen användarrättigheter.

4 §. Försäkran och bevis i bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon. Det föreslås att det i 1 mom. i paragrafen föreskrivs om att bouppgivaren kan i bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon teckna den försäkran under edlig förpliktelse som avses i 20 kap. 6 § 2 mom. i ärvdabalken och gode männen teckna det bevis som avses i 20 kap. 6 § 3 mom. i ärvdabalken. Nuförtiden kontrolleras bouppgivarens försäkran och gode männen bevis vanligtvis med underskrifter. Genom bestämmelse gör man det möjligt att teckna försäkran och bevis även i det bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon.

Enligt förslaget föreskrivs det i 2 mom. i paragrafen att för att en person ska kunna teckna försäkran och bevis i bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon förutsätts det att personen identifieras med hjälp av den tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten i stödtjänstlagen eller med hjälp av sådan stark autentisering som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009). Genom identifieringskravet som baserar sig på stark autentisering säkerställs att försäkran och beviset tecknas av den person som begärts och anmälts att göra det.

I 3 mom. i paragrafen föreslås för det första en bestämmelse om att försäkran och bevis kan tecknas med hjälp av sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, sådan den lyder senast ändrad genom förordning (EU) 2024/1183, nedan eIDAS-ändringsförordningen. Avancerad elektronisk underskrift definieras i artikel 3.11 i eIDAS-ändringsförordningen som en elektronisk underskrift som uppfyller kraven enligt artikel 26. Kvalificerad elektronisk underskrift definieras däremot i artikel 3.12 i eIDAS-ändringsförordningen som en avancerad elektronisk underskrift som skapas med hjälp av en kvalificerad anordning för underskriftframställning och som är baserad på ett kvalificerat certifikat för elektroniska underskrifter. Kravet i den föreslagna bestämmelsen kan således också uppfyllas med kvalificerad elektronisk underskrift. eIDAS-ändringsförordningen ställer krav på särskilt kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster och kvalificerade betrodda tjänster och syftet med kraven är att öka tillförlitligheten av dessa tillhandahållare och tjänster. Genom att använda sig av avancerad och kvalificerad elektronisk underskrift kan man med andra ord garantera bouppteckningsinstrumentets integritet, eftersom det med hjälp av dessa underskrifter är möjligt att upptäcka eventuella senare ändringar av bouppteckningsinstrumentet. Med hjälp av avancerad eller kvalificerad underskrift kan man också försäkra sig om att en försäkran eller ett bevis fogas till rätt bouppteckningsinstrument.

För det andra föreslås att det i 3 mom. föreskrivs att försäkran och bevis kan tecknas också på något annat informationssäkert och bevisligt sätt som gör att försäkran och beviset fogas till bouppteckningsinstrumentet så att också integriteten hos innehållet i bouppteckningsinstrumentet tryggas. Aktörer som använder bouppteckningsinstrumentet ska kunna lita på att en försäkran och ett bevis som tecknats i ett bouppteckningsinstrument som upprättats på serviceplattformen för dödsbon har gjorts av de personer som anmälts att göra det, att de hänför sig till bouppteckningsinstrumentet i fråga och att de visar att åtgärderna har genomförts i ett bouppteckningsinstrument även när man inte har använt avancerad elektronisk underskrift för att kontrollera dem. Dessutom ska aktörer som använder bouppteckningsinstrumentet erbjudas åtminstone uppgift om den tidpunkt då försäkran och bevis har tecknats i bouppteckningsinstrumentet. Dessa omständigheter ska kunna kontrolleras

i efterhand. Skatteförvaltningen ska säkerställa att uppgift om teckning av försäkringen eller bevis och uppgift om identifiering av person som föregår detta kan fogas till innehållet i ett helt bouppteckningsinstrument. Skatteförvaltningen kan under dessa förutsättningar ta i bruk ett annat informations säkert och bevisligt sätt som inte baserar sig på avancerad elektronisk underskrift för att teckna bevis och försäkringen i bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon. Även med annan underskrift än avancerad elektronisk underskrift är det möjligt att i en tjänst som tillhandahålls och drivs av en myndighet kontrollera att ovan nämnda krav som är centrala för användning av bouppteckningsinstrument uppfylls.

Det föreslås att det i 4 mom. i paragrafen föreskrivs om att Skatteförvaltningen får utfärda närmare föreskrifter om på vilket sätt försäkringen och bevis kan tecknas på något annat informations säkert och bevisligt sätt än med hjälp av avancerad elektronisk underskrift.

5 §. Information som förs in i tjänsten för lagring av handlingar. I paragrafen föreskrivs om vilken typ av information som får införas i tjänsten för lagring av handlingar som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter som utförs av den personuppgiftsansvarige för tjänsten för lagring av handlingar föreslås vara artikel 6.1 e i dataskyddsförordningen. Enligt artikeln är behandlingen av personuppgifter tillåten när den är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Driften av tjänsten för lagring av handlingar för det ändamål som specificeras i 1 § är för Skatteförvaltningen, som fungerar som personuppgiftsansvarig, en uppgift av allmänt intresse och behandlingen av personuppgifter är nödvändig för att sköta denna uppgift.

Syftet med införandet av information i tjänsten för lagring av handlingar är att säkerställa att den information som behövs för förvaltning och utredning av dödsboet ska bevaras och kunna hittas. Information som införts i tjänsten för lagring av handlingar är synliga och tillgängliga för alla dödsbodelägare som har tagit i bruk serviceplattformen för dödsbon dock med beaktande av Skatteförvaltningens möjlighet enligt 3 § att begränsa användarrättigheter. I enlighet med ändamålet med tjänsten som specificeras i 1 § får man i tjänsten för lagring av handlingar införa endast information som behövs för förvaltning och utredning av dödsboet i fråga. Detta är till exempel information om dödsbodelägare och andra personer som anknyter till dödsboet som är nödvändig vid utredningen av dödsboet, information som är nödvändig för att utreda delägarens ställning, såsom information om testamentet om delgivning av det och information om dödsboets tillgångar, skulder och övriga ekonomiska situation. Det är nödvändigt att föreskriva om den information som får införas i tjänsten för lagring av handlingar i en nationell speciallag för att tjänstens användare ska kunna på ett bindande sätt styras till att införa i tjänsten endast sådan information som överensstämmer med dess syfte.

Behandling av personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter som räknas upp i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen är i princip förbjuden. Enligt förslaget är det i princip inte meningen av tjänsten för lagring av handlingar ska användas för regelbunden behandling av personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter eller andra konstitutionellt känsliga personuppgifter. Om informationen som införas i tjänsten för lagring av handlingar emellertid innehåller personuppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter trots användarvillkoren och anvisningarna, baserar sig behandlingen av dem för Skatteförvaltningens del på 6 § 1 mom. 2 punkten i dataskyddslagen (1050/2018). På behandlingen av denna information tillämpas sådana tekniska, förfarandemässiga och organisatoriska åtgärder som avses i 6 § 2 mom. i dataskyddslagen och denna lag, vilka vidtas av Skatteförvaltningen för att hantera risker förknippade med behandlingen.

För att göra det möjligt att upprätta bouppteckningsinstrumentet på serviceplattformen för dödsbon är det inte nödvändigt att reglera det informationsinnehåll som ska behandlas genom en nationell speciallag. I egenskap av personuppgiftsansvarig genomför Skatteförvaltningen tjänsten så att användarna styrs till att endast behandla information som behövs för bouppteckning och arvsskattedeklaration och att risken för en mer omfattande behandling av personuppgifter inte är lika betydande som i tjänsten för lagring av handlingar. Enligt 28 b § 3 mom. som föreslås i lagen om skatt på arv och gåva meddelar Skatteförvaltningen också närmare föreskrifter om anteckningsskyldiga och anteckningar.

6 §. *Den personuppgiftsansvariges rätt att behandla informationen i tjänsten för lagring av handlingar.* Det föreslås att paragrafen ska innehålla en bestämmelse om rätten för den personuppgiftsansvarige för tjänsten för lagring av handlingar att behandla informationen i tjänsten. Den personuppgiftsansvarige får behandla informationen endast för de syften med tillhandahållandet av tjänsten för lagring av handlingar som anges i denna lag. Tjänsten för lagring av handlingar tillhandahålls dödsbon så att de kan lagra information som behövs för deras förvaltning och utredning i tjänsten. Handlingar som sparats i tjänsten för lagring av handlingar och uppgifterna i dem är endast avsedda för dödsboets och dess delägares eget bruk.

Enligt syftet med tjänsten för lagring av handlingar får den personuppgiftsansvarige behandla informationen i tjänsten för lagring av handlingar i begränsad utsträckning. Enligt förslaget ska den personuppgiftsansvarige ha möjlighet att behandla informationen i tjänsten för lagring av handlingar till den del den behövs för den tekniska driften av tjänsten och säkerställande av tjänstens informationssäkerhet. Den personuppgiftsansvarige ska dessutom ha rätt att till exempel söka information i tjänsten för lagring av handlingar till den del som den är nödvändig för fullgörandet av den personuppgiftsansvariges skyldigheter. Registrerade har till exempel enligt artikel 16 i dataskyddsförordningen rätt att av den personuppgiftsansvarige få felaktiga personuppgifter som rör honom eller henne rättade. Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan grunden för behandlingen som avses i artikel 6.1 e omfatta särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i artikeln, bland annat ändamålsbegränsningar. Den föreslagna bestämmelsen grundar sig på detta handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen möjliggör.

7 §. *Bestämmelserna om tjänsten för lagring av handlingar i förhållande till annan lagstiftning.* Det föreslås att det i 1 mom. i paragrafen föreskrivs om att med avvikelse från 5 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, nedan offentlighetslagen) betraktas information i tjänsten för lagring av handlingar inte som myndighetshandlingar. Enligt 5 § 2 mom. i offentlighetslagen avses med myndighetshandling bland annat en handling som innehas av en myndighet och som har inkommit till en myndighet för behandling av ett visst ärende eller i övrigt inkommit i samband med ett ärende som hör till myndighetens verksamhetsområde eller uppgifter. När information införs i tjänsten för lagring av handlingar inkommer den inte till myndigheten för behandling av ett visst ärende och informationen innehas således inte av myndigheten till följd av att den införts i tjänsten. Information i tjänsten för lagring av handlingar är således privata.

I fall det är Skatteförvaltningen som ansvarar för driften av tjänsten och informationssäkerheten är det möjligt att en tjänsteproducent som är anställd av Skatteförvaltningen eller som handlar på uppdrag av Skatteförvaltningen, såsom en anställd hos systemleverantören, ser informationen i tjänsten för lagring av handlingar när denne utför åtgärder av teknisk natur. En sådan situation kan uppstå till exempel i samband med arbetsuppgifter som hänför sig till säkerställande av tjänstens informationssäkerhet, såsom när man utreder orsakerna till en observerad informationssäkerhetsincident. En person som är anställd hos Skatteförvaltningen kan se informationen i tjänsten för lagring av handlingar även när han eller hon fullgör sina

skyldigheter som rollen som personuppgiftsansvarig medför. I första meningen i 2 mom. i paragrafen föreskrivs om skyldigheten för dem som är anställda hos eller handlar på uppdrag av Skatteförvaltningen att hemlighålla vad de i samband med skötseln av uppgifter i anslutning till tjänsten för lagring av handlingar har fått veta om informationen i tjänsten.

Den andra meningen i 2 mom. i paragrafen innehåller en informativ hänvisning till bestämmelser i strafflagen (39/1889). Om en tjänsteman obehörigen röjer en handling eller uppgift som är sekretessbelagd enligt lag eller utnyttjar en sådan handling eller uppgift till sin egen nytta eller till nytta för någon annan, ska tjänstemannen i regel dömas till straff för brott mot tjänstehemlighet eller brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet enligt 40 kap. 5 § i strafflagen. Handlar personen på uppdrag av myndigheten ska denne i regel dömas till straff för sekretessbrott enligt 38 kap. 1 § i strafflagen eller för sekretessförseelse enligt 38 kap. 2 §.

I 3 mom. i paragrafen föreskrivs att på informationen i tjänsten för lagring av handlingar tillämpas inte vad som någon annanstans i lag föreskrivs om myndigheters rätt att ta del av Skatteförvaltningens handlingar eller om Skatteförvaltningens rätt eller skyldighet att lämna ut information till myndigheter. Den information som införts i tjänsten för lagring av handlingar är enligt förslaget privat information och handlingar som är avsedda för dödsbodelägarnas bruk och som Skatteförvaltningen i regel inte har åtkomst till och som inte innehas av Skatteförvaltningen. På grund av detta omfattar Skatteförvaltningens lagstadgade rätt eller skyldighet att lämna informationen till en annan myndighet inte informationen eller handlingarna i tjänsten för lagring av handlingar. Bestämmelsen begränsar dock inte till exempel de högsta laglighetsövervakarnas, dataskyddsbudsmannens eller polisens allmänna rätt till information.

8 §. Upphörande av användarrättigheterna och radering av informationen i tjänsten för lagring av handlingar. Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen kan den rättsliga grunden för behandlingen omfatta särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen, bland annat i fråga om lagringstider för personuppgifter. Genom regleringen om radering av information anpassas principerna om uppgiftsminimering och lagringsminimering för att kunna säkerställa att principerna genomförs effektivt vid behandlingen av personuppgifter som hänför sig till genomförandet av tjänsten.

Det föreslås att det i 1 mom. i paragrafen föreskrivs om upphörande av användarrättigheterna till tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon. Rätten att använda tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon upphör ett år efter det att Skatteförvaltningen har tagit emot information och utredning om upphörande av dödsboet. Vanligen upphör dödsboet när dess skulder har betalats och dess egendom skiftats i sin helhet. Syftet med de tjänster som tillhandahålls på serviceplattformen för dödsbon är att göra det smidigare att uträtta ärenden gällande förvaltningen och utredningen av dödsbon. Efter att ett dödsbo har utretts och skiftats bör dödsboet emellertid ges rimligt med tid att överföra den information om dödsboet som behandlats på serviceplattformen till ett annat ställe för långvarig lagring innan användarrättigheterna till serviceplattformen för dödsbon upphör. Det är också möjligt att man ännu en tid efter att dödsboet upphört är tvungen att uträtta ärenden på dödsboets vägnar i vissa situationer. Ett år från det att dödsboet har upphört kan betraktas som en tillräcklig och rimlig tid för att såväl överföra informationen som slutföra nödvändiga ärenden på dödsboets vägnar. Efter att ha fått information och utredning om upphörande av dödsboet ska Skatteförvaltningen underrätta dödsboet i god tid på förhand om tidpunkten då användarrättigheten upphör och uppmanar dödsboet att vidta nödvändiga åtgärder innan dess.

Skatteförvaltningen får inte i alla situationer information och utredning om upphörande av dödsbon. Till exempel i situationer där dödsboets tillgångar består enbart av penningmedel på

bankkonton upprättas inte alltid ett separat arvskiftesavtal. Och alltid lämnas inte heller ett arvskiftesavtal till Skatteförvaltningen. Skatteförvaltningen ska dock även i dessa fall kunna avsluta användarrättigheterna till serviceplattformen för dödsbon.

Skatteförvaltningen har framför allt i ärenden som gäller beskattningen av dödsbon tillgång till information, på basis av vilken och den förlupna tiden det kan antas att dödsboet har upphört. I praktiken kan man anta att ett dödsbo har upphört på basis av till exempel inkomstskatteuppgifter. Enligt 7 § 2 mom. i lagen om beskattningsförfarande skickar Skatteförvaltningen till dödsbon som kan antas ha haft i 10 § 2 och 3 mom. avsedda tillgångar eller skulder under skatteåret en förhandsifylld skattedeklaration. De tillgångar och skulder som avses i 10 § 2 och 3 mom. i lagen om beskattningsförfarande omfattar bland annat fastigheter, aktier i bostadsaktiebolag och många typer av företags- och placeringstillgångar. Därför slutar man vanligtvis skicka förhandsifyllda skattedeklarationer när Skatteförvaltningen inte längre har något skäl att anta att dödsboet har den här typen av tillgångar eller skulder. Man slutar skicka förhandsifyllda skattedeklarationer även om det inte lämnats in ett egentligt arvskiftesavtal eller annan information eller utredning om upphörandet av dödsboet till Skatteförvaltningen. Om dödsboet mot Skatteförvaltningens förmodan har inkomster eller i lagen avsedda tillgångar och skulder är dödsboet skyldig med stöd av 7 § 5 mom. i lagen om beskattningsförfarande att lämna skattedeklaration. När det på basis av Skatteförvaltningens uppgifter inte finns skäl att skicka förhandsifyllda skattedeklarationer till dödsboet och dödsboet inte lämnar på eget initiativ skattedeklarationer kan det med grundad anledning antas att dödsboet har upphört. På grund av detta föreslås det att föreskrivs om att rätten att använda tjänster på serviceplattformen för dödsbon upphör när det utifrån den övriga information som Skatteförvaltningen har kan antas att dödsboet har upphört. I praktiken meddelar Skatteförvaltningen i god tid på förhand på serviceplattformen för dödsbon om att användarrättigheten hotar upphöra på basis av antagandet om upphörande av dödsboet. På detta vis har de som sköter dödsboets ärenden tid att ingripa i situationer där dödsboet de facto inte upphört och användarrättigheterna till serviceplattformen för dödsbon fortfarande behövs.

Det föreslås att det i 2 mom. i paragrafen föreskrivs om att Skatteförvaltningen ska radera informationen i tjänsten för lagring av handlingar i samma stund som rätten att använda tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon upphör i enlighet med 1 mom. I tjänsten för lagring av handlingar kan dödsboet lagra information som behövs för förvaltningen och utredningen av dödsbon. Efter att dödsboet skiftats i sin helhet kan dödsboet överföra den information som den vill förvara långvarigt till ett annat ställe. Informationen i tjänsten för lagring av handlingar raderas dock i samma stund som rätten att använda tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon upphör.

9 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande.

7.2 Lagen om ett delägarregister för dödsbon

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lagens tillämpningsområde. I lagen föreskrivs det om behandlingen av informationen i det riksomfattande delägarregistret för dödsbon samt om skyldigheten att anmäla information till registret och om rätten att få information ur registret. I den information som behandlas ingår både personuppgifter och andra uppgifter.

Det är frivilligt att använda det elektroniska delägarregistret för dödsbon. Bouppgivarens skyldigheter att vidta åtgärder i enlighet med lagen tillämpas endast om bouppgivaren tar i bruk

det elektroniska delägarregistret för dödsbon för att uppge delägarna i dödsboet och dödsboets övriga personkrets. Detta innebär oftast i praktiken att i det första skedet för bouppgivaren in information om bouppgivaren och dödsboets kontaktperson i delägarregistret för dödsbon. Att det är frivilligt att använda delägarregistret för dödsbon betyder att bouppgivaren också kan avstå från att använda det elektroniska förfarandet. Denna möjlighet är tillgänglig tills bouppgivaren försäkrat att informationen är riktig på det sätt som avses i 11 § i den föreslagna lagen. Av 15 § i den föreslagna lagen följer att bouppgivaren ansvarar för tillförlitligheten hos den information som bouppgivaren har anmält och granskat efter det att denne har försäkrat informationen vara riktig. Genom att avstå från att använda det elektroniska förfarandet befrias dödsboets delägare dock inte från ansvaret att manuellt skaffa motsvarande utredning om delägarna i dödsboet och övriga personkretsar enligt 20 kap. 3 § i ärvdabalken. Den skyldighet att vidta åtgärder som föreskrivs i denna lag ska dock inte tillämpas om ovan nämnda utredning beställs som ett utdrag i pappersform, trots att utdraget har beställts via den elektroniska serviceplattformen.

2 §. Syftet med registret. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om syftet med behandling av personuppgifter som hör till lagens tillämpningsområde. Enligt paragrafen är syftet med delägarregistret för dödsbon att ge tillgång till aktuell information om dödsbons personkrets för tryggnad av delägarnas och tredje mäns intressen och rättigheter och för myndigheternas verksamhet. Upprätthållandet av registret är den personuppgiftsansvariges lagstadgade skyldighet och behandlingen av personuppgifter baserar sig därmed på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilken behandlingen av personuppgifter är laglig om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

3 §. Personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelning. I paragrafen föreslås bestämmelser om de personuppgiftsansvariga för delägarregistret för dödsbon och om ansvarsfördelningen mellan dem. Med personuppgiftsansvarig avses i artikel 4.7 i dataskyddsförordningen en fysisk eller juridisk person, offentlig myndighet, institution eller annat organ som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen kan den personuppgiftsansvarige föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt, om ändamålen för behandlingen bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. Ändamålen med behandlingen av uppgifter i delägarregistret för dödsbon fastställs i denna lag. I paragrafens *1 mom.* föreslås att det, på det sätt som artikel 4.7 i dataskyddsförordningen möjliggör, uttryckligen ska föreskrivas att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland blir gemensamt personuppgiftsansvariga för delägarregistret för dödsbon enligt artikel 26 i dataskyddsförordningen. I enlighet med artikel 26.3 i dataskyddsförordningen ska den registrerade kunna utöva sina rättigheter enligt allmänna dataskyddsförordningen med avseende på och emot var och en av de personuppgiftsansvariga.

Det föreslås att ansvarsfördelningen mellan de gemensamt personuppgiftsansvariga regleras i 2 mom. på det sätt som artikel 26.1 i dataskyddsförordningen möjliggör. Enligt paragrafens *2 mom.* ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata svara för den allmänna funktionen och användbarheten hos delägarregistret för dödsbon samt för uppgifternas integritet och för skyddet och lagringen av uppgifterna. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska till exempel svara för funktionen och informationssäkerheten hos och utvecklingen av de informationssystem och ärendehanteringstjänster som används för att producera delägarregistret för dödsbon. När det gäller skyddet och lagringen av de uppgifter som registrerats i delägarregistret för dödsbon ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata också svara för uppgifternas integritet i informationssystemet, såsom uppgifternas konsekvens och oföränderlighet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland ska svara för andra skyldigheter som ålagts den personuppgiftsansvarige i den mån de

behandlar uppgifter i delägarregistret för dödsbon då de sköter uppgifter som föreskrivits dem i lag. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland behandlar uppgifter i delägarregistret för dödsbon till exempel när de behandlar ansökningar enligt 20 kap. 9 a § i ärvdabalken om fastställelse av uppgifter som antecknats i delägarregistret för dödsbon eller i delägarförteckningen i bouppteckningen. Det föreslås att 30 § ska innehålla bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan de gemensamt personuppgiftsansvariga vid utlämnande av information ur registret.

När det föreslås att begreppet personuppgiftsansvarig används i bestämmelserna i lagen om ett delägarregister för dödsbon, avses båda gemensamt personuppgiftsansvariga, dvs. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland. Om någotdera ämbetsverkets namn används i lagen är syftet med bestämmelsen att endast avse det nämnda ämbetsverket.

2 kap. Information som förs in i registret och informationens offentliga tillförlitlighet

4 §. Skapande av information om delägare. I paragrafen föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka en registeranteckning om ett visst dödsbo görs i delägarregistret för dödsbon.

Enligt 1 mom. i paragrafen ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata automatiskt i delägarregistret skapa grundläggande information om dödsboet och om dem som antas vara delägare i dödsboet, när uppgift om en persons död eller om dödförklaring av personen genom beslut av domstol har registrerats i befolkningsdatasystemet. Den grundläggande informationen i delägarregistret skapas och uppdateras utifrån befolkningsregisteruppgifterna i befolkningsdatasystemet, i evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkans medlemsregister och i Riksarkivet och utifrån uppgifterna i det register över förmynderskapsärenden, det register över äktenskapsförordsärenden och det register över giftorättsärenden som avses i lagen om vissa personregister vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (1156/2019).

Enligt 3 § 2 mom. i befolkningsdatalagen hör till befolkningsdatasystemet ett riksomfattande datasystem samt det regionalt organiserade material i handlingar och annat liknande datamaterial som inte har förts in i datasystemet i digitalt format. Vid skapandet av grundläggande information i delägarregistret för dödsbon används vid behov även befolkningsregisteruppgifter i evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkans medlemsregister. Vid skapandet av grundläggande information om ett dödsbo kan också befolkningsregisteruppgifter i Riksarkivet användas.

Enligt momentet skapas den grundläggande informationen i delägarregistret utöver av befolkningsregisteruppgifterna även av uppgifterna i det register över förmynderskapsärenden, det register över äktenskapsförordsärenden och det register över giftorättsärenden som avses i lagen om vissa personregister vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (1156/2019). Trots att uppgifterna i registret över äktenskapsförordsärenden och registret över giftorättsärenden används för att skapa information i delägarregistret för dödsbon, har exempelvis uppgifterna i registret över äktenskapsförordsärenden inte en sådan strukturerad form att myndigheterna utan besvär kan få information om dem. Därför är utgångsläget att myndigheterna endast har tillgång till information om huruvida makar har registrerat ett äktenskapsförord eller inte, men ingen information om äktenskapsförordets innehåll. Därför är till exempel information om huruvida makarna har giftorätt i varandras egendom i regel information som dödsboet ska komplettera. Dödsboet ska också komplettera information om sådana äktenskapsförord som har ingåtts innan registret över äktenskapsförordsärenden

upprättades och som inte har registrerats. Information om äktenskapsförord som ingåtts åren 1930–1979 kan sökas i Officiella tidningens arkiv med en separat söktjänst.

Den grundläggande information om dödsboet som skapas automatiskt utifrån myndighetsuppgifter är information i det första skedet om dödsboets personkrets. Efter att informationen om delägarna har skapats skickar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata en uppmaning att granska informationen till alla dem som antas vara delägare och rättsinnehavare i dödsboet. Man kan inte direkt sluta sig till dödsboets delägarkrets innan bouppgivaren har kontrollerat och vid behov kompletterat den grundläggande informationen, till exempel med information om arvlåtarens testamente, samt försäkrat att informationen är riktig. Bestämmelser om innehållet i den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon finns i 5 § 1 mom.

En förutsättning för att den grundläggande informationen ska skapas automatiskt är att personen vid sin död hade en sådan finsk personbeteckning som avses i 11 § i lagen om befolkningsdatasystemet.

Om uppgiften om en persons död i befolkningsdatasystemet grundar sig på dödförklaring, bildas information i delägarregistret om delägarna i dödsboet endast i situationer där dödförklaringen grundar sig på beslut av domstol. Lagen tillämpas inte i situationer där dödförklaringen grundar sig på ett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I ett sådant beslut antecknas som personens dödsdag den 1 januari det år som börjar efter det att det gått hundra år sedan personen föddes och fem år sedan personen veterligen senast var vid liv. I praktiken har personer som detta gäller bött länge utomlands och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har inte kännedom om dessa personers adresser, makar, släktingar eller intressebevakare. Bouppteckning görs endast i undantagsfall efter dessa personer. Antalet sådana fall är dessutom så litet att dödsboets ärenden kan skötas som pappersärenden. Det är således uppenbart onödigt att skapa information om delägare i dödsboet för personer som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har förklarat döda.

I paragrafens 2 mom. föreslås att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på eget initiativ eller på begäran kan lämna ut information till evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet. En förutsättning för utlämnande av sekretessbelagd information är att den är nödvändig för skapande av den grundläggande informationen som avses i 5 §. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bör ha rätt att lämna ut sekretessbelagd information till dessa instanser så att uppgifterna i olika register kan kombineras till grundläggande information i delägarregistret för dödsbon. Till exempel är uppgift om adoption nödvändig för att skapa den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon. Utlämnande av information på eget initiativ bör vara möjligt för att myndigheten ska kunna skicka begäran om information som en del av sin egen insamling av information. Utlämnande av information på begäran bör vara möjligt för att evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet också själva ska kunna begära att information som är nödvändig för skapandet av grundläggande information lämnas ut.

Enligt paragrafens 3 mom. ska, om den grundläggande information som skapas utifrån befolkningsdatasystemet inte är offentligt tillförlitlig på det sätt som avses i 18 § i befolkningsdatalagen eller om den är bristfällig, detta anges i delägarregistret i anslutning till informationen. Bestämmelsen föreslås gälla två typer av situationer. Å ena sidan tillämpas bestämmelsen i situationer där uppgift om en så kallad referensperson som avses i 17 § 1 mom. 3 punkten i befolkningsdatalagen och som inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet enligt befolkningsdatalagen har förts in i befolkningsdatasystemet. En sådan referensperson kan till exempel vara en utländsk make till en finsk medborgare, vars personuppgifter inte har

kontrollerats i officiella eller lagligen bestyrkta handlingar, trots att uppgift om äktenskap har införts i befolkningsdatasystemet på grundval av den ursprungliga vigseluppgiften eller lagligen bestyrkta handlingar.

Å andra sidan tillämpas bestämmelsen på situationer där man redan när den grundläggande informationen skapas vet systemtekniskt att den grundläggande informationen som skapas i delägarregistret är bristfällig. En sådan situation kan uppstå om det finns brister i de uppgifter som annars används i befolkningsdatasystemet och i skapandet av grundläggande information till exempel på grund av utlandsboende. I sådana situationer skapas grundläggande information i delägarregistret för dödsbon, men informationen kompletteras med en anteckning om att den grundläggande informationen har skapats på basis av bristfällig släktutredning.

När man fastställer om den information om delägare som skapats automatiskt i delägarregistret är bristfällig, är det avgörande om den i befolkningsdatasystemet registrerade hemkommunen har ändrats till följd av att personen permanent flyttat från Finland, eller om arvlåtaren har flyttat till Finland från utlandet efter att ha fyllt 15 år. Tillfällig vistelse utomlands utan att befolkningsregistermyndigheten byts gör inte den information som skapats automatiskt i delägarregistret bristfällig. Sålunda påverkar tillfälliga vistelser utomlands, såsom studentutbyten eller kortvarigt arbete utomlands, inte fullständigheten hos den information som skapas automatiskt. Om det finns brister i den information om delägare som skapats automatiskt i delägarregistret, ska informationen om delägare inte åtnjuta sådan offentlig tillförlitlighet som avses i 14 § i denna lag. I sådana situationer ska delägarna i dödsboet inhämta en utredning om den bristfälliga informationen.

Bestämmelser om anteckning av granskning av och försäkran om att den grundläggande informationen är riktigt finns i 5 § 3 mom. 1 punkten.

5 §. Information som förs in i delägarregistret för dödsbon. Det föreslås att paragrafen ska innehålla bestämmelser om innehållet i den information som förs in i delägarregistret för dödsbon. I delägarregistret för dödsbon förs information in om arvlåtaren, delägarna i dödsboet och de övriga personer som har att göra med dödsboet. I registret förs också information in till exempel om grunden för delägarskapet i dödsboet och om tidpunkten då delägarskapet inleddes och eventuellt avslutades. I delägarregistret förs dessutom information in om huruvida dödsboet förvaltas av någon annan än delägarna gemensamt, till exempel en boutredningsman eller en testamentsexekutor som avses i 19 kap. i ärvdabalken. Det föreslås också att uppgifter om bland annat granskning, ändring och fastställelse av information förs in i registret.

Största delen av informationen gäller vissa identifierade eller identifierbara personer, vilket innebär att informationen kan klassificeras som personuppgifter. På behandling av personuppgifter tillämpas EU:s allmänna dataskyddsförordning. Grunden för behandlingen av personuppgifter som förs in i registret är artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilken behandlingen av personuppgifter är tillåten om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige. En del av uppgifterna kan klassificeras som särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen, vars behandling ska grunda sig på artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilken behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är tillåten när behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. I sådana fall tillämpas särskilda skyddsåtgärder på behandlingen, om vilka föreskrivs separat i 3 kap. i lagen.

Det bör observeras att fastän ändamålet för behandlingen av information i delägarregistret för dödsbon är att säkerställa tillgången till information om delägarna i dödsboet för att trygga

delägarnas och tredje parterers intressen och rättigheter samt för myndigheternas verksamhet, är en uppgift som förts in i registret inte ett juridiskt bindande avgörande om delägarskap i dödsboet, utan registeranteckningen grundar sig på uppgifter som erhållits från befolkningsdatasystemet, kyrkornas medlemsregister, andra register och delägare. Trots att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fastställt informationen i delägarregistret för dödsbon är fastställelsen inte ett beslut som kan överklagas genom besvär (högsta förvaltningsdomstolen 2016:22). Endast en skiftesman eller en domstol kan fatta ett överklagbart beslut om delägarskap i ett dödsbo.

Paragrafen om innehållet i den information som ska föras in i delägarregistret för dödsbon har delats in i tre moment utifrån informationens ursprung och karaktär. I paragrafens *1 mom.* föreskrivs det om den grundläggande information som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skapar automatiskt, om arvlåtaren vid sin död hade en sådan finsk personbeteckning som avses i 11 § i befolkningsdatalagen. Till denna information hör grundläggande information om arvlåtaren, delägarna i dödsboet och andra personer som har att göra med dödsboet.

Det föreslås att 20 kap. 3 § i ärvdabalken ändras så att i bouppteckningen ska anges den dödes fullständiga namn, personbeteckning, civilstånd, hemkommun och dödsdag. Eftersom syftet med delägarregistret för dödsbon är att ersätta den del av bouppteckningen som gäller delägarförteckningen, har bestämmelsen om den dödes uppgifter i den föreslagna, omarbetade formen även tagits in som utgångspunkt för uppgifter om den döde i delägarregistret för dödsbon i *1 mom. 1 punkten*. Dessutom föreslås att i punkten ska ingå uppgift om att arvlåtaren eller någon annan vars laga arvingar ska utredas inte har haft hemkommun i Finland.

Enligt momentets *2 punkt* ska i delägarregistret för dödsbon i fråga om arvingarna föras in namn, personbeteckning, kontaktuppgifter som fås från befolkningsdatasystemet samt släktskapsförhållande till arvlåtaren. För att förtydliga arvingarnas ställning ska registret dessutom innehålla uppgift om huruvida en person är vid liv eller har avlidit. Syftet med uppgifter om namn och personbeteckning är att identifiera delägaren. Uppgiften om släktskapsförhållande är i de flesta fall den viktigaste grunden för delägarskap i dödsboet. Uppgiften om huruvida en person är vid liv eller har avlidit är viktig för att den som använder informationen ska få rätt uppfattning om arvsordningen och till exempel om arvingar som trätt i stället för en död arvinge. Som kontaktuppgifter till en minderårig arvinge anges i registret intressebevakarens kontaktuppgifter. Uppgifterna om arvingens namn, personbeteckning och släktskapsförhållande motsvarar de ändringar som föreslås i 20 kap. 3 § i ärvdabalken.

I uppgifterna om släktskapsförhållande ingår uppgift om huruvida ett adoptionsförhållande har etablerats före den 1 januari 1980 mellan en förälder och ett barn. Då är det fråga om en så kallad svag adoption enligt adoptionslagen från 1925 (208/1925). När det gäller svaga adoptioner ingår i den grundläggande informationen också datumet då adoptivförhållandet etablerades, eftersom olika bestämmelser i ärvdabalken tillämpas på arvet beroende på om den svaga adoptionen har etablerats före eller efter ärvdabalkens ikraftträdande den 1 januari 1966. I uppgifterna om släktskapsförhållande ingår inte uppgift om adoption, om adoptionsförhållandet har etablerats efter den 1 januari 1980, eftersom ett adoptionsförhållande som etablerats mellan en förälder och ett barn efter detta inte skiljer sig juridiskt från förhållandet mellan en förälder och ett biologiskt barn.

Enligt momentets *3 punkt* ska som grundläggande information i delägarregistret för dödsbon i fråga om den efterlevande maken också föras in namn och personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit samt vigsel- eller registreringsdag, om arvlåtaren var gift eller i ett registrerat partnerskap vid sin död. Uppgiften om huruvida den efterlevande

maken är vid liv eller har avlidit är viktig, eftersom den efterlevande maken kan avlida strax efter den först avlidna maken. Vigsel- eller registreringsdagen behövs till exempel i situationer där samma personer har varit gifta med varandra fler än en gång. Vigseldagen är en nödvändig uppgift också för utländska äktenskap. För att underlätta förvaltningen av dödsboet ska även den efterlevande makens kontaktuppgifter, som fås från befolkningsdatasystemet, föras in i delägarregistret.

Enligt momentets 4 punkt föreslås att i registret förs in i fråga om arvlåtarens tidigare makar namn, personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, kontaktuppgifter som fås från befolkningsdatasystemet samt vigsel- eller registreringsdag, dag för upplösning av äktenskapet eller det registrerade partnerskapet och anledning till upplösningen. Uppgifter om tidigare makar är av väsentlig betydelse bland annat i situationer där avvitrning inte har förrättats mellan makarna efter upplösningen av äktenskapet eller partnerskapet. Om en tidigare makes giftorätt ännu inte har verkställts, är också den tidigare, fortfarande levande maken delägare i arvlåtarens dödsbo och denne ska kallas till bouppteckning efter arvlåtarens död. Om den tidigare maken har avlidit blir hans eller hennes arvingar inte delägare i dödsboet, trots att avvitrning inte har förrättats. Även i detta fall ska giftorätt som inte verkställts verkställas före arvskiftet. Anledningen till upplösning av äktenskapet har också betydelse när det avgörs om en tidigare makes arvingar kan ha rätt till arv efter arvlåtaren (sekundära arvingar efter den tidigare maken). Detta är fallet när arvlåtaren har ärvt en tidigare make.

Enligt momentets 5 punkt föreslås att i registret förs in i fråga om sekundära arvingar namn och personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, släktskapsförhållande samt kontaktuppgifter som fås från befolkningsdatasystemet. Uppgifterna lagras endast om arvlåtaren var gift eller i ett registrerat partnerskap vid sin död och inte efterlämnar några bröstarvingar. Om arvlåtaren har bröstarvingar, har den efterlevande maken ingen arvsrätt. Med sekundära arvingar avses arvingar som har rätt till arv efter den efterlevande makens arvsrätt (ärvdabalken 3:1 § 2 mom.). Sekundära arvingar är inte delägare i dödsboet efter den först avlidna maken, utan först efter den efterlevande makens död. De kallas dock till bouppteckning även efter den först avlidna maken, av vilken anledning det är motiverat att föra in också deras identifierings- och kontaktuppgifter i registret. Som kontaktuppgifter till en minderårig sekundär arvinge anges i registret intressebevakarens kontaktuppgifter.

Enligt momentets 6 punkt föreslås att i registret förs in i fråga om den först avlidna makens sekundära arvingar namn, personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, släktskapsförhållande och kontaktuppgifter, om arvlåtaren vid den först avlidna makens död var gift med denne eller var i ett registrerat partnerskap med denne och det inte finns några bröstarvingar till den först avlidna maken. Som kontaktuppgifter till en minderårig sekundär arvinge anges i registret intressebevakarens kontaktuppgifter. Skyldigheten att ange uppgifter är befogad, eftersom i 3 kap. 1 § 2 mom. i ärvdabalken föreskrivs att lever vid efterlevande makens död den först avlidne makens fader, moder, syskon eller syskons avkomling, äga de, som då äro närmast till arv efter den först avlidne, taga hälften av efterlevande makens bo, om ej annorlunda stadgas. Med andra ord blir arvingarna till en tidigare avliden make delägare i den efterlevande makens dödsbo. Uppgifter om dessa arvingar är ofta tillgängliga i bouppteckningen efter den först avlidna maken, eftersom dessa arvingar också ska kallas till den först avlidna makens bouppteckning. Om det har gått en lång tid mellan makarnas död kan också antalet personer som ärver förändras till följd av naturlig bortgång. Fastän Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inte känner till huruvida arvlåtaren faktiskt har ärvt den först avlidna maken och grunden för ett eventuellt arv, antas i registret att arvskiftet har genomförts i enlighet med den lagstadgade arvsordningen, om bröstarvingar saknats. Om detta

inte är fallet till exempel på grund av att ett testamente har upprättats till förmån för den efterlevande maken, ska bouppgivaren komplettera informationen när denne granskar den.

Enligt momentets *7 punkt* föreslås att i registret förs in uppgift om huruvida det i registret över äktenskapsförordsärenden har förts in uppgifter om avtal eller anmälningar som arvlåtaren var part i och i så fall handlingens art, datum för upprättande av handlingen, den andra makens namn och personbeteckning, den myndighet som registrerat handlingen, registreringsdag och diarienummer. Uppgifterna är nödvändiga eftersom de hjälper bouppgivaren att klargöra giftorättens inverkan på dödsboets delägarförteckning. Från och med den 1 januari 1979 är uppgifterna tillgängliga i det nuvarande registret över äktenskapsförordsärenden. Uppgifter som gäller tiden före den 1 januari 1979 finns i den Officiella tidningens register.

Enligt momentets *8 punkt* föreslås att i registret förs in uppgifterna i registret över giftorättsärenden, när arvlåtaren är part i ett avtal, eller uppgift om att inga uppgifter om arvlåtaren finns i registret.

Enligt momentets *9 punkt* föreslås att i registret förs in uppgift om begränsning av handlingsbehörighet, intressebevakning och intressebevakningsfullmakt i fråga om personer som avses i 1 mom. 2–6 punkten eller personer som avses i bouppgivarens kompletterande information som avses i 2 mom. 5 och 6 punkten samt intressebevakarens eller intressebevakningsfullmäktigens namn och personbeteckning eller den allmänna intressebevakarens identifieringsuppgifter. I 1 mom. 2–6 punkten och i 2 mom. 5 och 6 punkten hänvisas till arvingar, efterlevande och tidigare make, sekundära arvingar samt eventuella andra personer som har att göra med dödsboet och som saknas i den grundläggande informationen, såsom universella testamentstagare och sekundära universella testamentstagare. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska föra in informationen stegvis. Myndigheten ska föra in information om de personer som avses i 1 mom. 2–6 punkten när myndigheten skapar den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon. Myndigheten för in information om personer som avses i 2 mom. 5 och 6 punkten efter att bouppgivaren vid behov har kompletterat den information som bildats automatiskt i delägarregistret för dödsbon. Det är nödvändigt att föra in information stegvis i registret, eftersom Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inte kan föra in all information som myndigheten har förrän den har fått uppgifter om personer som eventuellt saknas i registret från bouppgivaren. Uppgifter om intressebevakning behövs för att skydda huvudmannen så att huvudmannen vid behov företräds av en laglig företrädare. Utan en anteckning i registret kan bouppgivaren eller dödsboets kontaktperson inte nödvändigtvis veta om en delägare, make eller sekundär arvinge har en intressebevakare eller en intressebevakningsfullmäktig eller inte.

Enligt momentets *10 punkt* föreslås att i registret förs in uppgift om att arvlåtaren inte har några laga arvingar enligt den grundläggande information som skapats med stöd av 4 § 1 mom., varvid arvtagaren enligt 5 kap. i ärvdabalken i regel är finska staten som företräds av Statskontoret.

I paragrafens *2 mom.* föreslås information som bouppgivaren ska komplettera den grundläggande informationen med (kompletterande information). Denna information kan inte hämtas direkt från befolkningsdatasystemet eller andra myndighetsregister, utan för att komplettera den behövs information från dödsboet. Med undantag för grunden för delägarskap i dödsboet samt information som identifierar bouppgivaren och dödsboets kontaktperson är den kompletterande informationen inte heller information som alltid behöver kompletteras för varje dödsbo. Av denna anledning kompletteras den information som avses i momentet vid behov.

Enligt momentets *1 punkt* ska i den kompletterande informationen föras in uppgift om den lag som ska tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden och på ärvande, om det inte är finsk

lag. Bouppgivaren ska i delägarregistret för dödsbon komplettera informationen om vilken stats lag som ska tillämpas enligt bouppgivarens uppfattning. Den lag som ska tillämpas på makars förmögenhetsförhållanden bestäms enligt bestämmelserna i rådets förordning ((EU) nr 2016/1103) om genomförande av ett fördjupat samarbete på området för domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet av domar i mål om makars förmögenhetsförhållanden. På internationellt privaträttsliga frågor som gäller de rättsliga verkningarna av ett registrerat partnerskap tillämpas vad som föreskrivs om makars förmögenhetsförhållanden, om inte något annat följer av rådets förordning ((EU) nr 2016/1104) om genomförande av ett fördjupat samarbete på området för domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet av domar i mål om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap (lagen om registrerat partnerskap (950/2001) 15 §). Bestämmelserna i V avd. 4 kap. i äktenskapslagen (234/1929) kompletterar förordningarna, till den del ovan nämnda EU-förordningar inte tillämpas. Bestämmelser om vilken lag som ska tillämpas på arvande finns i så kallade EU:s arvsförordning ((EU) nr 650/2012) och kompletterande bestämmelser finns i 26 kap. i ärvdabalken. Utgångspunkten i EU:s arvsförordning är att lagen i den stat där arvlåtaren var bosatt vid dödstillfället ska tillämpas på arvet som helhet. Arvlåtaren har dock under sin livstid kunnat välja i sitt testamente att lagen i den stat där arvlåtaren är medborgare ska tillämpas. Om arvlåtarens val leder till att någon annan stats lag än Finlands tillämpas på arvlåtarens arv, påverkar denna uppgift också fastställandet av delägarkretsen och uppgiften ska anges i den kompletterande informationen.

Enligt momentets 2 *punkt* förs in i registrets kompletterande information i fråga om bouppgivaren namn, personbeteckning och kontaktuppgifter. Närmare bestämmelser om bouppgivaren finns i 8 § i lagen och i 20 kap. 6 § i ärvdabalken. Eftersom informationen om bouppgivaren inte kan härledas ur befolkningsdatasystemet, utan den anmäls av dödsboet och ofta i praktiken av bouppgivaren själv, är även informationen om bouppgivaren kompletterande information till sin natur, trots att den är nödvändig. Informationen är nödvändig därför att bouppgivaren är förpliktad att granska den grundläggande informationen, ändra och komplettera den enligt situationen och försäkra att informationen i registret är riktig. Utan dessa åtgärder kan informationen i delägarregistret för dödsbon inte användas för att ersätta delägarförteckningen i bouppteckningen. Bouppgivarens kontaktuppgifter uppdateras med uppgifter som fås från befolkningsdatasystemet tills uppgiften om datum för förrättande av bouppteckningen har förts in i delägarregistret för dödsbon. Bouppgivaren kan också anmäla sådan information i sina kontaktuppgifter som inte är tillgänglig i eller uppdateras från befolkningsdatasystemet, såsom e-postadress eller telefonnummer.

Enligt momentets 3 *punkt* förs dessutom in i registrets kompletterande informationen i fråga om dödsboets kontaktperson namn, personbeteckning och kontaktuppgifter. Närmare bestämmelser om dödsboets kontaktperson finns i 20 kap. 2 § i ärvdabalken. Det föreslås dessutom att i 20 kap. 3 § 1 mom. i ärvdabalken föreskrivs om att dödsboets kontaktperson ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Uppgift om dödsboets kontaktperson är också nödvändig i delägarregistret för dödsbon, eftersom dödsboets kontaktperson är skyldig att ta emot delgivningar, anmälningar och förfrågningar som gäller dödsboet. Kontaktuppgifterna för dödsboets kontaktperson uppdateras med information från befolkningsdatasystemet tills dödsboet har upphört och anteckningen om det raderas ur registret. Bouppgivaren kan också anmäla sådan information om kontaktpersonens kontaktuppgifter som inte är tillgängliga i eller uppdateras från befolkningsdatasystemet, såsom e-postadress eller telefonnummer.

Enligt momentets 4 *punkt* förs i den kompletterande informationen dessutom in allmän information om testamente, om arvlåtaren har upprättat ett testamente eller om ett testamente med ett subsidiärt förordnande har upprättats till förmån för arvlåtaren. Med allmän information om testamente avses information om att arvlåtaren överhuvudtaget har upprättat ett testamente,

oavsett om testamentet är ett allmänt testamente eller ett specialtestamente till sin karaktär. Allmän information om testamente behövs för att den som använder informationen i registret ska kunna begära att få se ett testamente. Trots att endast universella testamentstagare är delägare i ett dödsbo i enlighet med 18 kap. 1 § i ärvdabalken och trots att endast information om universella testamentstagare förs in i registret i enlighet med 2 mom. 5 punkten, är det motiverat att i delägarregistret för dödsbon föra in allmän information om både universella testamenten och specialtestamenten.

Enligt momentets 5 *punkt* ska i den kompletterande informationen i fråga om arvingar och andra delägare i dödsboet som saknas i den grundläggande informationen föras in namn och personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, kontaktuppgifter, grunden för delägarskapet samt när delägarskapet börjat. Grundläggande information om arvingar kan saknas till exempel därför att arvlåtaren har bott utomlands och fått barn där och barnet eller barnets släktskapsförhållande till arvlåtaren inte har registrerats i Finlands befolkningsdatasystem. Ett annat exempel är en situation där en persons delägarställning grundar sig enbart på ett universaltestamente som upprättats av arvlåtaren. Om testamentstagaren är en sammanslutning, förs sammanslutningens företags- och organisationsnummer in i registret i stället för personbeteckningen. Ett tredje exempel är arvingar i enlighet med den lag i en främmande stat som ska tillämpas (till exempel kusiner), som inte är arvingar enligt finsk lag. Den efterlevande makens delägarskap i dödsboet är bundet till giftorätten, om den efterlevande maken inte har sådan ställning som arvinge som avses i 3 kap. i ärvdabalken eller inte är universell testamentstagare. Om den efterlevande maken inte har giftorätt i arvlåtarens egendom är den efterlevande maken inte delägare i dödsboet. Att den efterlevande maken inte har giftorätt kan bero till exempel på att makarna har ett äktenskapsförord som helt utesluter giftorätten. Giftorätt kan också saknas därför att avvittring redan har förrättats och giftorätten därmed redan har realiserats. Om avvittring inte har förrättats för den tidigare makens del, kan också den tidigare maken vara delägare i arvlåtarens dödsbo. Fastän avvittring inte har förrättats, kan den tidigare maken vara utesluten från giftorätt och delägarskap i dödsboet också därför att makens giftorätt har preskriberats. Eftersom grunden för delägarskap i dödsboet samt tidpunkten för dess början och upphörande inte alltid kan fås direkt från befolkningsdatasystemet utan är beroende av andra faktorer, har denna informationskategori fastställts höra till den kompletterande informationen.

Enligt momentets 6 *punkt* ska i den kompletterande informationen i fråga om andra personer som har att göra med dödsboet och som saknas i den grundläggande informationen föras in namn och personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, kontaktuppgifter, personens ställning i dödsboet samt när personen fått denna ställning. Som annan person som har att göra med dödsboet ska anmälas till exempel den efterlevande maken och en tidigare make som inte är delägare i dödsboet på grundval av makens arvsrätt eller giftorätt eller ställning som universell testamentstagare. Enligt 20 kap. 2 § 2 mom. i ärvdabalken ska i delägarförteckningen i bouppteckningen även de personer antecknas som har rätt till arv först efter den primära testamentstagaren, och därför ska också sekundära testamentstagare föras in i delägarregistret för dödsbon. Arvsrätten för en sekundär testamentstagare förverkligas först efter att rätten har upphört för den primära testamentstagaren, till exempel om denne avlider eller avstår från arvet. Som andra personer som har att göra med dödsboet ska dessutom anges till exempel sekundära arvingar, om uppgifter om dem saknas i den grundläggande informationen. Med sekundära arvingar avses arvingar som har rätt till arv efter den efterlevande makens arvsrätt (ärvdabalken 3 kap. 1 § 2 mom.). Sekundära arvingar är inte delägare i dödsboet efter den först avlidna maken, utan först efter den efterlevande makens död.

Dessutom ska, enligt momentets 7 *punkt*, i den kompletterande informationen i fråga om eventuell testamentsexekutor föras in namn och personbeteckning eller företags- och

organisationsnummer och kontaktuppgifter. Informationen är nödvändig därför att med stöd av 19 kap. 21 § 1 mom. 1 meningen i ärvdabalken har testamentsexekutorn, om ej annat följer av testamentet, samma befogenhet som boutredningsman, dock icke att avträda boet till konkurs. Denna information ska dock föras in först efter att testamentet har vunnit laga kraft och testamentsexekutorn har tagit emot uppdraget, eftersom införandet av informationen ändrar dödsboets förvaltningsform från samförvaltning till förvaltning av boutredningsman eller testamentsexekutor, vilket påverkar bland annat utfärdandet av Suomi.fi -fullmakter.

Enligt momentets 8 *punkt* ska i den kompletterande informationen föras in uppgift om upphörande av delägarskapet för en delägare i dödsboet eller ställningen för en annan person som har att göra med dödsboet samt grunden och tidpunkten för upphörandet. En arvinges delägarskap som grundar sig på släktskapsförhållande upphör normalt vid arvskiftet, om inte dödsfall inom delägarkretsen ändrar arvsordningen. Delägarskapet för en efterlevande make som har giftorätt i arvlåtarens egendom upphör redan då avvittringen har förrättats, om inte den efterlevande maken samtidigt är antingen arvinge eller universell testamentstagare. Delägarställningen kan också upphöra till exempel genom arvsavsägelse eller testamente, överlåtelse av arvsandel, partiellt arvskifte eller partiell avvittring och arvskifte där någon eller några delägare har fått hela sin andel i boet. Delägarskapet kan också upphöra genom att arvsrätten går förlorad. Arvsrätt kan gå förlorad till exempel genom att den arvsberättigade dödar arvlåtaren, genom att ett testamente undanhålls eller genom att någon görs arvlös.

Enligt momentets 9 *punkt* ska i den kompletterande informationen i fråga om personer som avses i 1 mom. 2–6 punkten och 2 mom. 5 och 6 punkten anges den lagliga företrädarens namn och personbeteckning eller den allmänna intressebevakarens identifieringsuppgifter, om den grundläggande informationen om intressebevakaren, ställföreträdaren för intressebevakaren, intressebevakningsfullmäktigen, fullmäktigens ersättare eller en annan laglig företrädare ska kompletteras. I 1 mom. 2–6 punkten och 2 mom. 5 och 6 punkten hänvisas till arvingar, efterlevande och tidigare make, sekundär arvinge, testamentstagare, sekundär testamentstagare, part som avsäger sig arv eller testamente samt mottagare av arvsandel. Informationen bör föras in för att uppgifterna om den lagliga företrädaren för en huvudman ska vara fullständiga och aktuella.

Enligt momentets 10 *punkt* ska i den kompletterande informationen också föras in uppgift om huruvida delägarna i dödsboet har ingått avtal om samförvaltning av dödsboet samt begynnelse- och eventuellt slutdatum för avtalet. Endast dödsboet självt har information om ett möjligt avtal om samförvaltning av dödsboet, och därför ska bouppgivaren komplettera delägarregistret för dödsbon med denna uppgift.

Enligt momentets 11 *punkt* ska i den kompletterande informationen också föras in uppgift om upphörande av dödsboet samt grunden och tidpunkten för upphörandet. Dödsboet upphör att existera till exempel efter att dödsboets skulder har betalats och dödsboets hela egendom har skiftats mellan delägarna. Dödsboet kan också upphöra till exempel på grund av att en delägare i dödsboet löser in de övriga delägarnas andelar, varvid all egendom som ska skiftas övergår till en enda delägare.

I den föreslagna paragrafens 3 *mom.* föreskrivs det om den information som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska föra in i registret utifrån myndigheters anmälningar och användningen av serviceplattformen för dödsbon.

Enligt momentets 1 *punkt* ska myndigheten föra in i registret uppgift om sådan granskning av information och sådan försäkran att informationen är riktig som avses i 8 och 11 §. Uppgiften om granskning och försäkran är viktig, eftersom den information som anmälts i den

grundläggande informationen åtnjuter den offentliga tillförlitlighet som avses i 14 § endast om bouppgivaren har granskat och försäkrat att den är riktig. Därför ska det också framgå av delägarregistret om informationen inte har granskats och försäkrats vara riktig och således inte åtnjuter offentlig tillförlitlighet. Att informationen inte har granskats och försäkrats vara riktig kan bero på att bouppgivaren inte har valt elektronisk ärendehantering eller på att granskning och eventuell komplettering av informationen pågår.

Enligt momentets 2 *punkt* för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata in uppgifter som i arvsskattedeklarationen lämnats om dödsboets kontaktperson, om datum för förrättande av bouppteckning och om försäkran att den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras, när uppgifterna har lämnats till Skatteförvaltningen på något annat sätt än via e-tjänsten för delägarregistret för dödsbon som avses i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Det är viktigt att uppgifterna förs in i delägarregistret för dödsbon för att informationen i delägarregistret ska vara uppdaterad och överensstämna med uppgifterna i arvsskattedeklarationen.

Enligt momentets 3 *punkt* för myndigheten också in i registret uppgift om ändring av den grundläggande informationen och den kompletterande informationen samt tidpunkten och grunden för ändringarna. Uppgiften om ändringar av den grundläggande informationen är särskilt viktig, eftersom ändring av den grundläggande informationen kan leda till att den offentliga tillförlitlighet som avses i 14 § upphör. Uppgiften om tidpunkten för ändringarna är också viktig, eftersom den som använder informationen i delägarregistret kan kontrollera utifrån uppgiften om tidpunkten för ändringarna om informationen i delägarregistret för dödsbon har ändrats efter att användaren senast använde informationen. Ändring och komplettering av informationen påverkar dessutom vem som kan få åtkomst till informationen i delägarregistret för dödsbon. Om man till exempel vill anmäla en efterlevande sambo som inte är delägare i dödsboet som bouppgivare, krävs för att denne ska kunna bli bouppgivare att någon av delägarna först anmäler den efterlevande sambon som bouppgivare, varefter en vy visas för den efterlevande sambon i delägarregistret för dödsbon och denne får rätt att ändra eller komplettera informationen i delägarregistret.

Enligt momentets 4 *punkt* för myndigheten också in i registret uppgift om huruvida informationen om delägarna har fastställts på det sätt som avses i 20 kap. 9 d § i ärvdabalken. I samband med att uppgiften förs in ska myndigheten också ange den tidpunkt enligt vilken uppgifterna om delägare har fastställts. Uppgiften om fastställelse är viktig eftersom fastställda information om delägare åtnjuter offentlig tillförlitlighet och en rättshandling som de i den fastställda delägarförteckningen antecknade delägarna i dödsboet har ingått på boets vägnar med en annan person än en delägare är bindande, även om någon delägare inte har antecknats i delägarförteckningen, om den med vilken rättshandlingen ingicks inte visste och inte heller borde ha vetat att en sådan delägare fanns i dödsboet. Tidpunkten för fastställelse av delägaruppgifterna är viktig, eftersom det med tiden kan ske förändringar i delägarkretsen till exempel till följd av delägars död, förrättad avvittring eller någon annan motsvarande händelse.

Enligt momentets 5 *punkt* ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i fråga om den syssloman som avses i 18 kap. 4 § 2 mom. i ärvdabalken föra in i registret namn, andra identifieringsuppgifter som behövs och tidpunkt för avgörandet. Uppgiften är viktig eftersom i vissa situationer kan rätten förordna en syssloman för dödsboet. Sysslomannens uppgift är att handha det som enligt 18 kap. 3 § i ärvdabalken är en delägars skyldighet. Det föreslås att domstol åläggs en skyldighet att anmäla förordnandet av syssloman till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det föreslås att det föreskrivs om anmälningsskyldigheten i lagen 373/2010, dit bestämmelser om domstolarnas anmälningsskyldighet har koncentrerats.

Enligt momentets *6 punkt* för myndigheten också in i registret uppgift om huruvida en boutredningsman som avses i 19 kap. 1 § i ärvdabalken har förordnats för dödsboet. I fråga om boutredningsmannen anges namn och andra identifieringsuppgifter som behövs. Det föreslås att domstol åläggs en skyldighet att anmäla förordnandet av boutredningsman till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. I annat fall blir kompletteringen av delägarregistret för dödsbon med uppgiften om förordnande av boutredningsman beroende antingen av boutredningsmannens egen anmälan eller av bouppgivarens anmälan. Förordnande av boutredningsman ansöks hos domstol ofta på grund av att det förekommer sådana konflikter mellan delägarna i dödsboet som förhindrar effektiv utredning och förvaltning av dödsboet. Därför kan anmälan av förordnandet av boutredningsman inte vara beroende av att dödsboet gör anmälan och å andra sidan kan boutredningsmannen inte ges fullmakt att sköta ärenden som gäller delägarregistret för dödsbon förrän Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fått kännedom om förordnandet av boutredningsmannen. I registret ska också anges uppgift om skiljande av boutredningsmannen från uppdraget samt tidpunkt för avgörandet. Det föreslås att det föreskrivs om anmälningsskyldigheten i lagen 373/2010, dit bestämmelser om domstolarnas anmälningsskyldighet har koncentrerats.

Enligt momentets *7 punkt* för myndigheten också in i registret uppgift om försättande av dödsboet i konkurs samt i fråga om den boförvaltare som avses i 8 kap. 1 § i konkurslagen (120/2004) namn och andra identifieringsuppgifter som behövs. I registret förs likaså in uppgift om eventuellt skiljande av boförvaltaren från uppdraget samt tidpunkt för avgörandet. Konkursboets förvaltare anmäler uppgiften till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det föreslås att det föreskrivs om saken i justitieministeriets förordning om konkursärenden (502/2004), där det också föreskrivs om andra uppgifter som förvaltare av konkursbon anmäler.

Enligt momentets *8 punkt* för myndigheten också in i registret uppgift om utmätning och säkringsåtgärder som gäller en delägars andel i dödsboet. Uppgiftslämnaren är i detta fall utsködningsmyndigheten, för vilken det föreslås en anmälningsskyldighet i fråga om dessa åtgärder för delägarregistret för dödsbon. Uppgiften om utmätning eller säkringsåtgärd som gäller en andel i ett dödsbo är viktig, eftersom i samband med båda åtgärderna meddelas dödsboet förbud att överlåta egendom från dödsboet till gäldenären (utmätningensbalken 4:77 §). Efter att ett betalningsförbud har trätt i kraft träder också ett förfogandeförbud som gäller egendom som tillhör dödsboet i kraft (utmätningensbalken 4:78 §). Därefter får dödsboet inte överlåta egendom som hör till dödsboet utan utsködningsmyndighets tillstånd. Införande av en uppgift om utmätning eller en säkringsåtgärd som gäller en andel i ett dödsbo i delägarregistret för dödsbon ska vara ägnad att främja intressen hos både dem som ansöker om utsködningsmyndighet och dem som ingår rättshandlingar med dödsboet mer allmänt i fråga om sådana egendomsslag som inte har koppling till ett sådant särskilt egendomsregister där utmätningen eller säkringsåtgärden ska föras in på basis av gällande lagstiftning.

Enligt momentets *9 punkt* ska myndigheten föra in i registret uppgift om datum för förrättande av bouppteckning. Uppgiften om förrättande av bouppteckning är viktig för dödsboets avtalsparter, eftersom omständigheterna kring dödsboet preciseras i samband med bouppteckningen, till exempel genom eventuella uppgifter som lämnas av den efterlevande maken och delägarna. I bouppteckningen eller i en bilaga till den sammanställs dessutom ofta uppgifter och handlingar som är betydelsefulla för avtalsparterna, till exempel uppgifter om testamente och delgivning av det.

I paragrafens *4 mom.* föreslås bestämmelser om att ifall arvlåtaren, en arvinge, en testamentstagare eller en annan aktör som avses i 1–3 mom. inte har en finsk personbeteckning eller ett finskt företags- och organisationsnummer, ska som kompletterande information i

delägarregistret för dödsbon i stället för personbeteckning eller företags- och organisationsnummer föras in uppgift om den stat där delägaren är bosatt eller registrerad och delägarens födelsetid samt en annan identifieringsbeteckning eller identifieringsuppgift för personen eller företaget. En annan identifieringsbeteckning eller identifieringsuppgift kan till exempel vara den utländska personbeteckningen för en person. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att personen eller företaget i fråga har specificerats i tillräcklig utsträckning trots att denna aktör inte har en finsk person- eller företagsbeteckning.

I paragrafens 5 mom. föreslås bestämmelser om att när information som avses i denna paragraf lämnas ut till evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan eller Riksarkivet för komplettering för skapande av den grundläggande information som avses i 5 §, ska i fråga om personer som avses i 1 mom. 1 punkten utöver den information som nämns ovan i denna paragraf också anmälas tidigare befolkningsregisterförare. Uppgiften om befolkningsregisterföraren är viktig för att kyrkorna och Riksarkivet ska kunna lämna in information som eventuellt saknas i befolkningsdataregistret.

6 §. Rätt att få uppgifter från myndigheter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att få uppgifter från andra myndigheter. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska ha rätt att från vissa andra myndigheter få uppgifter som är nödvändiga för sammanställande av information om delägarna i dödsboet och om andra personer som har att göra med dödsboet, för trygghet av informationens riktighet och för uppdatering av informationen. Sådana myndigheter är domstolarna, Rättsregistercentralen, evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, ortodoxa kyrkan i Finland, Riksarkivet, Skatteförvaltningen, utsokningsmyndigheten, myndigheterna inom utlänningsförvaltningen samt utrikesministeriet och dess verksamhetsenheter.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska ha rätt att få uppgifter från domstolarna, eftersom det kan bli aktuellt att i domstolarna avgöra många olika ärendehelheter som har anknytning till delägarskap i dödsbon, såsom frågor som gäller giltigheten hos äktenskapsförord, avvittning eller testamente, förlust av arvsrätt eller förordnande av boutredningsman. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska också ha rätt att få nödvändiga uppgifter från Rättsregistercentralens system för anmälningar om avgöranden och beslut. Rätten att få uppgifterna är nödvändig, eftersom Rättsregistercentralen förmedlar de uppgifter som domstolarnas registrerat via systemet till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det föreskrivs separat om domstolarnas skyldighet att anmäla vissa uppgifter till delägarregistret för dödsbon.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska dessutom ha rätt att få uppgifter från evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och ortodoxa kyrkan i Finland medlemsregister, eftersom före den 1 oktober 1999 var dessa kyrkor också befolkningsregisterförare och uppgifterna i befolkningsdatasystemet kan behöva kompletteras med äldre uppgifter från församlingarnas medlemsregister. Rätten att få uppgifter ska också gälla Riksarkivets uppgifter i fråga om personer som varit skrivna före den 31 december 1949 i de områden som överläts till Sovjetunionen. Begränsningen av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att få uppgifter för sammanställandet av den information som avses i 5 § innebär i praktiken att den information som avses i 5 § 1 mom. kompletteras med uppgifter från Riksarkivet i situationer där de uppgifter som fås från evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och ortodoxa kyrkan i Finland inte är tillräckliga för skapandet av grundläggande information.

Det är motiverat att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata också ska ha rätt att få uppgifter från Skatteförvaltningen i den mån uppgifterna är nödvändiga för att upprätthålla delägarregistret för dödsbon. Planen är att ärenden som gäller delägarregistret för dödsbon ska

skötas via serviceplattformen för dödsbon. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland är personuppgiftsansvariga för uppgifter som gäller delägarskap i dödsbon. Skatteförvaltningen är endast registerförare för den servicehelhet som genomförs på serviceplattformen för dödsbon och som gör det möjligt att sköta ärenden i delägarregistret för dödsbon. Ett dödsbo ger förutom uppgifter om delägarskap i dödsboet även uppgifter om dödsboets förmögenhet via samma e-tjänst. Skatteförvaltningen behandlar uppgifter om dödsboets förmögenhet i stället för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det är möjligt att uppgifter om delägarskap i ett dödsbo kan förmedlas via e-tjänsten även till Skatteförvaltningen och vice versa. För att säkerställa att det går smidigt att sköta ärenden är det nödvändigt att dessa myndigheter har rätt att granska uppgifter om det aktuella dödsboet i varandras register.

Det är motiverat att rätten att få uppgifter gäller utsökningsmyndighetens uppgifter, eftersom förfogandeåtgärder som gäller egendom är förbjudna i samband med utmätning, och en åtgärd i strid med detta förbud är utan verkan mot borgenärerna (UB 4:77–78 och 4:37). Betydelsen av registeruppgifter om utmätning beskrivs också i 5 § 3 mom. 8 punkten.

Rätten att få uppgifter som hör till verksamhetsområdet för myndigheterna inom utlänningsförvaltningen samt för utrikesministeriet och dess verksamhetsenheter är motiverad, eftersom de kan behövas för att verifiera uppgifter om utländska delägare i dödsboet.

7 §. *Annan rätt att få uppgifter.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att få de uppgifter som avses i 5 § från fysiska personer och företag, andra sammanslutningar och stiftelser. Bestämmelsen kompletterar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att få uppgifter genom att myndigheten ges rätt att få sådana uppgifter som saknas för komplettering av delägarregistret för dödsbon.

Rätten att få uppgifter inskränker inte den personuppgiftsansvariges skyldigheter enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska svara bland annat för att den registrerades rättigheter enligt 3 kap. i dataskyddsförordningen tillgodoses. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska också vara skyldig att se till att de uppgifter som behandlas i delägarregistret är nödvändiga och exakta med tanke på behandlingens syfte. Myndigheten ska dessutom ha skyldighet att vidta alla rimliga åtgärder för att säkerställa att otydliga och felaktiga personuppgifter som förts in i delägarregistret raderas eller rättas utan dröjsmål. De aktörer som för in uppgifter i delägarregistret för dödsbon har inte till någon del ställning som personuppgiftsansvariga i fråga om de uppgifter som behandlas i delägarregistret för dödsbon.

8 §. *Bouppgivaren och dödsboets kontaktperson.* I paragrafen föreslås bestämmelser om bouppgivarens uppgifter. Paragrafen föreslås också innehålla en informativ hänvisning till bestämmelsen i 20 kap. i ärvdabalken där det föreskrivs om dödsboets kontaktperson. Bestämmelserna om bouppgivaren ska utöver bestämmelserna i ärvdabalken tillämpas i situationer där bouppgivaren börjar använda det elektroniska delägarregistret för dödsbon på det sätt som avses i 1 § i lagen. Bouppgivaren som avses i 20 kap. 6 § 1 mom. i ärvdabalken är den som vårdar egendomen eller annars är bäst förtrogen med boets ställning. Det föreslås att åtgärder som gäller delägarregistret för dödsbon ska föreskrivas för bouppgivaren, eftersom den person som kompletterar saknade uppgifter och vid behov uppdaterar delägarregistret i praktiken bör vara väl insatt i dödsboets situation. Dödsboets kontaktperson, som föreslås bli föreskriven i 20 kap. 2 § 3 mom. i ärvdabalken, tar emot delgivning, meddelanden och förfrågningar som gäller dödsboet.

Det föreslås att i paragrafens *1 moment* ska bouppgivaren åläggas ansvar att granska och anmäla den grundläggande information som avses i 5 § i denna lag, försäkra att informationen är riktig och uppdatera informationen i delägarregistret för dödsbon. Med granskning av grundläggande information avses i detta sammanhang att bouppgivaren har kontrollerat den grundläggande informationen som har skapats automatiskt i delägarregistret för dödsbon och ändrat och kompletterat de uppgifter som bouppgivaren märker att är felaktiga eller bristfälliga. Bouppgivaren ska i detta sammanhang anmäla sådan i 5 § 2 mom. avsedd kompletterande information som denne har kännedom om. Sådan information är till exempel information om ett eventuellt testamente. Bouppgivarens uppgift är också att försäkra att den information som denne granskat och lämnat är riktig. Bouppgivaren svarar för de uppgifter som föreskrivits denne före och efter bouppteckningen. Efter att bouppteckningsinstrumentet har lämnats in handlar anmälan av information om delägare om att uppdatera denna information.

I momentets *2 punkt* föreslås bestämmelser om att bouppgivaren ska granska den grundläggande informationen i delägarregistret, anmäla sådan i 5 § 2 mom. avsedd kompletterande information som denne har kännedom om och teckna försäkringen att informationen om delägare är riktig på det sätt som avses i 11 § senast i samband med att bouppteckningsinstrumentet sänds till den myndighet som avses i 20 kap. 8 § i ärvdabalken. Informationen om delägare ska granskas och kompletterande information anmälas första gången senast vid den tidpunkt då bouppteckningsinstrumentet sänds till myndigheten, eftersom enligt 20 kap. 3 § i ärvdabalken ska alla delägare i dödsboet nämnas i bouppteckningen. Bouppgivaren ska dock alltid granska och försäkra att informationen om delägarna i dödsboet är riktig i samband med att bouppteckningsinstrumentet sänds, även om den har granskats och försäkrats också tidigare.

I paragrafens *3 mom.* föreslås ingå en informativ hänvisning till föreslagna 20 kap. 2 § 3 mom. i ärvdabalken, där det föreskrivs om dödsboets kontaktperson.

9 §. *Ändringar som gäller bouppgivaren och dödsboets kontaktperson.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om ändringar som gäller bouppgivaren och dödsboets kontaktperson. Ändringar i delägarregistret för dödsbon påverkar inte direkt bouppgivaren. Om den delägare som varit dödsboets kontaktperson förlorar eller avstår från sitt delägarskap, kan denne inte längre vara kontaktperson. Personen kan inte längre vara dödsboets kontaktperson efter att denne har förlorat eller avstått från sin delägarställning, eftersom enligt det föreslagna 20 kap. 2 § 3 mom. i ärvdabalken ska dödsboets kontaktperson i första hand vara en delägare i dödsboet. En person som har förlorat eller avstått från sitt delägarskap kan dock fortsätta som kontaktperson om personen uppfyller någon annan förutsättning för uppgiften som kontaktperson som anges i lagrummet. Personen kan till exempel fortsätta som kontaktperson om denne är boutredningsman eller testamentsexekutor i dödsboet. Om dödsboet vill byta bouppgivare eller kontaktperson ska en delägare i dödsboet anmäla sig som ny bouppgivare eller kontaktperson. Delägaren kan också anmäla någon annan än sig själv som bouppgivare. Detta är nödvändigt eftersom bouppgivaren också kan vara någon annan än en delägare i dödsboet. Förfarandet för ändring av bouppgivaren och dödsboets kontaktperson motsvarar förfarandet när bouppgivaren och dödsboets kontaktperson anmäls till delägarregistret för dödsbon för första gången. I samband med anmälan av ändring av bouppgivaren och dödsboets kontaktperson ska lämnas den i 5 § 2 mom. 2 och 3 punkten avsedda informationen om den nya bouppgivaren eller kontaktpersonen.

Bouppgivaren och dödsboets kontaktperson förutsätts inte ge ett separat samtycke. Personen anses ge sitt samtycke till uppdraget när denne börjar sköta bouppgivarens eller kontaktpersonens uppgifter. Ett separat samtycke krävs inte heller i situationer där någon annan än en delägare i dödsboet har anmälts som bouppgivare. Om någon annan än en delägare har anmälts som bouppgivare och personen inte vill ta emot uppdraget, kan denne vägra ta emot

uppgdraget genom att förbli passiv. Ändringar som gäller bouppgivaren och dödsboets kontaktperson träder i kraft automatiskt på grundval av anmälan om ändringarna. Den som gjort en anmälan om ändring behöver inte separat begära att användarrättigheterna ändras.

I paragrafens andra moment föreslås bestämmelser om befullmäktigande. Bouppgivaren kan inte ge fullmakt enligt 2 kap. i lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929) för försäkran om att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig. För andra uppgifter som avses i paragrafens första moment kan bouppgivaren ge fullmakt. Handlingar som omfattas av ett befullmäktigande är således anmälan av information om delägare till delägarregistret före och efter bouppteckningen. Även dödsboets kontaktperson kan befullmäktiga en annan person att ta emot delgivning, meddelanden och förfrågningar som riktats till dödsboet. Bouppgivaren kan dock inte överföra ansvaret för försäkran om att informationen i delägarregistret är riktig, eftersom det föreslås i 11 § att på bouppgivarens försäkran ska tillämpas det som föreskrivs i 20 kap. 6 § 2 mom. i ärvdabalken om försäkran under edlig förpliktelse.

10 §. *Förfarande för anmälan av information till delägarregistret för dödsbon.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om det förfarande som ska användas för anmälan av information till delägarregistret för dödsbon. I paragrafen föreslås att bouppgivaren som avses i 8 § ska anmäla sådana i 5 § avsedda uppgifter som saknas eller som är felaktiga hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata i e-tjänsten för delägarregistret för dödsbon som avses i 1 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon (/). För den myndighet som avses ovan i 6 § ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata anvisa ett tillförlitligt och säkert sätt som lämpar sig för uppdatering av registeruppgifter för anmälan av information till delägarregistret. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan anvisa att informationen ska skickas till den till exempel via ett tekniskt gränssnitt.

11 §. *Tecknande av försäkran under edlig förpliktelse.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att bouppgivaren ska teckna försäkran under edlig förpliktelse att de uppgifter som denne har lämnat är riktiga och att inte något med vilja och vetskap är utelämnat när bouppgivaren har granskat den i 5 § avsedda grundläggande information som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har skapat. Bestämmelsen motsvarar vad som föreskrivs i 20 kap. 6 § 2 mom. i ärvdabalken om försäkran av de uppgifter som bouppgivaren har lämnat för bouppteckningen. Det som föreskrivs i 20 kap. 6 § 2 mom. i ärvdabalken tillämpas även på bestyrkande av försäkran under edlig förpliktelse.

Med granskning avses bouppgivarens skyldighet att granska den grundläggande information som skapats automatiskt i delägarregistret för dödsbon. Den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon ersätter de släktutredningar som används för närvarande och som dödsboet beroende på situationen ska beställa från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, ortodoxa kyrkan i Finland och Riksarkivet. Bouppgivaren är skyldig att granska all grundläggande information som skapats automatiskt samt ändra och komplettera informationen om delägare i den mån bouppgivaren upptäcker fel eller brister i informationen. Granskningen beskrivs också i 8 §. Efter granskningen försäkras bouppgivaren att inte bara den grundläggande informationen är riktig utan också att den kompletterande informationen är riktig. Bouppgivaren kan också anmäla och föra in information etappvis i delägarregistret för dödsbon. Försäkran om att informationen är riktig ska dock gälla hela informationsinnehållet om dödsboet i delägarregistret.

12 §. *Uppdatering av information om delägare och tecknande av ny försäkran.* I den föreslagna paragrafen föreskrivs det att efter att bouppgivaren har granskat den i 5 § avsedda informationen om delägare i delägarregistret för dödsbon och tecknat den i 11 § avsedda försäkran, kan

bouppgivaren uppdatera informationen i delägarregistret och teckna en ny försäkran under edlig förpliktelse att informationen är riktig. Bouppgivaren kan granska informationen om delägare och teckna en försäkran att den är riktig redan före bouppteckningen. Informationen om delägarna kan dock uppdateras och en ny försäkran tecknas under edlig förpliktelse till exempel om informationen i delägarregistret ändras. Försäkran kan tecknas också fastän informationen om delägare inte har uppdaterats. En sådan situation kan vara aktuell till exempel om en part med vilken dödsboet ingår rättshandlingar begär aktuell information om dödsboets delägarkrets. Informationen kan ändras också till exempel i en tilläggsbouppteckningen som förrättas efter bouppteckningen.

I paragrafen ingår också en förtydligande bestämmelse om att en uppdatering av information om en delägare i dödsboet eller någon annan enskild person som inte påverkar dennes delägarskap inte ska betraktas som en sådan uppdatering efter vilken det ska tecknas en ny försäkran att informationen om delägaren är riktig. Delägarställningen påverkas till exempel inte av att kontaktuppgifter eller uppgifter om intressebevakning ändras. Inte heller det att en person som antecknats som delägare till exempel med stöd av testamente också är delägare i egenskap av universell testamentstagare förutsätter att en ny försäkran ska tecknas att informationen är riktig.

13 §. *Fastställelse av information om delägarna i dödsboet.* I paragrafen föreslås en materiell hänvisning till bestämmelserna i 20 kap. 9 a–9 d § i ärvdabalken om fastställelse av information om delägare och makar.

14 §. *Offentlig tillförlitlighet hos information i delägarregistret för dödsbon.* I paragrafen föreslås bestämmelser om offentlig tillförlitlighet hos information i delägarregistret för dödsbon.

I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om att den grundläggande information som avses i 5 § 1 mom. och som bouppgivaren har granskat och försäkrat vara riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras åtnjuter efter bouppteckningen motsvarande offentliga tillförlitlighet som vad som i 20 kap. 9 c § i ärvdabalken föreskrivs om fastställelse av delägarförteckning. I momentet föreslås dessutom att en förutsättning för sådan offentlig tillförlitlighet hos delägarregistret som motsvarar fastställelse av delägarförteckningen enligt ärvdabalken är att brister i den grundläggande informationen inte har anmälts på det sätt som avses i 4 § 3 mom. i samband med den grundläggande informationen i delägarregistret.

Med bristfällig information i delägarregistret för dödsbon avses i 4 § 3 mom. situationer där den grundläggande information som skapas utifrån befolkningsdatasystemet inte är offentligt tillförlitlig på det sätt som avses i 18 § i befolkningsdatalagen eller där den grundläggande information som skapas utifrån befolkningsdatasystemet och andra register som avses i 1 mom. är bristfällig. Sådana brister ska antecknas i delägarregistret i samband med denna information.

I paragrafens 2 mom. föreslås också en förtydligande bestämmelse om att en sådan ändring av information om en enskild person som inte påverkar dennes delägarskap inte ska betraktas som en sådan ändring till följd av vilken informationen om delägarskapet i dödsboet förlorar sin offentliga tillförlitlighet. Delägarställningen påverkas till exempel inte av att kontaktuppgifter eller uppgifter om intressebevakning uppdateras. Inte heller det att en person som antecknats som delägare till exempel med stöd av testamente också är delägare i egenskap av universell testamentstagare påverkar den offentliga tillförlitligheten hos informationen om delägare i fråga om denna person.

Den information om delägare som förts in i delägarregistret från de register som avses i 4 § och som bouppgivaren inte har ändrat eller kompletterat åtnjuter fortfarande samma offentliga tillförlitlighet som informationen i källregistret, trots att informationen i delägarregistret till övriga delar kan ha ändrats eller kompletterats. Således åtnjuter den information som skapats i delägarregistret utifrån befolkningsdatasystemet samma offentliga tillförlitlighet som den åtnjuter i befolkningsdataregistret med stöd av 18 § i befolkningsdatalagen. Det är inte nödvändigt att föreskriva separat om denna fråga i lagen om ett delägarregister för dödsbon, eftersom det redan finns bestämmelser om detta i 18 § i befolkningsdatalagen. Trots att information som erhållits från register som åtnjuter offentlig tillförlitlighet inte förlorar den offentliga tillförlitlighet som följer av källregistret, åtnjuter den dock inte den offentliga tillförlitlighet som avses i 20 kap. 9 c § i ärvdabalken, om bouppgivaren har ändrat eller kompletterat den information om delägare som bildats automatiskt i delägarregistret för dödsbon på så sätt att ändringarna har mer omfattande verkningar än vad som föreslås i 2 mom.

15 §. Bouppgivarens ansvar. I paragrafen föreslås bestämmelser om bouppgivarens ansvar. I paragrafens 1 mom. föreslås att för tillförlitligheten hos den information som bouppgivaren har anmält och granskat ansvarar bouppgivaren efter det att denne har försäkrat informationen vara riktig. Bouppgivaren svarar alltså för att den information som denne anmäler till registret är riktig vid den tidpunkt då informationen försäkras vara riktig och att bouppgivaren inte uppsåtligen har underlåtit att anmäla någon omständighet som avses i 5 § 2 mom. och som denne har känt till. Dessutom ska bouppgivaren svara för att informationen som denne har granskat är tillförlitlig. Utgångspunkten är att bouppgivaren kan lita på att den grundläggande informationen som kommer från registren är riktig. Om bouppgivaren emellertid vet eller har skäl att misstänka att det förekommer fel i den grundläggande information som skapats utifrån registren, svarar bouppgivaren för att kontrollera saken samt för att ändra och komplettera den felaktiga informationen i registret innan den försäkras vara riktig. Om bouppgivaren till exempel vet att en person som föreslagits som delägare i dödsboet på grundval av uppgifterna i befolkningsdataregistret har avlidit, ska bouppgivaren ändra uppgiften innan denne försäkras att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig. Efter boupppteckningen ska bouppgivaren inte ha någon skyldighet enligt denna lag att hålla informationen om delägare uppdaterade. I praktiken följer dock ett behov av att uppdatera informationen om delägare, om dödsboet utträtt ärenden med stöd av informationen i delägarregistret och till exempel en avtalspart till dödsboet förutsätter att informationen om delägare uppdateras innan en rättshandling inleds.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om bouppgivarens ersättningsansvar. En bouppgivare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har anmält felaktig eller bristfällig information till delägarregistret för dödsbon ska ersätta den vars rätt är beroende av registeranteckningens riktighet för den ekonomiska skada som den felaktiga eller bristfälliga informationen orsakat.

Med bristfällig information avses, utöver ofullständigt angivna uppgifter, även situationer där väsentlig information helt har utelämnats. Begreppen uppsåtlighet och grov oaktsamhet bedöms i enlighet med de allmänna principerna inom skadeståndsrätten. Med uppsåtlighet avses avsiktligt lämnande av felaktig eller bristfällig information samt ett godtagande av att felaktig information kan medföra skada. Det centrala ur perspektivet för bedömning av uppsåtlighet är huruvida bouppgivaren har anmält felaktig eller bristfällig information trots att denne borde ha förstått att den kan orsaka skada för en sådan aktör vars rätt är beroende av registeranteckningens riktighet. Med grov oaktsamhet avses sådan oaktsamhet som kan bedömas ligga nära uppsåtlighet. Om bouppgivaren inte är och inte skäligen borde ha varit medveten om att den information som anmäls till delägarregistret för dödsbon är felaktig eller bristfällig, kan det inte vara fråga om ett uppsåtligt eller grovt oaktsamt agerande. Ersättningsskyldighet uppkommer inte trots att den anmälda informationen senare visar sig vara

felaktig eller bristfällig, om bouppgivaren vid tidpunkten för anmälan hade grundad anledning att tro att informationen var riktig och tillräcklig.

Bouppgivaren är ersättningsskyldig endast om ersättningsskyldigheten kan anses vara skälig. Vid fastställande av ersättningsansvar är det avgörande om ersättningsskyldigheten ska anses vara skälig med beaktande av, utöver lämnandet av information och dess betydelse, även andra omständigheter.

Det föreslås att den ersättningsskyldighet enligt 2 mom. som avser information som anmälts till delägarregistret för dödsbon ska tillämpas endast på bouppgivaren. Det är ändamålsenligt att rikta ersättningsansvaret endast mot bouppgivaren, eftersom det endast för denne föreslås åtgärder som gäller anmälan och försäkran av information i delägarregistret. Bestämmelser om ersättningsansvar för delägare i dödsboet finns i 18 kap. 7 § ärvdabalken. Med stöd av paragrafen är en delägare pliktig att ersätta skada, som han vid boets vård eller förvaltning uppsåtligt eller av vårdlöshet tillskyndat någon, vars rätt är beroende av boutredningen. Är vårdlösheten ringa, må ersättningen nedsättas eller delägaren helt och hållet befrias från ersättningsskyldigheten, där detta med hänsyn till skadans storlek och övriga omständigheter prövas skäligt. Bouppgivarens ansvar är inte lika strängt som det ersättningsansvar som föreskrivs för delägare i dödsbon i ärvdabalken. Ansvar för att registeruppgifter är riktiga kan inte anses vara helt jämförbart med skada som orsakats vid förvaltning av ett dödsbo. Dessutom är bouppgivaren ofta en person som inte har juridisk sakkunskap och av denne kan det därför inte krävas att information om delägarregistret för dödsbon kompletteras under hot om ett lika strängt ersättningsansvar.

I samband med delägarregistret för dödsbon föreslås inga särskilda bestämmelser om statens ersättningsansvar. I delägarregistret för dödsbon och skapandet av information i registret är det fråga om utövande av offentlig makt. Till den del något annat inte bestäms i speciallagstiftningen tillämpas på statens ersättningsansvar bestämmelserna i skadeståndslagen (412/1974).

3 kap. Lagring och utlämnande av information i delägarregistret för dödsbon

16 §. Uppdatering, lagring och radering av information. I paragrafen föreslås bestämmelser om uppdatering, lagring och radering av information i delägarregistret för dödsbon. I paragrafens 1 mom. föreslås att informationen i delägarregistret för dödsbon lagras i 70 år från det att rätten att använda serviceplattformen för dödsbon har upphört i enlighet med 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Uppdateringen av informationen i delägarregistret för dödsbon ska dock upphöra vid den tidpunkt som avses i den paragrafen.

Bestämmelserna om lagring av information i delägarregistret för dödsbon föreslås avvika från bouppteckningsinstrumentets lagringstid. Delägarregistret för dödsbon föreslås avvika från delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet på så sätt att ändringar som gäller dödsboets personkrets kan göras i delägarregistret för dödsbon även efter bouppteckningen. En sådan möjlighet föreligger inte i fråga om upprättandet av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet, om inte dödsboet gör en kompletterande bouppteckning. Således innehåller delägarregistret för dödsbon aktuellare information om dödsboets personkrets än bouppteckningen. Lagringstiden för information i delägarregistret för dödsbon påverkar inte vad som föreskrivs i 20 kap. 12 a § i ärvdabalken om permanent förvaring av bouppteckningsinstrument (se LaUB 12/1994 rd). Skatteförvaltningen förvarar även i fortsättningen bouppteckningsinstrument som lämnats in till den permanent.

I den föreslagna lagringstiden för information i delägarregistret för dödsbon har man beaktat grunden för ändamålet med informationen om delägare i dödsbon. Den 70-åriga tiden för lagring av informationen börjar löpa först när rätten att använda serviceplattformen för dödsbon har upphört på det sätt som avses i 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Detta beror på att i Finland måste dödsbon inte skiftas och därför kan dödsbonas livslängd och samtidigt behovet av information om delägare vara anmärkningsvärt långt. Oskiftade dödsbon kan också bli generationsöverskridande och sammanlänkade. Därför kan behovet av information om oskiftade dödsbon kvarstå anmärkningsvärt länge.

Det är lättare för dödsboet att utträta ärenden om de uppdateringar som gjorts i delägarregistret för dödsbon efter att bouppteckningsinstrumentet lämnats in fås direkt från registret i stället för att de behöver utredas från delägarna i dödsboet. Av denna anledning föreslås att informationen i delägarregistret för dödsbon ska lagras i 70 år från det att rätten att använda serviceplattformen för dödsbon har upphört på det sätt som avses i 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon. I förslaget om lagringstidens längd har man beaktat att information om ett dödsbo kan behövas betydligt senare, också efter det att dödsboet har upphört, till exempel när arvlåtarens efterlevande make har avlidit eller i samband med en tvist om arv eller fastighetsägande som uppkommer senare. Preskriptionstiden för arvsrätten är 10 år. Den efterlevande maken kan leva betydligt längre än den först avlidna maken. Denna tid har beräknats till högst 70 år. Uppgifter om personkretsen för den först avlidna makens dödsbo behövs också när den efterlevande maken avlider. Att informationen om delägare lagras i 70 år efter att rätten att använda serviceplattformen för dödsbon har upphört är sålunda nödvändigt med hänsyn till den rättsliga betydelsen av informationen om delägarskap i dödsboet. Information om delägare som ändrats efter bouppteckningen är inte längre tillgängliga för sakägarna då informationen om dödsboet raderas ur delägarregistret för dödsbon.

Uppdateringen av informationen i delägarregistret för dödsbon upphör dock vid den tidpunkt som avses i 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Detta beror på att behovet av att uppdatera informationen om delägare upphör när rätten att använda serviceplattformen för dödsbon har upphört på det sätt som avses i 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om att de i registret införda kontaktuppgifterna som avses i 5 § 1 mom. 2–6 punkten, undantaget kontaktuppgifterna till dödsboets kontaktperson, raderas ur registret och förstörs omedelbart efter att uppgiften om datum för förrättande av bouppteckning har förts in i delägarregistret för dödsbon. Syftet med att föra in kontaktuppgifter till delägarna i dödsboet och till andra aktörer som är viktiga med tanke på bouppteckningen i delägarregistret för dödsbon är att underlätta dödsboets ärendehantering. Avsikten är att man från delägarregistret för dödsbon ska kunna få kontaktuppgifter till alla parter som ska kallas till bouppteckning, för utskick av kallelser och för upprättande av bouppteckningsinstrumentet. När bouppteckningen har förrättats och arvskattedecklarationen lämnats in finns det inte längre behov av dessa uppgifter. Om kontaktuppgifterna skulle lagras i registret, skulle man vara tvungen att uppdatera dem regelbundet för att de inte ska förlora sin aktualitet. För dem som behöver delägarnas kontaktuppgifter är de dessutom tillgängliga via befolkningsdatasystemet. Med undantag för uppgifterna om dödsboets kontaktperson finns det således ingen tillräcklig grund för att lagra kontaktuppgifterna. Av denna anledning är Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skyldig att radera och förstöra kontaktuppgifterna i delägarregistret för dödsbon omedelbart efter bouppteckningen och efter att arvskattedecklarationen har lämnats in. I momentet föreslås också att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska svara för uppdateringen av kontaktuppgifterna till dödsboets kontaktperson utifrån uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

I paragrafens 3 mom. föreslås bestämmelser om arkivering av informationen i delägarregistret för dödsbon. I momentet föreslås att centraliserad arkivering av information och överföring av information till Riksarkivet ska åläggas Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det är mest naturligt att ålägga Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata denna uppgift, eftersom myndigheten, i egenskap av personuppgiftsansvarig för delägarregistret för dödsbon, svarar för att skydda och lagra informationen i delägarregistret för dödsbon. Med undantag för de kontaktuppgifter som ska förstöras kan informationen i delägarregistret för dödsbon behövas för arkivändamål av allmänt intresse. Beslut om huruvida informationen i delägarregistret har arkivvärde fattas av Riksarkivet utifrån Finansministeriets förslag. Bestämmelser om arkivering av information i delägarregistret för dödsbon finns i arkivlagen (831/1994).

17 §. Allmänna förutsättningar för utlämnande av information. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för utlämnande av informationen i delägarregistret för dödsbon. Bestämmelserna om utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon utgör ett undantag från bestämmelserna om offentlighet i offentlighetslagen, som tillämpas som allmän lag när det gäller utlämnande av information. Till den del denna lag inte innehåller bestämmelser som avviker från offentlighetslagen tillämpas offentlighetslagen som allmän författning. Till de allmänna förutsättningarna för utlämnande av personuppgifter hör också de allmänna principer som följer av dataskyddsförordningen och som inte behöver upprepas på nationell lagstiftningsnivå. Ett exempel på detta är bland annat principen om uppgifternas användningsändamål, enligt vilken personuppgifter som lämnas ut från registret ska vara nödvändiga för det ändamål för vilket de lämnas ut. Dessutom ska mottagaren även i vidare mening ha rätt att behandla uppgifter med stöd av dataskyddsregleringen.

Syftet med den reglering som ingår i delägarregistret för dödsbon är att balansera de risker som är förknippade med behandlingen av personuppgifter genom bestämmelser om begränsning av utlämnande, som fastställer för vilket ändamål uppgifter kan lämnas ut, samt genom ett samtidigt uteslutande av möjligheten att lämna ut uppgifter för andra ändamål. Det är i huvudsak fråga om offentliga uppgifter och uppgifter som är sekretessbelagda med stöd av offentlighetslagen har man strävat efter att lämna utanför registret. I enskilda fall kan registret dock innehålla sekretessbelagda uppgifter och till denna del innebär det föreskrivna undantaget från offentlighetslagen också avvikelser från sekretessgrunderna. Sekretessbelagda uppgifter ska ingå endast i mycket begränsad utsträckning i den information som förs in i registret. Regleringen motsvarar till sina principer bestämmelserna i befolkningsdatalagen, men är snävare än sin förebild, eftersom också informationsinnehållet i delägarregistret för dödsbon är snävare.

Enligt paragrafens andra moment får uppgifter inte lämnas ut om detta eller mottagarens verksamhet av grundad anledning kan misstänkas kränka skyddet för en persons privatliv eller skyddet för hans eller hennes personuppgifter, kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet. Bestämmelsen motsvarar regleringen i 28 § 2 mom. i befolkningsdatalagen.

18 §. Utlämnande av information till delägarna i dödsboet, bouppgivaren och dödsboets kontaktperson. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande av information från delägarregistret för dödsbon till delägarna i dödsboet, bouppgivaren och dödsboets kontaktperson. Med delägare i dödsboet avses också rättsinnehavare i dödsboet, såsom Statskontoret, i situationer där arvlåtaren inte har laga arvingar. Dessa personer har nästan obegränsad rätt att få information från delägarregistret för dödsbon. Rätten för delägarna i dödsboet, bouppgivaren och dödsboets kontaktperson att få information begränsas endast i 24

§ i lagen, där det föreskrivs att utlämnande av information som är föremål för spärrmarkering, uppgifter om fastställande av könstillhörighet, uppgifter om institutionsboende och uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund ska begränsas i samma omfattning som dessa informationskategorier har begränsats i 36 §, 40 §, 41 § 1 mom. och 42 § i befolkningsdatalagen. Information som hör till dessa kategorier får lämnas ut endast till evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, ortodoxa kyrkan i Finland och Riksarkivet och endast för de ändamål som anges i 24 §. Om till exempel bouppgivaren ändå anmäler information som hör till dessa kategorier till delägarregistret för dödsbon, har den personuppgiftsansvarige inte rätt att lämna ut den till andra som hör till dödsboets personkrets från delägarregistret för dödsbon.

Utgångspunkten är att delägarna i dödsboet, bouppgivaren och dödsboets kontaktperson redan på grund av sin ställning med avseende på skötseln av dödsboets ärenden har ett sådant nödvändigt behov av att få information till exempel för att identifiera ett adoptivbarn eller för att utreda adoptivbarnets person- och familjerättsliga ställning att den nämnda personkretsen anses ha en till delägarställningen knuten rätt till exempelvis sådan adoptionsrelaterad information som avses i 25 § eller till sådana uppgifter om personbeteckningar i delägarregistret för dödsbon som avses i 26 §. Sekundära arvingar och sekundära testamentstagare är, i enlighet med sina benämningar, delägare först efter den primära arvtagaren eller den primära testamentstagaren. Även delägarställningen för en tidigare make till arvlåtaren, vars äktenskap med arvlåtaren har upplösts före arvlåtarens död, är villkorlig med avseende på om maken har en på giftorätten grundad delägarställning eller inte. Det föreslås att innan en sekundär arvinges eller en sekundär testamentstagares delägarskap träder i kraft eller ett delägarskap som grundar sig på en tidigare makes giftorätt har säkerställts, ska dessa aktörer inte ges rätt att ta del av informationen i dödsboets delägarförteckning. En person med fördröjd eller villkorlig delägarställning kan dock ha någon annan lagstadgad grund för rätten att få information. Det är fråga om en sådan situation till exempel när en person vill kontrollera sina uppgifter i registret eller när bouppgivaren eller en av denne befullmäktigad person skickar en kallelse till en person om deltagande i bouppteckningen och det informationsmaterial som avses i 20 kap. i ärvdabalken har fogats till kallelsen. Rätten att få information begränsas dock i 24 §. Det är också möjligt att få rätt att få information genom fullmakt från delägarna. Om ett annat dödsbo är delägare i dödsboet omfattar rätten att få information i dessa situationer även det andra dödsboet som är delägare.

Det har inte ansetts nödvändigt att särskilt föreskriva om lagstadgade eller på fullmakt grundade företrädares rätt att få information, eftersom bestämmelser om företrädares och fullmaktstagares rätt att få information finns annanstans i lagstiftningen. Till exempel i 12 § i förvaltningslagen finns bestämmelser om ombud och biträde. Likaså föreslås den testamentsexekutor som avses i 5 § 2 mom. 7 punkten, den syssloman som avses i 5 § 3 mom. 5 punkten, den boutredningsman som avses i 6 punkten, den boförvaltare som avses i 7 punkten och den utsökningsmyndighet som avses i 8 punkten få motsvarande rätt att få information med stöd av särskilda bestämmelser.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska ha rätt att lämna ut information till Statskontoret om dödsbon där det enligt den grundläggande informationen i delägarregistret inte finns laga arvingar. Enligt 5 kap. i ärvdabalken tillfaller arvet efter personer som inte har arvingar staten och då sköter Statskontoret arvsfrågorna. Rätten att lämna ut information behövs för att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska kunna lämna ut information på eget initiativ till Statskontoret om dödsbon utan laga arvingar som kommit till dess kännedom.

19 §. Utlämnande av information för skötsel av myndighetsuppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande av information för skötsel av myndighetsuppgifter. Paragrafen är

en specialbestämmelse om myndighetsuppgifter och myndighetsverksamhet. I bestämmelsen fastställs också vilken information som kan lämnas ut för sådan verksamhet. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll, med mindre avvikelser, 29 § i befolkningsdatalagen.

I paragrafen nämns som tillåtna användningsändamål domstols- och förvaltningsförfarande, myndigheternas planerings- och utredningsuppdrag och andra motsvarande myndighetsuppgifter. Vid tolkningen av bestämmelsen kan bestämmelserna i 4 § i offentlighetslagen om myndighetsbegreppet tillämpas analogt. Med myndighetsuppgifter avses i den föreslagna bestämmelsen sådan utövning av offentlig makt som innebär att utövaren ensidigt förpliktar någon till något eller tillåter något. Det är också fråga om en myndighetsuppgift om ett offentligt samfund är part i ett rättsförhållande uttryckligen i egenskap av företrädare för den offentliga makten och de offentliga intressena är uteslutande eller huvudsakligen avgörande. Därmed täcker bestämmelsen uppgifter som omfattar produktion och utbud av offentliga tjänster oavsett organisationsform. Detta innebär till exempel att offentliga förvaltningsuppgifter som i enlighet med 124 § i grundlagen (731/1999) har anförtrots andra än myndigheter omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. Aktörer som avses i bestämmelsen är förutom statliga och kommunala myndigheter till exempel republikens president, riksdagen och ämbetsverk som lyder under den, landskapet Åland, evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan samt självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar. Dessutom kan EU:s eller dess medlemsstaters myndigheter komma i fråga, om utlämnandet av information grundar sig på EU-lagstiftningen. För tillämpningen av bestämmelsen är det i första hand ändamålet med den information som lämnas ut som är avgörande. Först i andra hand och som en faktor som eventuellt stöder tolkningslinjen kan man beakta ställningen hos den som ansöker om att få information samt organisationsformen.

Enligt paragrafens *1 punkt* lämnas ur delägarregistret ut den information som föreskrivs i lag för de användningsändamål som nämns i bestämmelsen. Hänvisningen till lagen omfattar också bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den lag som är föremål för hänvisningen. Bestämmelsen är en ovillkorlig rättsnorm. Om ändamålet med den information som ska lämnas ut är att sköta en myndighetsuppgift och behandlingen av informationen har reglerats på det sätt som anges närmare i den föreslagna bestämmelsen, ska den personuppgiftsansvarige lämna ut informationen.

Enligt paragrafens *2 punkt* lämnas ur delägarregistret för dödsbon ut den information som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i lag för de användningsändamål som nämns i bestämmelsen. Hänvisningen till lagen omfattar också bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den lag som är föremål för hänvisningen. Bestämmelsen ger den personuppgiftsansvarige ett större utrymme för rättslig prövning än vad som följer av momentets 1 punkt. Den personuppgiftsansvarige bör i sådana fall alltid också undersöka om relevanskravet uppfylls för all information som lämnas ut. I praktiken innebär detta till exempel också att bestämmelserna i 24 och 25 § i den föreslagna lagen om begränsningar av utlämnande av information samt bestämmelserna om användning och skydd av information som lämnats ut kan påverka innehållet i och omfattningen av den information som lämnas ut omedelbart.

20 §. *Utlämnande av information för historisk och vetenskaplig forskning samt för sammanställning av statistik.* Enligt paragrafen får information som behövs för historisk och vetenskaplig forskning samt för sammanställning av statistik lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 30 § i befolkningsdatalagen.

Bestämmelsen om ändamålsbegränsning i artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen innehåller ett undantag från denna princip, enligt vilket ytterligare behandling av personuppgifter för

vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål inte anses vara oförenlig med de ursprungliga ändamålen.

21 §. *Utlämnande av information för finansierings- och försäkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet.* Den föreslagna paragrafen är en specialbestämmelse om finansierings- och försäkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet samt om kreditupplysnings- och indrivningsverksamhet. I paragrafen föreskrivs om vilken information i delägarregistret för dödsbon som kan lämnas ut för de ändamål som nämns i bestämmelsen. Med annan motsvarande verksamhet avses till exempel aktörer som omfattas av kreditinstitutslagen och som inte hör till finans- och försäkringskonglomerat.

I paragrafens *1 mom.* nämns som tillåtna grupper när det gäller användningsändamålet finans- och försäkringsverksamhet samt annan motsvarande verksamhet. Bestämmelsen omfattar för det första all sådan verksamhet som har ordnats i enlighet med lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004). Den ska också omfatta annan motsvarande verksamhet, om det finns specialbestämmelser om ordnandet av den. Sådana specialbestämmelser är till exempel försäkringsbolagslagen (521/2008), lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995), lagen om försäkringsföreningar (1250/1987) och lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997). Centralt med tanke på bestämmelsens tillämpningsområde är att verksamheten sker i reglerad form till exempel så att den är underställd någon form av officiell tillsyn och att man vid organiseringen av verksamheten har beaktat särskilt att ställningen och rättsskyddet för användare av finans- och försäkringstjänster säkerställs. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att de personuppgifter som behövs vid användningen av finans- och försäkringstjänster lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon uttryckligen för att identifiera och specificera delägare i dödsbon. Bestämmelsen gäller således inte situationer där information i delägarregistret för dödsbon behövs till exempel för allmän marknadsföring av finans- och försäkringstjänster. På sådana situationer tillämpas bestämmelserna i 22 § i den föreslagna lagen.

Enligt momentets *1 punkt* får information som föreskrivs i lag lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon för finans- och försäkringsverksamhet samt för annan motsvarande verksamhet. Hänvisningen till lagen omfattar också bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den lag som är föremål för hänvisningen. Om ändamålet med den information som ska lämnas ut nämns i bestämmelsen och behandlingen av informationen har reglerats på det sätt som anges närmare i den föreslagna bestämmelsen, är utgångspunkten att den personuppgiftsansvarige ska lämna ut informationen. Å andra sidan bör man beakta att till exempel bestämmelserna i den föreslagna lagen om användning och skydd av information som lämnats ut i enskilda fall kan medföra användningsbegränsningar vilka även bör beaktas i de utlämnandesituationer som avses i detta moment.

Enligt momentets *2 punkt* får ur delägarregistret för dödsbon lämnas ut information som behövs för finans- och försäkringsverksamhet samt för annan motsvarande verksamhet, för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i lag. Hänvisningen till lagen omfattar också bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den lag som är föremål för hänvisningen. Utförandet av en uppgift, en åtgärd eller ett uppdrag ska alltså grunda sig antingen direkt på en bestämmelse i lag eller på en bestämmelse eller föreskrift som utfärdats med stöd av ett bemyndigande i lag. Bestämmelsen ger den personuppgiftsansvarige ett större utrymme för rättslig prövning än vad som följer av momentets *1 punkt*. Den personuppgiftsansvarige bör alltså i sådana fall alltid undersöka om relevanskravet uppfylls för all information som lämnas ut. I praktiken innebär detta till exempel att bestämmelserna i 24 och 25 § om begränsning av utlämnande av information i den föreslagna lagen ska beaktas när beslut om utlämnande fattas.

Enligt momentets 3 *punkt* kan ur delägarregistret för dödsbon dessutom lämnas ut information som behövs för finansierings- och försäkringsverksamhet samt för annan motsvarande verksamhet, för skötseln av ett sådant avtalsförhållande eller för fullgörande av ett sådant avtal där dödsboet är part. Bestämmelsen ger den personuppgiftsansvarige ett större utrymme för rättslig prövning än vad som följer av de tidigare punkterna i momentet. Detta större utrymme för rättslig prövning gäller för det första sådana avtal som nämns i bestämmelsen och förutsättningarna för deras innehåll och för det andra relevanskravet för den information som lämnas ut. Den personuppgiftsansvarige bör alltså i sådana fall undersöka att dödsboet är en faktisk avtalspart.

Enligt paragrafens 2 *mom.* får det ur delägarregistret för dödsbon dessutom lämnas ut information som behövs för kreditupplysningsverksamhet enligt kreditupplysningslagen (527/2007) samt för indrivning av fordringar och för förmedlingsrörelse enligt lagen om förmedling av fastigheter och hyreslägenheter (1074/2000). En specialbestämmelse i fråga om de användningsändamål som avses här är nödvändig för att regleringen ska vara informativ och exakt, men också för att verksamheten har en direkt koppling till finans- och försäkringsverksamhet.

22 §. *Utlämnande av information för skötsel av kundrelationer och för marknadsföring.* I paragrafen föreskrivs om utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon för skötsel av kundrelationer och för marknadsföring. Paragrafen kompletterar de tidigare bestämmelserna om utlämnande i den föreslagna lagen och den föreslås gälla alla aktörer som använder information för de användningsändamål som nämns i paragrafen oavsett organisationsform. Bestämmelsen innehåller uttömmande förteckningar över uppgifter som kan lämnas ut eller som annars kan behandlas för de ändamål som nämns i den.

Paragrafens 1 *mom.* innehåller bestämmelser om tjänster för att uppdatera och upprätthålla uppgifter i kund- eller marknadsföringsregister eller motsvarande register. Bestämmelsen motsvarar till sitt syfte 32 § 1 *mom.* i befolkningsdatalagen, men är betydligt snävare till sitt innehåll. Ur delägarregistret för dödsbon får i stället för kontaktuppgifter till alla delägare i dödsboet endast namn- och kontaktuppgifter som gäller dödsboets kontaktperson lämnas ut för skötsel av kundrelationer och för marknadsföring. När det gäller den grundläggande informationen om de personer som särskilt anges i bestämmelsen ska förteckningen vara uttömmande. Enligt bestämmelsen får det ur delägarregistret för dödsbon i fråga om dödsboets kontaktperson lämnas ut sådana namn- och kontaktuppgifter som behövs för att uppdatera, granska och rätta uppgifter i kund- eller marknadsföringsregister eller motsvarande register.

Bestämmelsen ger inte möjlighet att komplettera eller lägga till nya personer i kundregister med information från delägarregistret för dödsbon, om krav på samband eller någon annan grund för behandlingen saknas. Ordalydelsen i bestämmelsen ger inte heller möjlighet att lämna ut information ur delägarregistret för dödsbon för inrättande av marknadsföringsregister. Anskaffning av nya kunder är dock möjlig till exempel med hjälp av ett engångsurval enligt 2 *mom.* Innan en egentlig kundrelation har inletts är det i allmänhet möjligt att behandla personuppgifter i delägarregistret för dödsbon till exempel med hjälp av en teknisk anslutning endast om de personer som behandlingen gäller har gett sitt uttryckliga samtycke för den.

Med stöd av bestämmelsen är det inte möjligt att ge fri rätt att behandla uppgifter. Därför kan information i delägarregistret för dödsbon inte lämnas ut till exempel för inrättande av marknadsföringsregister. Med andra ord ska uppgifterna enligt bestämmelsen vara avsedda att användas för ett begränsat, fallspecifikt behov. Vid behov kan det naturligtvis också vara möjligt att återanvända uppgifter förutsatt att ovan nämnda begränsningar följs och förutsatt att uppgifterna förblir i den personuppgiftsansvariges besittning och alltså inte överläts att hanteras

fritt. Om avsikten är att använda uppgifter till exempel för att genomföra en direktmarknadsföringskampanj, bör informationskällan nämnas.

I paragrafens 3 mom. föreslås bestämmelser om att den adress som ingår i kontaktuppgifterna dock inte lämnas ut med stöd av detta moment, om ett förbud mot utlämnande av uppgifter för direktmarknadsföring har registrerats i befolkningsdatasystemet. Bestämmelser om förverkligande av förbudsrätten i befolkningsdatasystemet finns i 35 § i befolkningsdatalagen.

23 §. Annat utlämnande av information. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon för andra ändamål än de som anges ovan. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om information om dödsboets kontaktperson. För att målet att det ska gå att få kontakt med dödsboet via dess kontaktperson ska uppfyllas så smidigt och snabbt som möjligt, ska informationen om dödsboets kontaktperson vara tillgänglig för alla utan motivering. Begäran ska dock riktas till ett visst dödsbo. Det allmänna förbudet mot utlämnande av information som gäller information som lämnas ut för reklam och marknadsföring i 22 § 3 mom. är även tillämpligt på information om kontaktpersoner.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om begäran om att få information för att se till enskilda intressen, rättigheter eller skyldigheter. Ett exempel på ett sådant användningsändamål är handel mellan privatpersoner eller någon annan rättshandling, i fråga om vilken en aktör som utträtt ärenden med dödsboet vill försäkra sig om att den person som representerar dödsboet har fullmakt att utträta ärenden för alla delägars räkning. I fråga om bouppgivaren och delägarna i dödsboet ingår i den information som lämnas ut endast namn, födelsedatum och intressebevakning och information som hör till särskilda kategorier av personuppgifter ingår inte. Formuleringen i början av bestämmelsen överensstämmer med 13 § 1 mom. i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999), enligt vilket Skatteförvaltningen trots sekretesskyldigheten kan lämna ut uppgifter ur en bouppteckning som förvaras av Skatteförvaltningen till den som behöver uppgifterna för att se till sina intressen, rättigheter eller skyldigheter. Vid utlämnande av information ska också den information som avses i 5 § 3 mom. 1 och 4–9 punkten lämnas ut. Med punkterna avses granskning av information och försäkran av att informationen är riktig, uppgifter om fastställelse av information om delägare, uppgifter om syssloman, bouppteckningsman och förvaltare av konkursbo, uppgifter om utmätning som gäller en delägars andel i dödsboet och tidpunkten för avgörandet samt datum för förrättande av bouppteckning.

I paragrafens 3 mom. föreslås bestämmelser om informationsbehov som kan avse även annat än uppgifter som behövs i informationsutbyte. Sådan information kan till exempel vara personbeteckningar. För sådana delvis oförutsedda informationsbehov har det ansetts nödvändigt att föreskriva en specialbestämmelse på basis av vilken den personuppgiftsansvarige bedömer om förutsättningarna för utlämnande av information uppfylls. Det kan till exempel vara fråga om en person som ännu inte är delägare och som därmed inte har tillgång till informationen om delägarna i registret med stöd av den föreslagna 18 §. En sådan person kan framställa en begäran om information till den personuppgiftsansvarige med stöd av denna bestämmelse, om han eller hon kan lägga fram tillräckliga grunder för att få informationen.

24 §. Begränsningar som gäller information som är föremål för spärrmarkering, uppgifter om fastställande av könstillhörighet, uppgifter om institutionsboende och uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund. I paragrafen föreslås bestämmelser om begränsningar som gäller information som är föremål för spärrmarkering, uppgifter om fastställande av könstillhörighet, uppgifter om institutionsboende och uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund. Det föreslås att information som hör till dessa kategorier kan behandlas i delägarregistret för dödsbon endast till den del det är nödvändigt för skapande av information i enlighet med 4 §.

Bestämmelsen behövs för att det ska vara möjligt att också utbyta information som omfattas av ovan nämna begränsningar mellan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet för skapandet av grundläggande information i delägarregistret för dödsbon. Det föreslås att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ges rätt att få uppgifter enligt 6 § i denna lag från evangelisk-lutherska, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet trots sekretessbestämmelserna. Det föreslås också att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ges möjlighet enligt 4 § 2 mom. i denna lag att trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ eller på begäran lämna ut information till de ovan nämnda aktörerna. De uppgifter som avses i denna paragraf kan behandlas i delägarregistret för dödsbon endast så länge det är nödvändigt för att skapa information om delägarna. Uppgifter som hör till dessa kategorier förs dock inte in i delägarregistret för dödsbon och de får inte lämnas ut ur registret till andra än ovan nämnda aktörer. Om en person har en spärrmarkering förs inte adressen och inte heller uppgiften om spärrmarkeringen in i delägarregistret för dödsbon. Om bouppgivaren trots allt för in adressen för en person med spärrmarkering, är det inte möjligt att på basis av anteckningen avgöra om det är fråga om en adress som omfattas av spärrmarkering eller någon annan adress. Den personuppgiftsansvarige kan inte ansvara för att utlämningsbegränsningar för uppgifter som förts in av privata aktörer iakttas. Det faktum att kontaktuppgifterna för andra än dödsboets kontaktperson stryks ur registret genast efter att bouppteckningen och arvsskattedeklarationen har lämnats in minskar dock risken för att kontaktuppgifter som omfattas av spärrmarkering och som härrör från andra källor än befolkningsdatasystemet kommer till sådana aktörers kännedom som inte har rätt till dem. Om till exempel en myndighet behöver få kontaktuppgifter som omfattas av spärrmarkering, kan den begära dem direkt från befolkningsdatasystemet under de förutsättningar som anges i 36 § i befolkningsdatalagen.

Uppgifter om fastställande av könstillhörighet förs inte in i delägarregistret för dödsbon. Delägares eller andra levande personers tidigare förnamn och personbeteckning förs inte in i delägarregistret för dödsbon. Dessa uppgifter förs endast in i fråga om arvlåtaren. I registret används inte de könsbundna termerna mamma och pappa. Ett sådant släktskapsförhållande beskrivs med termen förälder. I delägarregistret för dödsbon förs endast sådana uppgifter om institutionsboende in som den registrerade själv har anmält. Uppgifter som omfattas av utlämnande-begränsningar enligt 41 § 1 mom. i befolkningsdatalagen förs inte in i registret. I registret förs inte heller in uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund.

25 §. Utlämnande av uppgifter om adoption. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande av uppgifter om adoption som förts in i delägarregistret för dödsbon trots sekretessbestämmelserna. Uppgifter om adoption förs in i registret med stöd av 5 § 1 mom. 2 punkten i den föreslagna lagen. Det är nödvändigt att noggrant och exakt föreskriva i en specialbestämmelse om utlämnande trots sekretessbestämmelserna, eftersom det är fråga om sekretessbelagda uppgifter om familjeliv eller andra med dem jämförbara personliga förhållanden som avses i 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen. Behovet av en specialbestämmelse beror också på att adoption påverkar en persons familje- och arvsrättsliga ställning.

Enligt bestämmelsen får uppgifter som gäller en adoption och vem som är ett adoptivbarns tidigare förälder endast lämnas ut till aktörer som anges i 18 § och till sådana aktörer som behöver uppgifterna för de ändamål som anges i 38 § i befolkningsdatalagen.

När bestämmelsen tillämpas ska det beaktas att det finns personer vars adoption har fastställts med stöd av bestämmelser som gällde före adoptionslagen (153/1985) och i fråga om vilka man kan bli tvungen att tillämpa nämnda bestämmelser på adoptionen. En adoption som fastställts med stöd av dessa bestämmelser har delvis andra rättsverkningar än en adoption som fastställts

enligt den gällande lagen. Specialfrågor av denna typ bör beaktas också när funktionella och datatekniska lösningar för tjänsterna i delägarregistret för dödsbon planeras och utarbetas.

I paragrafen föreskrivs uttömmande under vilka förutsättningar och till vem uppgifter om en adoption som införts i delägarregistret för dödsbon och om vem som är adoptivbarnets tidigare förälder kan lämnas ut. Bestämmelsen är nödvändig eftersom uppgiften om adoption anses vara en sekretessbelagd uppgift enligt offentlighetslagen. Eftersom bestämmelsen utgör ett undantag från sekretessbestämmelserna är dess tillämpningsområde avsett att vara snävt. I praktiken innebär detta att behovet av information alltid ska vara förenat med ett så konkret och specifikt ärende eller behov som möjligt. Å andra sidan anses grunderna för rätten att få uppgifter alltid uppfyllas när det är fråga om en delägare i ett dödsbo, bouppgivaren eller dödsboets kontaktperson. Dessa aktörer har på basis av sin ställning rätt att få uppgifter för identifiering av ett adoptivbarn och för utredning av barnets familjerättsliga ställning.

26 §. Utlämnande av personbeteckningar. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande av personbeteckningar eller utländska personnummer som förts in i delägarregistret för dödsbon. I paragrafen anges de förutsättningar under vilka personbeteckningar och utländska personnummer som förts in i delägarregistret för dödsbon får lämnas ut. Förutsättningen för att lämna ut personbeteckningar är att den som använder informationen har rätt att behandla personbeteckningarna med stöd av dataskyddslagen (1050/2018) eller lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018). På utlämnande av utländska personnummer tillämpas vad som i dataskyddslagen och i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten föreskrivs om personbeteckningar. Bestämmelser om behandling av personbeteckningar finns i 29 § i dataskyddslagen och i 12 § i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten.

27 §. När begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter upphör. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om den tidpunkt då begränsningarna för utlämnande av personuppgifter som förts in i delägarregistret för dödsbon upphör. Från och med den föreskrivna tidpunkten ska uppgifterna vara helt offentliga och tillgängliga utan andra praktiska begränsningar än sådana som beror på tekniska eller funktionella omständigheter som gäller utlämnande av uppgifter.

Det föreslås att utlämnandebegränsningar som enligt denna lag eller annan lag gäller personuppgifter som förts in i systemet och som direkt avser en person som är registrerad i delägarregistret för dödsbon ska upphöra efter att 50 år har förflutit från personens död. Om det inte finns uppgifter om personens dödsdag, föreslås att utlämnandebegränsningarna upphör senast efter att 100 år har förflutit efter att den sista anteckningen om personens personuppgifter fördes in i systemet. De tider som föreslås i bestämmelsen motsvarar bestämmelserna om sekretesstiden för skyddande av privatlivet enligt 31 § 2 mom. i offentlighetslagen. Den offentlighet som avses i bestämmelsen avser endast uppgifter som direkt gäller personen i fråga. Således bestäms offentligheten för uppgifterna om personer som förts in i delägarregistret för dödsbon självständigt och separat för varje person.

28 §. Begäran om utlämnande av information samt de redogörelser som behövs. Det föreslås att paragrafen innehåller föreskrifter om förfarandet vid begäran om utlämnande av information. Enligt paragrafens 1 mom. ska ansökan om utlämnande av uppgifter ur delägarregistret för dödsbon göras skriftligen. Utlämnande kan begäras också på något annat säkert och tillförlitligt sätt, om det är fråga om att utfärda intyg eller lämna utdrag över information i delägarregistret för dödsbon eller om att lämna ut andra enstaka uppgifter om arvlåtaren, dödsboet, en delägare i dödsboet eller någon annan person som har att göra med förvaltningen av dödsboet. Med annat

säkert och tillförlitligt sätt avses till exempel en muntlig begäran som gjorts i samband med ett kundbesök eller per telefon. Även i dessa fall ska identiteten hos den som framställer begäran kontrolleras vid behov.

Innan information lämnas ut får det enligt paragrafens 2 *mom.* vid behov krävas att användaren lämnar en redogörelse för hur den utlämnade informationen avses bli använd och skyddad. Redogörelsen ska lämnas skriftligen, och i redogörelsen ska det anges hur informationssäkerheten i fråga om informationsmaterial och informationssystem, skyddad informationsöverföring i datanät, kontrollen av användarrättigheter för informationssystem och insamlingen av logginformation om användning av informationssystem och om utlämnande av information avses bli genomförd vid behandlingen av den utlämnade informationen. Bestämmelserna i informationshanteringslagen som styr användningen och skyddet av information utgör en utgångspunkt för den information som krävs i redogörelsen.

Enligt 3 *mom.* 1 punkten ska en redogörelse krävas om information lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt eller om det gäller en omfattande mängd data och det är fråga om utlämnande av sådan information som avses i 24–26 §. Enligt 2 punkten ska en redogörelse krävas om användningen av informationen av någon annan grundad anledning än vad som avses i 1 punkten kan antas kränka skyddet för en persons privatliv eller personuppgifter eller kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter. I 24 § i denna lag begränsas behandlingen av information som är föremål för spärrmarkering, uppgifter om fastställande av könstillhörighet, uppgifter om institutionsboende och uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund till det som är nödvändigt för skapande av information i delägarregistret för dödsbon i enlighet med 4 §. I praktiken kan dessa uppgifter lämnas ut till evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet. I 25 § i denna lag begränsas utlämnandet av uppgifter om adoption och i 26 § föreskrivs det om förutsättningarna för utlämnande av personbeteckningar.

I 12–17 § och 22–24 § i informationshanteringslagen finns allmänna bestämmelser om användning och skydd av uppgifter. Om 12–17 § och 22–24 § i informationshanteringslagen tillämpas på användarens behandling av uppgifter, krävs ingen redogörelse enligt 4 *mom.* innan uppgifterna lämnas ut. Med stöd av 3 § 5 *mom.* i informationshanteringslagen tillämpas 12–17 § och 22–24 § i informationshanteringslagen förutom på myndigheter, universitet och yrkeshögskolor även på privatpersoner, privaträttsliga sammanslutningar och sådana offentligrättsliga samfund som inte är myndigheter till den del dessa sköter offentliga förvaltningsuppgifter. Bestämmelserna i 12–17 § och 21–24 § i informationshanteringslagen tillämpas också på evangelisk-lutherska kyrkan i enlighet med 10 kap. 8 § i kyrkolagen.

29 §. Beslut om utlämnande av information. I den föreslagna paragrafens 1 *mom.* föreskrivs det att ett skriftligt beslut ska fattas med anledning av en ansökan om utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon, och beslutet ska innehålla behövliga bestämmelser om rättigheterna och skyldigheterna för den som använder informationen och om användningen och skyddet av informationen. Med ett skriftligt beslut avses ett förvaltningsbeslut enligt 7 kap. i förvaltningslagen.

Om det är fråga om att utfärda intyg eller lämna utdrag eller om att lämna ut andra enstaka uppgifter om arvlåtaren, dödsboet, en delägare i dödsboet eller någon annan person som har att göra med förvaltningen av dödsboet, ska enligt 2 *mom.* ett skriftligt beslut om utlämnandet fattas enbart vid behov. Den myndighet som ansvarar för att lämna ut enstaka uppgifter ska dock på ett ändamålsenligt sätt dokumentera föremålet och ändamålet för den utlämnade informationen, tidpunkten för utlämnandet och informationen om den som beställt eller ska använda den utlämnade informationen. Dokumentationen är nödvändig för övervakning av användningen av informationen, utredning av eventuella oegentligheter samt för behov som gäller utlämnande av

information och avgifter som tas ut för den. Det kan vara nödvändigt att fatta ett skriftligt beslut till exempel på grund av omständigheter som gäller behandlingen av ett ärende, skyddet för privatliv och personuppgifter eller sökandens rättsskydd. I förfarandet för utlämnande av information ska i övrigt särskilt bestämmelserna i förvaltningslagen om utfärdande av förvaltningsbeslut och beslutets innehåll tillämpas.

30 §. Myndigheter som svarar för utlämnandet av information. Enligt 3 § är Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland gemensamt personuppgiftsansvariga för delägarregistret för dödsbon. I denna paragraf föreskrivs det om ansvarsfördelningen mellan de gemensamt personuppgiftsansvariga när information i registret lämnas ut.

I paragrafens *1 mom.* föreslås att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata svarar för utlämnandet av information ur delägarregistret för dödsbon och för produktionen av sådana allmänt behövliga informationstjänster som möjliggör att informationen i delägarregistret för dödsbon utnyttjas i överensstämmelse med denna lag. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata svarar således både för utlämnande av information via det tekniska gränssnittet och till exempel för utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon till serviceplattformen för dödsbon för dödsboets bruk.

I paragrafens *2 mom.* föreslås att Statens ämbetsverk på Åland i landskapet Åland på andra sätt än via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse för åtkomst till informationen kan utfärda intyg och lämna utdrag samt utifrån en specificerad begäran om information annars lämna ut information ur delägarregistret för dödsbon. Således kan Statens ämbetsverk på Åland i landskapet Åland utöver Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata utfärda till exempel utdrag och intyg över information i delägarregistret för dödsbon till sådana dödsbodelägare som inte använder serviceplattformen för dödsbon. Statens ämbetsverk på Åland svarar inte för informationssystem som utgör förutsättningar för utlämnande av information via tekniska gränssnitt eller för utlämnande av information till serviceplattformen för dödsbon, så det är motiverat att begränsa utlämnandebefogenheten till utlämnande av information som sker utanför dessa tjänster.

31 §. Överföring till en privat tjänsteproducent av uppgiften att lämna ut information. Med stöd av den föreslagna paragrafen kan en privat tjänsteproducent lämna ut information i delägarregistret för dödsbon i begränsad utsträckning på basis av ett avtal som ingås med Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

I paragrafens *1 mom.* föreslås det att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan genomföra den uppgift att lämna ut information som avses i 23 § 1 mom. genom att skaffa tjänsten av en privat tjänsteproducent. I enlighet med 23 § 1 mom. får det ur delägarregistret för dödsbon i fråga om dödsboets kontaktperson lämnas ut namn och kontaktuppgifter utan att det krävs motivering, förutsatt att en specificerad begäran om information har riktats till ett visst dödsbo. Kontaktpersonens adressuppgifter lämnas dock inte ut om ett förbud mot utlämnande av kontaktuppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan inte avtala med en privat tjänsteproducent om utlämnande av information i delägarregistret för dödsbon som är mer omfattande än 23 § 1 mom. Ett avtal ska upprättas skriftligen och att ingå ett avtal kan bli aktuellt till exempel i situationer där en tjänst för utlämnande av information produceras för att svara på enstaka begäranden om information.

Enligt momentets andra mening får tjänsten skaffas av en privat tjänsteproducent endast om det behövs för tryggandet av tillgången till tjänsten eller av effektiviteten i verksamheten, dvs. för att sköta uppgiften på ett ändamålsenligt sätt. Med stöd av 23 § 1 mom. i lagen om ett

delägarregister för dödsbon lämnas information som specificerats i bestämmelsen ut utifrån enstaka begäranden om information. Det är fråga om rutinmässigt och ofta återkommande utlämnande av information, vars överföring till en privat tjänsteleverantör också kan effektivisera tillhandahållandet av tjänsten om det uppstår rusning samt möjliggöra en ändamålsenlig inriktning av myndighetsresurser, till exempel för att avgöra mer komplexa och omfattande begäranden om utlämnande av information.

I paragrafens 2 mom. föreslås det för det första att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska tillämpa 28 § 2 mom. på privata tjänsteproducenter som ska börja lämna ut information. Av en privat tjänsteproducent som ska börja lämna ut information kan man alltså kräva en redogörelse för ordnandet av användningen och skyddet av informationen på samma sätt som av dem som använder information som de tar emot ur delägarregistret för dödsbon. I momentet föreslås det för det andra att med stöd av 1 mom. ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas på personer som lämnar ut information. Utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon är en offentlig förvaltningsuppgift och därför är det nödvändigt att föreskriva om straffrättsligt tjänsteansvar för personer som lämnar ut information i en privat tjänsteproducents tjänst. För det tredje föreslås det i momentet bestämmelser om den privata tjänsteleverantörens skyldighet att iakttä de bestämmelser om utlämnande av information i kapitel 3 som är tillämpliga på dess uppgift att lämna ut information. När en privat tjänsteproducent sköter den uppgift att lämna ut information ur delägarregistret för dödsbon som avses i 23 § 1 mom. ska utöver 23 § 1 mom. bestämmelserna i 17 § om allmänna förutsättningar för utlämnande av information, bestämmelserna i 27 § om när begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter upphör, bestämmelserna i 28 § 1 mom. om begäran om utlämnande av information och bestämmelserna i 29 § 2 mom. om förfarandet vid utlämnande av enstaka uppgifter tillämpas.

32 §. Upphörande med att lämna ut information. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att upphöra med att lämna ut information, om de förutsättningar för utlämnande av information som anges i lagen inte längre uppfylls. När information lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon ska de allmänna förutsättningarna för utlämnande av information alltid uppfyllas i enlighet med 17 §. Även särskilda förutsättningar ska uppfyllas. I praktiken gäller bestämmelsen de tjänster med vilka Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kontinuerligt lämnar ut information med stöd av datatillståndet. I paragrafen föreskrivs dessutom att utlämnandet ska upphöra genom ett skriftligt beslut. Omprövning av beslutet kan begäras med stöd av 34 §.

33 §. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att få information och utföra inspektioner. Delägarregistret för dödsbon är ett riksomfattande informationssystem som används i stor utsträckning och som innehåller information som påverkar personers familje- och arvsrättsliga ställning. En del av informationen i delägarregistret för dödsbon är sekretessbelagda personuppgifter eller personuppgifter som omfattas av andra utlämnandebegränsningar och som, om de missbrukas, kan äventyra skyddet för privatliv och personuppgifter. Det finns således tydliga grunder för de föreslagna bestämmelserna om rätt att få information och utföra inspektioner. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata bör dock i första hand sträva efter att komma överens med den som använder information om hur övervakningen ska genomföras genom frivilliga åtgärder. De befogenheter som föreslås för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inskränker inte dataombudsmannens uppgifter eller befogenheter.

Enligt paragrafens 1 mom. har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av den som använder information som lämnats ut ur delägarregistret för dödsbon få sådan information som är nödvändig för att följa och övervaka

användningen och skyddet av informationen. Bestämmelsen kompletterar rätten enligt 28 § att i vissa situationer kräva redogörelser för hur den utlämnade informationen avses bli använd och skyddad. Rätten att få information gäller endast informationsmaterial som är nödvändigt för övervakningen.

En inspektör som förordnats av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har med stöd av 2 mom. rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av informationen i delägarregistret för dödsbon. En inspektion i lokalerna hos användaren av information som har lämnats ut ur dödsboets delägarregister får endast utföras av nödvändiga skäl. I första hand ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och den som använder informationen ordna övervakningen så att den kan skötas utan inspektion i användarens lokaler. Inspektion bör således ordnas endast i sådana fall där det i praktiken inte längre finns andra ändamålsenliga medel att tillgå för att genomföra övervakningen.

Inspektören har rätt att trots sekretessbestämmelserna undersöka den maskinvara och programvara som använts vid behandlingen av den information som lämnats ut ur delägarregistret för dödsbon. På grund av den grundläggande rätt till hemfrid som fastställs i 10 § 1 mom. i grundlagen har en inspektör som förordnats av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata dock inte rätt att utföra en inspektion i lokaler och utrymmen som används för boende av permanent natur. Om de tekniska arrangemangen som användaren av information i delägarregistret använder för att behandla informationen finns i sådana lokaler, ska användaren av informationen i övrigt göra det möjligt för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att genomföra övervakningen effektivt. Inspektionen ska dock utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras.

Bara tjänstemän kan vara inspektörer. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska iaktta 39 § i förvaltningslagen i sitt inspektionsförfarande.

I paragrafens 3 mom. föreslås det att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan förena rätten att få information och utföra inspektioner med vite. Målet är att vitesförfarandet i praktiken ska komma i fråga endast i ytterst exceptionella fall, såsom när det är uppenbart att en inspektion förhindras. Rätten att få information och utföra inspektioner för uppföljning och övervakning bör i första hand utövas i samförstånd med den berörda parten. Vid föreläggande av vite följs viteslagen (1113/1990), som det hänvisas till i 3 mom.

4 kap. Särskilda bestämmelser

34 §. Ändringssökande. I paragrafen föreslås bestämmelser om ändringssökande. Rättsmedlen enligt den föreslagna lagen bygger på ett förfarande på två nivåer. I det första skedet söks ändring genom begäran om omprövning hos den myndighet som fattat beslut, och först i det andra skedet kan ärendet föras till prövning i förvaltningsdomstol. Syftet med regleringen är att minska antalet besvär som förs till förvaltningsdomstolarna. Eftersom det inte föreslås några begränsningar i begäran om omprövning eller rätten att söka ändring, försvagar regleringen inte parternas rättsskydd.

I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om begäran om omprövning. Omprövning kan begäras av ett beslut enligt den föreslagna lagen. Med beslut avses alla beslut som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata fattar med stöd av denna lag, med undantag för dem för vilka det särskilt föreskrivits om besvärshäns. Till sådana beslut som begäran om omprövning ska kunna gälla räknas bland annat automatiskt skapande av grundläggande information i delägarregistret för dödsbon samt beslut om avgifter som tas ut för utlämnande av information och för användning av delägarregistret för dödsbon. Däremot är det inte möjligt att begära

omprövning av information som bouppgivaren har lämnat med stöd av 5 § 2 mom. Bouppgivaren svarar för denna information på basis av 8 § 2 mom. och 11 §. I momentet finns en informativ hänvisning till förvaltningslagen avseende omprövningsförfarandet.

Paragrafens 2 mom. innehåller en informativ hänvisning till lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) vilken innehåller bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol.

35 §. Avgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om avgifter för prestationer enligt denna lag. I paragrafens 1 mom. föreslås att evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan kan ta ut en avgift för den information som de lämnar ut till delägarregistret för dödsbon utifrån en begäran om ytterligare information eller en begäran om utredning. Enligt 8 kap. 13 § i kyrkolagen bestäms avgifterna för utlämnande av uppgifter av kyrkostyrelsen för evangelisk-lutherska kyrkan. Enligt 74 § 2 mom. i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) bestäms avgifterna för utlämnande av uppgifter ur kyrkböckerna av kyrkostyrelsen för ortodoxa kyrkan. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har enligt 6 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon rätt att trots sekretessbestämmelserna från evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och ortodoxa kyrkan i Finland få information som är nödvändiga för sammanställandet av den i 5 § avsedda informationen om delägarna i arvlåtarens dödsbo och om andra personer som har att göra med dödsboet samt för tryggnad av informationens riktighet och uppdatering av informationen. Oftast lämnar evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan ut information till delägarregistret för dödsbon när information skapas i delägarregistret för första gången. När information om ett dödsbo skapas för första gången i delägarregistret för dödsbon hämtas uppgifter om den avlidna personen till delägarregistret från befolkningsdatasystemet. Utifrån denna information kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata konstatera att den behöver kompletteras och skickar en begäran om ytterligare information eller en begäran om utredning till evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkan eller båda kyrkorna och vid behov till Riksarkivet. Om den avlidna personen har varit medlem i evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkan efter det att personen fyllde 15 år, kompletteras informationen i delägarregistret för dödsbon som grundar sig på befolkningsdatasystemet med uppgifter som kan erhållas från de kyrkliga befolkningsregistren vad gäller medlemskapstiden. För tiden efter den 1 oktober 1999 behöver informationen i delägarregistret för dödsbon dock inte kompletteras med uppgifter från de kyrkliga befolkningsregistren. Släktutredningar och ämbetsbevis som i nuläget beställs regelmässigt och separat för boupppteckningen från varje aktör behövs inte längre, utan för dödsboet räcker det med den grundläggande information som skapas i delägarregistret för dödsbon. Särskilt i situationer där det för boupppteckningen behövs släktutredningar eller ämbetsbevis över personer vars uppgifter inte förs in i delägarregistret för dödsbon och även i vissa andra speciellsituationer ska enskilda ämbetsbevis och släktutredningar också i fortsättningen beställas av aktörerna. Dessa beställningar görs och betalas via servicekanaler utanför serviceplattformen för dödsbon.

En begäran om ytterligare information eller en begäran om utredning som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata riktat till kyrkan och svaret på begäran ger evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan rätt att ta ut en avgift för sin tjänst. För dödsboet eller den som handlar för dess räkning uppkommer det dock en skyldighet att betala en avgift till den kyrka som tillhandahållit tjänsten endast i det fall att dödsboet beslutar att använda informationen i delägarregistret för dödsbon antingen genom e-tjänsten för delägarregistret för dödsbon som finns på serviceplattformen för dödsbon eller genom att beställa informationen i delägarregistret via en servicekanal utanför serviceplattformen för dödsbon. I situationer där evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkan har lämnat ut information till delägarregistret för dödsbon på begäran av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, men dödsboet inte använder informationen, svarar Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för

avgiften som betalas till kyrkan på basis av begäran om ytterligare information eller begäran om utredning.

De avgifter som tas ut för information som evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan lämnar ut till delägarregistret för dödsbon får vara högst lika stora som de kostnader som uppkommer för den kyrka som ansvarar för att tillhandahålla tjänsten. För utlämnande av information ska således en avgift tas ut som högst motsvarar de totala kostnader som uppkommer för den berörda kyrkan för tillhandahållandet av tjänsten, dvs. självkostnadsvärdet. Grunderna för avgifterna som kyrkorna tar ut ska vara desamma för alla dödsbon i fråga om vilka den evangelisk-lutherska kyrkan och den ortodoxa kyrkan lämnar ut information till delägarregistret för dödsbon. Prissättning som motsvarar självkostnadsvärdet och samma avgiftsgrunder är motiverade, eftersom evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan sköter samhällliga och offentliga lagstadgade uppgifter när de lämnar ut uppgifter ur de kyrkliga befolkningsregistren till delägarregistret för dödsbon. De avgifter som evangelisk-lutherska kyrkan tar ut kan dock vara olika jämfört med de avgifter som ortodoxa kyrkan tar ut, särskilt beroende på hur mycket arbete som i genomsnitt behövs för att samla in den information som lämnas ut och kostnaderna för att köpa de tjänster som behövs.

I paragrafens 2 *mom.* föreslås bestämmelser om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas behörighet att komma överens med evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan om skötseln av biträdande uppgifter när det gäller att ta ut och redovisa avgifter. Enligt bestämmelsen kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ta emot de avgifter som den evangelisk-lutherska kyrkan eller den ortodoxa kyrkan tar ut för den information som lämnas ut till delägarregistret för dödsbon och förmedla avgifterna och de betalningsuppgifter som behövs för bokföringen till den kyrka som lämnat ut informationen, om kyrkan och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har kommit överens om detta. Syftet med bestämmelsen är att göra dödsboets ärendehantering smidigare, eftersom den som agerar på dödsboets vägnar då kan betala med en och samma betalningsprestation både den avgift som ska betalas till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för informationen i delägarregistret för dödsbon och de avgifter som evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan har fastställt för den information som kyrkornas lämnar ut till delägarregistret för dödsbon. Om den person som agerar på dödsboets vägnar använder serviceplattformen för dödsbon, betalar han eller hon avgifterna i e-tjänsten för delägarregistret för dödsbon, som Skatteförvaltningen svarar för på samma sätt som för andra delar av serviceplattformen. Om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och endera kyrkan inte kommer överens om uttag och redovisning av avgifterna, måste kyrkan själv ta ut avgiften för utlämnandet av information, till exempel genom att skicka en räkning. Den kyrka som överlåtit informationen och tar ut avgiften behöver uppgifter av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om det dödsbo som använder informationen i delägarregistret för dödsbon.

Uppgifter som avser uttag och redovisning av avgifter innefattar inte sådana uppgifter som är förknippade med utövning av offentlig makt. Till exempel ska begäran om omprövning av en avgift som kyrkan fastställt framställas direkt till den kyrka som påfört avgiften med iakttagande av bestämmelserna i kyrkolagen och lagen om ortodoxa kyrkan.

Riksarkivet lämnar ut information till delägarregistret för dödsbon om personer som före den 31 december 1949 har varit skrivna på områden som överlåtits till Sovjetunionen. Riksarkivet tar ut en avgift från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata för information som Riksarkivet lämnar ut till delägarregistret för dödsbon med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten. Det är inte nödvändigt att föreskriva om saken i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon.

Enligt paragrafens 3 *mom.* föreskrivs det om de avgifter som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland tar ut för sina prestationer enligt denna lag i lagen om grunderna för avgifter till staten. Bestämmelsen är informativ till sin karaktär.

36 §. Straffrättsliga påföljder. I paragrafen föreslås en informativ hänvisning till 16 kap. 7 och 8 § i strafflagen och 20 kap. 11 § i ärvdabalken.

Den straffrättsliga legalitetsprincipen förutsätter att gärningarnas eller försummelsernas straffbarhet regleras i lag. Svikligt förfarande vid komplettering eller ändring av information i delägarregistret för dödsbon eller vid användning av information som lämnats svikligen kan uppfylla rekvisitet för flera olika brott. Svikligt förfarande som gäller delägarregistret för dödsbon kan komma i fråga till exempel om bouppgivaren underlåter att till delägarregistret för dödsbon anmäla en sådan utomlands bosatt bröstarvinge vars existens han eller hon är medveten om eller att bouppgivaren har kännedom om att arvlåtaren har upprättat ett testamente. Beroende på det svikligt förfarandets art och karaktär kan det till exempel vara fråga om bedrägeri enligt 36 kap. 1 § i strafflagen.

Delägarregistret för dödsbon är ett register som förs av en myndighet. Vid sviklig anmälan av information till delägarregistret för dödsbon samt vid användning av den lämnade informationen kan det således bli fråga om till exempel något av de brott mot myndigheter som regleras i 16 kap. i strafflagen. I den föreslagna paragrafen hänvisas särskilt till 16 kap. 7 och 8 § i strafflagen. I 16 kap. 7 § i strafflagen föreskrivs det om registeranteckningsbrott och i 8 § om ingivande av osant intyg till myndighet.

Informationen i delägarregistret för dödsbon ersätter delägarförteckningen i bouppteckningen i situationer där informationen används för att upprätta delägarförteckningen i bouppteckningen. I dessa situationer är informationen i delägarregistret en del av det bouppteckningsinstrument som upprättas vid bouppteckningen. Om information som svikligen har lämnats, ändrats eller undanhållits i delägarregistret för dödsbon används vid bouppteckningen, kan det således bli fråga om en gärning som är straffbar enligt 20 kap. 11 § i ärvdabalken.

37 §. Bemyndigande att utfärda förordning. I paragrafen föreslås att det ges ett bemyndigande att utfärda förordning för att meddela närmare bestämmelser om genomförandet och innehållet i den rätt att få uppgifter och den skyldighet att lämna uppgifter som föreskrivs i 6 och 7 §. Bemyndigande att utfärda förordning anvisas statsrådet.

5 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

38 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om lagens ikraftträdande. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen tillämpas lagen på dödsbon där den arvlåtare som avses i 4 § har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter lagens ikraftträdande. När det gäller dödförklaring föreslås den dödsdag som fastställts i domstolens beslut om dödförklaring ha betydelse.

7.3 Lagen om skatt på arv och gåva

1 §. I 2 *mom.* görs en justering av laghänvisningen genom att tillfoga författningsnumret för ärvdabalken som saknas.

6 §. I paragrafen om skattskyldiga föreslås ändringar. Syftet med förslaget är att modernisera språkdräkten och stryka en omständighet i anslutning till beskattningsförfarandet som handlar

om att uppvisa ett skriftligt testamente eller ett bevis över ett muntligt testamente vid fastställande av arvsskatten.

Enligt den gällande paragrafen ska arvingarna vid fastställandet av arvsskatten påföras skatt för den egendom i fråga om vilken därförinnan inte har uppvisats ett skriftligt testamente eller bevis över att muntligt testamente har delgivits arvingarna eller godkänts av dem. För den egendom i fråga om vilken ett sådant testamente eller bevis har uppvisats ska skatten påföras testamentstagaren.

Enligt förslaget är arvingarna skyldiga att betala arvsskatt för sitt arv. För egendom i fråga om vilken det har upprättats ett skriftligt testamente eller bevis över att muntligt testamente har delgivits arvingarna eller godkänts av dem är testamentstagaren skyldig att betala arvsskatt. Arvingarna och testamentstagarna är fortfarande självständigt skattskyldiga och arvsskatten påförs varje skattskyldig med undantag av den särskilda situation som föreskrivs i 15 § om ett gemensamt testamente.

Vilka uppgifter om testamenten som ska lämnas och hur de ska lämnas för arvsbeskattningen är en fråga om förfarande och är som sådan lämpligare att reglera som en del av de uppgifter som ska lämnas för arvsbeskattningen.

25 §. Paragrafens bestämmelser om de uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten vid arvsbeskattning och om skyldigheten att lämna de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen i den allmänna arvsskattedeklarationen är nya. Bestämmelserna i den gällande paragrafen om bouppteckningsinstrument och arvskiftesinstrument som grundval för arvsbeskattningen ska upphävas.

Enligt förslaget ska man från att verkställa arvsbeskattningen på basis av bouppteckningsinstrumentet som i nuläget övergå till att verkställa beskattningen på basis av en allmän arvsskattedeklaration. Uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten ska lämnas i den allmänna arvsskattedeklarationen. Regelmässig arvsbeskattning ska således i fortsättningen inte verkställas på grundval av vare sig bouppteckningsinstrumentet eller arvskiftesinstrumentet.

Bestämmelserna om anmälningsskyldighet och skattedeklaration i den föreslagna lagen om skatt på arv och gåva grundar sig i princip på bestämmelserna i 2 kap. i lagen om beskattningsförfarande, vilka tillämpas på deklaraionsförfarandet vid inkomstbeskattningen. I lagförslaget har man dock beaktat skillnaderna mellan arvs- och gåvobeskattning och inkomstbeskattning samt de krav som följer av arvsbeskattningens särdrag. Likaså har lagförslaget samordnats med de gällande förfarandebestämmelserna i 4 kap. i lagen om skatt på arv och gåva, vilka förnyats åren 2016 och 2018 i samband med reformerna av beskattningsförfarandet samt år 2023 i samband med reformen av det automatiska beslutsfattandet.

De grundläggande bestämmelser om anmälningsskyldigheten som föreslås i 25 § förutsätter att det i 4 kap. i lagen om skatt på arv och gåva också införs bestämmelser om skattedeklarationens form och sättet på vilket den lämnas in samt kompletterande bestämmelser om anmälningsskyldigheten, liksom även bestämmelser om samordning av dessa med bestämmelserna om verkställande av beskattningen. Till den del som det i bestämmelserna i lagen om skatt på arv och gåva finns en kompletterande hänvisning till bestämmelserna i lagen om beskattningsförfarande tillämpas de sistnämnda bestämmelserna även i fortsättningen.

Arvingarnas och testamentstagarnas skyldighet att betala arvsskatt enligt sina andelar på basis av värdet av dödsboets egendom inträder i regel efter arvlåtarens död. Arvsbeskattningen har redan sedan gammalt verkställts på basis av ett kalkylmässigt skifte. Att fullgöra anmälningsskyldigheten omedelbart efter dödsfallet är naturligtvis inte en realistisk möjlighet redan på grund av bristande information.

Det är inte oväsentligt vilken art och omfattning de uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten ska ha och när anmälningsskyldigheten ska fullgöras. Dödsboets helhetsituation samt omständigheter i anslutning till dess beskaffenhet och omfattning är vanligtvis i den mån kända vid bouppteckningen att dödsbodelägarna också känner till de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen. Största delen av uppgifterna antecknas i nuläget i bouppteckningsinstrumentet. I ärvdabalken eller lagen om skatt på arv och gåva fastställs för närvarande dock inte någon specifik struktur eller mer detaljerade kvalitetskrav med avseende på hur uppgifterna ska anges.

I regleringen enligt ärvdabalken lämnar bouppgivaren uppgifter till bouppteckningen, och denne är skyldig att under edlig förpliktelse försäkra att de uppgifter som lämnats är riktiga och att ingenting med avsikt utelämnats. Även en delägare samt den efterlevande maken ska på uppmaning lämna uppgifter till bouppteckning. Gode männen antecknar uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet och värderar boets tillgångar.

Utöver regleringen enligt ärvdabalken är det dock nödvändigt att för arvsbeskattningen få även andra uppgifter än sådana som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Dessutom gäller de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen inte nödvändigtvis hela dödsboet. Till exempel påverkar en begäran om avräkning för utländsk skatt som ska betalas för förvärv genom arv eller testamente eller en begäran om skattelättnad vid generationsväxling vanligtvis arvsbeskattningen för en enskild skattskyldig, och uppgifterna om dessa grundar sig vanligtvis på uppgifter från den skattskyldige i fråga.

Vid fastställande av anmälningsskyldigheten ska man också beakta att arvsbeskattningen verkställs på grundval av ett kalkylmässigt skifte, vilket innebär en möjlighet att grunderna för arvsbeskattningen förändras senare efter bouppteckningen, till exempel i och med arvs- eller testamentsavsägelser, avgörande av tvister eller andra oklarheter kring testamentet eller avgöranden vid avvittring eller arvscliffe. Likaså är det möjligt att det i dödsboet yppas nya tillgångar eller skulder för vilka det enligt ärvdabalken ska upprättas en handling innefattande tillägg eller rättelse. För arvsbeskattning som baserar sig på kalkylmässigt skifte är således karakteristiskt att grunderna för arvsbeskattningen kan förändras efter verkställandet av arvsbeskattningen. Bestämmelser om beaktande av förändringar i grunderna för en verkställd arvsbeskattning finns i 38 och 39 § i lagen om skatt på arv och gåva som gäller förfarandet för rättelse av grunderna.

Med beaktande av ovan nämnda synpunkter är det motiverat att den allmänna arvsskattedeklarationen grundar sig på uppgifter som framkommit vid bouppteckningen eller annars före inlämnandet av den allmänna arvsskattedeklarationen. Samtidigt bör man beakta den möjlighet att vid arvsbeskattning som grundar sig på kalkylmässigt skifte kan grunderna för arvsbeskattningen förändras till följd av boutredning, avvittring eller arvscliffe samt den roll som bouppgivaren och gode männen samt dödsbodelägarna och andra skattskyldiga har i bildandet av uppgifterna i den allmänna skattedeklarationen. Det kan anses vara motiverat att bouppgivaren, på samma sätt som gäller för inlämnande av bouppteckningen i nuläget, ska lämna in en allmän arvsskattedeklaration till Skatteförvaltningen för verkställande av arvsbeskattningen.

I det föreslagna *1 mom.* föreskrivs om de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen och som ska lämnas till Skatteförvaltningen. I momentet definieras uppgifterna som omfattas av anmälningsskyldigheten genom att specificera de viktigaste uppgiftstyperna som behövs vid arvsbeskattning. I bestämmelsen indelas det föreskrivna informationsinnehållet i uppgifter om personer och rättigheter, uppgifter om tillgångar och skulder samt uppgifter om tillägg till tillgångar och avdrag från dem, liksom i uppgifter om grunderna för avdrag, skatteavräkningar och skattelättnader på egendom som tillfaller den skattskyldige. Dessutom ska även övriga uppgifter som påverkar arvsbeskattningen lämnas.

Enligt den föreslagna *1 mom. 1 punkten* ska för arvsbeskattningen lämnas de uppgifter som behövs om arvlåtaren, den efterlevande och den först avlidna maken, arvlåtarens arvingar, testamentstagare och andra förmånstagare. Dessutom ska uppgifter lämnas om dessa personers släktskap eller övriga förhållande till arvlåtaren.

Med arvlåtaren avses den avlidne, till följd av vars död arvsskattedeklarationen lämnas in. Det är dock vanligt med situationer där egendomen anses komma från två arvlåtare, till exempel en situation med outnyttjat utjämningsprivilegium vid den efterlevande makens död, skifte enligt 3 kap. i ärvdabalken mellan den efterlevande makens arvingar och den först avlidna makens sekundära arvingar eller subsidiära förordnanden i ett ömsesidigt äganderättstestamente. En situation med två arvlåtare kan aktualiseras även i andra situationer. I dessa situationer ska uppgifter om förvärv från båda arvlåtarna i regel lämnas i samma allmänna arvsskattedeklaration efter den arvlåtare som avlidit senare. I sista hand är det vid förvärv från den arvlåtare som avlidit först fråga om att skattskyldigheten uppkommer senare än vid tidpunkten för dennes död, varvid uppgifterna efter den arvlåtare som avlidit först ska uppges i den personliga arvsskattedeklarationen med stöd av 25 a §, om inte uppgifterna har lämnats i den allmänna arvsskattedeklarationen.

Med make avses både den först avlidna och den efterlevande maken. Beroende på situationen täcker begreppet make även dödsboet efter maken. Likaså kan det finnas flera makar till arvlåtaren till exempel om den efterlevande arvlåtaren har efter den först avlidna makens död ingått ett nytt äktenskap som upphör när en av makarna avlider.

I bestämmelsen nämns arvlåtarens arvingar, testamentstagare och övriga förmånstagare. Med testamentstagare avses personer som får egendom, rättigheter eller andra förmåner med stöd av ett universellt förordnande eller ett legat.

Med övriga förmånstagare avses personer som inte på någon annan grund ska deklarerats med stöd av 1 punkten, men vars rättigheter eller andra förmåner kan påverka arvsbeskattningen. Till exempel kan arvlåtarens sambo och trolovade som avses i 12 § vara sådana andra förmånstagare som avses i bestämmelsen, om exempelvis prestationer mellan dem och dödsboet påverkar arvsbeskattningen. Naturligtvis kan de nämnda personerna vara testamentstagare om egendom ska tillfalla dem med stöd av arvlåtarens testamente.

En övrig förmånstagare kan också avse till exempel en tidigare make vars äktenskap med arvlåtaren har upphört genom äktenskapsskillnad och som har yrkanden som grundar sig på giftorätt. Som exempel kan också nämnas mottagare av försäkringsersättning eller annan förmån enligt 7 a §, om vars ersättningar och andra förmåner uppgifter ska lämnas med stöd av 5 punkten.

Uppgifter om släktskap eller andra förhållanden påverkar vanligtvis fastställandet av arvsandelarna enligt ärvdabalken eller någon annan tillämplig civilrättslig reglering och indelningen av personerna i skatteklasser. Ett övrigt förhållande är avsett som ett brett begrepp

och kan till exempel avse personer som inte betraktas som släktingar samt till exempel inhemska eller utländska juridiska personer eller arrangemang.

Enligt den föreslagna *1 mom. 2 punkten* ska det för arvsbeskattningen lämnas de uppgifter som behövs om de i 1 punkten avsedda personernas andelar, rättigheter och andra förmåner som baserar sig på giftorätt, arv eller testamente eller påverkar arvsbeskattningen i övrigt.

Uppgifterna om giftorättens omfattning och innehåll påverkar omfattningen av arvlåtarens kvarlåtenskap och därmed arvingarnas och testamentstagarnas andelar. Frågor beträffande giftorätten kan bli aktuella efter både den först avlidna makens och den efterlevande makens död. Dessutom kan konstellationerna mellan makarna vara förknippade med till exempel särskilda situationer med outnyttjat utjämningsprivilegium, subsidiärt förordnande i ett testamente eller den efterlevande makens arvsrätt, där förvärvet genom arv eller testamente delvis anses komma från den först avlidna maken efter den efterlevande makens död.

Med andelar som grundar sig på arv eller testamente avses bråkdelsandelar, andelar i pengar eller andelar som bestäms på andra grunder av arvlåtarens kvarlåtenskap. Även rättigheter och andra förmåner som inte nödvändigtvis direkt representerar en andel av arvlåtarens kvarlåtenskap nämns separat. Sådana kan vara till exempel nyttjande- eller besittningsrätt som grundar sig på testamente, pension och andra förmåner i 2 § 2 mom. i lagen.

I övrigt omfattar en andel, rättighet eller annan förmån som påverkar arvsbeskattningen situationer som inte nämns särskilt, vilka påverkar arvsbeskattningen. Till exempel en efterlevande makes rätt att hålla i sin besittning makarnas gemensamma hem enligt ärvdabalken 3:1a är en rättighet som påverkar arvsbeskattningen och som beaktas vid värderingen på det sätt som föreskrivs i 9 § 3 mom. i lagen om skatt på arv och gåva.

Enligt den föreslagna *1 mom. 3 punkten* ska för arvsbeskattningen lämnas de uppgifter som behövs om arvlåtarens dödsbos tillgångar och skulder och andra avdrag från dödsboets tillgångar samt om deras beskaffenhet och värde. Bestämmelsen omfattar uppgifter som behövs för beräkning av dödsboets nettoförmögenhet, om vilka det finns materiella grundläggande bestämmelser i 9 och 10 § i lagen. Till exempel i 9 § i lagen föreskrivs bland annat om värdering av dödsboets egendom, kostnader för den avlidnes begravning samt för boets upptecknande samt skulderna, liksom även om skyldigheter som dras av från egendomens värde.

Enligt den föreslagna *1 mom. 4 punkten* ska för arvsbeskattningen lämnas de uppgifter som behövs om den efterlevande makens och den först avlidna makens tillgångar och skulder samt om deras beskaffenhet och värde. Det finns situationer där makens tillgångar och skulder inte påverkar verkställandet av arvsbeskattningen på grund av arvlåtarens död, till exempel om båda makarnas giftorätt till den andra makens egendom helt har uteslutits med stöd av ett äktenskapsförord mellan makarna.

Enligt den föreslagna *1 mom. 5 punkten* ska för arvsbeskattningen lämnas de uppgifter som behövs om beskaffenheten, värdet och mottagarna av de gåvor som enligt 16 § ska beaktas vid fastställandet av arvsskatten samt om beskaffenheten, beloppen och mottagarna av de förmåner som avses i 7 a §, Punkten motsvarar i sak 28 § 2 mom. i den gällande lagen om skatt på arv och gåva.

Enligt den föreslagna *1 mom. 6 punkten* ska för arvsbeskattningen lämnas de uppgifter som behövs om grunderna för avdrag, skatteavräkningar och skattelättnader på egendom som tillfaller den skattskyldige. Med dessa avses poster som hänför sig till den skattskyldiges egendom och som endast minskar beloppet av den skattskyldiges arvsskatt. Sådana kan till

exempel vara ett yrkande på avräkning för utländsk skatt som avses i 4 § 3 mom. och en begäran om skattelättnad vid generationsväxling som avses i 55 §.

Med tanke på 6 punkten är det av betydelse att man för dessa delar uppger grunderna. För den allmänna arvsskattedeklarationen är bouppgivaren eller andra skattskyldiga inte skyldiga att närmare undersöka riktigheten av de uppgifter som den skattskyldige företett, utan det väsentliga är att de uppgifter om grunderna för yrkandena som den skattskyldige företett lämnas i den allmänna arvsskattedeklarationen. På detta sätt begränsas anmälningsskyldighetens omfattning så att uppgifterna ska lämnas i enlighet med vad den skattskyldige har företett. Den skattskyldige ansvarar själv för riktigheten av de uppgifter som han eller hon företer.

Enligt den föreslagna *1 mom. 7 punkten* ska även andra uppgifter som påverkar arvsbeskattningen än de som avses i 1–6 punkten lämnas för arvsbeskattningen. Bestämmelsen täcker uppgifter som inte särskilt nämns i momentet utan begränsning av det som föreskrivs i 1–6 punkten.

Enligt det föreslagna *2 mom.* ska de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen lämnas till Skatteförvaltningen genom att utan uppmaning lämna in en arvsskattedeklaration, det som i lagen kallas för allmän arvsskattedeklaration, för alla skattskyldiga. I den allmänna arvsskattedeklarationen ska uppgifterna lämnas i enlighet med vad som framkommit vid bouppteckningen eller annars före inlämnandet av den allmänna arvsskattedeklarationen.

Bakgrunden till de föreslagna bestämmelserna är att även de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen till största delen ska grunda sig på bouppteckningen och avsikten med den föreslagna bestämmelsen inte är att avvika från uppgiftsfördelningen enligt ärvdabalken när uppgifterna bildas. Bouppgivaren lämnar uppgifter till bouppteckningen, och denne är skyldig att under edlig förpliktelse försäkra att de uppgifter som lämnats är riktiga och att ingenting med avsikt utelämnats. Även en delägare samt den efterlevande maken ska på uppmaning lämna uppgifter till bouppteckning. Gode männen antecknar uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet och värderar boets tillgångar.

Det är dock möjligt att det även annars före inlämnande av den allmänna arvsskattedeklarationen framkommer uppgifter som påverkar arvsbeskattningen och som inte har framkommit i bouppteckningen. Inom ramen för tidsfristen för inlämnande av skattedeklaration är det möjligt att efter bouppteckningen till exempel avsäga sig arvet eller framställa ett laglottsanspråk eller framställa ett yrkande på avräkning av utländsk skatt eller ett yrkande på skattelättnad i samband med ett företags generationsväxling. På grund av sådana situationer ska i den allmänna arvsskattedeklarationen även andra uppgifter som framkommit före inlämnande av arvsskattedeklarationen lämnas.

Redan sedan gammalt har verkställandet av arvsbeskattningen inte lämnats beroende av det slutliga arvskiftet, utan arvsbeskattningen verkställs på grundval av ett kalkylmässigt skifte, och i förfarandet för rättelse av grunderna för beskattningen beaktas de slutliga avgöranden som avviker från det kalkylmässiga skiftet. I vissa situationer kan situationen enligt det kalkylmässiga skiftet dock redan vid bouppteckningen förbli i den mån oklar att utredningen av frågan beror på boutredning, avvitrning eller arvskifte som görs efter att den allmänna arvsskattedeklarationen lämnats in. Det är vanligtvis fråga om särskilda situationer i anslutning till dödsboets förmögenhet eller personernas familjeförmögenhetsrättsliga ställning som är stridiga eller annars oklara och vars avgörande förutsätter särskilda åtgärder under boutredning, avvitrning eller arvskifte. Som exempel kan nämnas sammanblandning av och rätt ägare till makarnas förmögenhet, fördelningen av makarnas skuldförhållanden, frågor kring tolkning av testamente och äktenskapsförord samt förskottsarv. Även tvister och andra oklarheter i

förhållande till delägarna eller tredje parter är möjliga, till exempel talan om åtkomstklander i anslutning till dödsboets förmögenhet eller talan på grund av fel vid köp.

Det föreslagna 2 mom. innehåller av ovan nämnda skäl en uttrycklig bestämmelse om betydelsen av en lägre säkerhetsgrad för en uppgift som påverkar anmälningsskyldigheten. Enligt förslaget ska, om utredningen av en oklar fråga beror på senare boutredning, avvittring eller arvskifte, uppgifterna i den allmänna arvsskattedeklarationen lämnas i enlighet med den uppfattning som är motiverad med hänsyn till boutredningen. Syftet med förslaget är att bevara den praxis som sedan gammalt tillämpats i beskattningspraxisen om att meddela en motiverad uppfattning om oklarheter som påverkar det kalkylmässiga skiftet. Det vore dock lämpligare att föreskriva om detta i lag, vilket inte är fallet idag.

Bestämmelsen definierar anmälningsskyldighetens innehåll i sådana oklara frågor som framkommit vid bouppteckningen eller annars före inlämnandet av arvsskattedeklarationen och vars utredning beror på boutredning, avvittring eller arvskifte. I den allmänna arvsskattedeklarationen ska de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen lämnas även om sådana oklara frågor. Då ska man i den allmänna arvsskattedeklarationen lämna uppgifterna om frågan i enlighet med den uppfattning som är motiverad med hänsyn till boutredningen.

Oklara frågor som beror på boutredning kan omfatta olika frågor som ska utredas i dödsboet eller avgöras i rättegångar och som gäller dödsboets förmögenhet eller personernas familjeförmögenhetsrättsliga ställning och som kan klarläggas i boutredningen. En del oklara frågor kan vara sådana som avgörs vid avvittring eller arvskifte och därför ska i bestämmelsen också fastställas att en oklar fråga kan bero på avvittring eller arvskifte. Anmälningsskyldigheten i sådana oklara frågor ska inte sättas högt, utan vanligtvis är det tillräckligt att lämna uppgifter i enlighet med en motiverad uppfattning.

Att sätta anmälningsskyldigheten högt är inte motiverat heller eftersom man i dessa situationer ska separat meddela uppgifter i arvsskattedeklarationen som förändrats med en anmälan enligt 29 § 3 mom. i lagen eller förändring av grunderna för arvsbeskattningen efter verkställandet av arvsbeskattningen med en anmälan om rättelse av grunderna enligt 38 § 3 mom. Anmälan om en oklar fråga som utretts efter inlämnande av den allmänna arvsskattedeklarationen är i dessa situationer i regel inte ett felaktigt uppgiftslämnande i den allmänna arvsskattedeklarationen.

Bestämmelsen ger inte rätt att lämna felaktiga, oklara, bristfälliga eller vilseledande uppgifter ens i frågor som är oklara med hänsyn till boutredningen. Felaktigt uppgiftslämnande skulle vara till exempel att lämna uppgifter som uppenbarligen inte motsvarar fakta vid tidpunkten för deklarationen eller uppgiftslämnande eller underlåtenhet att lämna uppgifter som i övrigt är omotiverat med hänsyn till boutredningen. Bestämmelser om påföljderna av en skattedeklaration som innehåller felaktiga uppgifter finns i bestämmelserna om skatteförhöjningar och förseningsavgift.

I fråga om bestämmelsens förhållande till skattesystemet som helhet kan konstateras att bestämmelsen till exempel inte begränsar möjligheterna att rätta beskattningen till den skattskyldiges nackdel i situationer som avses i 56 § 3 mom. i lagen om beskattningsförfarande, i vilka beskattningen kan rättas till den skattskyldiges nackdel trots förbud mot omprövning. Bestämmelsen utvidgar inte heller tillämpningsområdet eller förutsättningarna för principen om förtroendeskydd för beskattningen enligt 26 § 2 mom. i lagen om beskattningsförfarande.

En oklar fråga och värdering av egendom ska hållas åtskilda, vilket bestämmelsen inte har för avsikt att påverka. För arvsbeskattningen ska egendomen uppges värderad enligt egendomens sannolika överlåtelsepris. Egendomen värderas av gode män vid bouppteckningen, med andra

ord beror värderingen av det sannolika överlåtelsepriset inte av en senare boutredning, avvittring eller arvskifte.

I det föreslagna 3 *mom.* föreskrivs att en bouppgivare och gode män samt delägarna och övriga skattskyldiga i dödsboet och deras lagliga företrädare har skyldighet att för den allmänna arvsskattedeklarationen förete de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen och som de har kännedom om. Den föreslagna bestämmelsen förutsätter att bouppgivaren och gode män i sina uppdrag enligt ärvdabalken också lämnar uppgifter som behövs för arvsbeskattningen. Till denna del kompletterar bestämmelserna i det föreslagna 3 *mom.* med stöd av 20 kap. 13 § i ärvdabalken bestämmelserna om boupppteckning i 20 kap. 6 § i ärvdabalken.

Med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska också delägare och andra skattskyldiga i dödsboet ha skyldighet att förete de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen och som de har kännedom om. Skyldigheten gäller uppgifter som framkommit såväl vid boupppteckningen som annars före inlämnandet av den allmänna arvsskattedeklarationen. Skyldigheten att förete de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen är motiverad i synnerhet därför att det i sista hand är de skattskyldigas ansvar att se till att den deklaration som lämnas för beräkandet av arvsskatten till rätt belopp är riktig. Förslaget är också samstämmigt med bestämmelserna om skatteförhöjning och förseningsavgift vid försummelser av anmälningsskyldigheten, där en sådan skattskyldig som inte har varit uppgiftsskyldig kan befrias från påföljd när det inte kan anses att han eller hon uppenbart har ägt kännedom om att skattedeklarationen eller någon annan uppgift är felaktig.

I det föreslagna momentet föreskrivs också att bouppgivaren lämnar in en allmän arvsskattedeklaration till Skatteförvaltningen. Förslaget motsvarar nuläget då bouppgivaren är skyldig att utan uppmaning inge ett boupppteckningsinstrument för verkställande av arvsbeskattningen. Förslaget är samstämmigt med bestämmelserna om skatteförhöjning och förseningsavgift vid försummelser av anmälningsskyldigheten, där den uppgiftsskyldige kan åläggas påföljder enligt lagen om skatt på arv och gåva.

25 a §. Den föreslagna paragrafen är ny. Det föreslås att 26 § 2 *mom.* i den gällande lagen ändras och tas in i paragrafens 1 och 2 *mom.*, medan det nuvarande deklarationsförfarandet förblir oförändrat i sak. Det föreslås att 26 § 3 *mom.* i den gällande lagen preciseras och tas in i paragrafens 3 *mom.*

I paragrafen föreskrivs om uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten när inget boupppteckningsinstrument behöver upprättas efter arvlåtaren, alltså i s.k. utländska dödsbon, samt när skattskyldigheten inträder senare än tidpunkten för arvlåtarens död och uppgifterna inte har lämnats i den allmänna arvsskattedeklarationen. I dessa fall ska den skattskyldige lämna in en skattedeklaration på samma sätt som i nuläget.

Enligt det föreslagna 1 *mom.* ska den skattskyldige lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om arvlåtaren, de uppgifter om den skattskyldige och dennes släktskap eller övriga förhållande till arvlåtaren och de uppgifter om egendom som tillfaller den skattskyldige, om skatteplikt för egendomen och om egendomens beskaffenhet och värde som behövs för arvsbeskattningen samt de övriga i 25 § 1 *mom.* 5–7 punkten avsedda uppgifter som påverkar arvsbeskattningen. De uppgifter som ska lämnas motsvarar i sak nuläget.

Enligt det föreslagna 2 *mom.* ska den skattskyldige lämna de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen genom att utan uppmaning lämna in en arvsskattedeklaration (personlig arvsskattedeklaration). I den personliga arvsskattedeklarationen ska uppgifterna lämnas i

enlighet med vad som framkommit före inlämnandet av den personliga arvsskattedeklarationen. Förfarandet motsvarar i sak nuläget.

Det föreslås att 26 § 3 mom. i den gällande lagen tas in i 3 mom. Termen skattedeklaration i bestämmelsen ändras till personlig arvsskattedeklaration. I övrigt förblir bestämmelsen oförändrad.

26 §. Det föreslås att paragrafens 1 mom. upphävs och att paragrafens 2 och 3 mom. ändras och tas in i 25 a §. I paragrafen föreskrivs om de uppgifter som lämnas ut till arvlåtarens dödsbo och som införs på serviceplattformen för dödsbon som är tillgänglig för arvlåtarens dödsbo.

Syftet med paragrafen är att på serviceplattformen för arvlåtarens dödsbo föra in beskattningsuppgifter som delägarna i arvlåtarens dödsbo har rätt att få i egenskap av parter eller med stöd av 13 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter. Målet är att underlätta uträttandet av ärenden genom att på förhand skicka till serviceplattformen för dödsbon sådana uppgifter som Skatteförvaltningen har och som normalt behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet samt även i övrigt i samband med boutredningen. Förslaget påverkar inte parternas rätt att få uppgifter eller rätten att få uppgifter med stöd av 13 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter, utan den föreslagna regleringen ska gälla reglering som tillkommer utöver detta.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna lämna ut till arvlåtarens dödsbo de uppgifter som den har genom att föra in dem på serviceplattformen för dödsbon. Utlämnandet av uppgifter blir således aktuellt i de dödsbon som använder den serviceplattform för dödsbon som avses i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Med stöd av det föreslagna momentet lagras uppgifterna endast på serviceplattformen för dödsbon och utlämnandet av uppgifterna beror inte på om den allmänna arvsskattedeklarationen eller bouppteckningen upprättas på serviceplattformen för dödsbon eller på något annat sätt. Arvlåtarens dödsbo kan använda de uppgifter som erhållits från serviceplattformen även i övrigt vid boutredningen.

Enligt momentet ska på serviceplattformen för dödsbon föras in de uppgifter om dödsboets tillgångar, skulder och andra omständigheter enligt 25 § 1 mom. som Skatteförvaltningen har och som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet. Uppgifter ska lagras i den utsträckning som Skatteförvaltningen förfogar över sådana uppgifter. I momentet föreskrivs för tydlighetens skull att dödsboet dock får uppgifterna ur delägarregistret för dödsbon i enlighet med vad som särskilt föreskrivs. I praktiken fås uppgifterna från delägarregistret för dödsbon till dödsboets serviceplattform på det sätt som föreskrivs i lagen om ett delägarregister för dödsbon.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska Skatteförvaltningen lämna ut och föra in uppgifter om den efterlevande makens tillgångar och skulder endast under vissa förutsättningar. Det föreslås att Skatteförvaltningen kan trots sekretessbestämmelserna lämna ut och föra in på serviceplattformen för dödsbon sådana uppgifter om den efterlevande makens tillgångar och skulder som Skatteförvaltningen har och som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet endast om denne begär att uppgifterna lämnas ut eller uttryckligen ger sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut.

Den efterlevande makens uppgifter behövs i bouppteckningsinstrumentet med stöd av 20 kap. 4 § 2 mom. i ärvdabalken oberoende av giftorätt. Även i den allmänna arvsskattedeklarationen behövs uppgifterna när man lämnar uppgifter om tillgångar och skulder som omfattas av

giftorätt och som påverkar arvsbeskattningen. I uppgifterna om den efterlevande makens tillgångar och skulder är det fråga om beskattningsuppgifter om honom eller henne, som till exempel en dödsbodelägare enligt 13 § 2 mom. i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter har rätt att få för utredning av boet.

Trots det som konstaterats ovan är det dock inte ändamålsenligt att lämna ut uppgifter genom att föra in dem på serviceplattformen för dödsbon utan att den efterlevande maken har en verklig möjlighet att medverka till att uppgifter om honom eller henne lämnas ut till serviceplattformen för dödsbon. Därför är en förutsättning för att uppgifter ska lämnas ut till serviceplattformen för dödsbon att den efterlevande maken begär att uppgifterna lämnas ut eller uttryckligen ger sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut.

Av samtycket ska det framgå att det har lämnats frivilligt och uttryckligen och med vetskap om för vilket ändamål uppgifterna kan användas. Med uttrycket uttryckligen avses att den efterlevande maken har vetskap om att uppgifterna kan lämnas ut och föras in på serviceplattformen för arvlåtarens dödsbo för upprättande av arvsskattedeklarationen och bouppteckningen. Samtycket kan återkallas genom en anmälan till Skatteförvaltningen, men återkallandet påverkar dock inte de uppgifter som lämnats ut under den tid då samtycket var giltigt. Eftersom uppgifterna inte lämnas ut annars än för upprättande av arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet, är samtycket i sak inte längre av betydelse efter att dessa har lämnats till Skatteförvaltningen. För tydlighetens skull föreskrivs att samtycket kan återkallas till dess att den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet har lämnats in till Skatteförvaltningen.

Enligt det föreslagna 3 mom. anses uppgifterna för arvsbeskattningen ha blivit lämnade i enlighet med uppgifterna i den allmänna arvsskattedeklarationen också till den del uppgifterna avviker från de uppgifter som Skatteförvaltningen har lämnat ut och som förts in på serviceplattformen för dödsbon.

Boutredningen är inte heller i fortsättningen en myndighetsuppgift och Skatteförvaltningen eller andra myndigheter har inga heltäckande uppgifter om dödsbonas helhetssituation. De uppgifter som förts in på serviceplattformen för dödsbon som lämnats ut av Skatteförvaltningen ersätter således inte behovet av bouppteckning, utan bouppteckningen är fortfarande en central informationskälla för att utreda de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen. Därför ska de uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen lämnas i den allmänna arvsskattedeklarationen som en helhet, inte enbart uppgifter som rättats och kompletterats. Bestämmelsen understryker att uppgifterna inte utgör en förhandsifylld skattedeklaration. Syftet med de uppgifter som sparats på serviceplattformen är att underlätta uträttandet av ärenden, inte att inskränka anmälningsskyldigheten.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs att Skatteförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om tidpunkten, sättet och det övriga förfarandet för utlämnande och införande av de uppgifter som Skatteförvaltningen har. Bemyndigande att meddela föreskrifter behövs till exempel för att samordna utlämnandet och införandet av uppgifter med tidsfristen för den allmänna arvsskattedeklarationen.

27 §. Det föreslås att 1 mom. ändras genom bestämmelser om de uppgifter som omfattas av anmälningsskyldigheten vid gåvobeskattningen och om gåvotagarens skyldighet att lämna de uppgifter som behövs vid gåvobeskattningen med en gåvoskattedeklaration. Ordalydelsen i 2 mom. preciseras.

Enligt den gällande paragrafen ska den som fått en gåva utan uppmaning avge gåvoskattedeklaration för verkställandet av gåvobeskattningen. I lagen om skatt på arv och gåva finns ingen uttrycklig bestämmelse om anmälningsskyldighetens innehåll i gåvobeskattningen. I 28 § 3 mom. i lagen om skatt på arv och gåva föreskrivs om ett bemyndigande för Skatteförvaltningen att meddela närmare föreskrifter om de uppgifter, utredningar, handlingar och andra anmälningar som ska lämnas in samt om på vilket sätt de ska lämnas in.

För konsekvensens skull bör en liknande reglering som anmälningsskyldigheten vid arvsbeskattning finnas för anmälningsskyldigheten vid gåvobeskattning. Andamålsenligt vore även att grunderna för anmälningsskyldigheten vid gåvobeskattning uttryckligen framgår av lagen om skatt på arv och gåva. Eftersom gåvobeskattningen inte är förknippad med sådana särdrag som arvsbeskattningen, föreslås enklare reglering.

Enligt den föreslagna 1 mom. 1 punkten ska gåvotagaren lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om gåvogivaren, de uppgifter om gåvotagaren och dennes släktskap eller övriga förhållande till gåvogivaren som behövs för gåvobeskattningen. Enligt 2 punkten ska till Skatteförvaltningen också lämnas de uppgifter som behövs om egendom som tillfaller gåvotagaren, om skatteplikt för egendomen och om egendomens beskaffenhet och värde och enligt 3 punkten de uppgifter som behövs om grunderna för avdrag, skatteavräkningar och skattelättnader på egendomen. Enligt 4 punkten ska till Skatteförvaltningen också lämnas övriga uppgifter som påverkar gåvobeskattningen än de uppgifter som avses i punkterna 1–3. Anmälningsskyldigheten enligt det föreslagna momentet omfattar de mest väsentliga uppgiftstyper som numera lämnas i gåvoskattedeklarationen. Förslaget ändrar inte nuläget i sak.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska gåvotagaren lämna Skatteförvaltningen de uppgifter som behövs för gåvobeskattningen genom att utan uppmaning lämna in en gåvoskattedeklaration. Dessutom föreskrivs att om det med stöd av 19 § inte ska betalas skatt för gåvan, behöver ingen gåvoskattedeklaration lämnas in, om den inte krävs särskilt. Förslaget motsvarar i sak den gällande paragrafen med uttrycksmässiga justeringar.

28 §. I paragrafen föreskrivs om skattedeklarationens form och hur den lämnas in samt om Skatteförvaltningens bemyndigande att meddela föreskrifter.

De föreslagna bestämmelserna utgör en del av helheten för reglering av anmälningsskyldigheten. Anmälningsskyldigheten fullgörs korrekt när riktiga och tillräckliga uppgifter lämnas i skattedeklarationen och skattedeklarationen avges på föreskrivet sätt. Anmälningsskyldigheten anses inte vara korrekt fullgjord genom att endast lämna in bouppteckningsinstrumentet till Skatteförvaltningen.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska den allmänna arvsskattedeklarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan lämnas de uppgifter som avses i 25 § 1 mom. och utredningar och handlingar som gäller dem. I den allmänna arvsskattedeklarationen ska således de uppgifter som avses i 25 § 1 mom., vilka behövs för arvsbeskattningen, lämnas.

Andra anmälningar enligt momentet kan avse lämnande av andra uppgifter som behövs för arvsbeskattningen, som normalt ska lämnas av den skattskyldige. Sådana är till exempel anmälan enligt 29 § 3 mom. om uppgifter i arvsskattedeklarationen som har förändrats före verkställandet av arvsbeskattningen, anmälan om rättelse av grunderna enligt 38 § 3 mom. om förändring av grunderna för den verkställda arvsbeskattningen, meddelande enligt 39 § 2 mom. om överlåtelse av egendom som erhållits med återgångsvillkor och anmälan enligt 55 § 7 mom. om överlåtelse av egendom som varit föremål för skattelättnad vid generationsväxling. I andra anmälningar lämnas de uppgifter som påverkar arvsbeskattningen i behövlig omfattning.

Enligt momentet ska i den allmänna arvsskattedeclarationen, på samma sätt som idag, även lämnas uppgift om den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen. I förslaget förutsätts dock inte på samma sätt som i nuläget att personen ska förestå boet, utan som mottagare kan flexibelt även någon annan person, till exempel dödsboets kontaktperson eller någon annan delägare i dödsboet, anmälas.

I momentet föreslås det dessutom en bestämmelse om att i den allmänna arvsskattedeclarationen ska också lämnas de uppgifter om namn och personbeteckning för dödsboets kontaktperson, om försäkran att den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras och om datum för förrättande av bouppteckning som ska föras in i delägarregistret för dödsbon, om inte uppgifterna har lämnats till delägarregistret för dödsbon via serviceplattformen för dödsbon. Regleringen har ett samband till bestämmelsen i 5 § 3 mom. 30 punkten i lagen om ett delägarregister för dödsbon som gäller utlämnande av nämnda uppgifter för införande i delägarregistret för dödsbon. Till de delar som uppgifterna inte lämnas utlämnar Skatteförvaltningen endast de uppgifter som den fått till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

I momentet föreslås dessutom att den allmänna arvsskattedeclarationen får lämnas in i pappersform. Bestämmelsen gäller endast den allmänna arvsskattedeclarationen och är en specialbestämmelse som med stöd av 59 § i lagen om skatt på arv och gåva åsidosätter bestämmelsen om elektronisk deklARATION i lagen om beskattningsförfarande.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs formen för och sättet att lämna in den skattskyldigas personliga arvsskattedeclaration. Bestämmelsen motsvarar till väsentliga delar den första meningen i 1 mom. I den personliga arvsskattedeclarationen ska lämnas de uppgifter som avses i 25 a § 1 mom., vilka behövs för arvsbeskattningen. Med annan anmälan hänvisas till samma som konstaterats ovan.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska i gåvoskattedeclarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan lämnas de uppgifter som avses i 27 § 1 mom., vilka behövs i gåvoskattedeclarationen, och utredningar och handlingar som gäller dem.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om Skatteförvaltningens bemyndigande att meddela föreskrifter. Skatteförvaltningen fastställer de blanketter som ska användas i skattedeclarationen och meddelar närmare föreskrifter om de uppgifter, utredningar, handlingar och andra anmälningar som ska lämnas in samt om på vilket sätt de ska lämnas in. Enligt momentet fogas till skattedeclarationen inga verifikationer, om inte Skatteförvaltningen bestämmer något annat av orsaker som hänför sig till skattekontrollen.

Dessutom kan Skatteförvaltningen stöd av momentet meddela föreskrifter som begränsar anmälningsskyldigheten när anmälningsskyldigheten är onödig med anledning av den skattepliktiga egendomens art eller ringa belopp, behovet av skattekontroll eller någon annan motsvarande orsak. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 13 § 2 mom. i lagen om beskattningsförfarande, men beskriver närmare genom exempel varför anmälningsskyldigheten är onödig.

Den skattepliktiga egendomens art eller ringa belopp hänvisar till egendom som inte har någon nämnvärd betydelse för påförandet av skatten. Även behovet av skattekontroll utgör en orsak att begränsa anmälningsskyldigheten till exempel när det på grund av någon annan omständighet i anslutning till påförandet av skatt är fråga om ett ärende av mindre betydelse så att det är onödigt att rikta skattekontrollen mot ärendet. Dessutom föreslås att anmälningsskyldigheten kan begränsas med anledning av någon annan motsvarande orsak.

28 b §. Den föreslagna paragrafen är ny. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten att föra anteckningar om andra uppgifter som påverkar arvsbeskattningen än de som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet.

Typiskt för beskattningen är att det ska föras anteckningar om de omständigheter som ligger till grund för skattedeklarationen, för att vid behov i efterhand kunna utreda grunden för de anmälda uppgifterna. Anteckningsskyldigheten i arvsbeskattningen gör det möjligt att göra anteckningar om andra uppgifter som påverkar arvsbeskattningen än de som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet, med andra ord att bevara tillräckligt material om det som ska anmälas även när materialet inte fogas till bouppteckningsinstrumentet. Då kan Skatteförvaltningen vid behov begära och den skattskyldige förete anteckningar till exempel om ett visst ärende väljs ut för prövning av Skatteförvaltningen.

De uppgifter som framgår av bouppteckningen och som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet är vanligtvis uppgifter om tillgångar och skulder, uppgifter om familjeförmögenhetsrättslig situation och uppgifter om olika avgöranden som påverkar den familjeförmögenhetsrättsliga ställningen. I bouppteckningsinstrumentet antecknas vanligtvis också tvister och oklarheter som gäller dödsboet. Anteckningsskyldigheten gäller inte sådana ärenden som antecknas i bouppteckningsinstrumentet.

Det är möjligt att det även efter bouppteckningen framkommer uppgifter som gäller dödsboets förmögenhet och personernas familjeförmögenhetsrättsliga ställning och som förändrar eller på annat sätt påverkar grunderna för arvsbeskattningen. Enligt ärvdabalken ska i bouppteckningsinstrumentet inte heller antecknas rent arvsbeskattningsrelaterade ärenden, till exempel ärenden som gäller skattelättnad vid generationsväxling i företag och avräkning för utländsk skatt. Sådana ärenden kan gälla en enskild skattskyldig eller skattskyldiga i allmänhet.

Anteckningsskyldigheten och skyldigheten att förvara anteckningar hänför sig framför allt till behovet av att dokumentera och förvara ett tillräckligt informationsunderlag som ligger till grund för arvsskattedeklarationen, så att man i dödsboet förvarar tillräckligt material även om sådant som inte antecknas i bouppteckningsinstrumentet men som påverkar arvsbeskattningen. Även med tanke på de anmälningsskyldigas och de skattskyldigas rättsskydd är det väsentligt att man vid behov utifrån materialet i efterhand kan visa på vilka uppgifter och handlingar en uppgift som lämnats grundar sig.

Enligt det föreslagna *1 mom.* ska det med tanke på anmälningsskyldigheten vid arvsbeskattningen föras sådana anteckningar av vilka tillräckligt specificerat framgår de andra uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen än de som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet.

En typisk uppgift som påverkar arvsbeskattningen och som enligt ärvdabalken inte antecknas i bouppteckningen är till exempel ett yrkande som är till fördel för en enskild skattskyldig, såsom ett yrkande om avräkning för utländsk skatt eller skattelättnad vid generationsväxling, som endast ligger i den skattskyldiges intresse. Till exempel enligt den föreslagna 25 § 1 mom. 6 punkten begränsas anmälningsskyldigheten till de uppgifter som den skattskyldige har företett. Då är det motiverat att dokumentera de omständigheter som de skattskyldiga har framfört både med tanke på den anmälningsskyldiges och den skattskyldiges rättsskydd.

Till exempel har frågorna kring dödsboets förmögenhet eller personernas familjeförmögenhetsrättsliga ställning fastställts vid bouppteckningen utifrån uppgifter som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningen även när de är oklara. Över en sådan oklar fråga behöver inga separata anteckningar föras. Det är dock motiverat att anteckna en oklar

fråga i bouppteckningsinstrumentet särskilt med tanke på att uppgifterna om en oklar fråga ska lämnas i enlighet med den uppfattning som är motiverad med hänsyn till boutredningen i enlighet med 25 § 2 mom. i lagen.

Det väsentliga är dock att observera att anteckningsskyldigheten inte är mer omfattande än anmälningsskyldigheten, utan att den begränsas till de omständigheter som ligger till grund för uppgifterna i arvsskattedeklarationen. Anteckningsskyldigheten ska inte gälla de uppgifter som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Anteckningsskyldigheten ska inte heller gälla till exempel yrkanden och utredningar som den skattskyldige själv framställer för Skatteförvaltningen.

Enligt momentet ska anteckningarna basera sig på uppgifter från personer som avses i 25 § 3 mom., på handlingar och på verifikationer. Om något framgår tillräckligt av en handling eller verifikat är det inte nödvändigt att föra en separat anteckning om saken.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska delägarna förvara anteckningarna, handlingarna och verifikationerna tio år från ingången av året efter skatteårets utgång. Det är motiverat att rikta förvaringsskyldigheten till delägarförvaltningen med beaktande av att den allmänna arvsskattedeklarationen lämnas in för dödsboet som en helhet. Förvaringstiden på tio år är motiverad med avseende på att arvsbeskattningen kan verkställas och beskattningen verkställas på nytt inom tio år efter att skattskyldigheten har inträtt i enlighet med 31 och 39 § i lagen. Om den skattskyldige lämnar en personlig arvsskattedeklaration gäller förvaringsskyldigheten den skattskyldige. Förvaringsskyldighet föreligger dock inte till den del dessa har antecknats i det bouppteckningsinstrument som lämnats till Skatteförvaltningen. Regleringen hindrar således inte att anteckningar görs i bouppteckningsinstrumentet.

Enligt det föreslagna 3 mom. meddelar Skatteförvaltningen närmare föreskrifter om anteckningsskyldigheten och anteckningarna. Skatteförvaltningen kan genom sin föreskrift närmare bestämma om vilka omständigheter och hurdana anteckningar som ska föras. Skatteförvaltningen kan likaså meddela närmare föreskrifter om begränsning av skyldigheten att förvara anteckningar, handlingar och verifikationer, om förvaringsskyldigheten är uppenbart onödig.

29 §. I paragrafen föreskrivs om tidsfristen för inlämnande av arvsskattedeklaration samt om anmälan av uppgifter i arvsskattedeklarationen som förändrats före verkställandet av arvsbeskattningen.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska den allmänna arvsskattedeklarationen lämnas in till Skatteförvaltningen inom en månad från utgången av den föreskrivna tiden för förrättande av bouppteckning eller den tilläggstid som Skatteförvaltningen har beviljat för förrättande av bouppteckning. Med tanke på ett jämlikt bemötande av de skattskyldiga och skattetagarens intressen är det inte motiverat att det är möjligt att skjuta upp tidsfristen för inlämnande av arvsskattedeklaration genom att försumma att förrätta bouppteckning inom utsatt tid. I och med den föreslagna ändringen fastställer inte tidpunkten för förrättande av bouppteckning tidsfristen för inlämnande av den allmänna arvsskattedeklarationen.

Det bör dessutom observeras att i propositionen förlängs tidsfristen för förrättande av bouppteckning från tre till sex månader, utöver vilket man före utgången av tidsfristen även kan ansöka om tilläggstid hos Skatteförvaltningen på motsvarande sätt som i nuläget. Dessa kan anses vara ett ändamålsenligt och skäligt sätt att trygga en tillräcklig möjlighet att lämna in den allmänna arvsskattedeklarationen inom utsatt tid.

Förslaget innebär att en allmän arvsskattedeklaration har lämnats in för sent om den har lämnats in senare än sju månader efter dödsfallet eller inom en månad från utgången av den tilläggstid som beviljats för förrättande av bouppteckning. Bestämmelser om påföljderna av en försenad skattedeklaration finns i bestämmelserna om skatteförhöjningar och förseningsavgift.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs om den skattskyldiges skyldighet att lämna in den personliga arvsskattedeklarationen inom sex månader från det att skattskyldigheten har inträtt. Tidsfristen förlängs således från nuvarande tre månader till sex månader. Bestämmelsen gäller den nuvarande skattedeklarationen för ett utländskt dödsbo, liksom skattedeklarationen där skattskyldigheten inträder senare än arvlåtarens död på det sätt som avses i 7 § i lagen.

Det föreslås att nuvarande 2 mom., som innehåller bestämmelser om Skatteförvaltningens möjlighet att underrätta tingsrätten om att förrättandet av bouppteckning har försumrats, tas in i den nya 29 a §.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs om underrättelse om sådana uppgifter i arvsskattedeklarationen som förändrats före verkställandet av arvsbeskattningen. Förslaget gäller den allmänna och den personliga arvsskattedeklarationen. Det föreslås att om uppgifterna i arvsskattedeklarationen har förändrats före verkställandet av arvsbeskattningen, är den skattskyldige vars arvsskatt skulle stiga skyldig att inom tre månader efter att ha fått vetskap om orsaken underrätta Skatteförvaltningen om saken, om inte en annan delägare i dödsboet eller någon annan skattskyldig redan har gjort anmälan.

Bakgrunden till förslaget är avsaknaden av en uttrycklig bestämmelse i en situation där grunderna för arvsbeskattningen förändras efter att arvsskattedeklarationen lämnats in men före verkställandet av arvsbeskattningen verkställs, om arvsbeskattningen hade hunnit verkställas. I 38 § 1 och 2 mom. föreskrivs numera om anmälan om nya tillgångar eller skulder som yppar sig i dödsboet efter det att arvsbeskattningen har verkställts och i 3 mom. om anmälan om rättelse av grunderna, där man meddelar om övriga förändringar av grunderna för arvs- eller gåvobeskattningen som framkommit efter verkställandet av beskattningen. I dessa situationer görs ändringar i beskattningen i regel genom rättelse av grunderna för beskattningen. Rättelse av grunderna för beskattningen handlar om att ändra den verkställda beskattningen när grunderna för beskattningen har förändrats.

Den föreslagna bestämmelsen ska i det väsentliga vara den motsatta sidan av saken jämfört med 38 § 3 mom. Bestämmelsen täcker i princip situationer som omfattas av tillämpningsområdet för 38 § om arvsbeskattningen har hunnit verkställas och tillämpas på anmälan av nya tillgångar eller skulder som yppar sig i dödsboet, liksom förändring av övriga uppgifter i arvsskattedeklarationen före verkställande av arvsbeskattningen. Den skattskyldige vars arvsskatt skulle stiga är skyldig att göra anmälan. Det räcker dock att någon av dödsbodelägarna eller någon annan skattskyldig gör anmälan, varvid ingen anmälan krävs av den skattskyldige.

För anmälan finns inga särskilda formkrav. I praktiken ska dock om de nya tillgångarna eller skulderna en handling innefattande tillägg eller rättelse tillställas Skatteförvaltningen. I övriga situationer ska anmälan i enlighet med de allmänna principerna i förvaltningslagen vara minst skriftlig och innehålla uppgift om ärendet inklusive motiveringar. Vanligtvis kan till exempel ett arvskiftesinstrument eller någon annan handling som visar att grunderna har förändrats bifogas anmälan. Vid behov kan närmare föreskrifter om anmälningarna meddelas med stöd av 28 § i lagen.

Den föreslagna bestämmelsen är flexibel vad gäller förfarandet och gör det också möjligt att utveckla funktionerna i anslutning till detta på serviceplattformen för dödsbon, till exempel

genom att göra det möjligt att anmälan lämnas av dödsboets kontaktperson eller någon annan delägare.

29 a §. Den föreslagna paragrafen är ny. I paragrafen föreskrivs om skyldigheten att lämna in bouppteckningsinstrument och om Skatteförvaltningens möjlighet att underrätta tingsrätten om att förrättandet av bouppteckning har försummats.

Enligt det föreslagna *1 mom.* ska bouppteckningsinstrumentet lämnas in som bilaga till den allmänna arvsskattedeklarationen.

Skatteförvaltningen ska förvara bouppteckningsinstrumentet i enlighet med 20 kap. 12 a § i ärvdabalken. Bouppteckningsinstrumentet är i fortsättningen inte en grund för arvsbeskattningen och Skatteförvaltningen undersöker i regel inte bouppteckningsinstrumentet när arvsbeskattningen verkställs. Bifogandet av bouppteckningsinstrumentet till arvsskattedeklarationen innebär således inte att anmälningsskyldigheten kan fullgöras genom att lämna in bouppteckningsinstrumentet och samtidigt försumma att lämna de uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen i arvsskattedeklarationen. Arvsbeskattningen verkställs i fortsättningen i enlighet med 33 § 1 mom. på grundval av arvsskattedeklarationen. Omfattningen av skyldigheten att undersöka ärenden bestäms enligt det gällande 2 mom. Skatteförvaltningen kan dock vid behov använda bouppteckningsinstrumentet som en övrig utredning enligt 33 § 2 mom.

I det föreslagna *2 mom.* föreslås en bestämmelse om bouppteckning i pappersform. Om bouppteckningsinstrumentet inte upprättas på serviceplattformen för dödsbon, får de blanketter, handlingar och bilagor som ska användas i den allmänna arvsskattedeklarationen tas in i bouppteckningsinstrumentet för uppfyllande av kraven på bouppteckningsinstrument till den del de innehåller uppgifter som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet och bilagor som ska fogas till det. Den föreslagna bestämmelsen är informativ och i den identifieras möjligheten att utnyttja blanketterna i båda dokumenten till den del informationsinnehållet motsvarar varandra. Intagning i bouppteckningsinstrumentet kan göras till exempel genom att man i bouppteckningsinstrumentet uppger vilka blanketter och handlingar som ingår i det. Det finns ingen bestämd form för att ta in dem och regleringen hindrar inte att bouppteckningsinstrumentet upprättas fritt till formen.

Det föreslås att bestämmelsen om Skatteförvaltningens möjlighet att underrätta tingsrätten om att förrättandet av bouppteckning har försummats enligt nuvarande 29 § 2 mom. tas in i 29 a § 3 mom.

30 §. I paragrafen föreslås uttrycksmässig justering i samband med övergången i arvsbeskattningen från bouppteckning till den allmänna arvsskattedeklarationen som grund för arvsbeskattningen. Det föreslås att bestämmelsens term skattedeklaration ändras till termen gåvoskattedeklaration. I övrigt ska bestämmelsen förbli oförändrad.

32 §. Det föreslås att paragrafen delas upp i två moment och preciseras.

I det föreslagna *1 mom.* föreskrivs om skyldigheten att på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela uppgifter och utredningar som gäller boet samt förete handlingar som gäller boet, vilket baserar sig på den nuvarande bestämmelsen. I momentet föreslås uttrycket ”den som har uppgivit boet” ersättas med termen bouppgivare. I momentet föreslås tillfogas den person som tar emot meddelanden och förfrågningar och dödsboets kontaktperson. Momentet gäller arvsbeskattningen och innehåller bestämmelser om skyldigheten för de personer som avses i bestämmelsen att på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela alla uppgifter och utredningar

som gäller boet samt att för granskning förete bouppteckningsinstrumentet, anteckningarna och alla andra handlingar som gäller boet. För tydlighetens skull tillfogas också ett omnämnande om andra skattskyldiga.

I det föreslagna 2 *mom.* föreskrivs om skyldigheten att för gåvobeskattningen på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela alla uppgifter och utredningar som gäller gåvan samt att för granskning förete alla handlingar som gäller gåvan, vilket baserar sig på den nuvarande bestämmelsen. Bestämmelsen preciseras uttrycksmässigt.

33 §. Det föreslås att 1 *mom.* ändras när man övergår från bouppteckningsinstrument till en allmän arvsskattedeklaration som grund för arvsbeskattningen.

Enligt gällande 1 *mom.* verkställs beskattningen utifrån bouppteckningsinstrument, skattedeklaration, gåvoskattedeklaration, uppgifter som erhållits av utomstående som är skyldiga att lämna uppgifter samt andra utredningar som erhållits i saken, så att statens och den skattskyldiges intressen beaktas på lika grunder. Enligt förslaget stryks termen bouppteckningsinstrument i bestämmelsen. Den skattedeklaration som avses i momentet omfattar arvsskattedeklarationen och gåvoskattedeklarationen.

Paragrafens 2 *mom.* förblir oförändrat och enligt det ska Skatteförvaltningen när den verkställer beskattningen pröva erhållna uppgifter och utredningar på ett sätt som är motiverat med hänsyn till ärendets art och omfattning, lika bemötande av de skattskyldiga samt skattekontrollens behov. Bestämmelsen är från 2018 och motsvarar bestämmelserna i lagen om beskattningsförfarande. Till följd av ändringarna i arvsbeskattningen lämpar sig bestämmelsen bättre än i nuläget för arvsbeskattningen i ett förfarande som grundar sig på skattedeklaration.

Även bestämmelserna om beskattningsförfarande längre fram i lagen om skatt på arv och gåva har i huvudsak förnyats i samband med reformerna av beskattningsförfarandet och det automatiska beslutsfattandet. Om dessa bestämmelser föreslås att de i regel ses över till följd av övergången till arvsskattedeklaration utan att bestämmelsernas sakinhåll ändras.

34 §. Termen bouppteckningsinstrument stryks i paragrafen som handlar om beskattning enligt uppskattning. Den skattedeklaration som avses i momentet omfattar arvsskattedeklarationen och gåvoskattedeklarationen.

35 §. I paragrafen stryks termen bouppteckningsinstrument. Den skattedeklaration som avses i bestämmelsen omfattar arvsskattedeklarationen och gåvoskattedeklarationen. I bestämmelsen bevaras omnämningarna om den anmälningsskyldige och den som förestår boet, som ska i den mån det är möjligt beredas tillfälle att lämna utredning i saken innan beskattningen verkställs, om beskattning enligt uppskattning eller någon annan väsentlig avvikelse från skattedeklarationen övervägs. Till bestämmelsen fogas en möjlighet att bereda tillfälle även för den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen och dödsboets kontaktperson.

På grund av de ändringar som föreslås ovan ändras hänvisningen till den som är anmälningsskyldig enligt 26 och 27 § till en hänvisning till 25, 25 a och 27 §.

36 §. Termen bouppteckningsinstrument stryks i 1–3 *mom.* i paragrafen om förutsättningarna för påförande av skatteförhöjning. Den skattedeklaration som avses i momenten omfattar arvsskattedeklarationen och gåvoskattedeklarationen. I 2 *mom.* görs också uttrycksmässiga justeringar genom att man i bestämmelsen hänvisar till uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen. På grund av de

ändringar som föreslås ovan ändras hänvisningen i 3 *mom.* till den som är anmälningsskyldig i arvsbeskattningen enligt 26 § till en hänvisning till 25 och 25 a §.

36 a §. I 4 *mom.* stryks författningsnumret i hänvisningen till lagen om beskattningsförfarande som överflödigt. I 5 *mom.* stryks termen bouppteckningsinstrument.

36 b §. Termen bouppteckning stryks i 1–3 och 5 *mom.* Den skattedeklaration som avses i momenten omfattar arvsskattedeklarationen och gåvoskattedeklarationen. I 2 *mom.* görs också uttrycksmässiga justeringar genom att man i bestämmelsen hänvisar till uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen.

Paragrafens 4 *mom.* ändras inte.

37 §. Till 2 *mom.* fogas ett omnämnande om den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen och dödsboets kontaktperson.

38 §. I 2 *mom.* i paragrafen om bouppteckningsinstrument innefattande tillägg eller rättelse, motsvarande skattedeklaration och annan anmälan om förändrade grunder föreslås ändring. Det föreslås att paragrafen tillfogas ett nytt 4 *mom.*

I det gällande 1 *mom.* föreskrivs för närvarande om skyldigheten att om nya tillgångar eller skulder som yppar sig i dödsboet efter det att arvsbeskattningen har verkställts tillstålla Skatteförvaltningen en handling innefattande tillägg eller rättelse enligt 20 kap. 10 § i ärvdabalken inom en månad efter att den upprättats. I momentet föreslås ingen ändring.

När arvsbeskattningen verkställs med stöd av skattedeklaration ska med stöd av det gällande 2 *mom.* en kompletterande skattedeklaration tillställas Skatteförvaltningen inom tre månader efter att nya tillgångar har yppat sig i boet. Det föreslås att ordalydelsen i momentet preciseras så att det gäller situationer där arvsbeskattningen verkställs med stöd av en personlig arvsskattedeklaration. Förslaget innebär ingen ändring i sak jämfört med nuläget.

Enligt det gällande 3 *mom.*, om grunderna för arvs- eller gåvobeskattningen i övrigt har förändrats efter verkställandet av beskattningen, är den skattskyldige vars arvs- eller gåvoskatt skulle stiga, skyldig att inom tre månader efter att han har fått vetskap om orsaken underrätta Skatteförvaltningen om saken, om inte någon annan delägare eller gåvotagare redan har gjort anmälan. I momentet föreslås ingen ändring.

I det nya 4 *mom.* föreslås att Skatteförvaltningen kan meddela föreskrifter om att de uppgifter om nya tillgångar och skulder som behövs vid arvsbeskattningen och de utredningar och handlingar som gäller dem ska i de fall som avses i 1 *mom.* lämnas i den allmänna arvsskattedeklarationen inom den tid som satts ut för inlämnande av en handling innefattande tillägg eller rättelse.

40 §. I paragrafen stryks författningsnumret i hänvisningen till lagen om beskattningsförfarande som överflödigt. Dessutom görs hänvisningen till lagen om beskattningsförfarande enligt nuvarande lagstiftningspraxis. Ändringen av hänvisningstekniken förändrar inte nuläget.

41 a §. Hänvisningen till lagen om beskattningsförfarande i den första meningen görs enligt nuvarande lagstiftningspraxis. Ändringen av hänvisningstekniken förändrar inte nuläget. Hänvisningen i den andra meningen till den som är anmälningsskyldig i arvsbeskattningen

enligt 26 § ändras på grund av de ändringar som föreslås ovan till en hänvisning till 25 och 25 a §.

Ikraftträdande. I paragrafen finns en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet, om gåvo- eller arvsskattskyldigheten har inträtt före ikraftträdandet av denna lag.

Den i propositionen föreslagna regleringen av den allmänna arvsskattedeklarationen samt andra därtill hörande ändringar i regleringen av arvsbeskattningen som gäller deklaration och verkställande av beskattningen tillämpas således på dödsfall som inträffat den dag då lagen träder i kraft eller därefter. Den föreslagna regleringen av den personliga arvsskattedeklarationen tillämpas i fall som omfattas av dess tillämpningsområde där arvsskattskyldigheten har inträtt den dag då lagen träder i kraft eller därefter även i sådana situationer där arvlåtaren har avlidit före lagens ikraftträdande men skyldigheten att betala arvsskatt inträder den dag lagen träder i kraft eller därefter. De bestämmelser om gåvobeskattning som föreslås i propositionen tillämpas på fall där skyldigheten att betala gåvoskatt har inträtt den dag då lagen träder i kraft eller därefter.

7.4 Lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

9 §. *Informationskällor som regelbundet utnyttjas inom tjänsteproduktionen.* Paragrafen innehåller bestämmelser om informationskällor som regelbundet utnyttjas vid produktionen av den offentliga förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, nedan kallade stödtjänster. För att fullgöra sina uppgifter enligt lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata rätt att behandla de uppgifter som listas i bestämmelsen som ingår i de informationssystem och register som nämns i bestämmelsen på det sätt som föreskrivs om behandling av uppgifter i 3 kap. i samma lag. Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter är den rättsliga förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige som avses i artikel 6.1 c i dataskyddsförordningen.

Det föreslås att paragrafen tillfogas en ny 6 punkt som föreskriver om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att behandla uppgifter i delägarregistret för dödsbon i tjänsteproduktionen av stödtjänster. Användningsändamålet för delägarregistret för dödsbon är att ge tillgång till aktuell information om delägarna i ett dödsbo för att trygga delägarnas och tredje mäns intressen och rättigheter och för myndigheternas verksamhet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan i tjänsteproduktionen av stödtjänster för det första behandla uppgifter om arvlåtaren, dödsboet, delägarna i dödsboet och övriga personer som har att göra med förvaltningen av dödsboet. Med övriga personer som har att göra med förvaltningen av dödsboet avses till exempel bouppgivaren enligt 5 § 2 mom. 2 punkten och dödsboets kontaktperson enligt 3 punkten i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon. Med övriga personer som har att göra med förvaltningen av dödsboet avses också till exempel en boutredningsman enligt 5 § 3 mom. 6 punkten och en boförvaltare enligt 7 punkten. För det andra kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata behandla uppgifter utifrån vilka tillförlitligheten hos uppgifterna i delägarregistret för dödsbon bedöms. Sådana uppgifter är till exempel uppgifterna om granskning av informationen om delägare och tecknande av försäkrans som införs i delägarregistret för dödsbon vid ett förfarande enligt 11 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon, liksom även uppgifterna om fastställelse av informationen om delägare enligt 20 kap. 9 a och föreslagna 9 d § i ärvdabalken.

Dessa uppgifter behöver behandlas i den behörighetstjänst som avses i 3 § 6 punkten i lagen om stödtjänster både för att tillhandla uppgifter om lagstadgad behörighet och för att tillhandla

uppgifter om behörighet som grundar sig på rättshandling, dvs. fullmakt, eller på andra viljeyttringar, eller uppgifter om andra viljeyttringar. Som exempel på behovet av att behandla dessa uppgifter i delägarregistret för dödsbon kan nämnas dödsbodelägarnas skyldighet enligt 18 kap. 2 § i ärvdabalken att gemensamt förvalta boets egendom. Därför ska en fullmaktstagares handlingsbehörighet att företräda dödsboet i samförvaltningen grunda sig på en fullmakt som alla dödsbodelägare har gett. En del av uppgifterna, såsom uppgifter om dödsboets kontaktperson, behöver också behandlas i den meddelandeförmedlingstjänst som avses i 3 § 7 punkten.

7.5 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

1 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att *1 mom.* tillfogas en förtydligande bestämmelse enligt vilken bestämmelserna om beskattningshandlingar och beskattningsuppgifter också ska tillämpas på de bouppteckningsinstrument som förvaras av Skatteförvaltningen och på uppgifterna i bouppteckningsinstrumenten.

För närvarande är bouppteckningsinstrumentet entydigt en beskattningshandling, dvs. en handling som gäller en enskild skattskyldig och som lämnats till Skatteförvaltningen för beskattningsändamål. I fortsättningen ska bouppteckningsinstrumentet lämnas in som bilaga till den allmänna arvsskattedeklarationen. Uppgifterna i bouppteckningsinstrumentet kan vid behov användas som övrig utredning i arvsbeskattningen och annan beskattning till exempel om ett visst ärende som framgår av skattedeklarationen väljs ut för närmare utredning i samband med verkställandet av beskattningen. Skatteförvaltningen ska även i fortsättningen förvara bouppteckningsinstrumentet i enlighet med 20 kap. 12 a § i ärvdabalken. Enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter kan Skatteförvaltningen på motsvarande sätt som idag lämna ut uppgifter ur en bouppteckning till exempel i enlighet med lagens 13 §.

Även om bouppteckningsinstrumentet även i fortsättningen kan betraktas som en handling som gäller en enskild skattskyldig och som lämnats in för verkställande av beskattning, är det för tydlighetens skull motiverat att föreskriva att det som föreskrivs om beskattningshandlingar och beskattningsuppgifter också tillämpas på bouppteckningsinstrument och på uppgifterna i bouppteckningsinstrumenten. Tillämpningen av lagen på ett bouppteckningsinstrument till exempel i fråga om utlämnande av uppgifter enligt 13 § och användningen av bouppteckningsinstrumentet i alla Skatteförvaltningens uppgifter med stöd av 10 § är således tydlig.

7.6 Lagen om beskattningsförfarande

18 §. Myndigheternas allmänna skyldighet att lämna uppgifter. Paragrafens *1 mom.* ändras genom att föreskriva att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland ska för beskattningen tillställa Skatteförvaltningen behövliga uppgifter ur befolkningsdatasystemet och delägarregistret för dödsbon. Rätten att få uppgifter ur befolkningsdatasystemet förblir oförändrad.

Paragrafens *4 mom.* preciseras uttrycksmässigt så att rätten att få uppgifter om trafikmedel framgår direkt av bestämmelsen, inte som i den gällande ordalydelsen, som enbart nämner uppgifter om vägtrafik i trafik- och transportregistret. Ändringen har karaktären av ett förtydligande.

7.7 Ärvdabalken

20 kap. Om bouppteckning

1 §. Paragrafen föreslås ändras så att tidsfristen på tre månader för förrättande av bouppteckning förlängs till sex månader. Ändringen är nödvändig för att tidsfristen för bouppteckningen ska motsvara den tid som de facto ofta behövs för att förrätta bouppteckningen. Vidare föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till länsskatteverket uppdateras till Skatteförvaltningen.

2 §. I paragrafens *1 och 2 mom.* föreslås språkliga uppdateringar som inte ändrar bestämmelsens innehåll.

Enligt förslaget tillfogas paragrafen ett nytt *3 mom.*, där det föreskrivs om dödsboets kontaktperson. Dödsboets kontaktperson är den delägare som angivits som kontaktperson eller testamentsexekutorn. Om det för dödsboet har förordnats en boudredningsman enligt 19 kap. 1 § eller en syssloman enligt 18 kap. 4 §, är emellertid denna person kontaktpersonen. På samma sätt som ett dödsbo kan ge en tredje part i uppdrag att förrätta bouppteckning, kan dödsboet också ge fullmakt att fungera som dödsboets kontaktperson. Delgivningar, meddelanden och förfrågningar som gäller dödsboet ska tas emot av dödsboets kontaktperson. Med uttrycket delgivningar, meddelanden och förfrågningar som gäller dödsboet avses i stor utsträckning alla sådana kontakter som riktas till dödsboet oberoende av om de kommer från en myndighet eller en privat aktör. Dödsboet kan kontaktas till exempel när det tillställs beslut, interimistiska beslut och andra handlingar som gäller administrativa åtgärder. Det kan också vara fråga om kallelser, meddelanden och fritt formulerade skriftliga eller muntliga meddelanden till dödsboet.

Med stöd av 57 § 2 mom. i förvaltningslagen ska delgivning med ett dödsbo riktas till den bodelägare som har hand om boet eller till boförvaltaren. Om dödsboet förvaltas gemensamt av flera dödsbodelägare, kan delgivningen riktas till en av dem. Delägaren ska underrätta de övriga bodelägarna om delfäendet.

Den bestämmelse om kontaktperson som föreslås i ärvdabalken får som specialbestämmelse företräde framför bestämmelsen i förvaltningslagens allmänna bestämmelse. Därmed får den bestämmelse om kontaktperson som föreslås i ärvdabalken företräde om den instans som avses i förvaltningslagen, dvs. den bodelägare som har hand om boet, inte fungerar som dödsboets kontaktperson. Förvaltningslagens bestämmelse om att delägaren ska underrätta de övriga dödsbodelägarna om delfäendet minskar risken för att en myndighets delgivning ges till fel dödsbodelägare. Således bör en delgivning av en myndighet som i stället för den i ärvdabalken föreslagna bestämmelsen tillämpar förvaltningslagen också nå dödsboets kontaktperson.

Eftersom bestämmelsen i förvaltningslagen endast tillämpas på aktörer inom den offentliga förvaltningen är det nödvändigt att föreskriva om dödsboets kontaktperson i ärvdabalken för att dödsboet också ska ha en kontaktperson för privata aktörers kontakter.

Det är vanligt att dödsbodelägarna utfärdar fullmakter genom vilka en av delägarna eller en annan person ges fullmakt att sköta dödsboets ärenden till exempel hos bolag inom finansbranschen. Bestämmelserna om dödsboets kontaktperson medför ingen ändring i denna situation. Dödsboet kan även i fortsättningen ge en eller flera aktörer fullmakt att sköta dödsboets ärenden. Fullmaktstagaren kan inom ramen för fullmakten också ta emot delgivningar, meddelanden och förfrågningar som gäller dödsboet. Uppgifterna för dödsboets kontaktperson och fullmaktstagaren kan alltså i vissa dödsbon åtminstone delvis överlappa varandra. En skillnad mellan fullmaktstagaren och dödsboets kontaktperson är dock att varje dödsbo har en kontaktperson för dödsboet. Uppgifterna om kontaktpersonen ska också vara

tillgängliga i delägarregistret för dödsbon genast när de har anmälts till registret. Dödsboets kontaktperson ska uttryckligen ha i uppdrag att ta emot delgivningar, meddelanden och förfrågningar, medan en fullmaktstagare kan ha ett sådant uppdrag endast till den del han eller hon har befullmäktigats för ett sådant uppdrag.

2 a §. Den föreslagna paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordnande av eller deltagande i bouppteckning med hjälp av datakommunikation och tekniska hjälpmedel. Deltagande i bouppteckning med hjälp av datakommunikation och tekniska hjälpmedel innebär deltagande via en distansförbindelse i stället för en fysisk mötesplats. Paragrafen förtydligar rättsläget när det gäller ordnande av och deltagande i bouppteckning på distans. Med stöd av bestämmelsen kan bouppteckning ordnas och deltagande i den ske antingen på en fysisk mötesplats eller med hjälp av en distansförbindelse. Villkoret är att de som deltar med hjälp av en distansförbindelse har möjlighet att utöva sina rättigheter fullt ut och i realtid på samma sätt som de som deltar i bouppteckningen på en fysisk mötesplats.

I 1 mom. föreslås det att det ska vara möjligt att förrätta bouppteckning förutom på en fysisk mötesplats även med hjälp av en distansförbindelse eller en kombination av dessa så att man kan delta i det fysiska mötet också på distans. Villkoret för att deltagande på distans är att de delägare i dödsboet och övriga personer som avses i 20 kap. 2 § 2 mom. i ärvdabalken har möjlighet att utöva alla sina rättigheter att delta fullt ut och i realtid under mötet. Syftet med regleringen är att garantera alla som deltar i bouppteckningen lika rättigheter oberoende av om deltagandet sker på mötesplatsen eller med hjälp av en distansförbindelse. Med fullt ut och i realtid menas att en person som deltar i bouppteckningen med hjälp av en distansförbindelse inte ska vara i en sämre ställning än en person som deltar i bouppteckningen på den fysiska mötesplatsen. Att rättigheterna tillgodoses fullt ut och i realtid är till exempel att en person som deltar i bouppteckningen på distans kan muntligen uttrycka sin åsikt om de omständigheter som framförs under bouppteckningen samt att eventuella funktionsstörningar i det elektroniska deltagandet beaktas vid förrättandet av bouppteckningen. Regleringen ska utöver delägarna i dödsboet även utsträckas till de personer som avses i 20 kap. 2 § 2 mom. i ärvdabalken.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse om att i informationen om bouppteckningen ska det samtidigt nämnas den möjlighet att delta som avses i 1 mom. och förutsättningarna för att utnyttja möjligheten samt det tekniska genomförandet av deltagandet och det förfarande som iakttas. Syftet med momentet är att säkerställa att den som deltar i bouppteckningen får information om var och hur han eller hon kan delta i bouppteckningen.

3 §. Det föreslås att *1 mom.* ändras genom att stryka skyldigheten att i bouppteckningen anteckna den avlidnes yrke och födelsedag, delägarnas och andra i 2 § 2 mom. avsedda personers hemorter samt, i fråga om minderåriga, deras födelsedagar. Det föreslås att momentet i stället för dessa tillfogas personbeteckningarna för den döde samt delägarna och andra personer som avses i 2 § 2 mom. Informationskravet beträffande den dödes yrke är föråldrat. I bestämmelsen saknas dessutom ett omnämnande av den personbeteckning som numera de facto används för att identifiera en person. Med tillfogandet av personbeteckning blir en separat uppgift om födelsedatum onödig. Det föreslås att uttrycket hemort ändras till hemkommun, om vilken det föreskrivs i lagen om hemkommun (201/1994).

Det föreslås också att det första momentet tillfogas en bestämmelse om att i fall där en person som antecknas i bouppteckningsinstrumentet inte har en finsk personbeteckning, ska i stället för personbeteckning antecknas personens födelsestid, den stat där personen är bosatt samt en eventuell identifieringsbeteckning som används i den staten. Syftet med ändringen är att det i bouppteckningsinstrumentet antecknas så exakta uppgifter som möjligt, med vilka man kan identifiera personer som inte har en finländsk personbeteckning. I fråga om företag föreslås

antecknande av företagets hemort och eventuella företags- och organisationsnummer. Det föreslås också att det till momentet tillfogas att även dödsboets kontaktpersons namn, personbeteckning och kontaktuppgifter ska uppges i bouppteckningsinstrumentet.

I paragrafens 2 *mom.* föreslås språkliga uppdateringar som inte ändrar bestämmelsens innehåll.

5 §. Paragrafen föreslås ändras genom att tillfoga möjlighet att utnyttja uppgifterna i delägarregistret för dödsbon. Ändringen gör det möjligt att påvisa dödsboets delägarkrets med hjälp av uppgifterna i delägarregistret för dödsbon, samtidigt som möjligheten att påvisa delägarkretsen till exempel med utdrag ur utländska befolkningsdatasystem bevaras. I paragrafen föreslås dessutom språkliga uppdateringar som inte ändrar bestämmelsens innehåll.

6 §. I paragrafens 1 och 2 *mom.* föreslås språkliga uppdateringar som inte ändrar bestämmelsens innehåll. I 3 *mom.* föreslås inga ändringar.

Det föreslås att paragrafen tillfogas ett nytt 4 *mom.* som gör det möjligt att teckna bouppgivarens försäkran under edlig förpliktelse och gode männens bevis elektroniskt. Att teckna försäkran under edlig förpliktelse och bevis elektroniskt ska vara ett alternativ till att teckna försäkran under edlig förpliktelse och bevis på traditionellt sätt i bouppteckningen på papper. Syftet är att utöka möjligheterna att utnyttja de metoder som datatekniken erbjuder för att underlätta upprättandet av bouppteckningen.

I fråga om elektronisk försäkran och bevis som tecknas elektroniskt på serviceplattformen för dödsbon ska paragrafen innehålla en informativ hänvisning till 4 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon (/). Försäkran och bevis kan även tecknas någon annanstans än på serviceplattformen för dödsbon. En förutsättning är då att man vid tecknande av försäkran och bevis använder den avancerade elektroniska underskrift som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG. Den avancerade elektroniska underskriften definieras i artikel 3.11 i den reviderade eIDAS-förordningen som en elektronisk underskrift som uppfyller kraven enligt artikel 26 i förordningen. En kvalificerad elektronisk underskrift i sin tur definieras i artikel 3.12 i den reviderade eIDAS-förordningen som en avancerad elektronisk underskrift som skapas med hjälp av en kvalificerad anordning för underskriftframställning och som är baserad på ett kvalificerat certifikat för elektroniska underskrifter. Kravet i den föreslagna bestämmelsen kan således också uppfyllas med en kvalificerad elektronisk underskrift. Den nämnda reviderade eIDAS-förordningen ställer särskilt på kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster och på kvalificerade betrodda tjänster krav vilkas syfte är att öka deras tillförlitlighet. Vid användning av avancerad eller kvalificerad elektronisk underskrift kan bouppteckningens integritet garanteras, eftersom en eventuell senare ändring av bouppteckningen kan upptäckas när dessa underskrifter används. Vid användning av avancerad eller kvalificerad elektronisk underskrift kan man också försäkra sig om att en försäkran eller ett bevis som tecknats bifogas till rätt bouppteckning.

7 §. Paragrafen föreslås bli upphävd som föråldrad. Enligt myndigheternas uppgifter förrättas numera inte längre några särskilda bouppteckningar i situationer där egendomen finns på flera orter. Därmed är en bestämmelse om detta överflödigt.

8 §. Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till länsskatteverket uppdateras till Skatteförvaltningen. I paragrafen föreslås dessutom språkliga uppdateringar som inte ändrar bestämmelsens innehåll.

9 §. Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till länsskatteverket uppdateras till Skatteförvaltningen.

9 a §. Det föreslås att paragrafens *1 mom.* ändras så att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland kan på ansökan fastställa att alla delägare i boet och arvlåtarens make har antecknats i delägarregistret för dödsbon eller i dödsboets delägarförteckning. Tillägget avseende delägarregistret för dödsbon gör det möjligt att ansöka om fastställelseanteckning förutom för de uppgifter som antecknats i delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet även för uppgifter som lämnats i delägarregistret för dödsbon. Ändringen innebär att möjligheten till fastställelse är tillgänglig även när dödsboet vill utträta ärenden elektroniskt. Det föreslås också att momentet ändras så att förutsättningen för fastställandet är förutom hemkommun i Finland också att finsk lag tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden och ärvandet. Ändringen är nödvändig eftersom de finländska myndigheternas sakkunskap i princip begränsas till innehållet i finsk lag. På internationella arvsärenden tillämpas EU:s arvsförordning (EU 650/2012). I dessa situationer kan det vara möjligt att begära ett så kallat europeiskt arvsintyg, där förfarandet föreskrivs i lagen om tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning om arv (682/2015). I momentet föreslås också att bouppgivaren läggs till som instans som kan ansöka om fastställelse av informationen om dödsbodelägarerna. Ändringen föreslås eftersom bouppgivaren kan behöva få informationen om dödsbodelägarerna i delägarregistret för dödsbon eller i delägarförteckningen i bouppteckningsinstrumentet fastställda. Tillägget behövs eftersom bouppgivaren inte är en delägare i dödsboet i alla dödsbon. I momentet föreslås också en språklig granskning som inte ändrar paragrafens innehåll i sak.

Det föreslås att paragrafens *2 mom.* ändras genom att tillfoga paragrafen en bestämmelse om att informationen om delägarna i dödsboet inte får fastställas förrän bouppteckningen har förrättats. Det är ändamålsenligt att fastställa informationen om delägarna efter att bouppteckningen har förrättats, eftersom informationen om dödsbodelägarerna måste utredas före bouppteckningen. Det föreslås även att paragrafen tillfogas en bestämmelse om att uppgifterna inte får fastställas, om informationen om delägarna i dödsboet har skapats enbart utifrån sådana i 5 § 1 mom. i lagen om ett delägarregister för dödsbon (/) avsedda uppgifter som bouppgivaren har granskat och försäkrat vara riktiga utan att de ändras. Myndighetens fastställelse är i dessa situationer onödig, eftersom de uppgifter som producerats för delägarregistret åtnjuter offentlig tillförlitlighet med stöd av 18 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009). I momentet föreslås också en språklig granskning som inte ändrar paragrafens innehåll i sak.

Det föreslås att paragrafens *3 mom.* upphävs. Momentet gäller ett förfarande och det föreslås att bestämmelsen om förfarandet flyttas till den föreslagna nya 9 d §.

9 b §. Det föreslås att paragrafen ändras så att bestämmelsen om förfarandet ändras till en hänvisning till förvaltningslagen till den del inget annat föreskrivs i detta kapitel. Det föreslås att hänvisningen i paragrafen till den person som tar emot meddelanden ändras till en hänvisning till dödsboets kontaktperson som avses i 2 § 3 mom. i denna lag och att det preciseras att förutom sökanden ska också dödsboets kontaktperson underrättas om brister i informationen om delägarna och om beslutet om fastställelse, om kontaktpersonen inte är sökande.

9 c §. Det föreslås att paragrafens *1 och 2 mom.* ändras så att de beaktar den föreslagna ändringen i 9 a §, enligt vilken Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland kan fastställa även de uppgifter om delägare som antecknats i delägarregistret för dödsbon.

9 d §. Den föreslagna paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om den anteckning som görs efter fastställelse av informationen om delägarna samt om omprövning av ett beslut om fastställelse. Paragrafens *1 mom.* ska ersätta gällande 9 a § 3 mom. Det föreslås att det i 1 mom. föreskrivs att en anteckning om beviljad fastställelse görs i delägarregistret för dödsbon och i beslutet om fastställelse. Om fastställelse ska meddelas ett separat beslut oberoende av om dödsboet har ansökt om fastställelse på papper eller elektroniskt. Tillägget avseende delägarregistret för dödsbon gör det möjligt att göra anteckning om fastställelse även i delägarregistret för dödsbon. I momentet föreslås också att i delägarregistret för dödsbon och i beslutet om fastställelse görs en anteckning om den tidpunkt enligt vilken informationen om delägarna har fastställts. Tillägget behövs för att beslutet och delägarregistret för dödsbon ska innehålla uppgift om enligt vilken tidpunkt informationen om delägarna har fastställts.

I paragrafens *2 mom.* föreslås bestämmelser om omprövning. Om omprövning av förfarandet för fastställelse av delägarförteckningen i bouppteckningsinstrument har det inte föreskrivits särskilt. I momentets första mening föreslås en bestämmelse om möjligheten att begära omprövning av ett beslut om fastställelse av delägarförteckningen. I fråga om förfarandet innehåller momentet en informativ hänvisning till förvaltningslagen. Genom begäran om omprövning stärks partens rättsskydd genom att parten ges möjlighet att föra beslutet om fastställande till myndigheten för ny prövning.

I momentets andra mening föreslås en bestämmelse om att i ett beslut med anledning av begäran om omprövning får ändring inte sökas genom besvär. Den föreslagna bestämmelsen ändrar inte det rådande rättsläget, enligt vilket fastställelsen av delägarförteckningen inte på ett juridiskt bindande sätt avgör vem som är delägare i ett dödsbo. I högsta förvaltningsdomstolens prejudikat HFD 2016:22 ansåg domstolen att den dåvarande magistratens fastställelse inte innehöll ett sakligt avgörande i ett förvaltningsärende som kunde överklagas genom besvär i förvaltningsprocess. Den föreslagna bestämmelsen försvagar inte en parts rättsskydd, eftersom arvsärenden hör till de allmänna domstolarnas behörighet. Frågan om delägarställning avgörs av en skiftesman som förrättat skiftet, vilket parten med stöd av 23 kap. 10 § ärvdabalken har rätt att klandra.

12 §. Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till länsskatteverket uppdateras till Skatteförvaltningen. Det föreslås dessutom att det nuvarande förbudet att söka ändring i ett beslut om förlängning av tidsfristen för förrättande av bouppteckning bevaras. Skatteförvaltningens beslut påverkar inte skyldigheten att förrätta bouppteckning inom utsatt tid och beslutet innehåller inte avgöranden i sak om arvsbeskattning, andra förvaltningsärenden eller rättigheter eller skyldigheter som gäller bouppteckning. Försummelse att förrätta bouppteckning kan i sig orsaka följdverkningar som behandlas i egna förfaranden. Till exempel avgörs försummelse av tidsfristen för arvsskattedeklarationen, som har ett samband med tidsfristen, i anslutning till verkställandet av arvsbeskattningen och sökandet av ändring i den. Besvärsförbudet försämrar inte partens rättsskydd, rättsskyddsgarantier eller principerna för god offentlig förvaltning.

12 a §. Det föreslås att paragrafen ändras så att hänvisningen till länsskatteverket uppdateras till Skatteförvaltningen.

Ikraftträdande. Paragrafen innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska, om arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats före ikraftträdandet av denna lag, de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet tillämpas.

7.8 Utsökningsbalken

4 kap. Utmätning

33 §. Registeranmälningar. Det föreslås att *1 mom.* tillfogas en ny punkt 5 a, enligt vilken utmätningsmannen ska anmäla utmätning av en delägarandel i dödsboet till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Anmälningsskyldigheten är nödvändig för att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska kunna fullgöra sin skyldighet enligt 5 § 3 mom. 8 punkten i lagen om ett delägarregister för dödsbon att föra in uppgift om utmätning och säkringsåtgärder som gäller en delägarandel i dödsboet samt tidpunkt för avgörandet i registret. Utmätning leder till att egendom ur dödsboet inte får överlåtas utan tillstånd av utmätningsmannen (UB 4:77–78). En anteckning om utmätning i delägarregistret för dödsbon skyddar för sin del aktörer som utträttar ärenden med ett dödsbo, vilka kan kontrollera utsökningsanteckningarna om dödsbodelägarerna i delägarregistret för dödsbon och försäkra sig om att egendomen i fråga inte är egendom som omfattas av överlåtelseförbud. Närmare bestämmelser om innehållet i registeranmälningarna finns i 13 § i förordningen om utsökningsförfarandet (1322/2007), enligt vilken en anmälan bland annat innehåller uppgifter om dagen då utmätningen förrättas och numret på beslutet om utmätningen.

Ikraftträdande. Paragrafen innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen ska lagen tillämpas på dödsbon där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter lagens ikraftträdande. I fråga om dödförklaring är den dödsdag som fastställts i domstolens beslut om dödförklaring av betydelse.

7.9 Lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

1 §. Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden i brottmål. Lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) har upphävts genom lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020). I *1* och *2 mom.* föreslås tekniska ändringar som uppdaterar informationsresursens namn och rubriken för den lag till vilken det hänvisas så att dessa motsvarar nuläget.

2 §. Anmälningsskyldighet i fråga om brottmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare. Lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) har upphävts genom lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020). I *2 mom.* föreslås en teknisk ändring av rubriken för den lag till vilken det hänvisas så att den motsvarar nuläget.

3 §. I 2 mom. föreslås tekniska ändringar som uppdaterar informationsresursens namn och rubriken för den lag till vilken det hänvisas så att dessa motsvarar nuläget. Det föreslås att paragrafens rubrik samtidigt ändras.

3 a §. Domstolarnas skyldighet att lämna uppgifter för anteckning i delägarregistret för dödsbon. Till lagen föreslås en ny 3 a § bli tillfogad. I *1 mom.* föreslås att domstolarna åläggs skyldighet att underrätta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om vissa av sina avgöranden som gäller dödsbon. Sådana avgöranden är avgöranden om sysslomän som förordnats med stöd av 18 kap. 4 § i ärvdabalken och om boutredningsmän som förordnats med stöd av 19 kap. 1 § i ärvdabalken eller entledigats med stöd av 6 eller 7 § i samma kapitel. Anmälan görs när beslutet är verkställbart. Avgöranden som gäller förordnande och entledigande av en syssloman och en boutredningsman är verkställbara trots ändringssökande, med undantag för domstolens beslut i en situation som nämns i 19 kap. 7 § i ärvdabalken. Anmälningsskyldigheten är motiverad för att Myndigheten för digitalisering och

befolkningsdata ska kunna fullgöra sin skyldighet enligt 5 § 3 mom. 5 och 6 punkten i lagen om ett delägarregister för dödsbon att göra en anteckning om syssloman och boutredningsman i delägarregistret för dödsbon. Anmälningsskyldigheten behövs också för att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska kunna ge en syssloman eller boutredningsman som avses i beslutet åtkomst till uppgifterna i delägarregistret för dödsbon för det dödsbo för vars utredning förordnandet om syssloman eller boutredning har meddelats. Utöver dödsboets identifieringsuppgifter och datumet för avgörandet ska domstolarna uppge sysslomannens eller boutredningsmannens namn och andra identifieringsuppgifter som behövs.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning, med stöd av vilket det genom förordning av justitieministeriet kan föreskrivas att domstolarna uppfyller sin anmälningsskyldighet enligt 1 mom. genom att föra in uppgifter om sina avgöranden i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

4 §. Domstolarnas skyldighet att underrätta och lämna information om avgöranden som gäller utsökningsgrund. Lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) har upphävts genom lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020). I 1 mom. föreslås en teknisk ändring till informationsresursens namn och rubriken för den lag till vilken det hänvisas så att dessa motsvarar nuläget.

Ikraftträdande. Paragrafen innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen tillämpas bestämmelserna i 3 a § i lagen på dödsbon där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter ikraftträdandet av lagen. I fråga om dödförklaring är den dödsdag som fastställts i domstolens beslut om dödförklaring av betydelse.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I 37 § i den föreslagna lagen om delägarregistret för dödsbon föreskrivs om bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om genomförandet av och innehållet i den rätt att få uppgifter som avses i 6 och 7 § och om genomförandet av och innehållet i skyldigheten att anmäla uppgifter kan utfärdas genom bemyndigande att utfärda förordning. Bemyndigande att utfärda förordning anvisas statsrådet.

Det föreslås att en ny 3 a § fogas till lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010). I paragrafens andra moment föreskrivs om bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket det genom förordning av justitieministeriet kan föreskrivas att domstolarna uppfyller sin anmälningsskyldighet enligt 1 mom. genom att föra in uppgifter om sina avgöranden i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs för förmedling till delägarregistret för dödsbon. I propositionen föreslås även ändring av andra paragrafer i lagen som innehåller bemyndigande att utfärda förordning. Det föreslås dock inga ändringar i de bemyndiganden att utfärda förordning som ingår i paragraferna.

Med beaktande av den föreslagna tidpunkten då lagarna träder i kraft har det inte ansetts ändamålsenligt att i detta skede bereda de ovan nämnda utkasterna till förordningar.

Det föreslås att 20 kap. 12 a § i ärvdabalken ändras. Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Arkivverket att utfärda föreskrifter, i vilket inga ändringar föreslås.

I propositionen föreslås vissa bemyndiganden för Skatteförvaltningen att meddela närmare föreskrifter. I bestämmelserna om bemyndigande att meddela bestämmelser är det fråga om utfärdande av närmare föreskrifter om detaljer som är mer exakta än de som föreskrivs i lagen om skatt på arv och gåva och i lagen om en serviceplattform för dödsbon, av teknisk natur och som endast är förknippade med ringa prövningsrätt.

I 28 § i lagen om skatt på arv och gåva föreskrivs om ett bemyndigande för Skatteförvaltningen, enligt vilket Skatteförvaltningen fastställer skattedeklarationen och meddelar närmare föreskrifter om de uppgifter, utredningar, handlingar och andra anmälningar som ska lämnas in samt om på vilket sätt de ska lämnas in. Dessutom kan Skatteförvaltningen meddela föreskrifter som begränsar anmälningsskyldigheten när anmälningsskyldigheten är onödig med anledning av den skattepliktiga egendomens art eller ringa belopp, behovet av skattekontroll eller någon annan motsvarande orsak. Med stöd av 28 b § i lagen om skatt på arv och gåva meddelar Skatteförvaltningen också närmare föreskrifter om anteckningsskyldigheten och anteckningarna. Dessutom kan Skatteförvaltningen meddela närmare föreskrifter om begränsning av skyldigheten att förvara anteckningar, handlingar och verifikationer när förvaringsskyldigheten är uppenbart onödig. Skatteförvaltningen kan med stöd av 38 § i lagen om skatt på arv och gåva utfärda bestämmelser om lämnande av arvsskattedeklaration om nya tillgångar och skulder även i fall där en handling innefattande tillägg eller rättelse ska tillställas Skatteförvaltningen. Skatteförvaltningen meddelar med stöd av 26 § i lagen om skatt på arv och gåva närmare föreskrifter om tidpunkten och sättet samt det övriga förfarandet för utlämnande och lagring av de uppgifter som Skatteförvaltningen har på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av arvsskattedeklaration och bouppteckningsinstrument.

I lagen om en serviceplattform för dödsbon (4 §) föreskrivs om möjligheten för bouppgivare att teckna försäkrans och gode män att teckna bevis i bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon. Skatteförvaltningen får utfärda närmare föreskrifter om på vilket sätt försäkrans och bevis kan tecknas på något annat informationssäkert och bevisligt sätt än med hjälp av avancerad elektronisk underskrift.

9 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 februari 2027.

Lagen om ett delägarregister för dödsbon tillämpas i fall där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol före lagens ikraftträdande. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen som gäller en ändring av 20 kap. i ärvdabalken tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen i fall där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats före lagens ikraftträdande. Preciserande övergångsbestämmelser föreslås också i andra lagar som föreslås i lagstiftningshelheten.

En övergångsbestämmelse föreslås i lagen om ändring av lagen om skatt på arv och gåva. Om arvs- eller gåvoskattskyldigheten har inträtt före ikraftträdandet av lagen, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag. Övergångsbestämmelsen beskrivs i specialmotiveringen.

10 Verkställighet och uppföljning

Bestämmelsernas funktion följs upp som en del av styrningen som bedrivs av de myndigheter som ansvarar för verkställandet av lagen. Dessutom följs bestämmelsernas funktion upp som en del av samarbetet mellan intressentgrupperna och myndigheterna.

Det föreslås dessutom att finansministeriet tillsammans med justitieministeriet närmare utreder bestämmelsernas genomslagskraft och funktion senast två år efter att de har trätt i kraft. Det är viktigt att bedöma hur regleringslösningarna fungerar i förhållande till de tjänster som produceras utifrån dem. Detta är motiverat eftersom det är fråga om en helt ny servicehelhet för e-tjänster som omfattar flera olika myndigheter och tjänsteleverantörer.

Som en del av utredningen bör särskild uppmärksamhet fästas vid hur effekterna som eftersträvas med regleringen har förverkligats med tanke på att göra anhörigas ärenden smidigare och effektivisera myndighetsverksamheten. För att möjliggöra detta bör man följa till exempel kundnöjdheten för nya tjänster samt utvecklingen av de elektroniska ärendenas omfattning i förhållande till ärendena som uträttas på papper. Dessutom bör reformens inverkan på förvaltningsdomstolarnas, evangelisk-lutherska kyrkans, ortodoxa kyrkans och Riksarkivets verksamhet följas upp.

11 Förhållande till andra propositioner

11.1 Samband med andra propositioner

Enligt den evangelisk-lutherska kyrkan behövs ändringar i 8 kapitlet i kyrkolagen, vilka skulle komplettera lagstiftningsförslaget om ett delägarregister för dödsbon. Kyrkomötet våren 2026 har föreslagit en ändring av kyrkolagen, om vilken en separat regeringsproposition ges under höstsessionen 2026. Eventuella ändringar i kyrkolagen främjar för sin del den verksamhetsmodell som beskrivs i denna proposition, men ikraftträdandet av lagstiftningsförslagen i denna regeringsproposition är inte beroende av dem. En eventuell regeringsproposition om ändring av kyrkolagen kan behandlas separat från denna proposition.

Kyrkomötet för den ortodoxa kyrkan i Finland har i november 2025 föreslagit en ändring i lagen om ortodoxa kyrkan som skulle komplettera lagstiftningsförslaget om ett delägarregister för dödsbon. En separat regeringsproposition om ändringsförslagen ges sannolikt under höstsessionen 2026. Eventuella ändringar i lagen om ortodoxa kyrkan främjar för sin del den verksamhetsmodell som beskrivs i denna proposition, men ikraftträdandet av lagstiftningsförslagen i denna regeringsproposition är inte beroende av dem. Även en regeringsproposition om ändring av lagen om ortodoxa kyrkan kan behandlas separat från denna proposition.

11.2 Förhållande till budgetpropositionen

Förslagen täcks inom ramarna och har ingen anknytning till statens budgetproposition för 2027.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

12.1 Allmänt

De förslag som föreslås i propositionen har anknytning till flera olika grundläggande rättigheter. Även om lagförslaget inte förpliktar någon att använda elektroniska tjänster, påverkar det den administrativa ärendehantering i Finland för alla nya dödsbon som bildas efter att lagen trätt i kraft. Genom propositionen eftersträvas en betydande ökning av den elektroniska kommunikationen och därigenom effektivare myndighetsverksamhet.

Enligt 6 § i grundlagen är alla människor lika inför lagen. Enligt 10 § i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade, och närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter ska utfärdas genom lag. Enligt 21 § i grundlagen har var och en dessutom rätt

att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Behandlingens offentlighet samt rätten att bli hörd, att få ett motiverat beslut och att ansöka om ändring liksom de andra garantierna för en rättvis rättegång och en god förvaltning ska tryggas genom lag. Enligt 81 § i grundlagen bestäms om statsskatt genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. I 120 § i grundlagen beaktas också landskapet Ålands självstyrelse och i 76 § i grundlagen garanteras den evangelisk-lutherska kyrkans rätt att ta initiativ i fråga om reformer som gäller kyrkolagen. Offentliga förvaltningsuppgifter kan anförtros andra än myndigheter endast när villkoren enligt 124 § i grundlagen är uppfyllda.

12.2 Jämlikhet

Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis förhållit sig reserverat till att fysiska personer åläggs att kommunicera elektroniskt mot bakgrunden av den jämlikhet som tryggas i 6 § i grundlagen och det rättsskydd som tryggas i 21 § i grundlagen (GrUU 35/2010 rd, GrUU 5/2016 rd, GrUU 32/2018 rd och GrUU 59/2025 rd). Också i avgörandep Praxis hos de högsta laglighetsövervakarna har man förhållit sig negativt till skyldighet till elektronisk myndighetskommunikation (t.ex. AOA 3911/4/11, 13.9.2012, AOA 2954/4/12, 28.5.2013, AOA 4653/4/14, 31.12.2015, OKV/429/1/2017, 18.6.2018). Den kraftiga ökningen av elektronisk myndighetskommunikation i och med den allmänna digitaliseringen i samhället ger möjlighet att bedöma grundlagsutskottets utlåtningspraxis avseende elektronisk kommunikation under samhälleliga omständigheter som delvis är nya.

Utgångspunkten för detta förslag är dock inte att betona att elektronisk kommunikation är primär eller förpliktande, utan dess mål är att möjliggöra elektronisk kommunikation i arvsärenden vid sidan av den nuvarande papperskommunikationen. Såsom framgår av 1 § i lagförslaget om en serviceplattform för dödsbon och av 1 § i lagförslaget om ett delägarregister för dödsbon beslutar delägarna i dödsboet själva om de uträttar ärenden elektroniskt på serviceplattformen för dödsbon eller på papper. Även den allmänna arvsskattedeklarationen får lämnas på papper i enlighet med 28 § i lagen om skatt på arv och gåva.

Jämlikheten tryggas i 6 § i grundlagen. Jämlikheten tryggas också i flera internationella konventioner om mänskliga rättigheter, såsom artikel 14 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (FördrS 63/1999) och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Även lagstiftaren är föremål för den allmänna jämlikhetsklausulen. Jämlikheten som tryggas i 6 § i grundlagen kräver ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana. Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis kan inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning läsas ut ur jämlikhetsprincipen när en reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (t.ex. GrUU 10/2024 rd, stycke 8, GrUU 102/2022 rd, stycke 5, GrUU 11/2012 rd, s. 2, GrUU 35/2010 rd, s. 2, GrUU 28/2009 rd, s. 2/II, GrUU 21/2007 rd, s. 2/I, GrUU 38/2006 rd, s. 2/I, GrUU 1/2006 rd, s. 2/I). Men särbehandlingen får inte vara godtycklig eller skillnaderna oskäligen (se t.ex. GrUU 10/2024 rd, stycke 8, GrUU 57/2016 rd, s. 3, GrUU 37/2010 rd, s. 3/I, GrUB 11/2009 rd, s. 2).

Såsom lyfts fram i avsnitt 4.2.3.1 är andelen personer som saknar digitala färdigheter störst i åldersgruppen äldre i jämförelse med alla åldersgrupper. Att granska propositionen i ljuset av 6 § i grundlagen är således viktigt med tanke på äldre personer. Elektronisk kommunikation kan också väljas av sådana dödsbon bland vars delägare finns äldre personer som har svag kapacitet

att använda elektroniska tjänster eller saknar tillräcklig utrustning för användning av sådana tjänster.

Den allmänna jämlikhetsprincipen kompletteras genom diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. i grundlagen, enligt vilket ingen får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Förteckningen över förbjudna diskrimineringsgrunder är inte uttömmande utan till de förbjudna grunderna för åtskillnad hör också andra orsaker som anknyter till en person. Exempel på sådana är samhällelig ställning, egendom, deltagande i föreningsverksamhet, familjeförhållanden, graviditet, äktenskaplig börd, sexuell inriktning och boningsort (RP 309/1993, rd, s. 47). I bestämmelsen förbjuds också indirekt diskriminering, det vill säga sådana åtgärder som de facto – även endast indirekt – leder till ett diskriminerande resultat (RP 309/1993 rd, s. 47, GrUU 4/2016 rd, GrUU 31/2014 rd). Förekomsten av diskriminering ska bedömas mot de faktiska konsekvenserna av ett förfarande (GrUU 4/2016 rd, s. 3, GrUU 28/2009 rd, s. 2).

Bestämmelsen om förbud mot diskriminering innebär ändå inte att all åtskillnad mellan människor är förbjuden, även om åtskillnaden grundar sig på en orsak som uttryckligen anges i bestämmelsen. Det väsentliga är om åtskillnaden kan motiveras på ett acceptabelt sätt med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Kraven på motiveringen är emellertid höga, särskilt när det gäller de förbjudna särbehandlingskriterier som räknas upp i grundlagsbestämmelsen (GrUU 39/2018 rd, GrUU 55/2016 rd). I utskottets praxis har det förutsatts att en godtagbar grund ska ha ett sakligt och nära samband med lagens syfte (t.ex. GrUU 57/2016 rd, s. 3, GrUU 44/2010 rd, s. 6). Utöver särbehandlingsens godtagbarhet har utskottet i sin praxis även fäst uppmärksamhet vid om den valda lösningen står i rätt proportion till det eftersträvade målet (GrUU 1/2017 rd, s. 3, GrUU 38/2006 rd, s. 3/II).

Grundlagsutskottet har i sin tidigare praxis konstaterat att elektronisk kommunikation som enda möjlighet har samband med bestämmelsen om jämlikhet i 6 § i grundlagen, eftersom redskap för elektronisk kommunikation faktiskt inte är tillgängliga för alla (GrUU 32/2018 rd, s. 3). Grundlagsutskottet har fäst uppmärksamhet vid den elektroniska kommunikationens faktiska möjligheter också i sitt utlåtande om gradering av rättegångsavgifter enligt inledningssättet (GrUU 35/2010 rd, s. 2/II). Enligt utskottet var regleringen inte något författningsrättsligt problem förutsatt bland annat att det var möjligt att inleda mål också på något annat sätt än genom att sända uppgifterna direkt till tingsrättens datasystem. Grundlagsutskottet har dessutom i sin tidigare praxis lagt författningsrättslig betydelse vid att det inte är obligatoriskt för fysiska personer att använda elektroniskt konto (för närvarande tjänsten Suomi.fi-meddelanden) vid utökningsförfarande eller vid mottagande av andra elektroniska delgivningar (GrUU 5/2016 rd, s. 2, GrUU 59/2025 rd, s. 3). Med den föreslagna regleringen skapas möjlighet till elektronisk kommunikation för delägarna i dödsboet, den bouppgivare som delägarna valt och de intressebevakare eller sysslomän som agerar för de ovan nämndas räkning. I fortsättningen kan dödsboet själv besluta om det uträttar ärenden elektroniskt eller på papper. Syftet med den föreslagna regleringen är att underlätta dödsboets kommunikation genom att skapa ett elektroniskt kommunikationsalternativ. Utöver den elektroniska kommunikationsmöjligheten har förslagen också gjorts med beaktande av att elektronisk kommunikation inte är ett möjligt eller trevligt sätt för alla att utträta ärenden. Förslagen gör det därför möjligt att även i fortsättningen utträta ärenden på papper. Även om största delen av förslagen har skapats för att underlätta uttryckligen för dem som utträta ärenden elektroniskt, gör en del av förslagen förfarandet lättare även för dem som utträta ärenden på papper. Ett exempel på detta är inrättandet av ett delägarregister för dödsbon, i vilket ett centraliserat utskrivbart utdrag över delägarna i dödsboet ersätter den nuvarande släktutredningen även för dem som utträta ärenden på papper. I dödsbon där det finns äldre personer eller andra personer vars digitala färdigheter

är låga eller nedsatta framhåvs i praktiken i dödsboets gemensamma förvaltning de övriga delägarnas skyldighet att delge information som erbjuds elektroniskt och att på ett jämlikt sätt informera alla delägare om hur ärenden som sköts elektroniskt främjas. Dödsboet är inte skyldigt att använda elektronisk kommunikation och därför kan dödsboet också avbryta den elektroniska kommunikationen till exempel i en situation där informationen inte förmedlas jämlikt till alla delägare. En delägare har också rätt att ansöka om överlåtelse av dödsboet till boutredningsmannen för förvaltning. Med beaktande av dessa omständigheter bedöms den föreslagna regleringen uppfylla förutsättningarna i 6 § i grundlagen.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har syftet att främja, skydda och garantera fulla och lika mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för personer med funktionsnedsättning samt att främja respekten för deras inneboende människovärde. Avsikten med konventionen är att täcka begreppet funktionsnedsättning så brett som möjligt samt ta hänsyn till eventuella förändringar som sker i samhället. Artiklarna 1–9 i konventionen innehåller bestämmelser om konventionens syfte, om allmänna principer och åtaganden, jämlikhet och icke-diskriminering, kvinnor och barn med funktionsnedsättning, bättre kunskaper om situationen för personer med funktionsnedsättning och om tillgänglighet samt definitioner för begrepp som gäller konventionen. Dessa artiklar ska beaktas genomgående vid tillämpningen av alla andra artiklar. Delaktighet, förbudet mot diskriminering, tillgänglighet och hinderfrihet är ledande principer i konventionen. Principer i artikel 3 är bland annat självbestämmande, icke-diskriminering, inkludering och lika möjligheter. Enligt 13 punkten i den allmänna kommentaren nr 6 (2018) av kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, förbjuds i artikel 5 i konventionen, som handlar om jämlikhet, diskriminering rättsligt eller i praktiken inom alla områden som regleras och skyddas av offentliga myndigheter.

Utöver artikel 5 i konventionen tryggas i artikel 12 likhet inför lagen för personer med funktionsnedsättning. I artikeln förutsätts att myndigheterna också vidtar särskilda åtgärder för att utreda vilken åsikt en person med funktionsnedsättningar har och beaktar den i beslutsfattande som gäller en tjänst eller förmån. Enligt artikel 13 ska konventionsstaterna säkerställa effektiv tillgång till rättssystemet för personer med funktionsnedsättning på samma villkor som för andra, däribland genom att erbjuda dem processuella och åldersrelaterade anpassningar för att underlätta en verksam roll för dem som direkta och indirekta deltagare i alla rättsliga förfaranden. Bestämmelserna i konventionen förutsätter också att myndigheternas elektroniska tjänster är tillgängliga. I artikel 9.1 b samt 9.2 h poängteras att elektroniska tjänster ska vara tillgängliga och förutsätts ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa detta. Dessutom tryggas i artikel 19 rätten för personer med funktionsnedsättning att leva självständigt och att delta i samhället.

De möjligheter till elektronisk kommunikation för dödsbon vilka föreslås i propositionen kan anses lämpa sig väl för vissa personer med funktionsnedsättning. Till exempel kan elektronisk kommunikation vara mer lämplig än att uträtta ärenden på papper för personer som rör sig med hjälp av ett mobilitetshjälpmedel. Man kan dock anta att vissa personer med funktionsnedsättning har lägre beredskap att uträtta ärenden elektroniskt, och därför lämpar sig de elektroniska förfaranden som föreslås i propositionen inte för dem. I propositionen tryggas likabehandlingen av personer med funktionsnedsättning särskilt genom att dödsboet själv kan besluta om det tar i bruk elektroniska ärenden eller om det uträttar ärenden på papper. Dödsboet kan också sköta en del av ärendena elektroniskt och en del på papper eller avbryta den elektroniska ärendehantering och övergå till att uträtta ärenden på papper. Genom serviceplanering av serviceplattformen för dödsbon kan man dessutom förbättra möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att ta i bruk elektroniska tjänster på lika villkor. Dödsbon kan förutses ha delägare som kan använda elektroniska tjänster samt delägare som inte kan

använda elektroniska tjänster. I dessa situationer betonas tryggheten av transparensen i skötseln av dödsboets ärenden på lika villkor för alla delägare. Med ovan nämnda motiveringar bedöms regleringen uppfylla de krav som ställs i bestämmelserna i konventionen.

Enligt nuvarande uppskattningar skiljer sig inte storleksklassen på de kundavgifter som tas ut för användningen av delägarregistret mellan dem som uträttar ärenden elektroniskt och dem som uträttar ärenden på papper. I lagen om grunderna för avgifter till staten, som tillämpas på fastställandet av avgiften, förutsätts att storleken på den avgift som staten uppbär för en offentligrettslig prestation ska motsvara beloppet av statens totalkostnader för prestationen (självkostnadsvärde). Även om man i fråga om personer som uträttar ärenden på papper med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten kan motivera att en service- och postningsavgift av en viss storlek läggs till kundavgiften, skulle skillnaden i totalpriserna trots detta tillägg bli så liten att den inte skulle utgöra någon betydande eller ogrundad kostnadsskillnad mellan dem som uträttar ärenden elektroniskt och på papper.

I 35 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås stadgas att den evangelisk-lutherska kyrkan och den ortodoxa kyrkan kan ta ut en avgift för den information som de lämnar ut till delägarregistret. Utlämnande av uppgifter ur de kyrkliga befolkningsregistren till delägarregistret för dödsbon skulle vara en lagstiftningsbaserad samhällelig uppgift för kyrkorna i anslutning till folkbokföringen. Därför ska även grunderna för de avgifter som kyrkorna tar ut enligt den föreslagna 35 § vara desamma för alla dödsbon oberoende av om arvlåtaren varit medlem i en församling eller inte. Syftet med bestämmelsen är att trygga likabehandlingen av dödsbon i enlighet med 6 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 71/2002 rd bedömt regeringens proposition med förslag till begravningslag, vilket har innehållit ett till sin struktur motsvarande förslag till en bestämmelse om rätten för en församling eller samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan att ta ut avgifter för begravningsverksamhet.

12.3 Rättsskydd och god förvaltning

Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. Offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning ska tryggas genom lag. Dessutom tryggas rätten till rättvis rättegång i artikel 6 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och i artikel 14 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (FördrS 8/1976).

Bestämmelsen i 21 § i grundlagen bör läsas som en helhet (RP 309/1993 rd, s. 77). I bestämmelsen uppräknas de viktigaste delområdena av god förvaltning och rättvis rättegång, dvs. offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring. Förteckningen är inte avsedd att vara uttömmande (GrUU 43/2021 rd, stycke 2). Kravet på tjänsteutövningens opartiskhet kan liksom serviceprincipen enligt förvaltningslagen hänföras till kravet på behandling på behörigt sätt. Enligt serviceprincipen i 7 § 1 mom. i förvaltningslagen ska möjligheterna att uträta ärenden och behandlingen av ärenden hos en myndighet om möjligt ordnas så att den som vänder sig till förvaltningen får behörig service och så att myndigheten kan sköta sin uppgift med gott resultat. Ingens rättsskydd får äventyras genom lagstiftning (GrUU 5/2016 rd, s. 3). Bestämmelsen i 21 § i grundlagen hindrar emellertid inte att det genom lag föreskrivs om mindre undantag från de rättigheter som tryggas i paragrafen, under förutsättning att undantagen inte ändrar den aktuella rättsskyddsgarantins

ställning som huvudregel och inte i enskilda fall äventyrar individens rättssäkerhet (RP 309/1993 rd, s. 78 samt till exempel GrUU 43/2012 rd, stycke 2 och GrUU 39/2014 rd, s. 2).

Enligt 81 § 1 mom. i grundlagen föreskrivs det om statsskatt genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Av lagen ska entydigt framgå skattskyldighetens omfattning. Regleringarna ska vara såtillvida exakt utformade att den prövningsrätt som de tillämpande myndigheterna har när det gäller att bestämma skattens storlek ska vara bunden till sin natur. Vidare ska en skattelag innehålla bestämmelser om de skattskyldigas rättsskydd, dvs. om sökande av ändring i beskattningsbeslut (RP 1/1998 rd, s. 135).

Basuppgifterna i det föreslagna delägarregistret för dödsbon bildas med användning av automatisk slutledningslogik. Enligt 53 f § i förvaltningslagen ska det vara möjligt att begära omprövning av ett automatiserat avgörande. Även i andra myndighetsavgöranden som avses i propositionen kan omprövning begäras och i regel kan även ändring sökas. I förslaget ingår bevarande av de två besvärsförbud som för närvarande är i kraft. Det första har anknytning till beslut om fastställelse av delägarförteckningen, vilka fattas av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Det andra gäller beslut om förlängning av den lagstadgade tidsfristen för förrättande av bouppteckning, vilka fattas av Skatteförvaltningen. I båda fallen är det inte den beslutsfattande myndigheten som slutgiltigt avgör ärendet. Ärendet kan avgöras i antingen ett skiftesmannaförfarande eller ett domstolsförfarande (avgörande om dödsboets delägarkrets). Ett avgörande som gäller förlängning av tiden för förrättning av bouppteckning omfattar endast tidsfristen för bouppteckningsförfarandet. Tidsfristen för förrättande av bouppteckning påverkar för sin del tidsfristen för den allmänna arvsskattedeklarationen. Påföljder som beror på en eventuell försenad allmän arvsskattedeklaration avgörs i samband med verkställandet av arvsbeskattningen, och i fråga om de beskattningsbeslut som fattas får omprövning begäras. Förslaget inskränker inte möjligheten för delägarna i dödsboet eller andra berättigade aktörer att ansöka om en sådan boutredningsman som avses i 19 kap. i ärvdabalken, en sådan skiftesman som avses i 23 kap. i ärvdabalken eller andra rättsskyddsgarantier som ingår i den gällande lagstiftningen.

Skatteförvaltningen och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ansvarar för sina rådgivningsskyldigheter enligt förvaltningslagen i enlighet med sin uppgiftsfördelning. Samtidigt förväntas till exempel den evangelisk-lutherska kyrkans rådgivning minska.

Enligt 21 § i grundlagen ska det alltid framgå av lag vilken myndighet som är behörig. För att göra skötseln av dödsboets ärenden smidigare föreslås i 35 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon en bestämmelse som gör det möjligt för kunden att på en gång betala även avgifter som tas ut av evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan för utlämnande av information till delägarregistret för dödsbon. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata komma överens med kyrkorna om att myndigheten tar emot de avgifter som kyrkorna tar ut samt om förmedling av betalningar och betalningsuppgifter till kyrkorna. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas behörighet att bistå vid uppbärandet av kyrkornas avgifter och myndighetens behörighet i förhållande till kyrkornas behörighet skulle således framgå tydligt av lagen. Särskilt på grund av den evangelisk-lutherska kyrkans självstyrande ställning är det motiverat att möjliggöra överföring av uppgifter som bistår kyrkorna till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata genom avtal.

Enligt 1 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon ansvarar Skatteförvaltningen för genomförandet och underhållet av e-tjänsten för åtkomst till delägarregistret för dödsbon på serviceplattformen. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ansvarar för delägarregistrets allmänna funktion och användbarhet samt i övrigt för registrets funktioner

enligt 3 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon. Utgångspunkterna för Skatteförvaltningens och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas behörighetsförhållanden för att genomföra och upprätthålla funktionerna i delägarregistret för dödsbon skulle således framgå exakt av lagen.

Den föreslagna regleringen av den allmänna arvsskattedeklarationen i lagen om skatt på arv och gåva närmar sig regleringen av anmälningsförfarandet för andra skatter som debiteras på basis av skattedeklaration. Den huvudsakliga ändringen i den föreslagna regleringen är att de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen ska lämnas till Skatteförvaltningen i den allmänna arvsskattedeklarationen, medan arvsbeskattningen av inhemska dödsbon i nuläget verkställs på basis av ett fritt formulerat bouppteckningsinstrument. Den föreslagna regleringen innehåller mer omfattande och exakta bestämmelser om de uppgifter som behöver deklareras för arvsbeskattningen och om andra grunder för deklarationsförfarandet. På lagnivå specificeras de centrala uppgifter som omfattas av deklarationsskyldigheten och behövs för arvsbeskattningen. I lagen finns också bestämmelser om att de uppgifter som ska deklareras ska grunda sig på bouppteckning eller på uppgifter som annars framkommit före inlämnandet av den allmänna arvsskattedeklarationen. Regleringen på lagnivå innehåller bestämmelser om vilken roll bouppgivaren och gode män samt delägarna i dödsboet och andra skattskyldiga har i fråga om uppgifterna i den allmänna arvsskattedeklarationen samt om deklarationsförfarandet i fråga om uppgifter i arvsbeskattningen som ändras senare.

Eftersom deklarationsförfarandet för arvsbeskattningen regleras mer heltäckande, noggrannare och med mer exakt avgränsat än i nuläget, kan den föreslagna regleringen på lagnivå anses utgöra en tillräckligt detaljerad och förutsägbar reglering av grunderna för deklarationsskyldigheten. Det som nämns ovan tillsammans med den strukturella skattedeklaration som regleringen möjliggör och ifyllnadsanvisningarna som stöder ifyllandet av skattedeklarationen främjar deklareringsen av uppgifter och beskattningens riktighet och således verkställandet av rättsskydd och god förvaltning i beskattningen. Dessutom skapar den föreslagna regleringen bättre förutsättningar för Skatteförvaltningen att i enlighet med service- och rådgivningsprincipen tillhandahålla ändamålsenliga förvaltningstjänster i anslutning till skattedeklarationen och beskattningen samt myndighetsrådgivning i anslutning till skatteärenden. Den föreslagna regleringen kan som helhet betraktad antas främja de skattskyldigas rättsskydd och god förvaltning i samband med beskattningen.

12.4 Skyddet för privatlivet och för personuppgifter

12.4.1 Användning av det nationella handlingsutrymmet

Propositionen är relevant också med tanke på skyddet för personuppgifter som tryggas i artikel 8 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna och skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Enligt grundlagsutskottets praxis begränsas lagstiftarens handlingsutrymme både av den här bestämmelsen och av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatlivet, som tas upp i samma moment (t.ex. GrUU 71/2014). Grundlagsutskottet har av hävd ansett att lagstiftaren måste tillgodose denna rätt på ett sätt som är godtagbart med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna över lag (GrUU 18/2012 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet har i princip ansett det vara tillräckligt med tanke på 10 § 1 mom. i grundlagen att bestämmelserna uppfyller kraven i dataskyddsförordningen (se GrUU 14/2018 rd, s. 3–5, GrUU 15/2018 rd, GrUU 2/2018 rd). Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande konstaterat att skyddet för personuppgifter i första hand ska garanteras med stöd av

dataskyddsförordningen och en nationell allmän lag om dataskydd. Användningen av speciallagstiftning bör vara avgränsad till endast nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger (se t.ex. GrUU 2/2018 rd, s. 5 och GrUU 14/2018 rd, s. 3). När man överväger att utnyttja det nationella handlingsutrymme måste hänsyn tas till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer. Behovet av speciallagstiftning måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Grundlagsutskottet har också understrukit att skyddet för privatlivet och personuppgifter inte har företräde framför andra grundläggande fri- och rättigheter, utan bör stå i proportion till andra grundläggande och mänskliga rättigheter samt till andra vägande samhälleliga intressen (GrUU 14/2018 rd, s. 5–8).

Den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas på behandlingen av personuppgifter i det delägarregister för dödsbon som föreslås inrättas genom propositionen, inklusive registrering av personuppgifter och utlämnande av personuppgifter till tredje parter och myndigheter. Enligt förslaget är sådana gemensamt personuppgiftsansvariga för delägarregistret för dödsbon som avses i artikel 26 i dataskyddsförordningen Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland. Artikel 26.1 i dataskyddsförordningen förutsätter att ansvarsområdena för gemensamt personuppgiftsansvariga fastställs under öppna former. Ansvarsområdena kan fastställas i medlemsstatens lagstiftning. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis i fråga om regleringen som gäller gemensamt personuppgiftsansvar fast uppmärksamhet vid att regleringens förhållande till myndigheternas befogenheter och rätt att få information, ändamålsbundenheten vid behandlingen av personuppgifter och vedertagen praxis i fråga om myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter trots sekretessplikten bör vara tillräckligt klart med tanke på 10 § i grundlagen (GrUU 7/2019 rd, s. 7, se även GrUU 43/2022 rd, s. 3). Om gemensamt personuppgiftsansvar föreskrivs i 3 § i lagförslaget, där de personuppgiftsansvarigas ansvarsområden definieras med beaktande av spelrummet i artikel 26 i den allmänna dataskyddsförordningen och grundlagsutskottets utlåtandepraxis som beskrivs ovan. Ansvarsfördelningen mellan de gemensamt personuppgiftsansvariga preciseras i 30 § i fråga om utlämnande av information ur delägarregistret.

Allmänna dataskyddsförordningen tillämpas på behandlingen av personuppgifter på serviceplattformen för dödsbon. Enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen kan den personuppgiftsansvarige föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt, om ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. I 2 § i den föreslagna lagen om en serviceplattform för dödsbon föreskrivs på det sätt som möjliggörs av artikel 4.7 i dataskyddsförordningen att Skatteförvaltningen är personuppgiftsansvarig i fråga om de personuppgifter som förts in i tjänsten för lagring av handlingar och de personuppgifter som förts in på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av bouppteckningsinstrument

Enligt artikel 5.1 b i dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och lagliga ändamål och får inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Det ska därför finnas ett motiverat behov av att samla in personuppgifter. Enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen ska syftet med behandlingen av personuppgifter fastställas i den rättsliga grunden när behandlingen är baserad på punkt 1 c eller e i artikel 6 i dataskyddsförordningen. Syftet med de personuppgifter som lagras i delägarregistret för dödsbon är att trygga tillgången till aktuell information om dödsbons personkrets för tryggande av delägarnas och tredje mäns intressen och rättigheter och för myndigheternas verksamhet. Detta definieras i 2 § i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon. Tjänsten för lagring av handlingar och möjligheten att upprätta

bouppteckningsinstrument på serviceplattformen för dödsbon är digitala tjänster där de personuppgifter som behandlas är avsedda att säkerställa att dödsboets förvaltning och utredning blir smidigare. Detta definieras i 1 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon.

Behandling av personuppgifter inom tillämpningsområdet för dataskyddsförordningen förutsätter att det finns en sådan rättslig grund för behandlingen som avses i dataskyddsförordningen. Behandlingen av uppgifter i delägarregistret för dödsbon har bedömts grunda sig på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilken behandlingen av personuppgifter är tillåten om den är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige.

Den behandling av personuppgifter på serviceplattformen för dödsbon som sker för upprättande av arvsskattedeklaration och bouppteckningsinstrument har bedömts grunda sig i första hand på artikel 6.1 c. Behandling av personuppgifter på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av arvsskattedeklaration och bouppteckningsinstrument ska dock samtidigt också omfatta utförande av en sådan uppgift av allmänt intresse som avses i punkt e.

Behandlingen av personuppgifter som utförs av den personuppgiftsansvarige för tjänsten för lagring av handlingar har bedömts grunda sig på artikel 6.1 e i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen ska grunden för behandlingen i dessa fall regleras i lag. Sådan reglering kan gälla bland annat förutsättningarna för att behandlingen ska vara lagenlig, vilken typ av uppgifter som ska behandlas, utlämnande av uppgifter, ändamålsbegränsningar och förfaranden för behandling. Denna specialreglering ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Syftet med delägarregistret för dödsbon är att underlätta förvaltningen och uträttandet av ärenden för dödsbon. Regleringen har således ansetts ha ett syfte av allmänt intresse. I lagen om ett delägarregister för dödsbon föreskrivs enligt beskrivningen nedan om de uppgifter som behandlas i registret, om utlämnande av uppgifter samt om lagring av uppgifter på ett sådant sätt att regleringen står i proportion till det eftersträlvade målet.

Syftet med tjänsten för lagring av handlingar och möjligheten att upprätta arvsskattedeklaration och bouppteckningsinstrument på serviceplattformen för dödsbon är att göra dödsboets förvaltning och utredning smidigare. Den nationella reglering som möjliggör tjänsten för lagring av handlingar och upprättandet av bouppteckningsinstrument på serviceplattformen för dödsbon har således ett sådant syfte av allmänt intresse som förutsätts i artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen. I lagen om en serviceplattform för dödsbon föreskrivs om uppgifter som behandlas i tjänsten för lagring av handlingar, användarrättigheter till uppgifterna och andra begränsningar som tillämpas på behandlingen av uppgifter samt om lagring av uppgifter på ett sådant sätt att regleringen står i rätt proportion till det eftersträlvade målet.

12.4.2 Känsliga uppgifter

Grundlagsutskottet anser att bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter fortfarande bör analyseras också utifrån praxisen för tidigare bestämmelser på lagnivå (GrUU 14/2018 rd och GrUU 15/2018 rd). Även om begreppet känsliga uppgifter för tydlighetens skull ska undvikas i den nationella lagstiftningen till följd av att den allmänna dataskyddsförordningen har börjat tillämpas och begreppet särskilda kategorier av personuppgifter används i artikel 9 i förordningen (se även GrUU 14/2018 rd), menar grundlagsutskottet att det fortfarande är motiverat att i konstitutionellt hänseende beskriva vissa grupper av personuppgifter uttryckligen som känsliga (GrUU 15/2018 rd). Med sådana grupper avses uppsättningar av uppgifter som

omfattar mer än enbart de särskilda kategorier av personuppgifter som avses i dataskyddsförordningen (se till denna del också t.ex. GrUU 17/2018 rd). Grundlagsutskottet har lyft fram riskerna med behandlingen av känsliga uppgifter. Enligt utskottet medför omfattande databaser med känsliga uppgifter allvarliga risker relaterade till dataskyddet och missbruk av uppgifter, vilka i sista hand kan utgöra ett hot mot personens identitet (se GrUU 15/2018 rd, även GrUU 13/2016 rd, GrUU 14/2009 rd). Utskottet har därför särskilt påpekat att det bör finnas exakta och noga avgränsade bestämmelser om att det är tillåtet att behandla känsliga uppgifter bara om det är absolut nödvändigt (GrUU 15/2018 rd).

I delägarregistret för dödsbon kan vissa uppgifter som anses vara känsliga behandlas. Uppgifter om fastställande av könstillhörighet, uppgifter om institutionsboende och uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund kan behandlas i registret, om det är nödvändigt för att skapa basuppgifter om delägarna. Uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund kan också omfatta uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i den allmänna dataskyddsförordningen. Även uppgifter om institutionsboende kan i vissa sammanhang anses avslöja känslig information, till exempel information om personens hälsotillstånd som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter.

Behandlingen av uppgifter som tillhör särskilda kategorier av personuppgifter i delägarregistret för dödsbon anses grunda sig på artikel 9.2 g i den allmänna dataskyddsförordningen, enligt vilken behandling av särskilda kategorier av personuppgifter är tillåten när behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga skyddsåtgärder som tillämpas på behandlingen. Syftet med delägarregistret för dödsbon är att underlätta förvaltningen och uträttandet av ärenden för dödsbon. Eftersom delägarskap i ett dödsbo är aktuellt för nästan alla i något skede av livet, har behandlingen med beaktande av dess syfte ansetts ske av ett viktigt allmänt intresse.

Behandlingen av känsliga uppgifter som behandlas i delägarregistret för dödsbon, såsom särskilda kategorier av personuppgifter, begränsas till det som är nödvändigt genom exakta och noggrant avgränsade bestämmelser. Behandlingen av uppgifter om institutionsboende och medlemskap i ett religionssamfund ska begränsas endast till det som är nödvändigt för att skapa basuppgifter om delägarna och delägare i dödsboet, bouppgivaren eller dödsboets kontaktperson ska inte ha tillgång till dessa uppgifter som behandlas i registret. Lagen innehåller dessutom detaljerade bestämmelser om säkerställandet av uppgifternas riktighet och om lagringstiden. Lagen ska således anses innehålla en sådan lämplig och särskild åtgärd för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen som det föreskrivs om i artikel 9.2 g i förordningen.

I delägarregistret för dödsbon kan man också behandla uppgifter om adoption och fastställande av könstillhörighet, vilka grundlagsutskottet inte uttryckligen har definierat som känsliga uppgifter i sin utlåtandep Praxis. I propositionen har man dock i fråga om befolkningsdatasystemet antagit ett tillvägagångssätt där uppgifter om adoption (se RP 10/2019 rd, s. 88) och fastställande av könstillhörighet (RP 189/2022 rd, s. 100) har ansetts vara jämförbara med känsliga uppgifter. Utlämnande av uppgifter om adoption behandlas närmare i motiveringen till lagstiftningsordningen för utlämnande av uppgifter.

I delägarregistret för dödsbon införs också uppgifter om begränsning av en persons handlingsbehörighet och intressebevakning. Även om dessa uppgifter i regel grundar sig på huvudmannens försämrade handlingsbehörighet eller orsaker som har att göra med hälsotillståndet, har uppgifterna i sig inte separat definierats som känsliga. I fråga om dessa

uppgifter har man antagit ett motsvarande tillvägagångssätt som för befolkningsdatasystemet (se RP 10/2019 rd, s. 81), där uppgiften inte har ansetts direkt motsvara en sådan uppgift som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen.

12.4.3 Utlämnande av och rätt att få information

12.4.3.1 Delägarregistret för dödsbon

Största delen av de uppgifter som ingår i delägarregistret för dödsbon och som lämnas ut ur registret är offentliga och lagen om registret innehåller inga sådana sekretessbestämmelser som avses i offentlighetslagen. Offentligheten för de offentliga personuppgifter som ingår i registret begränsas dock av de begränsningar av utlämnandet av personuppgifter som föreslås i lagen, vilka avviker från bestämmelserna om utlämnande av uppgifter i offentlighetslagen.

I 17 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreskrivs om de allmänna förutsättningarna för utlämnande av uppgifter, enligt vilka informationen i delägarregistret för dödsbon, med avvikelse från vad som i offentlighetslagen föreskrivs om utlämnande av uppgifter, kan lämnas ut, om de förutsättningar för utlämnande av information som föreskrivs i denna lag föreligger. Vid utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon för de ändamål som föreslås ingå i lagen ska det dessutom säkerställas att mottagaren har rätt att behandla informationen med stöd av dataskyddsbestämmelserna. Information får emellertid inte lämnas ut, om utlämnandet eller mottagarens verksamhet av grundad anledning kan misstänkas kränka skyddet för en persons privatliv eller skyddet för hans eller hennes personuppgifter, kränka hans eller hennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet. I den föreslagna regleringen är det fråga om reglering som grundar sig på handlingsutrymme enligt artikel 6.3 i dataskyddsförordningen, med vilken man kan precisera bland annat de ändamål för vilka personuppgifter kan lämnas ut samt ändamålsbundenheten.

Bestämmelser om de ändamål för vilka offentliga personuppgifter som behandlas i registret kan lämnas ut finns i 18 § 2 mom., 19–23 § och 25 §. Bestämmelserna om begränsning av utlämnandet förutsätter i regel att uppgifterna behövs för det ändamål för vilket de lämnas ut. Ett undantag från detta utgörs av förslag till bestämmelser där det uppgiftsinnehåll som lämnas ut har begränsats till vissa uppgifter som specificeras i bestämmelsen. Till dessa bestämmelser hör 18 § 2 mom., enligt vilket man till Statskontoret lämna ut uppgift om dödsbon som saknar laga arvingar enligt den grundläggande informationen, 19 § 1 mom. 1 punkten, enligt vilken information som föreskrivs i lag eller preciseras i en förordning som utfärdats med stöd av lag kan lämnas ut ur registret samt 22 § 2 mom., där det föreskrivs om utlämnande av namn- och kontaktuppgifter till dödsboets kontaktperson för direktmarknadsföring, om inte ett förbud mot utlämnande av uppgifter för direktmarknadsföring har registrerats i befolkningsdatasystemet. Enligt 23 § 1 mom. får dessutom namn och kontaktuppgifter till dödsboets kontaktperson lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon utifrån en specificerad begäran om information.

I lagen om ett delägarregister för dödsbon har grundlagsutskottets syn på gemensamt personuppgiftsansvar beaktats, enligt vilken regleringen på grund av offentlighetsprincipen enligt 12 § 2 mom. i grundlagen och kravet på lagbundenhet vid utövning av offentlig makt enligt 2 § 3 mom. i grundlagen tydligt ska redogöra för vilken myndighet som är behörig att lämna ut uppgifter (GrUU 7/2019 rd, s. 6). I 30 § i lagen föreskrivs om behörighetsfördelningen mellan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och statens ämbetsverk på Åland i anslutning till utlämnande av uppgifter som föreslås vara föremål för gemensamt personuppgiftsansvar.

I lagförslaget ingår också bestämmelser om myndigheters utlämnande av och rätt till sekretessbelagda uppgifter. Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om myndigheternas rätt att få och skyldighet att lämna ut information trots sekretessbestämmelserna med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter i 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få information gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut information har kunnat gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att "uppgifterna är nödvändiga" för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 17/2016 rd, s. 2–3, och de utlåtanden som nämns där). I sina analyser av exakthet och innehåll har utskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. I synnerhet i fall när de föreslagna bestämmelserna om överlåtelse av uppgifter har gällt också känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovan återgivna praxis för bestämmelser som rör rätten att få och att lämna ut myndighetsuppgifter trots sekretess (se t.ex. GrUU 15/2018 rd, s. 39).

I 4 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås föreskrivas om den personuppgiftsansvariges rätt att lämna ut uppgifter till andra myndigheter för skapande av grundläggande information om delägare. Bestämmelsen omfattar utlämnande av uppgifter till evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan samt Riksarkivet till den del uppgifterna är nödvändiga för att skapa grundläggande information. Bestämmelsen omfattar utlämnande på eget initiativ och på begäran av uppgifter som är nödvändiga för det ändamål som anges i bestämmelsen. De uppgifter som lämnas ut och deras nödvändighet har motiverats i propositionens specialmotivering.

I 6 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås föreskrivas om den personuppgiftsansvariges rätt att få uppgifter från andra myndigheter. Den personuppgiftsansvarige har rätt att från vissa andra myndigheter få uppgifter som är nödvändiga för sammanställandet av information om delägarna i dödsboet och för trygghet av informationens riktighet och uppdatering av informationen. Rätten till information gäller de i bestämmelsen definierade myndigheterna, dvs. domstolarna, evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, ortodoxa kyrkan i Finland, Riksarkivet, Skatteförvaltningen, utsködningsmyndigheten, myndigheterna inom utlänningsförvaltningen samt utrikesministeriet och dess verksamhetsenheter. Rätten är dessutom begränsad till uppgifter som är nödvändiga för det användningsändamål som definieras i bestämmelsen och vars nödvändighet har motiverats mer detaljerat i propositionens specialmotivering.

I 7 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås föreskrivas om annan rätt för den personuppgiftsansvarige att få uppgifter, med stöd av vilken den personuppgiftsansvarige har rätt att från fysiska personer och företag, andra sammanslutningar och stiftelser få uppgifter som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som gäller uppdatering och annan behandling av informationen i registret. Bestämmelsen kompletterar den personuppgiftsansvariges rätt att få uppgifter enligt 6 § genom att ge den personuppgiftsansvarige rätt att få de uppgifter som är nödvändiga för att komplettera uppgifterna i delägarregistret för dödsbon enligt 5 §. Det har ansetts nödvändigt att föreslå bestämmelser om den personuppgiftsansvariges rätt till information, eftersom den personuppgiftsansvarige i vissa situationer kan ha behov av att få uppgifter som är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen för att upprätthålla registret. Med anledning av de begränsningar som föreslås i bestämmelserna och som gäller aktörer som omfattas av rätten att få uppgifter samt de uppgifter som omfattas av rätten att få uppgifter har de föreslagna bestämmelserna ansetts överensstämma med grundlagsutskottets utlåtandep Praxis.

I 18 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås föreskrivas att delägarna i dödsboet, bouppgivaren och dödsboets kontaktperson har rätt att trots sekretessbestämmelserna ur delägarregistret få all information om det dödsbo till vars personkrets de hör, med undantag för den information som avses i 24 §. Undantaget i 24 § gäller uppgifter som omfattas av spärrmarkering samt uppgifter som gäller fastställande av könstillhörighet, institutionsboende och medlemskap i ett religionssamfund. Med tanke på uppgifternas art har det inte ansetts nödvändigt att utvidga rätten att få uppgifter till dessa uppgifter. Till de uppgifter som lagras i registret hör dock uppgifter om adoption som är sekretessbelagda med stöd av 24 § 1 mom. 32 punkten i offentlighetslagen, och därför ska det föreskrivas om rätten att få uppgifter trots sekretessbestämmelserna. De instanser som har rätt att få information har redan på grund av sin ställning i anslutning till skötseln av dödsboets ärenden ett sådant nödvändigt behov av att få uppgifter till exempel för att individualisera adoptivbarnet eller för att utreda barnets person- och familjerättsliga ställning, att rätten att få information som omfattar sekretessbelagt uppgiftsinnehåll har ansetts vara nödvändig.

I 25 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås föreskrivas att uppgifter som gäller en adoption och vem som är ett adoptivbarns tidigare förälder trots sekretessbestämmelserna får lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon till andra än de aktörer som anges i 18 § endast om utlämnandet av uppgifterna uppfyller de förutsättningar som anges i 38 § i befolkningsdatalagen. I paragrafen föreskrivs uttömmande under vilka förutsättningar och till vem uppgifter om en adoption som införts i delägarregistret för dödsbon och om vem som är adoptivbarnets tidigare förälder kan lämnas ut. Eftersom bestämmelsen utgör ett undantag från sekretessbestämmelserna är dess tillämpningsområde avsett att vara snävt.

I 33 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås föreskrivas att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata trots sekretessbestämmelserna har rätt att av den som använder information som lämnats ut ur delägarregistret för dödsbon få sådan information som är nödvändig för att följa och övervaka användningen och skyddet av informationen. Bestämmelsen kompletterar rätten enligt den föreslagna 28 § att i vissa situationer kräva redogörelser för hur den utlämnade informationen avses bli använd och skyddad. Rätten att få uppgifter gäller aktörer som behandlar uppgifter som lämnas ut ur delägarregister för dödsbon och begränsas till uppgifter som är nödvändiga för övervakningen, och har därför ansetts uppfylla förutsättningarna i grundlagsutskottets utlåtandepaxis.

12.4.3.2 Uppgifter från Skatteförvaltningen som lämnas ut till serviceplattformen för dödsbon

I 26 § i lagen om skatt på arv och gåva föreskrivs om Skatteförvaltningens uppgift att lämna ut och föra in på serviceplattformen på dödsbon de uppgifter om dödsboet som Skatteförvaltningen har och som behövs för att upprätta arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet. Skatteförvaltningen ska trots sekretessbestämmelserna lämna ut de uppgifter om dödsboets tillgångar, skulder och andra omständigheter enligt 25 § 1 mom. som Skatteförvaltningen har och som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet. Uppgifterna gäller sekretessbelagda beskattningsuppgifter som innehas av Skatteförvaltningen, vilka delägarna i arvlåtarens dödsbo sedan tidigare har rätt att få med stöd av en parts rätt till information enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, eller rätten att få beskattningsuppgifter som behövs för utredning av boet eller förrättande av avvittring eller arvsifte med stöd av 13 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter. Den föreslagna regleringen kompletterar de gällande rättigheterna till information och möjliggör utlämnande av uppgifter till serviceplattformen för dödsbon.

Den föreslagna regleringen gäller inte uppgifter som fås ur delägarregistret för dödsbon. Utlämnandet av dessa uppgifter och införandet av dem på serviceplattformen för dödsbon fastställs enligt lagen om ett delägarregister för dödsbon. Dessutom kan Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna lämna ut och föra in på serviceplattformen för dödsbon sådana uppgifter om den efterlevande makens tillgångar och skulder som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet endast om denne begär att uppgifterna lämnas ut eller uttryckligen ger sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut. Av samtycket ska det framgå att det har lämnats frivilligt och uttryckligen och med vetskap om för vilket ändamål uppgifterna kan användas. Samtycket kan återkallas genom en anmälan till Skatteförvaltningen till dess att arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet har lämnats in till Skatteförvaltningen.

I den föreslagna regleringen specificeras arvlåtarens dödsbos och den efterlevande makens tillgångar och skulder som typer av uppgifter som ska utlämnas. I den föreslagna regleringen hänvisas i fråga om uppgifter om arvlåtarens dödsbo även till de typer av uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen och som räknas upp i 25 § 1 mom. i lagen om skatt på arv och gåva. Med anledning av den föreslagna regleringen skulle Skatteförvaltningen i regel utlämna uppgifter om tillgångar och skulder till arvlåtarens serviceplattform för dödsbon, men i enskilda fall kan Skatteförvaltningen också ha andra uppgifter som behövs i arvsbeskattningen, till exempel dödsfallsersättningar inom ramen för en livförsäkring som betalats ut på grund av arvlåtarens död och sådana tidigare gåvor som ska beaktas vid fastställande av arvsskatten efter arvlåtaren.

Den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter i den föreslagna regleringen är artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen såväl i fråga om uppgifter om tillgångar, skulder och andra uppgifter som avses i 25 § 1 mom. med anknytning till arvlåtarens dödsbo som i fråga om uppgifter om den efterlevande makens tillgångar och skulder. Uppgifter om den efterlevande makens tillgångar och skulder är nödvändiga för upprättandet av arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet, eftersom de ska antecknas i arvlåtarens bouppteckningsinstrument enligt 20 kap. 4 § i ärvdabalken och också uppges i arvsskattedeklarationen när giftorätten påverkar de skattskyldigas arvsandelar och därmed arvsskattens belopp.

I den föreslagna regleringen ska den efterlevande makens eller makans samtycke fungera som en skyddsåtgärd när uppgifter lämnas ut, och regleringen ska kunna ges inom ramen för det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen med beaktande även av de förutsättningar för samtycke som fungerar som skyddsåtgärd vilka framgår av grundlagsutskottets utlåtandepraxis. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis ansett att bestämmelser om samtycke som ska tillämpas på behandling av personuppgifter som skyddsåtgärd ska innehålla bestämmelser om sättet att ge och återkalla samtycke samt om säkerställande av att samtycket är äkta och baserar sig på fri vilja. I bestämmelserna ska det också säkerställas att samtycket grundar sig på tillräcklig information, också ifråga om olika användningsändamål och till exempel utlämnande av uppgifter (GrUU 20/2020 rd, s. 8, GrUU 23/2020 rd, s. 4–5).

12.4.4 Lagring av uppgifter

En av de allmänna behandlingsprinciperna i artikel 5 i dataskyddsförordningen är att begränsa lagringen: personuppgifter får lagras bara så länge som det behövs med tanke på användningsändamålet. Principen ska följas i all behandling av personuppgifter som hör till tillämpningsområdet för förordningen. Enligt grundlagsutskottet är varaktig lagring av uppgifter inte förenlig med skyddet för personuppgifter om det inte är befogat av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte (se GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 89/2022 rd, s. 6).

Information som delvis är oförändrad eller ändras långsamt och som inte uppdateras bara för att tiden gått och som behövs för att uppgifter ska kunna skötas kan enligt utskottets uppfattning förvaras varaktigt (GrUU 54/2010 rd). Utskottet har understrukit att framför allt lagringstiden för känsliga uppgifter ska vara begränsad på så sätt att uppgifterna bara får finnas lagrade så länge det är nödvändigt för att fullfölja det syfte för vilket uppgifterna har registrerats (se till exempel GrUU 31/2017 rd, s. 5, GrUU 13/2017 rd, s. 6). Utskottet har till exempel ansett att en fem års förvaringstid för känsliga uppgifter är lång (GrUU 13/2017 rd).

I 16 § i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås att informationen i delägarregistret för dödsbon ska lagras i 70 år från det att rätten att använda serviceplattformen för dödsbon har upphört på det sätt som avses i 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Den föreslagna regleringslösningen är förknippad med ett starkt intresse av att göra uträttandet av ärenden smidigare för dödsbon. Uppgifter om delägarna i dödsboet kan behövas länge efter att dödsboet har skiftats. I delägarregistret för dödsbon finns dessutom mer omfattande och aktuella delägaruppgifter än i de bouppteckningsinstrument som ska lagras varaktigt. Den relativt långa förvaringstiden för personuppgifter har således bedömts vara behövlig och nödvändig för att säkerställa att dödsboets elektroniska ärenden fungerar så smidigt som möjligt.

Enligt 8 § i förslaget till lag om en serviceplattform för dödsbon ska uppgifter som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar i regel raderas ett år efter att Skatteförvaltningen har tagit emot information och utredning om upphörande av dödsboet. De uppgifter som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar är avsedda att användas av delägarna i dödsboet i dödsboets utredningsskede, och avsikten är att de digitala tjänster som genomförs på serviceplattformen för dödsbon ska göra utredningsskedet smidigare. Även rätten för delägarna i dödsboet att använda de tjänster som erbjuds på serviceplattformen, såsom tjänsten för lagring av handlingar, ska upphöra samtidigt som uppgifterna i tjänsten för lagring av handlingar raderas. Således har också lagringstiden för de uppgifter som lagras i tjänsten för lagring av handlingar dimensionerats så att den motsvarar tjänsternas huvudsakliga syfte.

12.5 Hemfrid

Lagen om ett delägarregister för dödsbon innehåller bestämmelser om Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att utföra inspektioner. En inspektör som förordnats av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av informationen ur delägarregistret för dödsbon. Inspektioner kan ordnas endast när det är nödvändigt för övervakningen, dvs. när det de facto inte längre finns andra metoder som lämpar sig för genomförandet av övervakningen. Inspektören har rätt att trots sekretessbestämmelserna undersöka den maskinvara och programvara som använts vid behandlingen av den information som lämnats ut ur delägarregistret för dödsbon. I detta sammanhang har inspektören rätt att få tillträde till lokaler och utrymmen som den som använder informationen förfogar över, då det är nödvändigt till exempel på grund av tekniska arrangemang i anslutning till genomförandet av inspektionen. På grund av den grundläggande rätt till hemfrid som fastställs i 10 § 1 mom. i grundlagen har en inspektör som förordnats av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inte rätt att genomföra en inspektion i lokaler och utrymmen som används för boende av permanent natur. Om de tekniska arrangemangen som användaren av uppgifter i delägarregistret för dödsbon använder för att behandla uppgifterna finns i sådana lokaler, ska användaren av uppgifterna i övrigt göra det möjligt för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata att genomföra övervakningen effektivt. Den föreslagna bestämmelsen om inspektionsrätt är således inte problematisk med tanke på hemfriden som tryggas i grundlagen.

12.6 Offentlighetsprincipen

I lagen om en serviceplattform för dödsbon föreslås bestämmelser om en tjänst för lagring av handlingar där dödsbon kan lagra uppgifter med anknytning till dödsboets förvaltning och utredning. I lagen föreslås föreskrivas att information som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar inte ska betraktas som myndighetshandlingar.

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis bedömt en regeringsproposition enligt vilken de uppgifter som registreras i jobbsökarprofilen på en serviceplattform som upprätthålls av en myndighet, såsom utbildning, arbetserfarenhet och arbetsönskemål, inte är sådana myndighetshandlingar som avses i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt grundlagsutskottet innebär detta i praktiken att offentlighetsprincipen enligt 12 § 2 mom. i grundlagen inte tillämpas på uppgifter som registrerats i serviceplattformen. Grundlagsutskottet noterade att som myndighetshandling enligt offentlighetslagen avses en handling som innehas av en myndighet och som har upprättats av myndigheten eller av någon som är anställd hos en myndighet eller som har inkommit till en myndighet för behandling av ett visst ärende eller i övrigt inkommit i samband med ett ärende som hör till myndighetens verksamhetsområde eller uppgifter. Den serviceplattform som föreslås i propositionen drivs av en myndighet. Enligt grundlagsutskottets uppfattning fanns det inte heller i de föreslagna bestämmelserna om hur jobbsökarprofilen ska sparas någon godtagbar grund för att uppgifterna i jobbsökarprofilen inte ska omfattas av offentlighetsprincipen. (GrUU 14/2022 rd, stycke 7) Å andra sidan har grundlagsutskottet i samband med lagen om medborgarinitiativ bedömt offentligheten hos de stödansökningar som behandlas i justitieministeriets webbtjänst. Grundlagsutskottet bedömde att namnen inte får offentliggöras när namninsamlingen pågår och det fortfarande är osäkert om ärendet kommer att väckas. Det betyder alltså att även om namnen samlas in via justitieministeriets webbtjänst anses myndigheten inte inneha dem ännu i insamlingskedet. (GrUB 6/2011 rd, s. 3)

Syftet med serviceplattformen för dödsbon är enligt 1 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon att möjliggöra lagring av uppgifter som behövs för förvaltning och utredning av dödsboet centraliserat så att de är tillgängliga för alla delägare i dödsboet och deras befullmäktigade personer. Uppgifternas användningsändamål när de lagras i tjänsten för lagring av handlingar är alltså uteslutande privat. Information som lagrats i tjänsten för lagring av handlingar betraktas inte som myndighetshandlingar. Således skulle det i den föreslagna regleringen finnas en sådan godtagbar grund för att föreslå en avvikelse från begreppet myndighetshandling enligt offentlighetslagen som grundlagsutskottet förutsätter. Vid avvikelse skulle det vara fråga om att de uppgifter som dödsbona behandlar för privata ändamål och som lagras i tjänsten för lagring av handlingar inte enbart på grund av att de lagras på en plattform som tillhandahålls av en myndighet omfattas av offentlighetsprincipen. Förslagen till bestämmelser som säkerställer integriteten hos de uppgifter som lagras i tjänsten för lagring av handlingar inskränker alltså inte offentlighetsprincipen, eftersom integriteten inte påverkar individens möjligheter att delta i samhällsverksamhet eller övervaka myndighetsverksamheten.

12.7 Ålands särställning

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland (1144/1991, nedan självstyrelselagen).

Med stöd av 27 § 7 punkten i självstyrelselagen för Åland hör ärenden som gäller arv till området för rikets lagstiftningsbehörighet med de undantag som avses i 10 § i självstyrelselagen. Undantaget i 10 § i självstyrelselagen tillämpas på rätten att med ägande- eller nyttjanderätt förvärva fast egendom och därmed jämförbar egendom i landskapet. Eftersom

propositionen endast gäller boutredning före arvsfiktet, tillämpas inte undantaget som gäller landskapet Ålands behörighet enligt 10 § i självstyrelselagen på propositionen.

Även i fråga om beskattningen hör propositionen enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen till rikets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 29 § 1 mom. 1 punkten i självstyrelselagen hör också folkbokföringsärenden till rikets lagstiftningsbehörighet, och lagstiftningsbehörigheten som gäller folkbokföringen har inte överförts till landskapet. Även till denna del hör propositionen till rikets lagstiftningsbehörighet.

Propositionen omfattar inte sådana delområden som hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet och står inte heller i konflikt med den självstyrelse som fastställs för Åland i 120 § i grundlagen.

12.8 Evangelisk-lutherska kyrkans särställning

Enligt 76 § 1 mom. i grundlagen finns bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans organisation och förvaltning i kyrkolagen. Enligt paragrafens 2 mom. gäller för lagstiftningsordningen för kyrkolagen och befogenheterna att lägga fram lagstiftningsinitiativ det som separat föreskrivs i lagen om dessa. Enligt 1 kap. 5 § 1 mom. i den gällande kyrkolagen har kyrkan ensamrätt att föreslå kyrkolag i allt som gäller kyrkans organisation och förvaltning samt att föreslå ändring och upphävande av kyrkolag. Kyrkans förslag läggs fram av kyrkomötet. Förslag om stiftande av kyrkolag väcks i riksdagen genom en regeringsproposition. Enligt paragrafens 2 mom. får statsrådet och riksdagen vid behandlingen av förslag till kyrkolag rätta ett sådant lagstiftningstekniskt fel i förslaget som inte påverkar innehållet. I fråga om rättelse av ett lagstiftningstekniskt fel som påverkar innehållet i ett förslag till kyrkolag ska det begäras ett förslag enligt 1 mom.

Av grundlagens särskilda lagstiftningsordning för kyrkolagen följer inte att det med stöd av denna särskilda ordning skulle vara möjligt att i kyrkolagen ta in undantag från grundlagen eller från internationella människorättskonventioner som är förpliktande för Finland (GrUU 4/2020 rd, s. 6). Grundlagsutskottet har fäst särskild uppmärksamhet vid att riksdagens lagstiftningsbehörighet är exceptionellt begränsad i ärenden som hör till området för kyrkolagen. Utan uttryckligt befullmäktigande har riksdagen har inga andra alternativ än att antingen godkänna förslaget till kyrkolag utan ändringar eller att förkasta lagförslaget (se GrUU 20/1993 rd, s. 2). Å andra sidan återspeglas kyrkolagens särskilda lagstiftningsordning i den övriga lagstiftningen; det har inte ansetts möjligt att i lagstiftningen ta in bestämmelser som strider mot kyrkolagen (se GrUU 1/1982 rd och GrUU 30/1996 rd). I motiveringen till grundlagen redogörs det inte för området för regleringsförbehållet ("organisation och förvaltning"), utan momentet konstateras motsvara 83 § 1 mom. i den då gällande regeringsformen (RP 1/1998 rd, s. 127/II). Med beaktande av vikten av de konstitutionella principer som gäller riksdagens ställning är det enligt grundlagsutskottets uppfattning nödvändigt med en snäv tolkning av undantagets omfattning i sak enligt 76 § i grundlagen. Den särskilda lagstiftningsordningen för kyrkolagen kan enligt utskottets tidigare utlåtande således endast omfatta de frågor som bestämmelsen i 76 § 1 mom. i grundlagen uttryckligen hänvisar till (GrUU 4/2020 rd, s. 5). Utskottet anser också att den gällande kyrkolagens bestämmelser om särskild lagstiftningsordning som grundar sig på kyrkans egna angelägenheter och om kyrkans initiativrätt samt om granskningen av förslaget till kyrkolag inte i tolkningshänseende kan utsträckas till ett bredare tillämpningsområde än vad som föreskrivs i grundlagen. Grundlagsutskottet har upprepat sina ovan nämnda bedömningar om den särskilda lagstiftningsordningen för kyrkolagen och en snäv tolkning av den i sin bedömning av den nya kyrkolagen 2022 (GrUU 104/2022 rd, s. 4).

Förslagen har beretts i en arbetsgrupp där även den evangelisk-lutherska kyrkans kyrkostyrelse har varit representerad. Enligt Kyrkostyrelsens ståndpunkt förutsätter förslagen också en ändring av 8 kap. i kyrkolagen. I 8 kap. i kyrkolagen föreskrivs om behandling av personuppgifter samt kyrkobokföring. Ändringarna i 8 kap. i kyrkolagen kompletterar lagstiftningsförslaget om ett delägarregister för dödsbon. I avsnitt 4.2.2 om konsekvenser för myndigheterna beskrivs närmare förslagets konsekvenser för både den evangelisk-lutherska och den ortodoxa kyrkans medlemsregister. Eftersom det med stöd av 76 § 2 mom. i grundlagen och 1 kap. 5 § i kyrkolagen endast är evangelisk-lutherska kyrkans kyrkomöte som har initiativrätt till ändring av kyrkolagen, innehåller regeringens proposition inget förslag till ändring av kyrkolagen. De lagförslag som ingår i regeringens proposition innehåller inte heller bestämmelser som strider mot kyrkolagen eller bestämmelser som kan anses omfattas av kyrkolagens särskilda lagstiftningsordning. Om kyrkomötet lägger fram ett förslag till ändringar i kyrkolagen ges en separat regeringsproposition om detta under höstsessionen 2026.

12.9 Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter till andra än myndigheter

I lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås att Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan genomföra uppgifter att lämna ut information utifrån enskilda begäran om information genom att skaffa tjänsten av en privat tjänsteproducent

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter endast genom lag eller med stöd av lag anförtros andra än myndigheter, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Grundlagsutskottet har konstaterat att en offentlig förvaltningsuppgift kan anförtros andra än myndigheter också genom avtal som ingås med stöd av lag (t.ex. GrUU 50/2017 rd, s. 2 och de övriga utlåtanden som där hänvisas till). Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Enligt förarbetena till 124 § i grundlagen används begreppet offentliga förvaltningsuppgifter i en relativt vidsträckt bemärkelse, så att det omfattar uppgifter som hänför sig till exempel till verkställigheten av lagar samt beslutsfattande om enskilda personers och sammanslutningars rättigheter, skyldigheter och förmåner (RP 1/1998 rd, s. 179).

Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis ansett att tryggande av kraven på rättssäkerhet och god förvaltning på det sätt som avses i 124 § i grundlagen förutsätter att de allmänna förvaltningslagarna iaktas när ärenden behandlas och att de som handlägger ärenden handlar under tjänsteansvar (t.ex. GrUU 53/2014 rd och GrUU 11/2006 rd, s. 2–3). I allmänhet är det inte nödvändigt att på grund av 124 § i grundlagen hänvisa till de allmänna förvaltningslagarna, eftersom dessa med stöd av sina bestämmelser om tillämpningsområde, definition på myndighet eller enskildas skyldighet att ge språklig service också tillämpas på enskilda när de utför ett offentligt förvaltningsuppdrag (t.ex. GrUU 73/2018 rd, s. 5 och GrUU 42/2005 rd, s. 3/II). Grundlagsutskottet har dock förutsatt att lagen i samband med skötseln av en offentlig förvaltningsuppgift ska innehålla en bestämmelse om tjänsteansvar (t.ex. GrUU 50/2017 rd, s. 3).

I 31 § i lagen om dödsbons delägarregister föreslås en bestämmelse enligt vilken Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata får skaffa en tjänst av en privat serviceproducent endast om det behövs för tryggheten av tillgången till tjänsten eller av effektiviteten i verksamheten. Även i sådana fall får tjänsten skaffas av en privat aktör endast till den del det är fråga om uppgifter som kan lämnas ut till vem som helst utan motivering. Genom att överföra sådana rutinmässiga och ofta återkommande uppgifter i anslutning till utlämnande av uppgifter till privata serviceproducenter kan smidig tillgång till tjänsten göras effektivare även vid rusning. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan då effektivisera sin egen verksamhet

genom att rikta sina egna resurser till exempel till avgörande av mer komplicerade och omfattande begäran om utlämnande av uppgifter. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska dock bedöma om det är ändamålsenligt att överföra sådana utlämningsuppgifter till privata serviceproducenter med beaktande av till exempel antalet uppgiftsutlämningar som kan överföras till privata serviceproducenter i enlighet med uppgiften att utlämna information. I detta skede är det mycket svårt att uppskatta antalet uppgiftsutlämningar från registret som ska inrättas, eftersom det ännu inte finns någon erfarenhet av användningen av registret.

I 31 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås en bestämmelse enligt vilken Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan kräva en redogörelse enligt 28 § av en privat serviceproducent. Syftet med redogörelsen är i detta sammanhang att säkerställa att den privata serviceproducenten har tillräcklig teknisk förmåga och kompetens att hantera de uppgifter som behandlas på ett lagenligt sätt, inklusive till exempel skydd av uppgifterna. I praktiken kan man av en privat tjänsteproducent kräva motsvarande förmåga som förutsätts av aktörer som omfattas av informationshanteringslagens tillämpningsområde, såsom myndigheter.

I 31 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon föreslås en bestämmelse enligt vilken bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar ska tillämpas på personer som lämnar ut information i en privat serviceproducents tjänst.

Grundlagsutskottet har bedömt möjligheten att ingå ett avtal om utlämnande av uppgifter ur befolkningsdatasystemet även med ett privat företag i sitt utlåtande GrUU 3/2009 rd. Grundlagsutskottet bedömer att ett sådant begränsat utlämnande av uppgifter är en uppgift där man bistår myndigheten, som inte är utövande av offentlig makt. Vid utlämnande av uppgifter ur delägarregistret för dödsbon i enlighet med 23 § 1 mom. är det fråga om en motsvarande situation som grundlagsutskottet bedömde i sitt utlåtande 3/2009 rd, det vill säga utlämnande av sådana sedvanliga namn- och kontaktuppgifter som specificeras i bestämmelsen, vilka inte kräver uppgivande av användningsändamål. När uppgifter lämnas ut ur delägarregistret för dödsbon med stöd av 23 § 1 mom. motsvarar situationen det som behandlas i GrUU 3/2009 rd också till den del att en privat serviceproducent inte får lämna ut uppgifter ur delägarregistret för dödsbon, om ett förbud mot utlämnande av kontaktuppgifter har antecknats i befolkningsdatasystemet.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om en serviceplattform för dödsbon

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Syftet med, administrationen av och tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon

Syftet med serviceplattformen för dödsbon är att tillhandahålla digitala tjänster som gör förvaltningen och utredningen av dödsbon smidigare. Serviceplattformen för dödsbon administreras av Skatteförvaltningen.

På serviceplattformen för dödsbon tillhandahålls en tjänst för lagring av handlingar och en e-tjänst för åtkomst till det delägarregister för dödsbon som avses i lagen om ett delägarregister för dödsbon (/). I tjänsten för lagring av handlingar kan information som behövs för förvaltningen och utredningen av dödsbon lagras. Via e-tjänsten för åtkomst till delägarregistret för dödsbon kan dödsboet utnyttja informationen i delägarregistret och anmäla information till delägarregistret. På serviceplattformen för dödsbon finns dessutom en möjlighet att upprätta bouppteckningsinstrument.

På serviceplattformen för dödsbon kan det tillhandahållas sådana tjänster för smidigare förvaltning och utredning av dödsbon som hör till Skatteförvaltningens uppgifter med stöd av annan lagstiftning.

2 §

Personuppgiftsansvarig

Skatteförvaltningen är personuppgiftsansvarig i fråga om de personuppgifter som förts in i tjänsten för lagring av handlingar och de personuppgifter som förts in på serviceplattformen för dödsbon för upprättande av bouppteckningsinstrument.

3 §

Rätten att använda serviceplattformen för dödsbon och tjänsterna på den

Serviceplattformen för dödsbon får användas av dödsbon om vilka det har skapats information i delägarregistret för dödsbon i enlighet med 4 § i lagen om ett delägarregister för dödsbon.

Användarrättigheterna till tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon och omfattningen av rättigheterna grundar sig på den information om personens ställning i dödsboet som förts in i delägarregistret för dödsbon. Skatteförvaltningen kan dock av grundad anledning begränsa användarrättigheter som grundar sig på en viss ställning i dödsboet.

Bouppgivaren kan ge den som valts till god man användarrättigheter till bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon för tecknande av bevis i enlighet med 20 kap. 6 § 3 mom. i ärvdabalken (40/1965).

4 §

Försäkran och bevis i bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon

I bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon kan bouppgivaren teckna den försäkran under edlig förpliktelse som avses i 20 kap. 6 § 2 mom. i ärvdabalken och gode männen teckna det bevis som avses i 3 mom. i den paragrafen.

För att en person ska kunna teckna försäkran och bevis i bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon förutsätts det att personen identifieras på ett tillförlitligt sätt med hjälp av den tjänst för identifiering av fysiska personer som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) eller med hjälp av sådan stark autentisering som avses i 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om stark autentisering och betrodda elektroniska tjänster (617/2009).

Försäkran och bevis kan tecknas med hjälp av sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG, eller på något annat informationssäkert och bevisligt sätt som gör att försäkran och beviset fogas till bouppteckningsinstrumentet så att också integriteten hos innehållet i bouppteckningsinstrumentet tryggas.

Skatteförvaltningen får utfärda närmare föreskrifter om på vilket sätt försäkran och bevis kan tecknas på något annat informationssäkert och bevisligt sätt än med hjälp av avancerad elektronisk underskrift.

5 §

Information som förs in i tjänsten för lagring av handlingar

I tjänsten för lagring av handlingar får information som behövs för förvaltningen och utredningen av dödsbon föras in.

6 §

Den personuppgiftsansvariges rätt att behandla informationen i tjänsten för lagring av handlingar

Den personuppgiftsansvarige får behandla den information som förts in i tjänsten för lagring av handlingar endast för de syften med tillhandahållandet av tjänsten för lagring av handlingar som anges i denna lag.

7 §

Bestämmelserna om tjänsten för lagring av handlingar i förhållande till annan lagstiftning

Med avvikelse från 5 § 2 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) betraktas information i tjänsten för lagring av handlingar inte som myndighetshandlingar.

De som är anställda hos eller handlar på uppdrag av Skatteförvaltningen är skyldiga att hemlighålla vad de i samband med skötseln av uppgifter i anslutning till tjänsten för lagring av handlingar har fått veta om informationen i tjänsten. Till straff för brott mot skyldigheten att hemlighålla information, mot tystnadsplikten och mot förbudet mot utnyttjande döms enligt 40

kap. 5 § i strafflagen (39/1889), om inte gärningen utgör brott enligt 38 kap. 1 eller 2 § i den lagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

På informationen i tjänsten för lagring av handlingar tillämpas inte vad som någon annanstans i lag föreskrivs om myndigheters rätt att ta del av Skatteförvaltningens handlingar eller om Skatteförvaltningens rätt eller skyldighet att lämna ut information till myndigheter.

8 §

Upphörande av användarrättigheterna och radering av informationen i tjänsten för lagring av handlingar

Rätten att använda tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon upphör ett år efter det att Skatteförvaltningen har tagit emot information och utredning om upphörande av dödsboet. Om information och utredning om upphörande av dödsboet inte lämnas till Skatteförvaltningen, upphör användarrättigheterna när det utifrån den övriga information som Skatteförvaltningen har kan antas att dödsboet har upphört.

Skatteförvaltningen ska radera informationen i tjänsten för lagring av handlingar i samma stund som rätten att använda tjänsterna på serviceplattformen för dödsbon upphör i enlighet med 1 mom.

9 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ett delägarregister för dödsbon

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det om behandlingen av informationen i det riksomfattande delägarregistret för dödsbon samt om skyldigheten att anmäla information till registret och om rätten att få information ur registret. Bouppgivarens skyldigheter att vidta åtgärder i enlighet med denna lag tillämpas, om bouppgivaren tar i bruk det elektroniska delägarregistret för dödsbon för att uppges delägarna i dödsboet och dödsboets övriga personkrets.

2 §

Syftet med registret

Syftet med delägarregistret för dödsbon är att ge tillgång till aktuell information om dödsbons personkrets för tryggnad av delägarnas och tredje mäns intressen och rättigheter och för myndigheternas verksamhet.

3 §

Personuppgiftsansvariga och ansvarsfördelning

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland är gemensamt personuppgiftsansvariga i fråga om delägarregistret för dödsbon.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata svarar för registrets allmänna funktion och användbarhet samt för uppgifternas integritet och för skyddet och lagringen av uppgifterna. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland svarar för den personuppgiftsansvariges övriga skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, till den del dessa myndigheter behandlar information i registret för skötseln av uppgifter som ålagts dem i lag. Bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan de gemensamt personuppgiftsansvariga vid utlämnande av information ur registret finns i 30 § i denna lag.

2 kap.

Information som förs in i registret och informationens offentliga tillförlitlighet

4 §

Skapande av information om delägare

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska automatiskt i delägarregistret skapa grundläggande information om dödsboet och om dem som antas vara delägare i dödsboet, när uppgift om en persons död eller om dödförklaring av personen genom beslut av domstol har registrerats i befolkningsdatasystemet. Den grundläggande informationen i delägarregistret skapas och uppdateras utifrån befolkningsregisteruppgifterna i befolkningsdatasystemet och hos evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet och utifrån uppgifterna i det register över förmynderskapsärenden, det register över äktenskapsförordsärenden och det register över giftorättsärenden som avses i lagen om vissa personregister vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (1156/2019). En förutsättning för att den grundläggande informationen ska skapas automatiskt är att personen vid sin död hade en sådan finsk personbeteckning som avses i 11 § i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009), nedan *befolkningsdatalagen*.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ eller på begäran till evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan och Riksarkivet lämna ut information som är nödvändig för skapande av den grundläggande information som avses i 5 §.

Om den grundläggande information som skapas utifrån befolkningsdatasystemet inte är offentligt tillförlitlig på det sätt som avses i 18 § i befolkningsdatalagen eller om den är bristfällig, ska detta anges i delägarregistret i anslutning till informationen.

5 §

Information som förs in i delägarregistret för dödsbon

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska i delägarregistret för dödsbon föra in grundläggande information om arvlåtaren och om de delägare i dödsboet och de övriga personer som har att göra med förvaltningen av dödsboet som avses i 18 kap. 1 § i ärvdabalken (40/1965) beroende på situationen enligt följande:

1) i fråga om arvlåtaren namn, personbeteckning, civilstånd, dödsdag och hemkommun på dödsdagen samt eventuell uppgift om att arvlåtaren eller någon annan vars laga arvingar ska utredas inte har haft hemkommun i Finland,

2) i fråga om arvingarna namn, personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, kontaktuppgifter samt släktskapsförhållande till arvlåtaren,

3) i fråga om den efterlevande maken namn, personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, kontaktuppgifter samt vigsel- eller registreringsdag,

4) i fråga om arvlåtarens tidigare makar namn, personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, kontaktuppgifter samt vigsel- eller registreringsdag, dagen för upplösning av äktenskapet eller det registrerade partnerskapet och anledningen till upplösningen,

5) i fråga om i 20 kap. 2 § 2 mom. i ärvdabalken avsedda *sekundära arvingar* namn, personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, släktskapsförhållande och kontaktuppgifter, om arvlåtaren vid sin död var gift eller var i ett registrerat partnerskap och det inte finns några bröstarvingar till arvlåtaren,

6) i fråga om den först avlidna makens sekundära arvingar namn, personbeteckning, uppgift om huruvida personen är vid liv eller har avlidit, släktskapsförhållande och kontaktuppgifter,

om arvlåtaren vid den först avlidna makens död var gift med denne eller var i ett registrerat partnerskap med denne och det inte finns några bröstarvingar till den först avlidna maken,

7) uppgift om huruvida det i registret över äktenskapsförordsärenden har förts in uppgifter om avtal eller anmälningar som arvlåtaren var part i och i så fall handlingens art, datum för upprättande av handlingen, den andra makens namn och personbeteckning, den myndighet som registrerat handlingen, registreringsdag och ärendets diarienummer,

8) uppgifterna i registret över giftorätsärenden, om arvlåtaren är part i ett avtal, eller uppgift om att inga uppgifter om arvlåtaren finns i registret,

9) uppgifter om begränsning av handlingsbehörighet, intressebevakning och intressebevakningsfullmakt i fråga om personer som avses i 2–6 punkten eller personer som avses i bouppgivarens kompletterande information som avses i 2 mom. 5 och 6 punkten samt intressebevakarens eller intressebevakningsfullmäktigens namn och personbeteckning eller den allmänna intressebevakarens identifieringsuppgifter,

10) uppgift om att arvlåtaren inte har några laga arvingar enligt den grundläggande information som skapats med stöd av 4 § 1 mom.

Den grundläggande information som avses i 1 mom. ska vid behov kompletteras med följande information som lämnas av bouppgivaren:

1) uppgift om den lag som ska tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden och på arvande, om det inte är finsk lag,

2) i fråga om bouppgivarens namn, personbeteckning och kontaktuppgifter,

3) i fråga om dödsboets kontaktpersons namn, personbeteckning och kontaktuppgifter,

4) om arvlåtaren upprättat ett testamente eller om det till arvlåtarens fördel upprättats ett testamente med en sekundärbestämmelse, allmän uppgift om testamentet,

5) i fråga om arvingar och andra delägare som saknas i den grundläggande informationen namn och personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, kontaktuppgifter, grunden för delägarskapet samt när delägarskapet börjat,

6) i fråga om andra personer som har att göra med dödsboet och som saknas i den grundläggande informationen namn och personbeteckning eller företags- och organisationsnummer, kontaktuppgifter, personens ställning i dödsboet samt tidpunkten för när personen fått denna ställning,

7) i fråga om eventuell testamentsexekutor namn och personbeteckning eller företags- och organisationsnummer och kontaktuppgifter,

8) uppgift om upphörande av delägarskapet för en delägare i dödsboet eller ställningen för en annan person som har att göra med dödsboet samt grunden och tidpunkten för upphörandet,

9) i fråga om personer som avses i 1 mom. 2–6 punkten och 2 mom. 5 och 6 punkten den lagliga företrädarens namn och personbeteckning eller den allmänna intressebevakarens identifieringsuppgifter, om den grundläggande informationen om intressebevakaren, ställföreträdaren för intressebevakaren, intressebevakningsfullmäktigen, fullmäktigens ersättare eller en annan laglig företrädare ska kompletteras,

10) uppgift om avtal om samförvaltning av dödsboet samt avtalets begynnelse- och slutdatum,

11) uppgift om upphörande av dödsboet samt grunden och tidpunkten för upphörandet.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska i registret dessutom föra in följande information utifrån myndigheters anmälningar och användningen av serviceplattformen för dödsbon:

1) uppgift om sådan granskning av information och sådan försäkran att informationen är riktig som avses i 8 och 11 §,

2) uppgifter som i arvsskattedeklarationen lämnats om dödsboets kontaktperson, om försäkran att den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras och om datum för förrättande av bouppteckning, om uppgifterna har lämnats på något annat sätt än via serviceplattformen för dödsbon,

3) uppgift om ändring av den grundläggande informationen och den kompletterande informationen samt tidpunkten och grunden för ändringarna,

4) uppgift om sådan fastställelse av uppgifter om delägare som avses i 20 kap. 9 d § i ärvdabalken och om den tidpunkt enligt vilken uppgifterna har fastställts,

5) i fråga om den syssloman som avses i 18 kap. 4 § 2 mom. i ärvdabalken namn, andra identifieringsuppgifter som behövs och tidpunkt för avgörandet,

6) i fråga om den boutredningsman som avses i 19 kap. 1 § i ärvdabalken namn, andra identifieringsuppgifter som behövs, eventuellt entledigande samt tidpunkt för avgörandet,

7) uppgift om försättande av dödsboet i konkurs samt i fråga om den boförvaltare som avses i 8 kap. 1 § i konkurslagen (120/2004) namn, andra identifieringsuppgifter som behövs, eventuellt skiljande av boförvaltaren från uppdraget samt tidpunkt för avgörandet,

8) uppgift om utmätning och säkringsåtgärder som gäller en delägars andel i dödsboet samt tidpunkt för avgörandet,

9) datum för förrättande av bouppteckning.

Om arvlåtaren, en arvinge, en testamentstagare eller en annan aktör som avses i 1–3 mom. inte har en finsk personbeteckning eller ett finskt företags- och organisationsnummer, ska som kompletterande information i delägarregistret för dödsbon i stället för personbeteckning eller företags- och organisationsnummer föras in uppgift om den stat där delägaren är bosatt eller registrerad och delägarrens födelsetid samt en annan identifieringsbeteckning eller identifieringsuppgift för personen eller företaget.

Utöver den information som avses i 1–4 mom. ska i fråga om personer som avses i 1 mom. 1 punkten också anmälas tidigare befolkningsregisterförare, om information som avses i denna paragraf lämnas ut till evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkan eller Riksarkivet för komplettering för skapande av den grundläggande information som avses i denna paragraf.

6 §

Rätt att få uppgifter från myndigheter

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har trots sekretessbestämmelserna rätt att från domstolarna, Rättsregistercentralen, evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, ortodoxa kyrkan i Finland, Riksarkivet, Skatteförvaltningen, utökningsmyndigheten, myndigheterna inom utlänningsförvaltningen samt utrikesministeriet och dess verksamhetsenheter få uppgifter som är nödvändiga för sammanställandet av den i 5 § avsedda informationen om delägarna i arvlåtarens dödsbo och om andra personer som har att göra med dödsboet och för trygghet av informationens riktighet och uppdatering av informationen.

7 §

Annan rätt att få uppgifter

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har rätt att trots sekretessbestämmelserna från delägarna i dödsboet, arvlåtarens make och andra fysiska och juridiska personer som avses i 5 § på begäran få de i den paragrafen avsedda uppgifter om personen, om barn som personen har vårdnaden om eller om den huvudman som personen företräder eller om företaget, sammanslutningen eller stiftelsen som är nödvändiga för skötseln av uppgifter som gäller uppdatering och annan behandling av informationen i registret.

8 §

Bouppgivaren och dödsboets kontaktperson

Informationen om delägare i delägarregistret för dödsbon ska granskas, anmälas, försäkras vara riktig och uppdateras av den bouppgivare som avses i 20 kap. 6 § i ärvdabalken.

Bouppgivaren ska granska den grundläggande informationen i delägarregistret, anmäla sådan i 5 § 2 mom. avsedd kompletterande information som denne har kännedom om och teckna försäkrans att informationen om delägare är riktig i enlighet med 11 § senast i samband med att bouppteckningsinstrumentet sänds till den myndighet som avses i 20 kap. 8 § i ärvdabalken.

Bestämmelser om dödsboets kontaktperson finns i 20 kap. 2 § 3 mom. i ärvdabalken.

9 §

Ändringar som gäller bouppgivaren och dödsboets kontaktperson

Ändringar i dödsboets delägarkrets påverkar inte bouppgivaren. Om den delägare som varit dödsboets kontaktperson förlorar eller avstår från sitt delägarskap, kan denne inte längre vara kontaktperson. Bouppgivaren eller kontaktpersonen kan dock ändras på anmälan av den delägare i dödsboet som träder i dennes ställe. Delägaren kan också anmäla någon annan än sig själv som bouppgivare. I samband med anmälan ska lämnas den i 5 § 2 mom. 2 och 3 punkten avsedda informationen om den nya bouppgivaren eller kontaktpersonen.

Bouppgivaren kan inte ge fullmakt för någon annan att försäkra att informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig.

10 §

Förfarande för anmälan av information till delägarregistret för dödsbon

Den bouppgivare som avses i 8 § ska anmäla den information som avses i 5 § i den e-tjänst för åtkomst till delägarregistret för dödsbon som avses i 1 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon (/). Den myndighet som avses i 6 § ska anmäla den information som avses i 5 § på ett tillförlitligt och säkert sätt som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har anvisat för ändamålet.

11 §

Tecknande av försäkrans under edlig förpliktelse

När bouppgivaren har granskat den i 5 § avsedda grundläggande information som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata skapat och har lämnat den kompletterande information som behövs, ska bouppgivaren teckna försäkrans under edlig förpliktelse att de uppgifter som denne har lämnat är riktiga och att bouppgivaren inte uppsåtligen har underlåtit att lämna något. På bestyrkande av försäkrans under edlig förpliktelse tillämpas 20 kap. 6 § 2 mom. i ärvdabalken.

12 §

Uppdatering av information om delägare och tecknande av ny försäkrans

Bouppgivaren kan efter att ha granskat informationen om delägare och tecknat försäkrans uppdatera informationen i delägarregistret och teckna en ny försäkrans att informationen är riktig. En sådan uppdatering av information om en delägare i dödsboet eller någon annan enskild person som inte påverkar dennes delägarskap betraktas inte som en sådan uppdatering efter vilken det ska tecknas en ny försäkrans att informationen är riktig.

13 §

Fastställelse av information om delägarna i dödsboet

På fastställelse av den information om delägare och makar som finns i delägarregistret för dödsbon och på fastställelsens rättsverkningar tillämpas vad som i 20 kap. 9 a–9 d § i ärvdabalken föreskrivs om fastställelse av de uppgifter om delägare och makar som har antecknats i bouppteckningen och om fastställelsens rättsverkningar.

14 §

Offentlig tillförlitlighet hos information i delägarregistret för dödsbon

Den grundläggande information som avses i 5 § 1 mom. och som bouppgivaren har granskat och försäkrat vara riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras åtnjuter efter bouppteckningen motsvarande offentliga tillförlitlighet som vad som i 20 kap. 9 c § i ärvdabalken föreskrivs om fastställelse av delägarförteckning. En förutsättning är att det inte i anslutning till den grundläggande informationen i delägarregistret på det sätt som avses i 4 § 3 mom. har angetts att informationen är bristfällig.

En sådan ändring av information om en enskild person som inte påverkar dennes delägarskap betraktas inte som en sådan ändring till följd av vilken informationen om delägarskapet i dödsboet förlorar sin offentliga tillförlitlighet.

15 §

Bouppgivarens ansvar

För tillförlitligheten hos den information som bouppgivaren har anmält och granskat ansvarar bouppgivaren efter det att denne har försäkrat informationen vara riktig.

En bouppgivare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet har anmält felaktig eller bristfällig information till delägarregistret för dödsbon ska ersätta den vars rätt är beroende av registeranteckningens riktighet för den ekonomiska skada som den felaktiga eller bristfälliga informationen orsakat. Bouppgivaren är dock ersättningsskyldig endast om ersättningsskyldigheten ska anses vara skäligen beaktande av syftet med och betydelsen av lämnandet av informationen och övriga omständigheter.

3 kap.

Lagring och utlämnande av information i delägarregistret för dödsbon

16 §

Uppdatering, lagring och radering av information

Informationen i delägarregistret för dödsbon ska lagras i 70 år från det att rätten att använda serviceplattformen för dödsbon har upphört i enlighet med 8 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon. Uppdateringen av informationen i delägarregistret för dödsbon upphör dock vid den tidpunkt som avses i den paragrafen.

Med undantag för kontaktuppgifterna till dödsboets kontaktperson ska de kontaktuppgifter enligt 5 § 1 mom. 2–6 punkten som antecknats i registret raderas ur registret och utplånas omedelbart när datumet för förrättande av bouppteckning har förts in i delägarregistret för dödsbon. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata svarar för uppdateringen av kontaktuppgifterna till dödsboets kontaktperson utifrån uppgifterna i befolkningsdatasystemet.

Om informationen arkiveras, ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata möjliggöra centraliserad arkivering och överföring av informationen till Riksarkivet.

17 §

Allmänna förutsättningar för utlämnande av information

Med avvikelse från vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), nedan *offentlighetslagen*, föreskrivs om utlämnande av uppgifter kan informationen i delägarregistret för dödsbon lämnas ut, om de förutsättningar för utlämnande av information som föreskrivs i denna lag föreligger. Vid utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon för de ändamål som föreskrivs nedan ska det säkerställas att mottagaren har rätt att behandla informationen med stöd av dataskyddsbestämmelserna.

Information får inte lämnas ut, om utlämnandet eller mottagarens verksamhet av grundad anledning kan misstänkas kränka skyddet för en persons privatliv eller skyddet för dennes personuppgifter, kränka dennes intressen eller rättigheter eller äventyra statens säkerhet.

18 §

Utlämnande av information till delägarna i dödsboet, bouppgivaren och dödsboets kontaktperson

Delägarna i dödsboet, bouppgivaren och dödsboets kontaktperson har rätt att trots sekretessbestämmelserna ur delägarregistret få all information om det dödsbo till vars personkrets de hör, med undantag för den information som avses i 24 §.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan till Statskontoret lämna ut uppgift om dödsbon som saknar laga arvingar enligt den grundläggande information som skapats med stöd av 4 § 1 mom.

19 §

Utlämnande av information för skötsel av myndighetsuppgifter

Ur delägarregistret för dödsbon ska följande information lämnas ut för domstols- och förvaltningsförfarande, för myndigheternas planerings- och utredningsuppdrag och för andra motsvarande myndighetsuppgifter:

- 1) information som föreskrivs i lag, och
- 2) information som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i lag.

20 §

Utlämnande av information för historisk och vetenskaplig forskning samt för sammanställning av statistik

Ur delägarregistret för dödsbon får det lämnas ut information som behövs för historisk och vetenskaplig forskning samt för sammanställning av statistik.

21 §

Utlämnande av information för finansierings- och försäkringsverksamhet och annan motsvarande verksamhet

Ur delägarregistret för dödsbon får följande information lämnas ut för finansierings- och försäkringsverksamhet och för annan motsvarande verksamhet:

- 1) information som föreskrivs i lag,
- 2) information som behövs för utförande av en arbetsuppgift, en åtgärd eller ett uppdrag som föreskrivs i lag, och
- 3) information som behövs för skötseln av ett sådant avtalsförhållande eller för fullgörande av ett sådant avtal där dödsboet är part.

Ur delägarregistret för dödsbon får det dessutom lämnas ut information som behövs för kreditupplysningsverksamhet enligt kreditupplysningslagen (527/2007), för indrivning av fordringar och för förmedlingsrörelse enligt lagen om förmedling av fastigheter och hyreslägenheter (1074/2000).

22 §

Utlämnande av information för skötsel av kundrelationer och för marknadsföring

Ur delägarregistret för dödsbon får det i fråga om dödsboets kontaktperson lämnas ut sådana namn- och kontaktuppgifter som behövs för att uppdatera, kontrollera och rätta uppgifter i kund- eller marknadsföringsregister eller motsvarande register.

Ur delägarregistret för dödsbon får det i fråga om dödsboets kontaktperson lämnas ut namn- och kontaktuppgifter för direktreklam och annan direktmarknadsföring, för opinions- och marknadsundersökningar och för annan med dessa jämförbar verksamhet. Den adress som ingår i kontaktuppgifterna lämnas dock inte ut, om ett förbud mot utlämnande av uppgifter för direktmarknadsföring har registrerats i befolkningsdatasystemet.

23 §

Annat utlämnande av information

Ur delägarregistret för dödsbon får det i fråga om dödsboets kontaktperson utifrån en specificerad begäran om information lämnas ut namn och de kontaktuppgifter som avses i 5 § 2 mom. 3 punkten. Den adress som ingår i kontaktuppgifterna lämnas dock inte ut, om ett förbud mot utlämnande av kontaktuppgifter har registrerats i befolkningsdatasystemet.

Ur delägarregistret för dödsbon får det i fråga om bouppgivaren och delägarna i dödsboet med anledning av en begäran om information om dödsboet lämnas ut information om namn, födelsetid och intressebevakning till den som behöver informationen för att se till sina intressen, rättigheter eller skyldigheter. Vid utlämnande av information ska också den information som avses i 5 § 3 mom. 1 och 4–9 punkten lämnas ut.

Den personuppgiftsansvarige kan endast av särskilda skäl lämna ut annan information som behövs för ändamålet.

24 §

Begränsningar som gäller information som är föremål för spärrmarkering, uppgifter om fastställande av könstillhörighet, uppgifter om institutionsboende och uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund

I delägarregistret för dödsbon kan sådan information behandlas som är föremål för spärrmarkering enligt 36 § i befolkningsdatalagen, för begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om fastställande av könstillhörighet enligt 40 § i den lagen, för begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om institutionsboende enligt 41 § 1 mom. i den lagen eller för

begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter om medlemskap i ett religionssamfund enligt 42 § i den lagen, om det är nödvändigt för skapande av information i enlighet med 4 §.

25 §

Utlämnande av uppgifter om adoption

Ur delägarregistret för dödsbon får uppgifter som gäller en adoption och vem som är ett adoptivbarns tidigare förälder trots sekretessbestämmelserna lämnas ut till andra än de aktörer som anges i 18 § endast om uppgifterna behövs för de ändamål som anges i 38 § i befolkningsdatalagen.

26 §

Utlämnande av personbeteckningar

Ur delägarregistret för dödsbon får personbeteckningar lämnas ut, om den som använder informationen har rätt att behandla personbeteckningarna med stöd av dataskyddslagen (1050/2018) eller lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018). Vid utlämnande av utländska personnummer ur delägarregistret för dödsbon tillämpas vad som i dataskyddslagen och i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten föreskrivs om personbeteckningar.

27 §

När begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter upphör

De begränsningar enligt denna eller någon annan lag som gäller utlämnande av sådana personuppgifter i delägarregistret för dödsbon som direkt berör en person som är registrerad i registret upphör när det har gått 50 år från det att personen i fråga avled eller, om det inte finns några uppgifter om dödstillfället, senast när det har gått 100 år från det att den sista anteckningen angående personens personuppgifter fördes in i registret.

28 §

Begäran om utlämnande av information samt de redogörelser som behövs

Ansökan om utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon ska göras skriftligen. Utlämnande kan begäras också på något annat säkert och tillförlitligt sätt, om det är fråga om att utfärda intyg eller lämna utdrag över information i delägarregistret för dödsbon eller om att lämna ut andra enstaka uppgifter om arvlåtaren, dödsboet, en delägare i dödsboet eller någon annan person som har att göra med förvaltningen av dödsboet.

Innan information lämnas ut får det vid behov krävas att användaren lämnar en redogörelse för hur den utlämnade informationen avses bli använd och skyddad. Redogörelsen ska lämnas skriftligen, och i redogörelsen ska det anges hur informationssäkerheten i fråga om informationsmaterial och informationssystem, skyddad informationsöverföring i datanät, kontrollen av användarrättigheter för informationssystem och insamlingen av logginformation om användning av informationssystem och om utlämnande av information avses bli genomförd vid behandlingen av den utlämnade informationen.

En redogörelse som avses i 2 mom. ska krävas, om

1) information lämnas ut via ett tekniskt gränssnitt eller om det gäller en omfattande mängd data och det är fråga om utlämnande av sådan information som avses i 24–26 §, eller

2) användningen av informationen av någon annan än en i 1 mom. avsedd grundad anledning kan antas kränka skyddet för en persons privatliv eller personuppgifter eller kränka dennes intressen eller rättigheter.

Med avvikelse från 2 och 3 mom. krävs ingen redogörelse, om 12–17 och 22–24 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) tillämpas på användarens behandling av informationen.

29 §

Beslut om utlämnande av information

Ett skriftligt beslut ska fattas med anledning av en ansökan om utlämnande av information ur delägarregistret för dödsbon, och beslutet ska innehålla behövliga bestämmelser om rättigheterna och skyldigheterna för den som använder informationen och om användningen och skyddet av informationen.

Om det är fråga om att utfärda intyg eller lämna utdrag eller om att lämna ut andra enstaka uppgifter om arvlåtaren, dödsboet, en delägare i dödsboet eller någon annan person som har att göra med förvaltningen av dödsboet, ska ett skriftligt beslut om utlämnandet fattas enbart vid behov. Föremålet och ändamålet för den utlämnade informationen, tidpunkten för utlämnandet och informationen om den som beställt eller ska använda den utlämnade informationen ska dock dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt.

30 §

Myndigheter som svarar för utlämnandet av information

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata svarar för utlämnandet av information ur delägarregistret för dödsbon och för produktionen av sådana allmänt behövliga informationstjänster som möjliggör att informationen i delägarregistret för dödsbon utnyttjas i överensstämmelse med denna lag.

Statens ämbetsverk på Åland kan i landskapet Åland på andra sätt än via ett tekniskt gränssnitt eller en elektronisk förbindelse för åtkomst till informationen utfärda intyg och lämna utdrag samt utifrån en specificerad begäran om information annars lämna ut information ur delägarregistret för dödsbon.

31 §

Överföring till en privat tjänsteproducent av uppgiften att lämna ut information

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan genomföra den uppgift att lämna ut information som avses i 23 § 1 mom. genom att skaffa tjänsten av en privat tjänsteproducent. Tjänsten får skaffas av en privat tjänsteproducent, om det behövs för tryggheten av tillgången till tjänsten eller av effektiviteten i verksamheten.

På den privata tjänsteproducent som ska börja lämna ut information med stöd av 1 mom. tillämpas vad som i 28 § 2 mom. föreskrivs om den som använder informationen. På personer som lämnar ut information med stöd av 1 mom. ska bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar tillämpas i fråga om denna arbetsuppgift. När information lämnas ut ska bestämmelserna i 17 §, 23 § 1 mom., 27 §, 28 § 1 mom. och 29 § 2 mom. iakttas.

32 §

Upphörande med att lämna ut information

Om de förutsättningar för utlämnande av information som anges i denna lag inte längre uppfylls, kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata upphöra med att lämna ut informationen. I fråga om upphörande med att lämna ut information ska det fattas ett skriftligt beslut.

33 §

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdatas rätt att få information och utföra inspektioner

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av den som använder information som lämnats ut ur delägarregistret för dödsbon få sådan information som är nödvändig för att följa och övervaka användningen och skyddet av informationen.

Om det är nödvändigt för övervakningen, har en inspektör som förordnats av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata dessutom rätt att utföra inspektioner för att övervaka användningen och skyddet av informationen ur delägarregistret för dödsbon. Inspektören har rätt att trots sekretessbestämmelserna undersöka den maskinvara och programvara som använts vid behandlingen av den information som lämnats ut ur delägarregistret för dödsbon och att i detta sammanhang få tillträde till andra lokaler och utrymmen som den som använder informationen förfogar över än sådana som används för boende av permanent natur. Inspektionen ska utföras så att den inte medför onödiga olägenheter eller kostnader för den som inspekteras. Bara tjänstemän kan vara inspektörer. På inspektioner tillämpas bestämmelserna i 39 § i förvaltningslagen (434/2003).

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan förena rätten att få information och utföra inspektioner med vite. Bestämmelser om vite finns i viteslagen (1113/1990).

4 kap.

Särskilda bestämmelser

34 §

Ändringssökande

I fråga om beslut som avses i denna lag får omprövning begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

35 §

Avgifter

Den evangelisk-lutherska kyrkan och den ortodoxa kyrkan kan ta ut en avgift för den information som de lämnar ut till delägarregistret för dödsbon utifrån en begäran om ytterligare information eller en begäran om utredning. Avgiften får vara högst lika stor som kostnaderna för produktionen av tjänsten. Grunderna för avgifterna ska vara desamma för alla dödsbon i fråga om vilka den evangelisk-lutherska kyrkan och den ortodoxa kyrkan lämnar ut information till delägarregistret för dödsbon.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kan ta emot de avgifter som den evangelisk-lutherska kyrkan eller den ortodoxa kyrkan tar ut för den information som lämnas ut till delägarregistret för dödsbon och förmedla avgifterna och betalningsuppgifterna till den kyrka som lämnat ut informationen, om kyrkan och Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har kommit överens om detta.

Bestämmelser om de avgifter som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och Statens ämbetsverk på Åland tar ut för sina prestationer enligt denna lag finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

36 §

Straffrättsliga påföljder

Bestämmelser om registeranteckningsbrott och ingivande av osant intyg till myndighet finns i 16 kap. 7 och 8 § i strafflagen (39/1889). Bestämmelser om fusk vid bouppteckning finns i 20 kap. 11 § i ärvdabalken.

37 §

Bemyndigande att utfärda förordning

Närmare bestämmelser om genomförandet av och innehållet i den rätt att få uppgifter som föreskrivs i 6 och 7 § och om genomförandet av och innehållet i skyldigheten att anmäla uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

38 §

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på dödsbon där den person som avses i 4 § 1 mom. har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter lagens ikraftträdande.

3.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 1 § 2 mom., 6, 25–28, 29, 30 och 32 §, 33 § 1 mom., 34 och 35 §, 36 § 1–3 mom., 36 a § 4 och 5 mom., 36 b §, 37 § 2 mom., 38 § 2 mom. samt 40 och 41 a §,

sådana de lyder, 1 § 2 mom. i lag 463/1984, 6 § i lag 705/1990, 25 § i lagarna 318/1994 och 783/2016, 26 § i lag 1561/1995, 27 § och 37 § 2 mom. i lag 318/1994, 28 § i lagarna 318/1994, 1392/1995 och 523/2010, 29, 30 och 32 § samt 38 § 2 mom. i lag 523/2010, 33 § 1 mom., 36 § 1–3 mom., 36 a § 4 och 5 mom. samt 36 b § i lag 17/2018, 34 § i lagarna 318/1994 och 17/2018 samt 35, 40 och 41 a § i lag 783/2016, och

fogas till lagen nya 25 a, 28 b och 29 a § och till 38 §, sådan den lyder i lag 532/2010, ett nytt 4 mom. som följer:

1 §

Såsom egendom som erhållits genom arv anses även bidrag och gottgörelse som avses i 8 kap. i ärvdabalken (40/1965).

6 §

Arvingar är skyldiga att betala arvsskatt på sitt arv. För egendom i fråga om vilken det har upprättats ett skriftligt testamente eller bevis över att muntligt testamente har delgivits arvingarna eller godkänts av dem är testamentstagaren skyldig att betala arvsskatt.

25 §

De uppgifter som behövs för arvsbeskattningen ska lämnas till Skatteförvaltningen enligt följande:

1) uppgifter om arvlåtaren, den efterlevande och den först avlidna maken, arvlåtarens arvingar, testamentstagare och andra förmånstagare samt deras släktskap eller övriga förhållande till arvlåtaren,

2) uppgifter om de i 1 punkten avsedda personernas andelar, rättigheter och andra förmåner som baserar sig på giftorätt, arv eller testamente eller påverkar arvsbeskattningen i övrigt,

3) uppgifter om arvlåtarens dödsbos tillgångar och skulder och andra avdrag från dödsboets tillgångar samt om deras beskaffenhet och värde,

4) uppgifter om den efterlevande makens och den först avlidna makens tillgångar och skulder samt om deras beskaffenhet och värde,

5) uppgifter om beskaffenheten, värdet och mottagarna av de gåvor som enligt 16 § ska beaktas vid fastställandet av arvsskatten samt om beskaffenheten, beloppen och mottagarna av de förmåner som avses i 7 a §,

6) uppgifter om grunderna för avdrag, skatteavräkningar och skattelättnader på egendom som tillfaller den skattskyldige, i enlighet med de uppgifter som den skattskyldige har företett,

7) övriga uppgifter än de som avses i 1–6 punkten som påverkar arvsbeskattningen.

De i 1 mom. avsedda uppgifter som behövs för arvsbeskattningen ska lämnas till Skatteförvaltningen genom att en *allmän arvsskattedeclaration* för alla skattskyldiga lämnas in utan uppmaning. I den allmänna arvsskattedeclarationen ska uppgifterna lämnas i enlighet med

vad som framkommit vid bouppteckningen eller annars före inlämnandet av den allmänna arvsskattedeclarationen. Om utredningen av en oklar fråga beror på senare boutredning, avvitrning eller arvskifte, ska uppgifterna i den allmänna arvsskattedeclarationen lämnas i enlighet med den uppfattning som är motiverad med hänsyn till boutredningen.

Den bouppgivare och de gode män som avses i 20 kap. 6 § i ärvdabalken samt delägarna och övriga skattskyldiga i dödsboet och deras lagliga företrädare ska för den allmänna arvsskattedeclarationen förete de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen och som de har kännedom om. Bouppgivaren ska lämna in den allmänna arvsskattedeclarationen till Skatteförvaltningen.

25 a §

Om inget bouppteckningsinstrument behöver upprättas efter arvlåtaren eller om skyldigheten att betala arvsskatt inträder senare än vad som föreskrivs i 5 § och de uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen inte har lämnats i den allmänna arvsskattedeclarationen, ska den skattskyldige lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om arvlåtaren, de uppgifter om den skattskyldige och dennes släktskap eller övriga förhållande till arvlåtaren och de uppgifter om egendom som tillfaller den skattskyldige, om skatteplikt för egendomen och om egendomens beskaffenhet och värde som behövs för arvsbeskattningen samt de övriga i 25 § 1 mom. 5–7 punkten avsedda uppgifter som påverkar arvsbeskattningen.

Den skattskyldige ska lämna Skatteförvaltningen de i 1 mom. avsedda uppgifter som behövs för arvsbeskattningen genom att utan uppmaning lämna in en *personlig arvsskattedeclaration*. I den personliga arvsskattedeclarationen ska den skattskyldige lämna uppgifterna i enlighet med vad som framkommit före inlämnandet av den personliga arvsskattedeclarationen.

Om den skattskyldige inte är bosatt i Finland, är den som har dödsboet i sin besittning skyldig att lämna in arvsskattedeclaration.

26 §

Skatteförvaltningen ska trots sekretessbestämmelserna till arvlåtarens dödsbo lämna ut de uppgifter om dödsboets tillgångar, skulder och andra omständigheter enligt 25 § 1 mom. som Skatteförvaltningen har och som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeclarationen och bouppteckningsinstrumentet genom att föra in dem på den i lagen om en serviceplattform för dödsbon (/) avsedda serviceplattformen för dödsbon. Dödsboet får dock uppgifterna ur delägarregistret för dödsbon med iakttagande av vad som särskilt föreskrivs.

Med avvikelse från 1 mom. kan Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna lämna ut och föra in på serviceplattformen för dödsbon sådana uppgifter om den efterlevande makens tillgångar och skulder som Skatteförvaltningen har och som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeclarationen och bouppteckningsinstrumentet endast om denne begär att uppgifterna lämnas ut eller uttryckligen ger sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut. Av samtycket ska det framgå att det har lämnats frivilligt och uttryckligen och med vetskap om för vilket ändamål uppgifterna kan användas. Samtycket kan återkallas genom en anmälan till Skatteförvaltningen till dess att den allmänna arvsskattedeclarationen och bouppteckningsinstrumentet har lämnats in till Skatteförvaltningen.

Uppgifterna för arvsbeskattningen anses ha blivit lämnade i enlighet med uppgifterna i den allmänna arvsskattedeclarationen också till den del uppgifterna avviker från de uppgifter som Skatteförvaltningen har lämnat ut och som förts in på serviceplattformen för dödsbon.

Skatteförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om tidpunkten och sättet för utlämnande och införande av de uppgifter som Skatteförvaltningen har och det övriga förfarandet i fråga om dem.

27 §

Gåvotagaren ska lämna Skatteförvaltningen de uppgifter som behövs för gåvobeskattningen enligt följande:

- 1) uppgifter om gåvogivaren och om gåvotagaren och dennes släktskap eller övriga förhållande till gåvogivaren,
- 2) uppgifter om egendom som tillfaller gåvotagaren samt om skatteplikt för egendomen och om egendomens beskaffenhet och värde,
- 3) uppgifter om grunderna för avdrag, skatteavräkningar och skattelättnader på den egendom som tillfaller gåvotagaren,
- 4) övriga uppgifter än de som avses i 1–3 punkten som påverkar gåvobeskattningen.

Gåvotagaren ska lämna Skatteförvaltningen de uppgifter som behövs för gåvobeskattningen genom att utan uppmaning lämna in en gåvoskattedeclaration. Om det med stöd av 19 § inte ska betalas skatt för gåvan, behöver ingen gåvoskattedeclaration lämnas in, om den inte krävs särskilt.

28 §

I den allmänna arvsskattedeclarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan ska lämnas de uppgifter som avses i 25 § 1 mom. och utredningar och handlingar som gäller dem. Det ska även lämnas uppgift om den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen. I den allmänna arvsskattedeclarationen ska också lämnas de uppgifter om namn och personbeteckning för dödsboets kontaktperson, om försäkran att den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras och om datum för förrättande av bouppteckning som ska föras in i delägarregistret för dödsbon, om inte uppgifterna har lämnats till delägarregistret för dödsbon via serviceplattformen för dödsbon. Den allmänna arvsskattedeclarationen får lämnas in till Skatteförvaltningen i pappersform.

I den personliga arvsskattedeclarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan ska lämnas de uppgifter som avses i 25 a § 1 mom. och utredningar och handlingar som gäller dem.

I gåvoskattedeclarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan ska lämnas de uppgifter som avses i 27 § 1 mom. och utredningar och handlingar som gäller dem.

Skatteförvaltningen fastställer de blanketter som ska användas i skattedeclarationen och meddelar närmare föreskrifter om de uppgifter, utredningar, handlingar och andra anmälningar som ska lämnas in samt om på vilket sätt de ska lämnas in. Till skattedeclarationen fogas inga verifierationer, om inte Skatteförvaltningen bestämmer något annat av orsaker som hänför sig till skattekontrollen. Skatteförvaltningen kan meddela föreskrifter som begränsar anmälningsskyldigheten, om anmälningsskyldigheten är onödig med anledning av den skattepliktiga egendomens art eller ringa belopp, behovet av skattekontroll eller någon annan motsvarande orsak.

28 b §

Med tanke på anmälningsskyldigheten vid arvsbeskattningen ska det föras sådana anteckningar av vilka tillräckligt specificerat framgår de andra uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen än de som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Anteckningarna ska basera sig på uppgifter från personer som avses i 25 § 3 mom., på handlingar och på verifierationer.

Delägarna i dödsboet eller, om den skattskyldige är anmälningsskyldig, den skattskyldige ska förvara anteckningarna, handlingarna och verifierationerna tio år från ingången av året efter skatteårets utgång. Förvaringsskyldighet föreligger dock inte till den del dessa har antecknats i det bouppteckningsinstrument som lämnats in till Skatteförvaltningen.

Skatteförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om anteckningsskyldigheten och anteckningarna. Skatteförvaltningen kan meddela närmare föreskrifter om begränsning av skyldigheten att förvara anteckningar, handlingar och verifierationer, om förvaringsskyldigheten är uppenbart onödig.

29 §

Den allmänna arvsskattedeclarationen ska lämnas in till Skatteförvaltningen inom en månad från utgången av den föreskrivna tiden för förrättande av bouppteckning eller den tilläggstid som Skatteförvaltningen har beviljat för förrättande av bouppteckning.

Den personliga arvsskattedeclarationen ska lämnas in inom sex månader från det att skattskyldigheten har inträtt.

Om uppgifterna i arvsskattedeclarationen har förändrats före verkställandet av arvsbeskattningen, är den skattskyldige vars arvsskatt skulle stiga skyldig att inom tre månader efter att ha fått vetskap om orsaken underrätta Skatteförvaltningen om saken, om inte en annan delägare i dödsboet eller någon annan skattskyldig redan har gjort anmälan.

29 a §

Bouppteckningsinstrumentet ska lämnas in till Skatteförvaltningen som bilaga till den allmänna arvsskattedeclarationen.

Om bouppteckningsinstrumentet inte upprättas på serviceplattformen för dödsbon, får de blanketter, handlingar och bilagor som ska användas i den allmänna arvsskattedeclarationen tas in i bouppteckningsinstrumentet för uppfyllande av kraven på bouppteckningsinstrument till den del de innehåller uppgifter som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet och bilagor som ska fogas till det.

Skatteförvaltningen kan underrätta tingsrätten om att förrättandet av bouppteckning har försumrats.

30 §

Gåvoskattedeclarationen ska tillställas Skatteförvaltningen inom tre månader från det att skattskyldigheten har inträtt.

32 §

För arvsbeskattningen är delägare i dödsboet, legattagare och andra skattskyldiga, den efterlevande maken, också när denne inte är delägare i dödsboet, samt dessas lagliga företrädare, de som förrättat bouppteckningen, bouppgivaren, den som förestår boet, den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen och dödsboets kontaktperson skyldiga att på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela alla uppgifter och utredningar som gäller boet samt att för granskning förete bouppteckningsinstrumentet, anteckningarna och alla andra handlingar som gäller boet.

För gåvobeskattningen är gåvogivaren och gåvotagaren skyldiga att på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela alla uppgifter och utredningar som gäller gåvan samt att för granskning förete alla handlingar som gäller gåvan.

33 §

Beskattningen verkställs utifrån skattedeclaration, uppgifter som erhållits av utomstående som är skyldiga att lämna uppgifter samt andra utredningar som erhållits i saken, så att statens och den skattskyldiges intressen beaktas på lika grunder.

34 §

Om ingen skattedeclaration har lämnats in eller om deklARATIONEN inte ens efter rättelse kan läggas till grund för beskattningen, ska beskattningen verkställas enligt uppskattning (*beskattning enligt uppskattning*).

Innan beskattningen verkställs enligt uppskattning ska Skatteförvaltningen sända en uppmaning att lämna in en skattedeclaration eller lägga fram en utredning. Uppmaningen ska innehålla uppgift om det belopp av tillgångar som på grundval av uppskattningen ska läggas till

på egendom som erhållits genom arv, genom testamente eller som gåva. När det belopp som ska läggas till uppskattas ska uppgifter om arvlåtarens egendom eller om den egendom som getts som gåva och andra motsvarande tillgängliga uppgifter beaktas.

35 §

Om beskattning enligt uppskattning eller någon annan väsentlig avvikelse från skattedeklarationen övervägs vid verkställandet av arvs- eller gåvobeskattning, ska den som enligt 25, 25 a eller 27 § är anmälningsskyldig, den som förestår boet, den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen eller dödsboets kontaktperson i den mån det är möjligt beredas tillfälle att lämna utredning i saken innan beskattningen verkställs.

36 §

Skatteförvaltningen påför den skattskyldige skatteförhöjning, om en skattedeklaration, en annan anmälan eller en annan föreskriven uppgift, handling eller utredning är bristfällig eller felaktig eller över huvud taget inte har lämnats in. Skatteförhöjning kan även påföras en uppgiftsskyldig som inte är skattskyldig.

Skatteförhöjning påförs dock inte på grund av att det i skattedeklarationen inte har lämnats uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen, om det inte är fråga om ett fall som avses i 36 a § 2 mom.

Skatteförhöjning påförs inte en sådan skattskyldig som inte har varit uppgiftsskyldig enligt 25 eller 25 a § och i fråga om vilken det inte kan anses att han eller hon uppenbart har haft kännedom om att skattedeklarationen eller någon annan uppgift är felaktig.

36 a §

Om det är fråga om ett ärende som lämnar rum för tolkning eller är oklart på det sätt som avses i 26 § 2 mom. i lagen om beskattningsförfarande eller om en skatteförhöjning enligt 1 mom. är oskälig av någon annan särskild orsak, är skatteförhöjningen 5 procent av beloppet av den ökade skatten.

Skatteförhöjningen är 2 procent av beloppet av den ökade skatten, om den skattskyldige senare än 60 dagar efter den föreskrivna sista inlämningsdagen för skattedeklarationen på eget initiativ yrkar att felet ska korrigeras och den skattskyldige har uppfyllt sin utredningsskyldighet.

36 b §

I stället för skatteförhöjning påför Skatteförvaltningen den uppgiftsskyldige en förseningsavgift, om den uppgiftsskyldige inom 60 dagar efter den föreskrivna sista inlämningsdagen för skattedeklarationen lämnar in skattedeklarationen eller på eget initiativ rättar till en annan försummelse enligt 36 §.

Förseningsavgift påförs dock inte på grund av att det i skattedeklarationen inte har lämnats uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen, om det inte är fråga om ett fall som avses i 36 a § 2 mom.

Förseningsavgift som påförs fysiska personer är 50 euro för varje skattedeklaration och andra uppgiftsskyldiga 100 euro för varje skattedeklaration.

Den uppgiftsskyldige ska ges tillfälle att lämna en utredning innan förseningsavgiften påförs, om det behövs av särskilda skäl.

Förseningsavgift påförs inte, om inlämnandet av skattedeklarationen har försenats på grund av hinder som är oberoende av den skattskyldige, om försummelsen är ringa eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen.

37 §

Om den skattskyldiges adress eller vistelseort inte är känd, sänds de handlingar enligt 1 mom. som gäller denne till den som förestår boet, den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen eller dödsboets kontaktperson.

38 §

När arvsbeskattningen verkställs med stöd av en personlig arvsskattedeclaration ska en personlig arvsskattedeclaration som upptar de nya tillgångarna och skulderna tillställas Skatteförvaltningen inom tre månader efter att de har yppat sig i boet.

Skatteförvaltningen kan meddela föreskrifter om att de uppgifter om nya tillgångar och skulder som behövs vid arvsbeskattningen och de utredningar och handlingar som gäller dem ska lämnas in till Skatteförvaltningen i den allmänna arvsskattedeclarationen inom den tid som satts ut för inlämnande av en handling innefattande tillägg eller rättelse också när en handling innefattande tillägg eller rättelse ska tillställas Skatteförvaltningen enligt 1 mom.

40 §

Har en skattskyldig helt eller delvis undgått skatt eller har en skattskyldig annars inte påförts föreskriven skatt, rättar Skatteförvaltningen beskattningen till den skattskyldiges nackdel med iakttagande dessutom av vad som föreskrivs i 56 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om beskattningsförfarande.

41 a §

Skatteförvaltningen kan låta tiden för verkställande av beskattningen eller tiden för rättelse av beskattningen enligt 31 § omfatta ytterligare ett år med iakttagande dessutom av vad som föreskrivs i 56 a § 1, 2 och 4 mom. i lagen om beskattningsförfarande. Vad som föreskrivs om den skattskyldige i 56 a § 1 mom. 2 punkten i lagen om beskattningsförfarande tillämpas också på den som är anmälningsskyldig enligt 25 och 25 a § i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om gåvo- eller arvsskattskyldigheten har inträtt före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) 9 § 5 punkten och
fogas till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1174/2019 och 598/2023, en ny 6 punkt som följer:

9 §

Informationskällor som regelbundet utnyttjas inom tjänsteproduktionen

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, med iakttagande av detta kapitel, rätt att behandla i denna paragraf avsedda uppgifter som införts i följande informationssystem:

5) i fråga om stiftelseregistret enligt stiftelselagen (487/2015), uppgifter om stiftelser och om deras ansvariga personer,

6) i fråga om delägarregistret för dödsbon enligt lagen om ett delägarregister för dödsbon (/), uppgifter om arvlåtaren, dödsboet, delägarna i dödsboet och övriga personer som har att göra med förvaltningen av dödsboet och uppgifter utifrån vilka tillförlitligheten hos dessa uppgifter bedöms.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 522/2010, som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på handlingar som gäller en enskild skattskyldig och som för verkställande av beskattning har lämnats till Skatteförvaltningen eller satts upp inom den (*beskattningshandlingar*) samt på uppgifterna i sådana handlingar (*beskattningsuppgifter*). Vad som i denna lag föreskrivs om skattskyldiga gäller också andra som är skyldiga att lämna deklARATION eller uppgifter, samt sammanslutningar. Vad som i denna lag föreskrivs om beskattningshandlingar och beskattningsuppgifter tillämpas också på de bouppteckningsinstrument som förvaras av Skatteförvaltningen och på uppgifterna i bouppteckningsinstrumenten.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

6.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) 18 § 1 och 4 mom., sådana de lyder,
18 § 1 mom. i lag 1172/2019 och 18 § 4 mom. i lag 391/2019, som följer:

18 §

Myndigheternas allmänna skyldighet att lämna uppgifter

För beskattningen ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland tillställa Skatteförvaltningen behövliga uppgifter ur befolkningsdatasystemet och delägarregistret för dödsbon.

Den personuppgiftsansvarige som avses i 216 § i lagen om transportservice (320/2017) ska lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om vägtrafik och trafikmedel i trafik- och transportregistret som behövs för beskattningen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

7.

Lag

om ändring av 20 kap. i ärvdabalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i ärvdabalken (40/1965) 20 kap. 7 §,
ändras 20 kap. 1–3, 5, 6, 8, 9, 9 a–9 c, 12 och 12 a §, av dem 1, 8, 9, 12 och 12 a § sådana de
lyder i lag 1562/1995 och 9 a–9 c § sådana de lyder i lag 1129/2019, samt
fogas till 20 kap. nya 2 a och 9 d § som följer:

20 kap.

Om bouppteckning

1 §

Bouppteckning ska förrättas inom sex månader från dödsfallet, om inte Skatteförvaltningen på ansökan inom samma tid med hänsyn till boets art eller av någon annan särskild orsak förlänger tiden.

2 §

Den delägare som har boets egendom i sin vård eller boutredningsmannen eller testamentsexekutorn ska bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två gode män att förrätta den. Om egendomen inte har omhändertagits av en delägare, boutredningsmannen eller testamentsexekutorn, ska någon annan som med stöd av 18 kap. 4 § har egendomen i sin vård förrätta bouppteckning.

Alla delägare och den efterlevande maken ska i god tid på förhand underrättas om tiden och orten för bouppteckningen, om det kan ske utan nämnvärd olägenhet. Detta gäller maken även om denne inte är delägare. Dessutom ska den underrättas som ska få en andel genom arv eller genom testamente först sedan en befintlig delägarers rätt upphört.

Delgivningar, meddelanden och förfrågningar som gäller dödsboet ska tas emot av dödsboets kontaktperson. Dödsboets kontaktperson är den delägare som angivits som kontaktperson eller testamentsexekutorn. Om det för dödsboet har förordnats en boutredningsman enligt 19 kap. 1 § eller en syssloman enligt 18 kap. 4 §, är emellertid denne dödsboets kontaktperson.

2 a §

Det som i 2 § föreskrivs om bouppteckning utgör inget hinder för förrättande av eller deltagande i bouppteckning med hjälp av datakommunikation och tekniska hjälpmedel. Bouppteckningen ska dock ordnas så att delägarna i dödsboet och övriga personer som avses i 2 § 2 mom. har möjlighet att utöva sina rättigheter fullt ut och i realtid.

I underrättelsen om bouppteckningen ska nämnas den möjlighet att delta som avses i 1 mom. och förutsättningarna för att utnyttja möjligheten samt det tekniska genomförandet av deltagandet och det förfarande som iakttas.

3 §

I bouppteckningsinstrumentet ska anges tiden och orten för förrättningen, den dödes fullständiga namn, civilstånd, personbeteckning och hemkommun samt dödsdag, delägarnas och övriga i 2 § 2 mom. avsedda personers namn och personbeteckning samt i fråga om arvingar

deras släktskap med den döde. Varje arvinge ska uppges, även om ingen del av boets egendom tillfaller arvingen. Om någon ovannämnd uppgift inte kan lämnas, ska denna omständighet och orsaken till den antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Om en person som antecknas i bouppteckningsinstrumentet inte har en finsk personbeteckning, ska i stället för personbeteckning antecknas personens födelsetid, den stat där personen är bosatt samt en eventuell identifieringsbeteckning som används i den staten. I fråga om företag antecknas företagets hemort och eventuella företags- och organisationsnummer. I bouppteckningsinstrumentet ska även uppges dödsboets kontaktpersons namn, personbeteckning och kontaktuppgifter.

Av bouppteckningsinstrumentet ska framgå vilka som varit närvarande vid förrättningen. Om någon person som avses i 2 § 2 mom. inte har underrättats om förrättningen, ska orsaken till det nämnas i bouppteckningen. Om någon som underrättats har uteblivit, ska i bouppteckningsinstrumentet antecknas när och på vilket sätt underrättelsen har skett.

5 §

Om arvlåtaren har gjort testamente eller äktenskapsförord, ska det tas in i bouppteckningsinstrumentet eller fogas till bouppteckningsinstrumentet i form av en styrkt kopia. Detsamma gäller andra handlingar som behövs för utrönande av boets ställning. Till bouppteckningsinstrumentet ska även fogas ett sådant utdrag eller sådana uppgifter ur delägarregistret för dödsbon eller motsvarande register av vilket eller vilka framgår den efterlevande maken och arvingarna.

6 §

Dödsboet ska uppges av den som vårdar egendomen eller annars är bäst förtrogen med boets ställning. Delägarna och den efterlevande maken, även om han eller hon inte är delägare, ska på uppmaning lämna uppgifter för bouppteckningen.

Bouppgivaren ska på bouppteckningsinstrumentet teckna försäkran under edlig förpliktelse att dennes uppgifter till bouppteckningen är riktiga och att bouppgivaren inte uppsåtligt har underlåtit att lämna något. Försäkran ska av denne edligen bestyrkas, om någon vars rätt kan vara beroende av det eller boutredningsmannen eller testamentsexekutorn yrkar det. Edgångsplikt åligger även en delägare eller efterlevande make som inte uppgivit boet. Om någon annan har tagit befattning med boets egendom, kan edgång åläggas även denne, om det finns skäl till det.

Gode männen ska på bouppteckningsinstrumentet teckna bevis att de antecknat allt rätt och värderat tillgångarna efter bästa förstånd.

Bouppgivaren kan teckna försäkran under edlig förpliktelse och gode männen teckna bevis även elektroniskt. Bestämmelser om elektronisk försäkran och elektroniskt bevis för bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon finns i 4 § i lagen om en serviceplattform för dödsbon (/). Elektronisk försäkran och elektroniskt bevis för bouppteckningsinstrument som upprättas annanstans än på serviceplattformen för dödsbon kan tecknas med hjälp av sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG.

8 §

Bouppteckningsinstrumentet ska lämnas in till Skatteförvaltningen i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940).

9 §

Vid försummelse att förrätta bouppteckning ska tingsrätten på anmälan av Skatteförvaltningen förordna en lämplig person att förrätta bouppteckning.

9 a §

Om arvlåtaren vid sin död hade hemkommun i Finland och finsk lag tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden och ärvandet, kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland på ansökan av en delägare i dödsboet, den efterlevande maken, bouppgivaren, den som sköter boet, boutredningsmannen, skiftesmannen eller testamentsexekutorn fastställa att alla delägare i boet och arvlåtarens make har antecknats i delägarregistret för dödsbon eller i dödsboets delägarförteckning i enlighet med 3 § 1 mom.

Fastställelse kan inte sökas förrän bouppteckningen har förrättats. Fastställelse kan inte sökas, om informationen om delägarna i dödsboet har skapats enbart utifrån sådana i 5 § 1 mom. i lagen om ett delägarregister för dödsbon (/) avsedda uppgifter som bouppgivaren har granskat och försäkrat vara riktiga utan att de ändras. Fastställelse ska i annat fall beviljas, om det med stöd av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och annan tillgänglig utredning finns motiverade skäl att anta att uppgifterna om delägarna och maken i delägarregistret för dödsbon eller i bouppteckningsinstrumentet är riktiga och fullständiga.

9 b §

Om inte något annat föreskrivs i detta kapitel, tillämpas förvaltningslagen (434/2003) på förfarandet för fastställelse. Dödsboets kontaktperson som avses i 2 § 3 mom. i detta kapitel ska också underrättas om brister i informationen om delägarna och om beslutet om fastställelse, om kontaktpersonen inte är sökande.

9 c §

En rättshandling som de delägare, vars antecknande i delägarregistret för dödsbon eller i en delägarförteckning i ett bouppteckningsinstrument har fastställts i enlighet med 9 a §, på boets vägnar har ingått med en annan person än en delägare är bindande, även om någon delägare inte har antecknats i delägarregistret för dödsbon eller i bouppteckningsinstrumentet, om den med vilken rättshandlingen ingicks inte visste och inte heller borde ha vetat att en sådan delägare fanns i boet.

När en ansökan om inskrivning av en rättighet eller någon annan åtgärd görs hos en myndighet, ska fastställda uppgifter i delägarregistret för dödsbon eller ett fastställt bouppteckningsinstrument anses som tillräcklig utredning över delägarna i dödsboet, om inte något annat framgår i saken.

9 d §

En anteckning om beviljad fastställelse och om den tidpunkt enligt vilken informationen om delägarna har fastställts görs i delägarregistret för dödsbon och i beslutet om fastställelse.

Omprövning av ett beslut om fastställelse av delägarförteckningen får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. I ett beslut med anledning av begäran om omprövning får ändring inte sökas genom besvär.

12 §

I ett beslut som Skatteförvaltningen fattat med stöd av 1 § får ändring inte sökas genom besvär.

12 a §

Ett bouppteckningsinstrument eller en teknisk upptagning av det som har lämnats in till Skatteförvaltningen ska förvaras permanent. Arkivverket meddelar närmare föreskrifter om förvaringen av bouppteckningsinstrument och bilagor till dem.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

8.

Lag

om ändring av 4 kap. 33 § i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 4 kap. 33 § 1 mom. i utsökningsbalken (705/2007), sådant det lyder i sin finska språkdräkt delvis ändrat i lag 1341/2018 och i sin svenska språkdräkt delvis ändrat i lagarna 1341/2018 och 340/2020, en ny 5 a-punkt som följer:

4 kap.

Utmätning

33 §

Registeranmälningar

Utmätningsmannen skall genast anmäla

5 a) utmätning av en delägares andel i dödsboet till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på dödsbon där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter ikraftträdandet av denna lag.

9.

Lag

om ändring av lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010) 1 §, 2 § 2 mom., rubriken för 3 §, 3 § 2 mom. och 4 § 1 mom., av dem 2 § 2 mom. sådant det lyder i lag 655/2023, rubriken för 3 § och 3 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1145/2019 och 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1263/2018, samt
fogas till lagen en ny 3 a § som följer:

1 §

Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden i brottmål

Domstolarna ska tillkännage sina avgöranden där åtalet förkastats genom att föra in uppgifterna om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs för uppdatering av förundersökningsmyndigheternas informationssystem.

Genom förordning av justitieministeriet bestäms den tidpunkt då uppgifter om avgöranden ska börja föras in i enlighet med 1 mom. På registreringen ska tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020).

2 §

Anmälningsskyldighet i fråga om brottmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare

Bestämmelser om förfarandet för underrättelse av de myndigheter som avses i 1 mom. genom registrering av uppgifter om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs eller genom överföring av uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till dessa myndigheter får utfärdas genom förordning av justitieministeriet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

3 §

Införande av uppgifter för anteckning i befolkningsdatasystemet

Genom förordning av justitieministeriet kan det föreskrivas att domstolarna uppfyller sin anmälningsskyldighet enligt 1 mom. genom att föra in uppgifter om sina avgöranden i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs för förmedling till befolkningsdatasystemet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

3 a §

Domstolarnas skyldighet att lämna uppgifter för anteckning i delägarregistret för dödsbon

Domstolarna ska för anteckning i delägarregistret för dödsbon underrätta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om sysslomän som de förordnat med stöd av 18 kap. 4 § 2 mom. i ärvdabalken och om boutredningsmän som de förordnat med stöd av 19 kap. 1 § i ärvdabalken eller entledigat eller skiljt från uppdraget med stöd av 6 eller 7 § i det kapitlet, när beslutet är verkställbart. Utöver dödsboets identifieringsuppgifter och datumet för avgörandet ska sysslomannens eller boutredningsmannens namn och andra identifieringsuppgifter som behövs uppges.

Genom förordning av justitieministeriet kan det föreskrivas att domstolarna uppfyller sin anmälningsskyldighet enligt 1 mom. genom att föra in uppgifter om sina avgöranden i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs för förmedling till delägarregistret för dödsbon. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

4 §

*Domstolarnas skyldighet att underrätta och lämna information om avgöranden som gäller
utsökningsgrund*

Domstolarna är skyldiga att underrätta utsökningsmyndigheterna om domar, om beslut om säkringsåtgärder och andra utsökningsgrunder och om upphävande av sådana avgöranden, genom att registrera uppgifter om saken i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs så att uppgifterna via teknisk anslutning förmedlas till utsökningsmyndigheterna. På registreringen tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 3 a § i denna lag tillämpas på dödsbon där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter ikraftträdandet av denna lag.

Helsingfors den 4 juni 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Kommun- och regionminister Anna-Kaisa Ikonen

3.

Lag

om ändring av lagen om skatt på arv och gåva

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940) 1 § 2 mom., 6, 25–28, 29, 30 och 32 §, 33 § 1 mom., 34 och 35 §, 36 § 1–3 mom., 36 a § 4 och 5 mom., 36 b §, 37 § 2 mom., 38 § 2 mom. samt 40 och 41 a §,

sådana de lyder, 1 § 2 mom. i lag 463/1984, 6 § i lag 705/1990, 25 § i lagarna 318/1994 och 783/2016, 26 § i lag 1561/1995, 27 § och 37 § 2 mom. i lag 318/1994, 28 § i lagarna 318/1994, 1392/1995 och 523/2010, 29, 30 och 32 § samt 38 § 2 mom. i lag 523/2010, 33 § 1 mom., 36 § 1–3 mom., 36 a § 4 och 5 mom. samt 36 b § i lag 17/2018, 34 § i lagarna 318/1994 och 17/2018 samt 35, 40 och 41 a § i lag 783/2016, och

fogas till lagen nya 25 a, 28 b och 29 a § och till 38 §, sådan den lyder i lag 532/2010, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Såsom egendom som erhållits genom arv anses även bidrag och gottgörelse som avses i 8 kap. ärvdabalken.

6 §

Vid fastställandet av arvsskatten skall arvingarna påföras skatt för den egendom i fråga om vilken därförinnan inte har uppvisats ett skriftligt testamente eller bevis över att muntligt testamente har delgivits arvingarna eller godkänts av dem. För den egendom i fråga om vilken ett sådant testamente eller bevis har uppvisats skall skatten påföras testamentstagaren.

25 §

Arvsbeskattningen verkställs på grundvalen av det bouppteckningsinstrument som upprättats över arvlåtarens kvarlåtenskap och, om arvskiftet redan har ägt rum, dessutom på grundvalen av skiftesinstrumentet.

Föreslagen lydelse

1 §

Såsom egendom som erhållits genom arv anses även bidrag och gottgörelse som avses i 8 kap. i ärvdabalken (40/1965).

6 §

Arvingar är skyldiga att betala arvsskatt på sitt arv. För egendom i fråga om vilken det har upprättats ett skriftligt testamente eller bevis över att muntligt testamente har delgivits arvingarna eller godkänts av dem är testamentstagaren skyldig att betala arvsskatt.

25 §

De uppgifter som behövs för arvsbeskattningen ska lämnas till Skatteförvaltningen enligt följande:

1) uppgifter om arvlåtaren, den efterlevande och den först avlidna maken, arvlåtarens arvingar, testamentstagare och andra förmänstagare samt deras släktskap eller övriga förhållande till arvlåtaren,

Gällande lydelse

I de fall som nämns i 22 § 2 mom. skall vid verkställandet av beskattningen också beaktas bouppteckningsinstrument över kvarlåtenskapen efter egendomens föregående innehavare eller efter innehavaren av den rätt som belastar andelen.

Föreslagen lydelse

2) uppgifter om de i 1 punkten avsedda personernas andelar, rättigheter och andra förmåner som baserar sig på giftorätt, arv eller testamente eller påverkar arvsbeskattningen i övrigt,

3) uppgifter om arvlåtarens dödsbos tillgångar och skulder och andra avdrag från dödsboets tillgångar samt om deras beskaffenhet och värde,

4) uppgifter om den efterlevande makens och den först avlidna makens tillgångar och skulder samt om deras beskaffenhet och värde,

5) uppgifter om beskaffenheten, värdet och mottagarna av de gåvor som enligt 16 § ska beaktas vid fastställandet av arvsskatten samt om beskaffenheten, beloppen och mottagarna av de förmåner som avses i 7 a §,

6) uppgifter om grunderna för avdrag, skatteavräkningar och skattelättnader på egendom som tillfaller den skattskyldige, i enlighet med de uppgifter som den skattskyldige har företett,

7) övriga uppgifter än de som avses i 1–6 punkten som påverkar arvsbeskattningen.

De i 1 mom. avsedda uppgifter som behövs för arvsbeskattningen ska lämnas till Skatteförvaltningen genom att en allmän arvsskattedeklaration för alla skattskyldiga lämnas in utan uppmaning. I den allmänna arvsskattedeklarationen ska uppgifterna lämnas i enlighet med vad som framkommit vid bouppteckningen eller annars före inlämnandet av den allmänna arvsskattedeklarationen. Om utredningen av en oklar fråga beror på senare boutredning, avvitring eller arvscliffe, ska uppgifterna i den allmänna arvsskattedeklarationen lämnas i enlighet med den uppfattning som är motiverad med hänsyn till boutredningen.

Den bouppgivare och de gode män som avses i 20 kap. 6 § i ärvdabalken samt delägarna och övriga skattskyldiga i dödsboet och deras lagliga företrädare ska för den allmänna arvsskattedeklarationen förete de uppgifter som behövs för arvsbeskattningen och som de har kännedom om. Bouppgivaren ska lämna in den allmänna arvsskattedeklarationen till Skatteförvaltningen.

Gällande lydelse

26 §
För verkställandet av arvsbeskattningen är den som med stöd av 20 kap. ärvdabalken skall uppge boet skyldig att utan uppmaning inge ett efter arvlåtaren upprättat bouppteckningsinstrument. I de fall som avses i 22 § 2 mom. skall också inges bouppteckningsinstrument över kvarlåtenskapen efter egendomens förre innehavare eller efter innehavaren av den rätt som belastar andelen.

Den skattskyldige skall avge en skattedeklaration om något bouppteckningsinstrument inte behöver upprättas efter arvlåtaren eller om skyldigheten att betala arvsskatt i andra fall än

Föreslagen lydelse

25 a §
Om inget bouppteckningsinstrument behöver upprättas efter arvlåtaren eller om skyldigheten att betala arvsskatt inträder senare än vad som föreskrivs i 5 § och de uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen inte har lämnats i den allmänna arvsskattedeklarationen, ska den skattskyldige lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om arvlåtaren, de uppgifter om den skattskyldige och dennes släktskap eller övriga förhållande till arvlåtaren och de uppgifter om egendom som tillfaller den skattskyldige, om skatteplikt för egendomen och om egendomens beskaffenhet och värde som behövs för arvsbeskattningen samt de övriga i 25 § 1 mom. 5–7 punkten avsedda uppgifter som påverkar arvsbeskattningen.

Den skattskyldige ska lämna Skatteförvaltningen de i 1 mom. avsedda uppgifter som behövs för arvsbeskattningen genom att utan uppmaning lämna in en personlig arvsskattedeklaration. I den personliga arvsskattedeklarationen ska den skattskyldige lämna uppgifterna i enlighet med vad som framkommit före inlämnandet av den personliga arvsskattedeklarationen.

Om den skattskyldige inte är bosatt i Finland, är den som har dödsboet i sin besittning skyldig att lämna in arvsskattedeklaration.

26 §
Skatteförvaltningen ska trots sekretessbestämmelserna till arvlåtarens dödsbo lämna ut de uppgifter om dödsboets tillgångar, skulder och andra omständigheter enligt 25 § 1 mom. som Skatteförvaltningen har och som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet genom att föra in dem på den i lagen om en serviceplattform för dödsbon (/) avsedda serviceplattformen för dödsbon. Dödsboet får dock uppgifterna ur delägarregistret för dödsbon med iakttagande av vad som särskilt föreskrivs.

Med avvikelse från 1 mom. kan Skatteförvaltningen trots sekretessbestämmelserna lämna ut och föra in

Gällande lydelse

de som avses i 22 § 2 mom. inträder senare än vad som stadgas i 5 §.

Om den skattskyldige inte är bosatt i Finland, är den som har dödsboet i sin besittning skyldig att avge skattedeklaration.

Föreslagen lydelse

på serviceplattformen för dödsbon sådana uppgifter om den efterlevande makens tillgångar och skulder som Skatteförvaltningen har och som behövs för upprättande av den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet endast om denne begär att uppgifterna lämnas ut eller uttryckligen ger sitt samtycke till att uppgifterna lämnas ut. Av samtycket ska det framgå att det har lämnats frivilligt och uttryckligen och med vetskap om för vilket ändamål uppgifterna kan användas. Samtycket kan återkallas genom en anmälan till Skatteförvaltningen till dess att den allmänna arvsskattedeklarationen och bouppteckningsinstrumentet har lämnats in till Skatteförvaltningen.

Uppgifterna för arvsbeskattningen anses ha blivit lämnade i enlighet med uppgifterna i den allmänna arvsskattedeklarationen också till den del uppgifterna avviker från de uppgifter som Skatteförvaltningen har lämnat ut och som förts in på serviceplattformen för dödsbon.

Skatteförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om tidpunkten och sättet för utlämnande och införande av de uppgifter som Skatteförvaltningen har och det övriga förfarandet i fråga om dem.

27 §

För verkställandet av gåvobeskattningen skall den som fått en gåva utan uppmaning avge gåvoskattedeklaration.

Skall med stöd av 19 § skatt inte betalas för gåva, behöver ingen skattedeklaration avges, om den inte krävs särskilt.

27 §

Gåvotagaren ska lämna Skatteförvaltningen de uppgifter som behövs för gåvobeskattningen enligt följande:

1) uppgifter om gåvogivaren och om gåvotagaren och dennes släktskap eller övriga förhållande till gåvogivaren,

2) uppgifter om egendom som tillfaller gåvotagaren samt om skatteplikt för egendomen och om egendomens beskaffenhet och värde,

3) uppgifter om grunderna för avdrag, skatteavräkningar och skattelättnader på den egendom som tillfaller gåvotagaren,

4) övriga uppgifter än de som avses i 1–3 punkten som påverkar gåvobeskattningen.

Gåvotagaren ska lämna Skatteförvaltningen de uppgifter som behövs för gåvobeskattningen genom att utan uppmaning

Gällande lydelse

28 §

I bouppteckningsinstrumentet skall nämnas vem som förestår boet och sålunda tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen.

I bouppteckningsinstrumentet skall också nämnas om en arvinge eller en testamentstagare givits sådan egendom som enligt 16 § skall beaktas vid fastställandet av arvsskatten, liksom även egendomens beskaffenhet och värde. Dessutom skall i bouppteckningsinstrumentet nämnas mottagarna och beloppen av de förmåner som avses i 7 a §. (8.12.1995/1392)

Skatteförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om vilka handlingar som ska inges för verkställandet av beskattningen. Skatteförvaltningen kan också bestämma att de uppgifter som ska lämnas för arvs- eller gåvobeskattningen ska lämnas på en blankett som Skatteförvaltningen har fastställt.

Föreslagen lydelse

lämna in en gåvoskattedeclaration. Om det med stöd av 19 § inte ska betalas skatt för gåvan, behöver ingen gåvoskattedeclaration lämnas in, om den inte krävs särskilt.

28 §

I den allmänna arvsskattedeclarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan ska lämnas de uppgifter som avses i 25 § 1 mom. och utredningar och handlingar som gäller dem. Det ska även lämnas uppgift om den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen. I den allmänna arvsskattedeclarationen ska också lämnas de uppgifter om namn och personbeteckning för dödsboets kontaktperson, om försäkran att den grundläggande informationen i delägarregistret för dödsbon är riktig utan att den ändras eller utan att den kompletteras och om datum för förrättande av bouppteckning som ska föras in i delägarregistret för dödsbon, om inte uppgifterna har lämnats till delägarregistret för dödsbon via serviceplattformen för dödsbon. Den allmänna arvsskattedeclarationen får lämnas in till Skatteförvaltningen i pappersform.

I den personliga arvsskattedeclarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan ska lämnas de uppgifter som avses i 25 a § 1 mom. och utredningar och handlingar som gäller dem.

I gåvoskattedeclarationen och dess bilaga eller i en annan anmälan ska lämnas de uppgifter som avses i 27 § 1 mom. och utredningar och handlingar som gäller dem.

Skatteförvaltningen fastställer de blanketter som ska användas i skattedeclarationen och meddelar närmare föreskrifter om de uppgifter, utredningar, handlingar och andra anmälningar som ska lämnas in samt om på vilket sätt de ska lämnas in. Till skattedeclarationen fogas inga verifikationer, om inte Skatteförvaltningen bestämmer något annat av orsaker som hänför sig till skattekontrollen. Skatteförvaltningen kan meddela föreskrifter som begränsar anmälningsskyldigheten, om anmälningsskyldigheten är onödig med anledning av den skattepliktiga egendomens art eller ringa belopp, behovet av

Gällande lydelse

29 §
Bouppteckningsinstrumentet ska inom en månad från bouppteckningen tillställas Skatteförvaltningen.
Skatteförvaltningen kan underrätta tingsrätten om att förrättandet av bouppteckning har försumrats.

Föreslagen lydelse
skattekontroll eller någon annan motsvarande orsak.

28 b §
Med tanke på anmälningsskyldigheten vid arvsbeskattningen ska det föras sådana anteckningar av vilka tillräckligt specificerat framgår de andra uppgifter som behövs vid arvsbeskattningen än de som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Anteckningarna ska basera sig på uppgifter från personer som avses i 25 § 3 mom., på handlingar och på verifikationer.

Delägarna i dödsboet eller, om den skattskyldige är anmälningsskyldig, den skattskyldige ska förvara anteckningarna, handlingarna och verifikationerna tio år från ingången av året efter skatteårets utgång. Förvaringsskyldighet föreligger dock inte till den del dessa har antecknats i det bouppteckningsinstrument som lämnats in till Skatteförvaltningen.

Skatteförvaltningen meddelar närmare föreskrifter om anteckningsskyldigheten och anteckningarna. Skatteförvaltningen kan meddela närmare föreskrifter om begränsning av skyldigheten att förvara anteckningar, handlingar och verifikationer, om förvaringsskyldigheten är uppenbart onödig.

29 §
Den allmänna arvsskattedeklarationen ska lämnas in till Skatteförvaltningen inom en månad från utgången av den föreskrivna tiden för förrättande av bouppteckning eller den tilläggstid som Skatteförvaltningen har beviljat för förrättande av bouppteckning.

Den personliga arvsskattedeklarationen ska lämnas in inom sex månader från det att skattskyldigheten har inträtt.

Om uppgifterna i arvsskattedeklarationen har förändrats före verkställandet av arvsbeskattningen, är den skattskyldige vars arvsskatt skulle stiga skyldig att inom tre månader efter att ha fått vetskap om orsaken underrätta Skatteförvaltningen om saken, om inte en annan delägare i dödsboet eller någon annan skattskyldig redan har gjort anmälan.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

29 a §

Bouppteckningsinstrumentet ska lämnas in till Skatteförvaltningen som bilaga till den allmänna arvsskattedeklarationen.

Om bouppteckningsinstrumentet inte upprättas på serviceplattformen för dödsbon, får de blanketter, handlingar och bilagor som ska användas i den allmänna arvsskattedeklarationen tas in i bouppteckningsinstrumentet för uppfyllande av kraven på bouppteckningsinstrument till den del de innehåller uppgifter som enligt ärvdabalken ska antecknas i bouppteckningsinstrumentet och bilagor som ska fogas till det.

Skatteförvaltningen kan underrätta tingsrätten om att förrättandet av bouppteckning har försummats.

30 §

Skattedeklarationen ska tillställas Skatteförvaltningen inom tre månader från det att skattskyldigheten har inträtt.

30 §

Gåvoskattedeklarationen ska tillställas Skatteförvaltningen inom tre månader från det att skattskyldigheten har inträtt.

32 §

Dödsbodelägare, legattagare och den efterlevande maken, också när denne inte är dödsbodelägare, samt dessas lagliga företrädare, de som förrättat bouppteckningen och den som har uppgivit boet eller förestår detta, liksom även gåvogivare och gåvotagare är skyldiga att på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela alla uppgifter och utredningar som gäller boet eller gåvan samt att för granskning förete alla handlingar som gäller boet eller gåvan.

32 §

För arvsbeskattningen är delägare i dödsboet, legattagare och andra skattskyldiga, den efterlevande maken, också när denne inte är delägare i dödsboet, samt dessas lagliga företrädare, de som förrättat bouppteckningen, bouppegivaren, den som förestår boet, den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen och dödsboets kontaktperson skyldiga att på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela alla uppgifter och utredningar som gäller boet samt att för granskning förete bouppteckningsinstrumentet, anteckningarna och alla andra handlingar som gäller boet.

För gåvobeskattningen är gåvogivaren och gåvotagaren skyldiga att på uppmaning av Skatteförvaltningen meddela alla uppgifter och utredningar som gäller gåvan samt att för granskning förete alla handlingar som gäller gåvan.

33 §

Beskattningen verkställs utifrån bouppteckningsinstrument, skattedeklaration,

33 §

Beskattningen verkställs utifrån skattedeklaration, uppgifter som erhållits av

Gällande lydelse

gåvoskattedeklaration, uppgifter som erhållits av utomstående som är skyldiga att lämna uppgifter samt andra utredningar som erhållits i saken, så att statens och den skattskyldiges intressen beaktas på lika grunder.

34 §

Om bouppteckningsinstrument inte har inlämnats eller skattedeklaration inte har avgivits eller om instrumentet eller deklarationen inte ens efter rättelse kan läggas till grund för beskattningen, skall beskattningen verkställas enligt uppskattning (*beskattning enligt uppskattning*).

Innan beskattningen verkställs enligt uppskattning ska Skatteförvaltningen sända en uppmaning att lämna in *ett bouppteckningsinstrument eller en skattedeklaration* eller lägga fram en utredning. Uppmaningen ska innehålla uppgift om det belopp av tillgångar som på grundval av uppskattningen ska läggas till på egendom som erhållits genom arv, genom testamente eller som gåva. När det belopp som ska läggas till uppskattas ska uppgifter om arvlåtarens egendom eller om den egendom som getts som gåva eller andra motsvarande tillgängliga uppgifter beaktas.

35 §

Om beskattning enligt uppskattning eller någon annan väsentlig avvikelse från *bouppteckningsinstrumentet eller skattedeklarationen* övervägs vid verkställandet av arvs- eller gåvobeskattnig, ska den som enligt 26 eller 27 § är anmälningsskyldig eller förestår boet, i den mån det är möjligt, beredas tillfälle att lämna utredning i saken innan beskattningen verkställs.

36 §

Skatteförvaltningen påför den skattskyldige skatteförhöjning, om *ett bouppteckningsinstrument, en skattedeklaration, en annan anmälan eller en annan föreskriven uppgift, handling eller utredning* är bristfällig eller felaktig eller över

Föreslagen lydelse

utomstående som är skyldiga att lämna uppgifter samt andra utredningar som erhållits i saken, så att statens och den skattskyldiges intressen beaktas på lika grunder.

34 §

Om *ingen skattedeklaration har lämnats in eller om deklarationen* inte ens efter rättelse kan läggas till grund för beskattningen, ska beskattningen verkställas enligt uppskattning (*beskattning enligt uppskattning*).

Innan beskattningen verkställs enligt uppskattning ska Skatteförvaltningen sända en uppmaning att lämna in *en skattedeklaration* eller lägga fram en utredning. Uppmaningen ska innehålla uppgift om det belopp av tillgångar som på grundval av uppskattningen ska läggas till på egendom som erhållits genom arv, genom testamente eller som gåva. När det belopp som ska läggas till uppskattas ska uppgifter om arvlåtarens egendom eller om den egendom som getts som gåva och andra motsvarande tillgängliga uppgifter beaktas.

35 §

Om beskattning enligt uppskattning eller någon annan väsentlig avvikelse från *skattedeklarationen* övervägs vid verkställandet av arvs- eller gåvobeskattnig, ska den som enligt 25, 25 a eller 27 § är anmälningsskyldig, *den som förestår boet, den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen eller dödsboets kontaktperson* i den mån det är möjligt beredas tillfälle att lämna utredning i saken innan beskattningen verkställs.

36 §

Skatteförvaltningen påför den skattskyldige skatteförhöjning, om en *skattedeklaration, en annan anmälan eller en annan föreskriven uppgift, handling eller utredning* är bristfällig eller felaktig eller över huvud taget inte har

Gällande lydelse

huvud taget inte har lämnats in. Skatteförhöjning kan även påföras en uppgiftsskyldig som inte är skattskyldig.

Skatteförhöjning påförs dock inte på grund av att det i *bouppteckningsinstrumentet* eller skattedeklarationen inte har lämnats uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen, om det inte är fråga om ett fall som avses i 36 a § 2 mom.

Skatteförhöjning påförs inte en sådan skattskyldig som inte har varit uppgiftsskyldig enligt 26 § och i fråga om vilken det inte kan anses att han eller hon uppenbart har ägt kännedom om att *bouppteckningsinstrumentet*, skattedeklarationen eller någon annan uppgift är felaktig.

36 a §

Om det är fråga om ett ärende som lämnar rum för tolkning eller är oklart på det sätt som avses i 26 § 2 mom. i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) eller om en skatteförhöjning enligt 1 mom. är oskäligen av någon annan särskild orsak, är skatteförhöjningen 5 procent av beloppet av den ökade skatten.

Skatteförhöjningen är 2 procent av beloppet av den ökade skatten, om den skattskyldige senare än 60 dagar efter den föreskrivna sista inlämningsdagen för *bouppteckningsinstrumentet* eller skattedeklarationen på eget initiativ yrkar att felet ska korrigeras och den skattskyldige har uppfyllt sin utredningsskyldighet.

36 b §

I stället för skatteförhöjning påför Skatteförvaltningen den uppgiftsskyldige en förseningsavgift, om den uppgiftsskyldige inom 60 dagar efter den föreskrivna sista inlämningsdagen för *bouppteckningsinstrumentet* eller skattedeklarationen lämnar in *bouppteckningsinstrumentet* eller

Föreslagen lydelse

lämnats in. Skatteförhöjning kan även påföras en uppgiftsskyldig som inte är skattskyldig.

Skatteförhöjning påförs dock inte på grund av att det i skattedeklarationen inte har lämnats uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen, om det inte är fråga om ett fall som avses i 36 a § 2 mom.

Skatteförhöjning påförs inte en sådan skattskyldig som inte har varit uppgiftsskyldig enligt 25 eller 25 a § och i fråga om vilken det inte kan anses att han eller hon uppenbart har haft kännedom om att skattedeklarationen eller någon annan uppgift är felaktig.

36 a §

Om det är fråga om ett ärende som lämnar rum för tolkning eller är oklart på det sätt som avses i 26 § 2 mom. i lagen om beskattningsförfarande eller om en skatteförhöjning enligt 1 mom. är oskäligen av någon annan särskild orsak, är skatteförhöjningen 5 procent av beloppet av den ökade skatten.

Skatteförhöjningen är 2 procent av beloppet av den ökade skatten, om den skattskyldige senare än 60 dagar efter den föreskrivna sista inlämningsdagen för skattedeklarationen på eget initiativ yrkar att felet ska korrigeras och den skattskyldige har uppfyllt sin utredningsskyldighet.

36 b §

I stället för skatteförhöjning påför Skatteförvaltningen den uppgiftsskyldige en förseningsavgift, om den uppgiftsskyldige inom 60 dagar efter den föreskrivna sista inlämningsdagen för skattedeklarationen lämnar in skattedeklarationen eller på eget initiativ rättar till en annan försummelse enligt 36 §.

Gällande lydelse

skattedecklarationen eller på eget initiativ rättar till en annan försummelse enligt 36 §.

Förseningsavgift påförs dock inte på grund av att det i *bouppteckningsinstrumentet* eller skattedecklarationen inte har lämnats uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen, om det inte är fråga om ett fall som avses i 36 a § 2 mom.

Förseningsavgift som påförs fysiska personer är 50 euro för varje *bouppteckningsinstrument* eller skattedecklaration och andra uppgiftsskyldiga 100 euro för varje *bouppteckningsinstrument* eller skattedecklaration.

Den uppgiftsskyldige ska ges tillfälle att lämna en utredning innan förseningsavgiften påförs, om det behövs av särskilda skäl.

Förseningsavgift påförs inte, om inlämnandet av *bouppteckningsinstrumentet* eller skattedecklarationen har försenats på grund av hinder som är oberoende av den skattskyldige, om försummelsen är ringa eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen.

37 §

Om den skattskyldiges adress eller vistelseort inte är känd sänds de handlingar beträffande honom som nämns i 1 mom. till den som förestår boet enligt 28 § 1 mom.

38 §

När arvsbeskattningen verkställs med stöd av skattedecklaration ska en skattedecklaration som upptar de nya tillgångarna och skulderna tillställas Skatteförvaltningen inom tre månader efter att de har yppat sig i boet.

Föreslagen lydelse

Förseningsavgift påförs dock inte på grund av att det i skattedecklarationen inte har lämnats uppgift om en skuld eller ett avdrag eller någon annan uppgift som är till fördel för den skattskyldige vid beskattningen, om det inte är fråga om ett fall som avses i 36 a § 2 mom.

Förseningsavgift som påförs fysiska personer är 50 euro för varje skattedecklaration och andra uppgiftsskyldiga 100 euro för varje skattedecklaration.

Den uppgiftsskyldige ska ges tillfälle att lämna en utredning innan förseningsavgiften påförs, om det behövs av särskilda skäl.

Förseningsavgift påförs inte, om inlämnandet av skattedecklarationen har försenats på grund av hinder som är oberoende av den skattskyldige, om försummelsen är ringa eller om det finns ett giltigt skäl eller något annat särskilt skäl till försummelsen.

37 §

Om den skattskyldiges adress eller vistelseort inte är känd, sänds de handlingar enligt 1 mom. som gäller denne till den som förestår boet, den som tar emot meddelanden och förfrågningar som gäller arvsbeskattningen eller dödsboets kontaktperson.

38 §

När arvsbeskattningen verkställs med stöd av *en personlig arvsskattedecklaration* ska *en personlig arvsskattedecklaration* som upptar de nya tillgångarna och skulderna tillställas Skatteförvaltningen inom tre månader efter att de har yppat sig i boet.

Skatteförvaltningen kan meddela föreskrifter om att de uppgifter om nya tillgångar och skulder som behövs vid arvsbeskattningen och de utredningar och handlingar som gäller dem ska lämnas in till

Gällande lydelse

40 §

Har en skattskyldig helt eller delvis undgått skatt eller har en skattskyldig annars inte påförts föreskriven skatt, rättar Skatteförvaltningen beskattningen till den skattskyldiges nackdel på det sätt som föreskrivs i 56 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995).

41 a §

Skatteförvaltningen kan låta tiden för verkställande av beskattningen eller tiden för rättelse av beskattningen enligt 31 § omfatta ytterligare ett år på det sätt som föreskrivs i 56 a § 1, 2 och 4 mom. i lagen om beskattningsförfarande. Vad som föreskrivs om den skattskyldige i 56 a § 1 mom. 2 punkten i lagen om beskattningsförfarande tillämpas också på den som är deklARATIONSSKYLDIG enligt 26 § i denna lag.

Föreslagen lydelse

Skatteförvaltningen i den allmänna arvsskattedeklarationen inom den tid som satts ut för inlämnande av en handling innefattande tillägg eller rättelse också när en handling innefattande tillägg eller rättelse ska tillställas Skatteförvaltningen enligt 1 mom.

40 §

Har en skattskyldig helt eller delvis undgått skatt eller har en skattskyldig annars inte påförts föreskriven skatt, rättar Skatteförvaltningen beskattningen till den skattskyldiges nackdel *med iakttagande dessutom av vad* som föreskrivs i 56 § 1, 3 och 4 mom. i lagen om beskattningsförfarande.

41 a §

Skatteförvaltningen kan låta tiden för verkställande av beskattningen eller tiden för rättelse av beskattningen enligt 31 § omfatta ytterligare ett år *med iakttagande dessutom av vad* som föreskrivs i 56 a § 1, 2 och 4 mom. i lagen om beskattningsförfarande. Vad som föreskrivs om den skattskyldige i 56 a § 1 mom. 2 punkten i lagen om beskattningsförfarande tillämpas också på den som är anmÄLNINGSSKYLDIG enligt 25 och 25 a § i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om gåvo- eller arvsskattskyldigheten har inträtt före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) 9 § 5 punkten och
fogas till 9 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1174/2019 och 598/2023, en ny 6 punkt som följer:

Gällande lydelse

9 §

Informationskällor som regelbundet utnyttjas inom tjänsteproduktionen

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, med iakttagande av detta kapitel, rätt att behandla i denna paragraf avsedda uppgifter som införts i följande informationssystem:

5) i fråga om stiftelseregistret enligt stiftelselagen (487/2015), uppgifter om stiftelser och om deras ansvariga personer.

Föreslagen lydelse

9 §

Informationskällor som regelbundet utnyttjas inom tjänsteproduktionen

För att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, med iakttagande av detta kapitel, rätt att behandla i denna paragraf avsedda uppgifter som införts i följande informationssystem:

5) i fråga om stiftelseregistret enligt stiftelselagen (487/2015), uppgifter om stiftelser och om deras ansvariga personer,

6) i fråga om delägarregistret för dödsbon enligt lagen om ett delägarregister för dödsbon (/), uppgifter om arvlåtaren, dödsboet, delägarna i dödsboet och övriga personer som har att göra med förvaltningen av dödsboet och uppgifter utifrån vilka tillförlitligheten hos dessa uppgifter bedöms.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 522/2010, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på handlingar som gäller en enskild skattskyldig och som för verkställande av beskattning har lämnats till Skatteförvaltningen eller satts upp inom den (*beskattningshandlingar*) samt på uppgifterna i sådana handlingar (*beskattningsuppgifter*). Vad som i denna lag föreskrivs om skattskyldiga gäller också andra som är skyldiga att lämna deklARATION eller uppgifter, samt sammanslutningar.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på handlingar som gäller en enskild skattskyldig och som för verkställande av beskattning har lämnats till Skatteförvaltningen eller satts upp inom den (*beskattningshandlingar*) samt på uppgifterna i sådana handlingar (*beskattningsuppgifter*). Vad som i denna lag föreskrivs om skattskyldiga gäller också andra som är skyldiga att lämna deklARATION eller uppgifter, samt sammanslutningar. *Vad som i denna lag föreskrivs om beskattningshandlingar och beskattningsuppgifter tillämpas också på de bouppteckningsinstrument som förvaras av Skatteförvaltningen och på uppgifterna i bouppteckningsinstrumenten.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) 18 § 1 och 4 mom., sådana de lyder,
18 § 1 mom. i lag 1172/2019 och 18 § 4 mom. i lag 391/2019, som följer:

Gällande lydelse

18 §

Myndigheternas allmänna skyldighet att lämna uppgifter

För beskattningen ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland tillställa Skatteförvaltningen behövliga uppgifter ur befolkningsdatasystemet.

Den personuppgiftsansvarige som avses i 216 § i lagen om transportservice (320/2017) ska lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om vägtrafik i trafik- och transportregistret som behövs för beskattningen.

Föreslagen lydelse

18 §

Myndigheternas allmänna skyldighet att lämna uppgifter

För beskattningen ska Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata och i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland tillställa Skatteförvaltningen behövliga uppgifter ur befolkningsdatasystemet *och delägarregistret för dödsbon.*

Den personuppgiftsansvarige som avses i 216 § i lagen om transportservice (320/2017) ska lämna Skatteförvaltningen de uppgifter om vägtrafik *och trafikmedel* i trafik- och transportregistret som behövs för beskattningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 20 kap. i ärvdabalken

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i ärvdabalken (40/1965) 20 kap. 7 §,
ändras 20 kap. 1–3, 5, 6, 8, 9, 9 a–9 c, 12 och 12 a §, av dem 1, 8, 9, 12 och 12 a § sådana de
lyder i lag 1562/1995 och 9 a–9 c § sådana de lyder i lag 1129/2019, samt
fogas till 20 kap. nya 2 a och 9 d § som följer:

Gällande lydelse

20 kap.

Om bouppteckning

1 §

Bouppteckning skall förrättas inom tre månader från dödsfallet, om inte länskatteverket på ansökan inom samma tid med hänsyn till boets art eller av någon annan särskild orsak förlänger tiden.

2 §

Delägare, som har boets egendom i sin vård, eller ock boutredningsman eller testamentsexekutor skall bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två gode män att förrätta den. Har egendomen ej omhändertagits av delägare, boutredningsman eller testamentsexekutor, ankommer det på annan, som enligt vad i 18 kap. 4 § sägs har egendomen i sin vård, att *låta* förrätta bouppteckning.

Tiden och orten för bouppteckningen skola, därest det kan ske utan nämnvärd olägenhet, i god tid tillkännagivas för delägarna och för efterlevande maken även i det fall att denne icke är delägare, samt, om andel i kvarlåtenskapen genom arv eller testamente skall tillfalla någon först sedan delägars rätt upphört, även den som vid förrättandet av bouppteckningen närmast äger rätt att taga arv eller testamente.

Föreslagen lydelse

20 kap.

Om bouppteckning

1 §

Bouppteckning *ska* förrättas inom sex månader från dödsfallet, om inte *Skatteförvaltningen* på ansökan inom samma tid med hänsyn till boets art eller av någon annan särskild orsak förlänger tiden.

2 §

Den delägare som har boets egendom i sin vård eller *boutredningsmannen* eller testamentsexekutorn ska bestämma tid och ort för bouppteckning samt utse två gode män att förrätta den. *Om* egendomen *inte har* omhändertagits av *en* delägare, *boutredningsmannen* eller testamentsexekutorn, *ska någon annan* som med stöd av 18 kap. 4 § har egendomen i sin vård förrätta bouppteckning.

Alla delägare och den efterlevande maken ska i god tid på förhand underrättas om tiden och orten för bouppteckningen, om det kan ske utan nämnvärd olägenhet. Detta gäller maken även om denne inte är delägare. Dessutom ska den underrättas som ska få en andel genom arv eller genom testamente först sedan en befintlig delägars rätt upphört.

Delgivningar, meddelanden och förfrågningar som gäller dödsboet ska tas emot av dödsboets kontaktperson. Dödsboets kontaktperson är den delägare som angivits som kontaktperson eller testamentsexekutorn.

Gällande lydelse

3 §
I bouppteckningen skola angivas tiden och orten för förrättningen, den dödes fullständiga namn, yrke och hemvist samt födelse- och dödsdag, delägarnas och övriga i 2 § 2 mom. avsedda personers namn och hemvist med uppgift tillika för minderårig om hans födelsedag och för arvinge om hans skyldskap med den döde. Arvinge skall uppgivas, ändå att honom icke skalle tillkomma någon del i boets egendom. Kan uppgift i visst ovannämnt hänseende icke lämnas, skola denna omständighet och orsaken därtill antecknas i bouppteckningen.

Av bouppteckningen skall framgå, vilka som varit närvarande vid förrättningen. Har någon person, som avses i 2 § 2 mom., icke underrättats om förrättningen, skola detta och

Föreslagen lydelse

Om det för dödsboet har förordnats en boudredningsman enligt 19 kap. 1 § eller en syssloman enligt 18 kap. 4 §, är emellertid denne dödsboets kontaktperson.

2 a §

Det som i 2 § föreskrivs om bouppteckning utgör inget hinder för förrättande av eller deltagande i bouppteckning med hjälp av datakommunikation och tekniska hjälpmedel. Bouppteckningen ska dock ordnas så att delägarna i dödsboet och övriga personer som avses i 2 § 2 mom. har möjlighet att utöva sina rättigheter fullt ut och i realtid.

I underrättelsen om bouppteckningen ska nämnas den möjlighet att delta som avses i 1 mom. och förutsättningarna för att utnyttja möjligheten samt det tekniska genomförandet av deltagandet och det förfarande som iakttas.

3 §

I bouppteckningsinstrumentet ska anges tiden och orten för förrättningen, den dödes fullständiga namn, civilstånd, personbeteckning och hemkommun samt dödsdag, delägarnas och övriga i 2 § 2 mom. avsedda personers namn och personbeteckning samt i fråga om arvingar deras släktskap med den döde. Varje arvinge ska uppges, även om ingen del av boets egendom tillfaller arvingen. Om någon ovannämnd uppgift inte kan lämnas, ska denna omständighet och orsaken till den antecknas i bouppteckningsinstrumentet. Om en person som antecknas i bouppteckningsinstrumentet inte har en finsk personbeteckning, ska i stället för personbeteckning antecknas personens födelsetid, den stat där personen är bosatt samt en eventuell identifieringsbeteckning som används i den staten. I fråga om företag antecknas företagets hemort och eventuella företags- och organisationsnummer. I bouppteckningsinstrumentet ska även uppges dödsboets kontaktpersons namn, personbeteckning och kontaktuppgifter.

Av bouppteckningsinstrumentet ska framgå vilka som varit närvarande vid förrättningen. Om någon person som avses i 2 § 2 mom. inte har underrättats om förrättningen, ska orsaken

Gällande lydelse

orsaken därtill nämnas i bouppteckningen. Har någon, som underrättats, uteblivit, skall i bouppteckningen antecknas, när och på vilket sätt han blivit underrättad.

5 §

Har arvlåtaren gjort testamente eller äktenskapsförord, skall det intagas i bouppteckningen eller bifogas i styrkt avskrift. Detsamma gäller om andra handlingar, vilka erfordras för utrönande av boets ställning. Till bouppteckningen skall jämväl fogas utdrag ur kyrkobok eller motsvarande register, utvisande den dödes make och arvingar.

6 §

Boet uppgives av den som vårdar egendomen eller eljest är bäst förtrogen med boets ställning. Delägare och efterlevande make åligger, ändå att han ej är delägare, att på uppmaning lämna uppgifter för bouppteckningen.

Den som uppgivit boet skall på bouppteckningshandlingen teckna försäkran under edlig förpliktelse att hans uppgifter till bouppteckningen äro riktiga och att ej något med vilja och vetskap är utelämnat. Försäkran skall av honom edligen bestyrkas, om någon, vars rätt kan bero därav, eller ock boutredningsman eller testamentsexekutor det yrkar. Edgångsplikt åligger jämväl delägare eller efterlevande make, som ej uppgivit boet. Har annan tagit befattning med boets egendom, må ock edgång åläggas honom, om skäl därtill föreligger.

Gode männen skola på bouppteckningshandlingen teckna bevis, att de antecknat allt rätteligen och värderat tillgångarna efter bästa förstånd.

Föreslagen lydelse

till det nämnas i bouppteckningen. Om någon som underrättats har uteblivit, ska i bouppteckningsinstrumentet antecknas när och på vilket sätt underrättelsen har skett.

5 §

Om arvlåtaren har gjort testamente eller äktenskapsförord, ska det tas in i bouppteckningsinstrumentet eller fogas till bouppteckningsinstrumentet i form av en styrkt kopia. Detsamma gäller andra handlingar som behövs för utrönande av boets ställning. Till bouppteckningsinstrumentet ska även fogas ett sådant utdrag eller sådana uppgifter ur delägarregistret för dödsbon eller motsvarande register av vilket eller vilka framgår den efterlevande maken och arvingarna.

6 §

Dödsboet ska uppges av den som vårdar egendomen eller annars är bäst förtrogen med boets ställning. Delägarna och den efterlevande maken, även om han eller hon inte är delägare, ska på uppmaning lämna uppgifter för bouppteckningen.

Bouppgivaren ska på bouppteckningsinstrumentet teckna försäkran under edlig förpliktelse att dennes uppgifter till bouppteckningen är riktiga och att bouppgivaren inte uppsåtligen har underlåtit att lämna något. Försäkran ska av denne edligen bestyrkas, om någon vars rätt kan vara beroende av det eller boutredningsmannen eller testamentsexekutorn yrkar det. Edgångsplikt åligger även en delägare eller efterlevande make som inte uppgivit boet. Om någon annan har tagit befattning med boets egendom, kan edgång åläggas även denne, om det finns skäl till det.

Gode männen ska på bouppteckningsinstrumentet teckna bevis att de antecknat allt rätt och värderat tillgångarna efter bästa förstånd.

Bouppgivaren kan teckna försäkran under edlig förpliktelse och gode männen teckna bevis även elektroniskt. Bestämmelser om elektronisk försäkran och elektroniskt bevis för bouppteckningsinstrument som upprättas på serviceplattformen för dödsbon finns i 4 §

Gällande lydelse

7 §
Finnes egendom på flera orter, må särskild bouppteckning förrättas på varje ort. I någon av bouppteckningarna skall intagas en sammanställning av boets tillgångar och skulder, och endast på denna bouppteckning skall tillämpas vad i 4 § 3 mom. och 5 § är stadgat.

8 §
Bouppteckningsinstrumentet skall inges till länsskatteverket så som stadgas i lagen om skatt på arv och gåva (378/40).

9 §
Vid försummelse att förrätta bouppteckning skall tingsrätten på anmälan av länsskatteverket förordna en lämplig person att förrätta bouppteckning.

9 a §
Om arvlåtaren vid sin död hade hemkommun i Finland, kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland på ansökan av en dödsbodelägare, efterlevande make, den som sköter boet, boutredningsman, skiftesman eller testamentsexekutor fastställa att alla delägare i boet och arvlåtarens make har antecknats i bouppteckningen så som föreskrivs i 3 § 1 mom.

Föreslagen lydelse

i lagen om en serviceplattform för dödsbon (/). Elektronisk försäkrans och elektroniskt bevis för bouppteckningsinstrument som upprättas annanstans än på serviceplattformen för dödsbon kan tecknas med hjälp av sådan avancerad elektronisk underskrift som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG.

(upphävs)

8 §
Bouppteckningsinstrumentet ska lämnas in till Skatteförvaltningen i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940).

9 §
Vid försummelse att förrätta bouppteckning ska tingsrätten på anmälan av Skatteförvaltningen förordna en lämplig person att förrätta bouppteckning.

9 a §
Om arvlåtaren vid sin död hade hemkommun i Finland och finsk lag tillämpas på makarnas förmögenhetsförhållanden och ärvandet, kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland på ansökan av en delägare i dödsboet, den efterlevande maken, bouppgivaren, den som sköter boet, boutredningsmannen, skiftesmannen eller testamentsexekutorn fastställa att alla delägare i boet och arvlåtarens make har antecknats i delägarregistret för dödsbon eller i dödsboets delägarförteckning i enlighet med 3 § 1 mom.

Gällande lydelse

Fastställelse ska beviljas, om det med stöd av uppgifterna i befolkningsdatasystemet eller någon annan tillgänglig utredning finns motiverade skäl att anta att bouppteckningsuppgifterna om delägarna och maken är riktiga och fullständiga.

En anteckning om beviljad fastställelse görs i en till riktigheten bestyrkt kopia av bouppteckningen.

9 b §

Om fastställelse inte enligt 9 a § kan beviljas, ska den behöriga myndigheten meddela sökanden om de brister och fel den iakttagit samt återsända handlingarna till sökanden utan fastställelse. Den person som enligt bouppteckningen tar emot meddelanden som gäller boet ska också underrättas om saken.

9 c §

En rättshandling som de delägare som är antecknade i en delägarförteckning i en i enlighet med 9 a § fastställd bouppteckning har ingått på boets vägnar med en annan person än en delägare är bindande, även om någon delägare inte har antecknats i bouppteckningen, om den med vilken rättshandlingen ingicks inte visste och inte heller borde ha vetat att en sådan delägare fanns i boet.

När en ansökan om inskrivning av en rättighet eller någon annan åtgärd görs hos en myndighet, ska en fastställd bouppteckning anses som tillräcklig utredning över dödsbodelägarna, om inte något annat framgår i saken.

Föreslagen lydelse

Fastställelse kan inte sökas förrän bouppteckningen har förrättats. Fastställelse kan inte sökas, om informationen om delägarna i dödsboet har skapats enbart utifrån sådana i 5 § 1 mom. i lagen om ett delägarregister för dödsbon (/) avsedda uppgifter som bouppgivaren har granskat och försäkrat vara riktiga utan att de ändras. Fastställelse ska i annat fall beviljas, om det med stöd av uppgifterna i befolkningsdatasystemet och annan tillgänglig utredning finns motiverade skäl att anta att uppgifterna om delägarna och maken i delägarregistret för dödsbon eller i bouppteckningsinstrumentet är riktiga och fullständiga.

9 b §

Om inte något annat föreskrivs i detta kapitel, tillämpas förvaltningslagen (434/2003) på förfarandet för fastställelse. Dödsboets kontaktperson som avses i 2 § 3 mom. i detta kapitel ska också underrättas om brister i informationen om delägarna och om beslutet om fastställelse, om kontaktpersonen inte är sökande.

9 c §

En rättshandling som de delägare, vars antecknande i delägarregistret för dödsbon eller i en delägarförteckning i ett bouppteckningsinstrument har fastställts i enlighet med 9 a §, på boets vägnar har ingått med en annan person än en delägare är bindande, även om någon delägare inte har antecknats i delägarregistret för dödsbon eller i bouppteckningsinstrumentet, om den med vilken rättshandlingen ingicks inte visste och inte heller borde ha vetat att en sådan delägare fanns i boet.

När en ansökan om inskrivning av en rättighet eller någon annan åtgärd görs hos en myndighet, ska fastställda uppgifter i delägarregistret för dödsbon eller ett fastställt bouppteckningsinstrument anses som tillräcklig utredning över delägarna i dödsboet, om inte något annat framgår i saken.

9 d §

Gällande lydelse

12 §
Ändring får inte genom besvär sökas i ett beslut som länsskatteverket meddelat med stöd av 1 §.

12 a §
Bouppteckningsinstrument eller teknisk upptagning därav som har ingetts till länsskatteverket skall förvaras permanent. Arkivverket meddelar närmare föreskrifter om förvaringen av bouppteckningsinstrument och bilagor till dem.

Föreslagen lydelse

En anteckning om beviljad fastställelse och om den tidpunkt enligt vilken informationen om delägarna har fastställts görs i delägarregistret för dödsbon och i beslutet om fastställelse.

Omprövning av ett beslut om fastställelse av delägarförteckningen får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. I ett beslut med anledning av begäran om omprövning får ändring inte sökas genom besvär.

12 §
I ett beslut som Skatteförvaltningen fattat med stöd av 1 § får ändring inte sökas genom besvär.

12 a §
Ett bouppteckningsinstrument eller en teknisk upptagning av det som har lämnats in till Skatteförvaltningen ska förvaras permanent. Arkivverket meddelar närmare föreskrifter om förvaringen av bouppteckningsinstrument och bilagor till dem.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Om arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.*

8.

Lag

om ändring av 4 kap. 33 § i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 4 kap. 33 § 1 mom. i utsökningsbalken (705/2007), sådant det lyder i sin finska språkdräkt delvis ändrat i lag 1341/2018 och i sin svenska språkdräkt delvis ändrat i lagarna 1341/2018 och 340/2020, en ny 5 a-punkt som följer:

Gällande lydelse

4 kap.

Utmätning

33 §

Registeranmälningar

Utmätningsmannen skall genast anmäla

Föreslagen lydelse

4 kap.

Utmätning

33 §

Registeranmälningar

Utmätningsmannen skall genast anmäla

5 a) utmätning av en delägares andel i dödsboet till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på dödsbon där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter ikraftträdandet av denna lag.

9.

Lag

om ändring av lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden (373/2010) 1 §, 2 § 2 mom., rubriken för 3 §, 3 § 2 mom. och 4 § 1 mom., av dem 2 § 2 mom. sådant det lyder i lag 655/2023, rubriken för 3 § och 3 § 2 mom. sådana de lyder i lag 1145/2019 och 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1263/2018, samt
fogas till lagen en ny 3 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden i brottmål

Domstolarna ska tillkännage sina avgöranden där åtalet förkastats genom att föra in uppgifterna om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem för uppdatering av förundersökningsmyndigheternas informationssystem.

Genom förordning av justitieministeriet bestäms den tidpunkt då uppgifter om avgöranden ska börja föras in i enlighet med 1 mom. På registreringen ska tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) och vad som föreskrivs med stöd av den.

2 §

Anmälningsskyldighet i fråga om brottmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare

Bestämmelser om förfarandet för underrättelse av de myndigheter som avses i 1 mom. genom registrering av uppgifter om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande

Föreslagen lydelse

1 §

Domstolarnas skyldighet att tillkännage avgöranden i brottmål

Domstolarna ska tillkännage sina avgöranden där åtalet förkastats genom att föra in uppgifterna om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens *nationella informationsresurs* för uppdatering av förundersökningsmyndigheternas informationssystem.

Genom förordning av justitieministeriet bestäms den tidpunkt då uppgifter om avgöranden ska börja föras in i enlighet med 1 mom. På registreringen ska tillämpas lagen om justitieförvaltningens *nationella informationsresurs* (955/2020).

2 §

Anmälningsskyldighet i fråga om brottmål som gäller tjänstemän och tjänsteinnehavare

Bestämmelser om förfarandet för underrättelse av de myndigheter som avses i 1 mom. genom registrering av uppgifter om avgörandena i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens *nationella*

Gällande lydelse

informationssystem eller genom överföring av uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till dessa myndigheter utfärdas vid behov genom förordning av justitieministeriet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och vad som föreskrivs med stöd av den.

3 §

Registrering av uppgifter för anteckning i befolkningsdatasystemet

Genom förordning av justitieministeriet kan det föreskrivas att domstolarna uppfyller sin anmälningsskyldighet enligt 1 mom. genom att föra in uppgifter om sina avgöranden i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem för förmedling till befolkningsdatasystemet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och vad som föreskrivs med stöd av den.

Föreslagen lydelse

informationsresurs eller genom överföring av uppgifterna till Rättsregistercentralen för förmedling till dessa myndigheter *får* utfärdas genom förordning av justitieministeriet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

3 §

Införande av uppgifter för anteckning i befolkningsdatasystemet

Genom förordning av justitieministeriet kan det föreskrivas att domstolarna uppfyller sin anmälningsskyldighet enligt 1 mom. genom att föra in uppgifter om sina avgöranden i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens *nationella informationsresurs* för förmedling till befolkningsdatasystemet. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

3 a §

Domstolarnas skyldighet att lämna uppgifter för anteckning i delägarregistret för dödsbon

Domstolarna ska för anteckning i delägarregistret för dödsbon underrätta Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata om sysslomän som de förordnat med stöd av 18 kap. 4 § 2 mom. i ärvdabalken och om boutredningsmän som de förordnat med stöd av 19 kap. 1 § i ärvdabalken eller entledigat eller skiljt från uppdraget med stöd av 6 eller 7 § i det kapitlet, när beslutet är verkställbart. Utöver dödsboets identifieringsuppgifter och datumet för avgörandet ska sysslomannens eller boutredningsmannens namn och andra identifieringsuppgifter som behövs uppges.

Gällande lydelse

4 §

Domstolarnas skyldighet att underrätta och lämna information om avgöranden som gäller utsökningsgrund

Domstolarna är skyldiga att underrätta utsökningsmyndigheterna om domar, om beslut om säkringsåtgärder och andra utsökningsgrunder och om upphävande av sådana avgöranden, genom att registrera uppgifter om saken i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem så att uppgifterna via teknisk anslutning förmedlas till utsökningsmyndigheterna. På registreringen tillämpas lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem och vad som föreskrivs med stöd av den.

Föreslagen lydelse

Genom förordning av justitieministeriet kan det föreskrivas att domstolarna uppfyller sin anmälningskyldighet enligt 1 mom. genom att föra in uppgifter om sina avgöranden i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs för förmedling till delägarregistret för dödsbon. På registrering och överföring av uppgifter tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

4 §

Domstolarnas skyldighet att underrätta och lämna information om avgöranden som gäller utsökningsgrund

Domstolarna är skyldiga att underrätta utsökningsmyndigheterna om domar, om beslut om säkringsåtgärder och andra utsökningsgrunder och om upphävande av sådana avgöranden, genom att registrera uppgifter om saken i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs så att uppgifterna via teknisk anslutning förmedlas till utsökningsmyndigheterna. På registreringen tillämpas lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 3 a § i denna lag tillämpas på dödsbon där arvlåtaren har avlidit eller dödförklarats genom beslut av domstol efter ikraftträdandet av denna lag.
